
SIGILLVM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV ANG
VE RI TAS
CHRISTO ET ECCLESIAE

Oldnordiske Sagaer

udgivne

i

Oversættelse,

af

det Kongelige

Nordiske Oldskrift-Selskab.

Urdes Ord
Kan ingen modsige.
Fjølsvinsmaal.

Sjette Bind.

Magnus den Godes, Harald Haardraades og hans Sønners Sagaer.

Kjøbenhavn.
Trykt i det Poppske Bogtrykkeri.
1832.

Magnus den Godes, Harald Haardraades og hans Sønners Sagaer,

udgivne

i

Oversættelse

af

det Kongelige

Nordiske Oldskrift-Selskab.

Kiöbenhavn.

Trykt i det Poppske Bogtrykkeri.

1832.

Kong Magnus den Godes Saga.

Der fortælles, at Kong Jarisleif regjerede over Garderige, samt Dronning Ingegerd, Kong Olaf den Svenskes Datter; hun var en særdeles forstandig og smuk Kvinde. Kong Jarisleif lod sig bygge en herlig Hal, og lod den smykke med Guld og Ædelstene; og da Hallen var færdig, lod han den besætte med tapre, med Vaaben og Klæder vel udrustede Mænd; Hallen var betrukken med kostbart Peld, og alt Boned derinde var af det fortrinligste Slags. Kongen indbød de berømteste Høvdinger over hele sit Rige, og gjorde et kosteligt Gilde; og da Hallen saaledes var besat med høviske og erfarne Høvdinger, satte Kongen sig selv i Højsædet, ifført sin kongelige Prydelse. Dronning Ingegerd gik ind i Hallen med en yndig Kvindeskare; Kongen rejste sig imod hende, og hilste hende mildt, og sagde derpaa: „Hvor saae du, o Dronning! en saadan Hal, og saa vel besat, som denne, først med en Skare af saadanne Mænd, som her ere forsamlede, og dernæst med Hensyn til Hallens kostbare Udsmykning?" Dronningen svarede: „Denne Hal, Herre! er i Sandhed vel besat, og faa Exempler vil man finde paa dens Lige, saa megen Bekostning eller saa mange Høvdinger og tapre Mænd, samlede i eet Huus; men bedre er dog den Hal besat, som Kong Olaf Haraldsøn sidder i, skjønt den staaer

allene paa Søiler!" Kongen blev vred over disse hendes Ord, og sagde: „Foragt ligger i slig Tale, og du viser end, at du bærer større Kjærlighed til Kong Olaf, end til os," og i det samme gav han hende et Ørfigen. Dronningen sagde: „Langt større Forskjel er der imellem ham og dig, end jeg tilbørlig kan udtrykke med Ord." Hun gik strax ud af Hallen, vred i Hu; hun sagde til sine Venner, at hun vilde bort fra Kong Jarisleifs Rige, og ikke oftere lade sig faa skammelig behandle. Hendes Venner bade hende berolige sig, og at vende sin Hu til Kongen. Hun svarede, at Kongen først skulde give hende Bod for dette. Nu blev det sagt til Kongen, at hun vilde bort; da blandede velvillige Mænd sig i Sagen, og bade ham give efter; han gjorde saa, og bad hende slutte Forlig med ham, og lovede til Gjengjeld, at ville tilstaae hende, hvad hun vilde begjere af ham; men hun modtog dette Vilkaar, og vedblev: „Du skal sende et Skib over til Norge til Kong Olaf, thi jeg har spurgt, at han har en ung Søn, byd ham hid til dig til Opfostring og Opdragelse; thi det gaaer i Opfyldelse paa dig og Kong Olaf, som man siger for gammelt Ord, at den er ringere, som fostrer andens Barn." Kongen sagde: „Denne din Bøn skal du faae opfyldt; vi ville finde os i, at Kong Olaf gjælder for en større Mand, end vi, og jeg finder ikke noget vanærende i at opfostre hans Barn." Derpaa sendte Kongen et Skib og Mænd til Norge; og da de kom til Kong Olaf, forkyndte de ham Kongens og Dronningens Budskab. Han svarede: „Dette Tilbud vil jeg gjerne modtage, thi jeg finder ikke min Søn kan blive bedre anbragt, end hos Kong Jarisleif og Dronning Ingegerd, hvem jeg kjender som en udmærket og mod mig særdeles velsindet Kvinde." Han overgav Sendebudene sin Søn Magnus, hvem Kong Jarisleif og Dronning

Ingegerd glade toge imod; og han blev opfødt hos dem med samme Kjærlighed, som deres egne Sønner.

2. Det varede ikke længe, førend nogle Mænd fattede Avind til ham, og forestillede Kongen, at det var upassende der at opdrage en fremmed Kongesön; men det hjalp intet, thi Kongen brød sig ikke om deres Bagvaskelser. Magnus øvede sig i Lege, og var strax i sin unge Alder færdig i mange Lege og Idrætter; han gik med megen Færdighed langsad Brædter, som unge Svende da plejede, og viste heri, som i andet, sin Rasthed; og de fleste fornøjede sig over at see ham saa dygtig. En Hirdmand, som var temmelig til Alders og af hadeligt Sind, kunde ikke lide ham. Saa hændte det sig en Dag, da Drengen gik langs ad Brædterne, og kom ligeud for Hirdmanden, stjød denne til ham med Haanden, rev ham ned, og sagde, han vilde ikke lide, at han kom ham for nær. Magnus faldt ned af Brædtet; de Tilstedeværende yttrede sig herom forskjelligt, nogle holdt med Drengen, andre med Hirdmanden. Magnus lod som ingen Ting var; men samme Aften, da Kongen var gaaet til Sengs, og Drengen var bleven tilbage i Salen, medens Hirdmændene endnu sade og drak, gik Magnus hen til den samme Hirdmand, som havde stødt ham ned om Dagen, og gav ham Banehug med en lille Øxe; nogle af den Dræbtes Staldbrødre vilde da hævne denne og gribe Drengen, men andre tog ham i Forsvar, og vilde vide, hvor meget Kongen holdt af ham. En af Hirdmændene tog da Drengen, løb hen til det Herberge, hvor Kongen sov, og kastede Drengen i Sengen til ham, og sagde: „Pas èn anden Gang bedre paa din Galning!" Kongen sagde: „Tit tillægge I ham ilde og usømmelige Ord." Hirdmanden svarede: „Nu har han givet god Grund

dertil; han har dræbt eders Hirdmand." Kongen spurgte, hvorledes han var kommen til det, og Drengen fortalte ham alt, som det var foregaaet. „En kongelig Gjerning, min Fostersøn!" sagde Kongen, og lo derad, „jeg skal betale Bøderne for dig." Kongen sluttede derpaa Forlig med den Dræbtes Frænder, og udredte Bøderne for Drabet; men Magnus opfødtes der, og vandt saa meget mere i alles Yndest, som han tiltog i Alder og Forstand.

3. Efter Kong Olaf den Helliges Fald opkom der megen Ufred imellem Kong Jarisleif og Svend Alfivasøn, som da var Konge over Norge, thi Kong Jarisleif holdt for, som sandt var, at Nordmændene havde øvet Niddingsværk mod Kong Olaf; der herskede derfor intet fredeligt Kjøbmandskab imellem Rigerne, men den ene dræbte den andens Mænd, hvor Lejlighed gaves.

4. En Mand hed Karl, og hans Broder Bjørn; de vare vel af ringe Herkomst, men duelige og driftige Mænd, som før havde været Saltkogere, men havde erhvervet sig Penge, og vare blevne Kjøbmænd; begge vare storsindede Mænd, men Karl overgik dog sin Broder; de havde nu bragt det saa vidt, at de laae paa Handelsrejser, og besøgte forskjellige Lande, Saxland eller Syderrige, og alle fandt sig vel ved at handle med dem. En Sommer kom de til Danmark, og vilde derfra til England; da sagde Karl til sine Skibsfolk: „Jeg vil nu lade eder vide, hvad min Hensigt er, at jeg agter at drage i Kjøbmandsfærd til Østerleden; men formedelst Tvisten imellem Kong Jarisleif og Kong Svend og den anden Ufred, som er imellem dem, kan man vel sige, at dette ikke er forsigtigt; jeg siger eder derfor til, at det er mit faste Forsæt at foretage denne Rejse, men jeg vil give eder Orlov til at gaae ombord her paa andre Skibe, som ligge sejlfærdige til for-

skjellige Lande, og at drage hvorhen eder selv lyster, men derimod være dem forbunden, som ville følge med mig, heller end at tage en anden Vej." Da svarede en norsk Mand: „Dette kommer os meget ubelejligt, og vi vilde ikke havet draget med dig, hvis vi havde vidst det fra Begyndelsen af; men da du er en rask og driftig Mand, og rimeligviis vil have Lykken med dig, saa vil vi sætte Lid til din Forsynlighed." Alle hans Ledsagere droge nu med ham; de kom i Østerrige[1] til et Kjøbsted, og vilde der tilforhandle sig nogle nødvendige Ting; men saasnart Indbyggerne fik at vide, at det var Nordmænd, saa truede de med at anfalde dem, og det var nær kommet til et Slag imellem dem. Saasom Karl nu saae, at det ikke gik ham efter Ønske, sagde han til Indbyggerne: „Det vil regnes eder til megen Dumdristighed, at I forekomme Kongens Beslutning med at lemlæste og dræbe fremmede Mænd, der komme hid med deres Varer, og ingen Ufred gjøre eder, og klogere var det af eder først at oppebie Kongens Befaling dertil." Dette skaffede dem vel nogen Ro, men Karl mærkede dog, at de vilde ikke kunne beholde Fred; han gjorde sig derfor færdig til at drage til Kong Jarisleif, og da han kom did, gik han for Kongen, og hilste ham. Kongen spurgte, hvem han var. Han svarede: „Jeg er en Nordmand af ringe Stand, og kom hid til Landet i fredelig Hensigt." Kongen sagde: „Hvorledes torde du vove at drage herhen, eller holder du din Lykke for større, end andres, siden du drog herhid med dine Varer, hvilket har kostet andre Livet; og dog have I Nordmænd ikke erholdt én saa ond Skjæbne hos os, at I jo fortjente en endnu værre." Karl svarede: „Jeg har været en simpel

---

[1]) Her det østlige Rige, nemlig Garderige eller Rusland.

Saltkarl, skjønt jeg nu har erhvervet mig nogen Penge; jeg besidder kun liden Magt, og har hverken ved Tanke eller Gjerning været imod Kong Olaf." „Jeg tænker," sagde Kongen, „at du vil befindes en ligesaadan Ildgjerningsmand, som andre Nordmænd;" hvorpaa han befalede, at man skulde gribe ham og sætte ham i Fjædder; hvilket skete. Derpaa vendte Kongen sig til sin Fostersøn Magnus, og spurgte ham om Raad, hvorledes man skulde handle med Nordmanden. Magnus svarede: „Kun sjelden, min Fosterfader! har du hidtil spurgt mig om Raad, men seent tænker jeg vil Norge vindes, hvis man dræber alle dem, som ere derfra og med Rette kunne kaldes mine Undersaatter; en anden Handlemaade tænker jeg bliver nødvendig, hvis jeg skal forsøge paa at faae Regjeringen i Norge, end at gjøre mig hadet af alle, som ere derfra." Da sagde Kongen, at dette var vel talt, og hans Raad skulde følges. Morgenen efter lod Kongen Karl føre for sig, og sagde til ham: „Det forekommer mig, at du er en Mand, der har Lykken med sig, og det er min Fostersøn Magnuses Villie, at du skal have Fred; nu forelægger jeg dig tvende Kaar: enten at du drager ned til eders Skib, og at jeg skaffer dig Viin og Levnetsmidler, samt at I da farer med eders Varer hvorhen I lyste, og det være da eders egen Sag, hvor vidt I erholder Fred af de andre Indvaanere, skjønt jeg giver eder fri; eller og du begiver dig hid til mig, og bliver hos mig i Vinter, og du maa da vide for vist, at der til næste Foraar forestaaer dig et vanskeligt Foretagende." Karl svarede: „Kun lidet skikket er jeg til at paatage mig et saadant, men jeg vil dog ikke støde et saa hæderligt Tilbud fra mig, og vil da forsøge det i Tillid til eders Lykke, og maaskee det da kan løbe vel af, om det end er noget vanskeligt." Karl

drog nu til Kong Jarisleifs Hof, hvor Kongen ofte indlod sig i Samtaler med ham, og agtede ham som en forstandig Mand.

5. Saa hændte det sig en Dag næste Foraar, at Kongen og Karl talede sammen; da sagde Kongen: „Her er Penge, som du skal tage imod, og dermed følger et vanskeligt Foretagende, thi du skal bringe disse Penge til Leensmændene i Norge og til alle dem, af hvilke nogen Hjælp er at vente, og som ville være Kong Magnus Olafsøns Venner, thi du er en forstandig Mand, skjønt du kun er af ringe Slægt." Karl svarede: „Det er intet Ærende for mig; det maa være en Mand af fornem Herkomst og udmærket Forstand, som skal drage i saadanne Ærender og have saa vigtige Foretagender under Hænder, saa megen Overmagt som her er at kæmpe imod." Kongen svarede: „Du er i mine Tanker vel skikket dertil, men jeg formoder rigtig nok, at du vil komme i en svar Prøve, og imellemstunder ikke vide, om du kommer lykkelig derfra eller ikke; vil du imidlertid ikke paatage dig dette, saa behøver du maaskee ikke at bie længe, førend der forestaaer dig en bradere Fare." „Forsøge vil jeg," sagde Karl, „at paatage mig dette Ærende med eders gode Lykke og Raad." Karl drog om Foraaret fra Garderige til Danmark, holdt Stævne med sine Skibsfolk, og sagde til sine Selskabsbrødre: „Det er eder vitterligt, at vi ingen Tilladelse havde til at seile til Østerleden, og jeg frygter derfor, at Kong Svend vil regne os det til Onde, naar vi komme til Norge; det skal derfor være mit Raad, at vi her skilles ad; drager I til England eller andre Handelspladser, og lad os indrette det saa, at vi alle komme til Norge, da vil man mindre lægge Mærke til vor Reise, men ellers sætte vi baade

vort Gods og Liv i Vove; jeg vil først her gaae op i Landet til een af mine Kamerader, som er her, men I andre skal tage min Deel af Godset med eder og drage Omsorg derfor." Hans Broder Bjørn tog ham til Siden, og sagde: „Aldrig har jeg hørt om, at du havde en Ven her; der maa være andet under, skjul mig det ikke!" Karl berettede ham da hele Sagens Sammenhæng, og bad ham sørge for deres Gods. Bjørn sagde, at han vilde ikke skilles fra ham i et saa farligt Foretagende. „Det synes mig raadeligere," sagde Karl, „at jeg rejser allene med det betroede Gods, men maaskee det dog vilde gavne, hvis vi rejste sammen og stode hinanden ærligen bi." De droge nu afsted sammen, og skjønnede snart, da de kom til Vigen, hvilke Høvdinger der vare Kong Magnus Olafsøns Venner, og hvem der var mindre gunstig stemt imod ham. Dernæst droge de til Oplandene, og standsede ikke, før de kom op til Throndhjem; de begave sig til Einar Thambeskjælver, og fremtoge Pengene, samt Kong Magnus Olafsøns paalidelige Jærtegn og Budskab. Einar svarede: „Jeg har stedse været meget misfornøjet med, at saadanne Pengegaver bringes til Magthaverne i Landet, siden Knud den Mægtige begyndte dermed, men iøvrigt har jeg stor Lyst til at tjene Kong Magnus, og det vil jeg for min Deel sikkerligen love, at drage over til ham til Foraaret førend Pintsen." De droge nu fra ham ud til Nideros, og kom der før Palmesøndag, og toge Herberge hos en Mand, ved Navn Grim den Graa, men den Gang havde de anseeligere Mænd allerede faaet noget Nys om deres Rejse; Grim gav sig da i Tale med Brødrene, og sagde: „Veed I noget om de Mænd, som for kort Tid siden skal være dragne her hemmelig omkring og bringe Penge med til at bestikke Høvdingerne;

jeg siger dette, fordi I ligne disse Mænd meget baade i Væxt og Udseende." De lode, som de ikke kjendte noget til dem.

6. Men næste Dag efter holdtes Møde, og Kongens Gjeldker[1] talte til Almuen, og sagde, man var kommen paa Spor efter de Mænd, som vilde forraade Landet, de skulde være komne der til Byen, og have været i Grim den Graas Gaard; det vilde koste dem Livet, sagde han, som skjulte dem. Grim kom hjem, og fortalte Brødrene, hvad der var talt: „og hvis I ere disse Mænd," sagde han, „saa vil det være eders eget Bedste, at I sige mig Sandheden, thi jeg har altid været Kong Olafs Ven, og saa vil jeg ogsaa være hans Søn Magnuses." Karl svarede: „Du seer ret; vi ere de Mænd." „Saa farer bort saasnart som muligt, og jeg vil see at rede mig ud af den Sag." Karl svarede: „Det nytter ikke, at udsætte dig for den Fare, een af os skal blive tilbage, thi liden Magt ligger der paa vor Tilbagekomst, naar kun Kongesønnen Magnus faaer at vide, hvad der er udrettet og hvilke der ere hans Venner her i Landet." Bjørn sagde: „Hvad enten du vil blive her eller reise bort, saa vil jeg ikke forlade dig." „Det lader sig ikke gjøre," sagde Karl, „een af os maa reise; bliv du her tilbage, om du vil." „Det er mig endnu mindre tilpas," sagde Bjørn, „thi du er klogere, end jeg, og en dygtigere Mand til at sætte noget i Værk." Karl undslog sig heller ikke for at blive tilbage, skjønt ingen af Delene var uden Fare. Bjørn drog hemmelig til Garderige, og ved den hellige Kong Olafs Omsorg og hans Søn Magnuses Lykke, tilendebragde han lykkelig og vel Reisen, og fortalte Kong Jarisleif og Magnus, hvorledes Sa-

[1]) Rentemester.

gerne stode, hvilke Høvdinger der havde taget imod hans Penge, og af hvem Magnus kunde vente Venskab. Kongen sagde, at meget var udrettet, men at meget dog stod tilbage.

7. Kort efter at Bjørn havde forladt Nideros, kom Kong Svend til Byen, og alle bosiddende Mænd i Byen bleve da ved Hornblæsen stævnede ud paa Ore, og der blev sat Thing. Kong Svend stod op, og talte saa: „Det samme som før gjorde os glade, kan nu blive os til Fortrydelse, jeg har spurgt, at der skal være komne Mænd til Byen, som bringe Høvdingerne og Leensmændene Penge, og ville forraade Landet fra os; det er sagt mig, at de skulle have Herberge i Grim den Graas Huus, og hvis saa er, da er det nu bedst at udlevere dem, thi vi tænke at kun den har huset dem, som ingenkunde veed, med hvilken Svig de fare." Grim sagde, at de vare ikke i hans Huus. Kongen svarede: „Nu gaaer det værre, end vi tænkte, thi vi vide for vist, at de ere der; nu kommer du til at pines, indtil du gaaer til Bekjendelse." Grim sagde: „Magt dertil har du for Øieblikket, men i min staaer det, ikke at sige mere, end jeg vil." Saasom nu Karl saae, at det vilde gaae efter Kongens Trusel, stod han op, og sagde: „Her, Kong Svend! er den Mand, som dine Ord gjælde, men mindre er der dog i det, du har paatalt, end Ordet gaaer; saadanne Ting tage gjerne til ved Rygtet, og saa er ogsaa Tilfældet her." Kongen sagde: „Jeg veed meget vel, hvilken driftig Mand du er til at iværksætte mange Ting; hvis du nu vil sige mig, hvilke Mænd der have taget imod Pengene, da vil jeg lade Sagen imod dig falde." Karl svarede: „Hvis kun Smaafolk have taget imod Pengene, da gjør det ikke stort til Sagen; men hvis mægtige Mænd have gjort det,

da vil det give Anledning til manges Død, og jeg vil derfor ikke sige det." Kongen svarede: „Du vil komme til at bekjende det under svære Pinsler, hvis du ikke vil det med det Gode;" hvorpaa han lod Karl gribe og sætte i Jern, og satte fire Mænd til at bevogte ham i et Huus; og saaledes opløstes da Thinget; Kongen tog ikke videre Mærke af Grim den Graa, men Karl blev sat i Fjædder. Denne sagde da til sine Bevogtere: „Det er et elendigt og unyttigt Liv I føre, naar I vaage over mig, og have ikke det mindste at fornøje eder med; er Kongen da virkelig saa karrig imod eder, at I ikke faae noget at drikke?" De svarede: „Vi ville ikke sige noget Ondt om ham, men det vil nok vare længe, førend han bliver gavmild med Penge." „Mig tykkes," sagde Karl, „at her kan Pengene dog komme os noget til Gavn, tager nu her nogle faa Penge, og kjøber os Mundgaat derfor." De gjorde saa, og satte sig til at drikke. De bød ham ogsaa af Drikken, han smagte paa den, og sagde: „Det er en slet Drik; tager her noget Sølv, og kjøber eder Mjød." De gjorde saa, og sagde, det var stor Skade, at en saadan Mand, som han, skulde saa snart døe. Da nu en Stund var gaaet, sagde Karl: „Viin er dog den bedste Drik, lad os nyde godt af Pengene, medens vi kan, gaaer nu hen, Svende! og kjøber os Viin." De sagde, at saa vare saa vel tilmode ved Døden, som han; de gave sig derpaa til at drikke Vinen, og holdt ikke op, før alle hans Bevogtere sank sovende ned. Karls Hænder vare bundne bag paa Ryggen, men han havde Fjædder paa Fødderne; det lykkedes ham at komme hen, hvor een af deres Øxer laae, og han fik Eggen vendt op, han drejede sig da med Ryggen derop imod, og fik Baandet om sine Hænder skaaret over.

8. Derpaa søgte han bort og ned paa Bryggerne ved Søen og ind i et Gaardshuus, som Vandet gik ind under; og da Fjædderen var temmelig vid, lykkedes det ham, at faae den af derved at han hug Hælebenet af sig, og smøjede den ned derover; han bandt da Fjædderen fast ved Foden; derpaa tog han en Fjæl op i Gulvet, og sprang ned i Vandet, og lagde sig ude under Skibene, som laae ved Bryggerne, og der blev han liggende om Natten. Een af hans Bevogtere vaagnede, og saae, at Fangen var borte; han løb ud og ned paa Bryggerne, kom ind i det samme Gaardshuus, og saae, at der var taget en Fjæl op af Gulvet, og fattede strax Mistanke, at han var sprungen derned; han løb derpaa op i Gaarden, og sagde til de andre, at Fangen var borte; derpaa kom flere Mænd sammen, og der blæstes i Lurer, og man søgte ham over hele Byen, og ligeledes heelt ud til Skibene. Kong Svend satte en Priis paa hans Hoved, og udstillede overalt Oppassere, hvorsomhelst han kunde komme hen; men i Dagbrækningen lagde Tummelen sig noget i Byen, og Karl saae da en Mand paa en Baad ude i Aaen Nid; han svømmede derhen, og den anden saae sig ikke for, førend han var kommen op i Baaden, styrtede ham overbord, og roede bort med den; saa skiltes de ad og man hørte intet til Karl for det første; nu øgede man hans Navn, og kaldte ham Karl den Usle.

9. Morgenen efter holdt Kongen Thing i Byen, og berettede sine Mænd, hvilket farligt Anslag der var i Værk i Landet og Forræderiet imod ham; hvorpaa Kongen bekjendtgjorde sin forestaaende Reise fra Landet til Danmark, og udnævnte til Medfølgere paa denne Reise Kalf Arnesøn og andre Høvdinger, som vare der tilstede. Der havde været lovet Kalf et Jarldømme af Knud den Mæg-

tige, hvis han fældte Kong Olaf, og han var nu den af alle Leensmænd, som Kong Svend mest hædrede, saa at han skulde lægge sit Skib nærmest Kongens, hvor de kom til at ligge i Havn sammen. Det hændte sig en Dag, da Kongen og Leensmændene sejlede hen til en Havn, at Kalf var bleven sildigere færdig, end de andre, og Kongen kom forud; da lagde Vinden sig, og Kalfs Mænd grebe til Aarerne. De saae en Baad ligge paa Vandet, og der laae et Teppe i Baaden; dette sprang Karl den Usle op fra og svømmede til Land. Kalf styrede hen til Baaden, steg op paa den og roede til Land; Karl var kommen i Land og løb op fra Stranden; Kalf løb efter ham, og bad ham bie paa sig; Karl sagde: „Jeg troer dig ikke, du der sveg den, som du var langt mere forpligtet, end mig." Kalf svarede: „Dog vil jeg ikke svige dig, det sværger jeg ved Gud og den hellige Kong Olaf." „Jeg vil da lade det komme an derpaa," sagde Karl, „thi du taber nu mere, end jeg, hvis du dræber mig." Kalf tog ham da i sin Vold, og sagde han vilde beholde ham: „men jeg troer ikke mine Mænd saa ganske," sagde han, „at de jo ville røbe dig, hvis vi lægge os i Lejet hos Kongen, og vi ville derfor lægge vort Skib længere borte, end ellers." De gjorde saa; Kongen sendte da Bud efter Kalf, og denne roede hen til Kongeskibet; Kongen sagde: „Læg frem med dit Skib, som du plejer." Kalf svarede: „Det er for stor en Ære, Herre! at fornemme Mænd skulle vige Lejet for os; en anden Sag er det, naar vi komme lige tidlig." Kongen sagde: „Har du fundet Karl den Usle i Dag, det vilde være en stor Lykke, som man kunde vente sig af dig?" Kalf lod, som om han ikke havde fundet ham. „Bedrag os nu ikke," sagde Kongen. „Vist ikke, Herre!" svarede Kalf.

Kongen sagde: „Seer du den guldbelagte Øxe, som rager ud fra Skibsborde, drag nu hen, og bring mig en saadan fra England!" Kalf blev vred, og sagde: „Dette er en farlig Sendelse, men det haaber jeg visselig, at dig om en Stund ikke skal skorte paa Øxer, hvor de saa komme fra, om de end ikke alle ere guldbelagte." Kalf begav sig da til sit Skib, og sagde til sine Mænd: „Vi ville nu lægge ud til Havs; vi have længe nok været med i onde Raad, og tjent denne Konge, men høstet liden Tak derfor imod det som var lovet os af Kong Knud: vi skulle nu, Karl, nyde godt af din Anbefaling hos Kong Magnus Olafsøn, og ville nu gjøre godt mod ham alt hvad vi have forbrudt imod hans Fader." De sejlede nu heelt over til Garderige til Kong Jarisleif og Magnus, som bleve meget glade over Karls Ankomst; denne fortalte dem nu om sin Færd, og derpaa anbefalede han Kalfs Sag hos Magnus, og fortalte hvorledes han havde hjulpet ham. Magnus sagde: „Denne Sag er af altfor stor Vigtighed, til strax at fatte en Beslutning, og det gaaer noget over din Evne, at befatte dig dermed, thi Kalf beskylder man for, at han voldte min Faders Død; og nu da man tør haabe, at Einar og andre vore Venner i Norge snart komme herhid, saa skal overlægges med dem, hvad vi skulle gjøre ved dit Løfte til Kalf, naar vi ved deres Hjælp og Bistand kunne komme til Regjeringen; jeg kjender ikke nogen listigere Mand i Thrøndelagen, end Kalf, vi skulle have ondt ved, at vogte os for ham". Karl sagde: „Kalf vil sværge, at han ikke bar Vaaben paa din Fader; og eftersom de fornemste Mænd i Norge love dig Hjælp og Troskab, saa haaber jeg, din Styrke vil blive anseelig." Men saasom Kongen og Magnus troede at maatte lønne Karl godt for sin Reise og de Dødsfarer,

han havde udstaaet, saa blev der for Karls Søns Skyld tilstaaet Kalf Fred, imod at han aflagde Ed paa, at han ikke havde baaret Vaaben paa Kong Olaf, samt at han vilde yde Magnus al mulig Bistand og Troskab.

10. Nu vende vi tilbage dertil, at der blev stævnet til Things i Nidaros, men næsten ingen af Thrønderne vilde indfinde sig; Kong Svends Mænd fattede da Mistanke, at Thrønderne havde i Sinde anden Gang at forraade ham; Kong Svend rejste da syd paa langsmed Landet, men Thrønderne holdt Raad med hverandre, og det blev Enden paa Raadslagningen, at de bedste Mænd skulde vælges til at drage fra Landet, blandt dem Einar Tambeskjælver og Svend Bryggefod; mange andre af Landets mægtige Mænd besluttede ligeledes at deeltage i denne Rejse over til Garderige for at besøge Kong Olafs Søn Magnus, thi nu da Gud havde aabenbaret Kong Olafs Hellighed, indsaae de deres Misgreb, og fortrøde, at de havde fældet ham fra Regjeringen, og de vilde nu gjøre det godt igjen imod hans Søn, hvad de havde fejlet imod ham selv: de rejste nu, indtil de kom til Garderige; og da de vare komne til Kongen, fremførte de de norske Stormænds Budskab og Jærtegn, at de vilde tage Kong Olafs Søn Magnus til Konge. Kong Jarisleif optog dette vel, og sagde, der var ingen Mand i Norge, som han troede bedre, end Einar: „men dog ere vi bange for," sagde Kongen, „at Nordmændene ikke ville holde deres Troskab imod Magnus, saa utroe som de befandtes imod hans Fader." Kongen forestillede nu denne Sag for Dronning Ingegerd, og sagde: „Her ere mange anseelige Mænd fra Norge komne, for at følge Magnus hjem til sit Arveland, og tage ham til deres Konge." Dronningen svarede: „Gjerne unde vi Magnus Kongedømmet i Norge, men da de handlede saa

grumt imod hans Fader, nære vi Frygt for, hvorvidt de ville beskytte Kong Magnuses Regjering imod Knytlingernes og Alfivas Modstand; vi skulle derfor endnu i længere Tid overlægge dette, og tage stærkere Forsikringer af dem, førend vi overgive dem Magnus." Men da Nordmændene tyktes, at Sagen blev trukken i Langdrag, gik de for Kongen, og bad ham overgive dem Kongesønnen Magnus, saaledes som han selv fra Begyndelsen af havde lagt an paa. Kongen sagde: „Dette er i Sandhed mit Budskab, og jeg saae gjerne, at min Fostersøn Magnus blev indsat i sine Rettigheder, men jeg frygter meget for Alfivas onde Anslag og for Kong Knuds Magt, saa at Thrønderne, uagtet eders gode Villie, skulle svige ham, som hans Fader." Einar svarede: „Det er undskyldeligt, Herre! at I drager vore Hensigter i Tvivl, men Nødvendigheden og Drengens Ære fordrer, at han erholder sin Fædrenearv; det er ogsaa alle Norges Indbyggeres faste Beslutning, at afkaste det tunge Trældomsaag, som ligger paa hele Folket." Da sagde Dronningen: „Formedelst vor Kjærlighed til denne Dreng ville vi ikke skilles ved ham, naar han ikke kom til en saadan Ære og Værdighed; men du, Einar, er bekjendt for din Oprigtighed, og du var ikke i Landet, da Kong Olaf faldt, du har ogsaa en anseelig Magt; hvis du nu vil sværge os den Ed, og elleve af de bedste af eders Følge tilligemed dig, at du vil være hans Fosterfader, og at I skulle haandthæve ham i Regjeringen paa alle Maader, saa ville vi vove det, at overgive ham til eder, hellere end at det skulde siges, at vi staae hans Hæder i Vejen, saa at han derfor ikke kunde vinde sit Ætland." Einar svarede: „Skjønt nogle kunde synes, at dette er en altfor overdreven Fordring, at forlange saa stærke Eder af os i et fremmedt Land, saa ville vi gjerne, efter den Maade, som

Indbyggerne her eller andensteds finde passende, aflægge Ed til Hæder for Magnus, og til des mere Stadfæstelse og god Forstaaelse imellem os alle." Efter denne Forening og Edsaflæggelsen opholdt de sig endnu en kort Tid i Holmgaard, for at lægge deres Planer. De førte nu Magnus Olafsøn med sig fra Garderige, og droge om Vinteren i Froståføre til Havet, toge der deres Skibe, og sejlede om Foraaret til Sverrig; der sejlede de heelt op til Sigtun, og droge saa landvejs til Helsingeland; saa siger Arnor Jarleskald:

Nu troer jeg stridbar Klinges
Rødfarver den bereder
(Han det forstaaer, skjønt neppe
Folk sige det) til Kampen;
Elleve Vintre ikke
Den tapre Ven af Hørder
Fyldt havde, da han rusted
Hærsnekken ud fra Garde.

Her angives, at Kong Magnus var elleve Aar gammel, da han kom fra Garderige. Det var i Begyndelsen af Vinteren; han styrede da med sin Flaade heelt op til Sigtun, som Arnor siger:

Den unge Ørnes Nærer
Til Leding Mandskab samled;
Til Roerbænk krigerst Rustning
Livvagtens Kæmper bare;
Fra Østen Folkets Konning
Lod Kjølen Bølger skjære;
Brunladne Byger førte
Gjæv Herster til Sigtuna.

Kong Magnus gik der i Land, og beredte sig til at drage landvejs op til Norge; saa siger Arnor:

Svends Skræk i Sverrig landed
Ved Hædersdaad navnkundig,
Fra Østen Olafs Arving
I fyrigt Hjerte længtes;
Tro Jædderboers Skare
Om Nat og Dag ham vented,
Da først mod Kampens Storme
Med Skjold sig Drotten rusted.

Det omtales i Hrunhenda, at Magnus Olafsøn med sine Krigsskibe sejlede ud fra Garderige, først ind i Østersøen, og saa til Sverrig; der hedder det saa:

Orlogsskibe Østresaltet[1]
Du af Stablen lod modtage,
Paa det hvalte Skib med russisk
Pragt udrustet steg du, Konge!
Herlig smykte Forstavns-Hovder
Ej tilhylled du; i Vinden
Bæved Raaen; og om Flaaden
Tumled sig den kolde Bølge.

Men da han kom til Sverrig, strømmede en stor Deel af Indbyggerne til ham, og tilbød sig at ledsage ham; saa siger Arnor i Hrunhenda:

Helt! de røde Skjolde siden
Du i svenske Bygder førte,
Ej du Tropper maatte savne,
Landets Flokke til dig strømmed;
Snart de Mænd, til Kamp udvalgte,
Med beslagne Spyd, fra Østen,
Og med blanke Skjolde, ledte
Du, nu højberømt, til Striden.

---

1) et gammelt Navn for Østersøen.

11. Men da nu Magnuses Reise østenfra spurgtes til Norge, da søgte mange Folk ham imøde, hvis Formand Kalf Arnesøn var; der droge ogsaa mange andre Mænd med ham, som havde været med i Opstanden imod Kong Olaf; Kalf og Einar bleve da Kong Magnuses Raadgivere; de vare de mægtigste Mænd i Thrøndelagen. Einar var djærv i Strid og en særdeles modig Mand, men Kalf besad megen List og Forstand. De droge østenfra over Kjølen, og kom ned i det Throndhjemske, og da strømmede endnu flere Folk til dem fra Herrederne deromkring, men deres Uvenner flyede. Herom taler Arnor:

Skrækkens høje Hjelm dig pryded,
Da i Thrøndens Bygd du Ravnens
Fjædre rødned, og af Rædsel
Eders Fjender slagne bleve;
Deres Kaar hin unge Ædling,
Ulves Nærer gjorde trange,
Og forbittret Skibes Herster
Maatte Flugt af Landet tage.

Kong Magnus drog da med sine Folk ud til Nideros; der blev stævnet til Øre-Thing, og der indfandt sig en stor Mængde fra alle Herrederne i Thrøndelagen, paa dette Thing erholdt Magnus Olafsøn Kongenavn, og antog derpaa en Hofstat, og sad der i Byen med megen Glæde og Fornøjelse og med et talrigt Følge.

12. Denne Tidende spurgte Kong Svend og hans Moder Alfiva sønder i Landet, hvorpaa de strax skare Krigspiil[1] og stævnede Thing, paa hvilket Kongen tilkjendegav, at Thrønderne havde valgt sig en anden Konge; derpaa

[1]) lode den Budstikke, som plejede at bruges i Krigstider, gaae omkring i Bygderne.

bad han dem om Tropper til at værge sit Land, krævede Leding af Herrederne, og sluttede sin Tale dermed, at han bad Almuen give gode Svar derpaa; men denne hans Tale blev optaget paa saare forskjellig Maade: mange lode som de ikke vilde stride mod Magnus Olafsøn; nogle sagde, at de vilde stille Leding for Kong Svend, som de vare skyldige, men selv vilde de ingensteds drage med; nogle sagde hverken til eller fra. Da tog Kongen anden Gang til Orde: „Jeg er endnu kun ung af Alder og kan ikke holde lange Taler, men hvad Hjælp kan jeg vel vente mig af de Mænd, der selv sige, saa at jeg hører derpaa, at de ikke ville stride mod Kong Magnus; andre igjen tie stille, og jeg skjønner vel, at de ere af samme Mening, som hine; de Folk, som her ere komne sammen, kan man ingen Regning gjøre paa, og jeg vil ikke indlade mig i Strid med Kong Magnus, hvis jeg ikke faaer en paalideligere Hær." Derefter talte de danske Høvdinger, som vare hos Kong Svend, den ene efter den anden, men uden at det virkede noget; de udstødte haarde Bebrejdelser mod Nordmændene, at de havde handlet skammelig mod Kong Svend, og sagde, der var intet andet Raad for ham, end at drage ned til Danmark, og derfra med sin Broder Hørdeknud eller sin Faders Gamle Knuds Hjælp at skaffe sig en Hær imod Nordmændene; det blev da besluttet, at Kong Svend og hans Moder Alfiva, og alle de Danske, som havde været med ham i Norge, skulde drage ned til Danmark.

13. Kong Magnus underlagde sig da hele Norge, saa vidt som hans Fader havde besiddet det, og han fik Landet uden Sværdslag til Glæde for Indbyggerne og hele Almuen, thi alle vilde heller tjene Kong Magnus

som frie Mænd, end længer taale de Danskes Overmod og Vold; saa siger Arnor i Hrunhenda:

Gothers Ven! det hele Norge
Fik du med dets Odelsjorde
Møres Drot! ei nogen Konning
Vinder Land med saadan Ære.

Det omtales ogsaa i Magnusesdrape, at Kong Svend flyede fra Norge, strax da Magnus kom til Landet; der hedder det saa:

För heftig Vrede flygte
Selv Folkekongen maatte,
Og vore Ejendomme
Forlod i Hast den stolte;
Ham Norges rette Herster
Kun kort det lod bestyre,
Fra eget Arverige
Han tappert Svend bortjaged.

Det næste Aar efter dette faldt Kong Svend i en Sygdom i Danmark, hvilken blev hans Død.

14. Man fortæller, at da Knud den Mægtige spurgte, at Kong Magnus var kommen til Norge, og der var antaget til Konge, skal han have sagt: „Maaskee vi endnu ikke faae Lov til at sidde stille i Sommer, siden den Digerbeens Slægt er kommen til Norge." Den samme Vinter døde Knud den Gamle ovre i England, og hans Søn Harald kom til Regjeringen efter ham, men hans anden Søn Hørdeknud blev da paa ny taget til Konge over hele Danevælde. Hørdeknud havde siden megen Ufred med Kong Magnus, og der herskede ingen Forstaaelse imellem dem; han paatalte det, at Kong Magnus havde sat sig iast i hans Arveland, thi han paastod, at hans Fader, Gamle Knud, havde besiddet hele Norge;

men Magnus derimod meente, at han havde at hævne paa de Danske, især paa Knytlingerne, det Landran og den Ufred, som Gamle Knud havde afstedkommet imod hans Fader Olaf, idet han fordrev ham fra Landet, underlagde sig hans Rige mod al Ret, og ved sine svigefulde Anslag fældte ham fra Regjeringen, og alt dette, tænkte han, skulde han nok hævne ved sin Fader den hellige Kone Olafs Lykke og Bistand og ved sine norske Undersaatters Hjælp. Den ene af Kongerne gjorde da den anden megen Skade ved Krig og Manddrab, saalænge som der var Uenighed imellem dem, men da Indbyggerne i begge Riger bleve kjede af denne Ufred, søgte man at mægle Forlig med de forstandigste Mænds Raad fra begge Riger; det kom da saavidt, eftersom begge Konger vare unge og maatte benytte sig af deres Raadgiveres Mening, at der bestemtes et Møde til Underhandling imellem dem ved Elven, hvor de forrige Konger havde holdt deres Fredsmøder; til dette Møde kom begge Kongerne, Magnus og Knud, og sluttede Forlig efter de bedste Mænds Raad, saaledes at de begge tilsvore hinanden, at være hinanden i Broders Sted i alle Henseender, saalænge de levede; derhos blev edelig fastsat, at naar een af dem døde uden Børn, da skulde den Efterlevende tage al Arven efter ham, som Broder efter Broder, baade Land og Løsøre; tolv af de mægtigste Mænd af hvert Rige aflagde der Ed paa, at dette Forlig og denne Fredslutning skulde holdes, saalænge nogen af dem var i Live, de skulde ogsaa staae den Konge bi, som levede længst, og dem begge to indtil da; denne Fredslutning blev gjort som Efterligning af den, som Knud den Mægtige og Kong Edmund sluttede i England. Derpaa drog Hørdeknud ned til Danmark og Kong Magnus tilbage til Norge.

15. Der fortælles, at Kalf Arnesøn og Einar Thambeskjælver en Gang begge vare hos Kong Magnus i et Gjæstebud øster i Vigen; Einar anviste Mændene Sæde, og imidlertid satte Kalf sig paa hans Plads nærmest ved Kongen; da Einar saae det, satte han sig næsten paa Skulderen af Kalf, og sagde: „Man skal først baase den gamle Oxe, før Kalven;" Kalf skjød sig da saameget til Side, at Einar kom ned imellem ham og Kongen, og det havde ingen videre Følger.

En anden Gang seilede de udenfor Landet, og gik op fra Skibet med mange Folk; de saae en stor Skare foran sig, som kom dem imøde, og vidste ikke ret, om det var Venner eller Fiender; Høvdingerne bade om ikke at lade Folkene gaae for adspredt, og overlagde med hverandre, hvad man skulde gjøre. Einar sagde, man skulde fylke [1] og være beredt paa, hvad der kunde møde; Kongen lod Einar raade, og da der var fylket, dreiede Einar sig om, og saae ikke Kalf i Fylkingen; han ledte efter ham, og fandt ham i en Busk, hvor han havde trukket sit Sværd, og bandt det ved sin Haand saa fast, som han kunde, med et Tov. Einar sagde: „Hvorfor gjør du det?" Han svarede: „Ikke skulle Indbyggerne lee af, at jeg løber fra mine Vaaben, og det vil jeg vove mit Liv paa." Einar sagde: „Der er ingen Tvivl om, at dig mangler ikke Mod, og vist troer jeg, du er Mand for at holde dit Ord." Men de Mænd, der droge dem imøde, vare Venner, som kom, for at love Kongen Lydighed.

16. Harek fra Thjotta sad hjemme paa sine Gaarde efter Kong Olafs Fald, indtil Kong Magnus var kommen til Regjeringen i Norge, da drog han ned til Thrond-

---

[1]) et gammelt Ord (af fólk, Folk, Tropper), som betyder at indrette en Fylking eller Slagorden.

hjem til Kong Magnus. Asmund Grankelsøn var hos Kongen; han saae Harek gaae op fra Skibet, og kjendte ham; Asmund gik strax for Kongen, og sagde: „Nu, Herre, vil jeg betale Harek min Faders Drab." Asmund havde en lille tyndegget Øxe i Haanden; Kongen sad og spillede i Brædtet, og Modspilleren sagde til, at han vilde slaae Kongens Brikke, i det Asmund kom til; Kongen holdt paa en anden Øxe, som var tyk og skarp; Kongen saae slet ikke til Asmund, saa at den anden kunde mærke det, men sagde: „Vil du have min?" Spilleren troede, at Kongen meente Brikken, som han havde slaaet, men Asmund tog Øxen af Kongens Haand, og lod den anden blive tilbage, gik strax ud, og mødte Harek paa Bryggen, og Asmund hug ham da med Øxen i Hovedet, saa den gik ind i Hjernen; Harek lod der sit Liv, men Asmund gik tilbage til Gaarden, og ind for Kongen, og Eggen var da ganske falden paa Øxen; da Kongen nu saae det, sagde han: „Det tænkte jeg nok, at den Karl havde en haard Hjerneskal, hvad vilde den tynde Øxe da vel have duet til, thi mig synes denne er fordærvet." Derpaa gav Kongen Asmund Leen og Syssel i Helgeland, og man har mange og vidtløftige Fortællinger om Handlerne imellem Asmund og Hareks Sønner.

17. Kong Magnus blev mægtig og vennesæl; han blev snarere fuldvoxen i Kræfter og forstandig Regjering, end i Aar; han var en meget smuk Mand, og hørte med Opmærksomhed paa sine Venners gode Raad, men imod onde Mænds Bagvaskelser var han tunghør. Men saa forhadte vare baade af Thrønderne og af andre Undersaatter, der havde fulgt Kong Olaf den Hellige, de Mænd, som havde deeltaget i Opstanden imod ham, at man reg-

nede Magnus det til Onde, at han gjorde nogle af dem til sine Raadgivere, som Tilfældet var med Kalf Arnesøn; disse Mænds Paamindelser virkede da tilsidst saa meget, at Kongen fattede Nag til Kalf og andre, som havde været de vigtigste Ophavsmænd til at fælde hans Fader.

18. Thorgrim hed en Mand, en Søn af Halle; han var en Islænder; Thorgrim var rig og vennesæl; han boede paa Brunestad i Fljote; han havde været Hirdmand hos Kong Olaf den Hellige, og faaet gode Foræringer af ham. En Sommer kjøbte han et Skib til halvs, deels med nogle norske Mænd, deels med to Brødre paa Island, Sønner af Hallbjørn Skevel fra Laxaadal, den ene hed Bjarne, den anden Thord; Thorgrim beredte sig da til at reise udenlands, tillige med hans Søn Illuge, og to andre Ledsagere, af hvilke den ene hed Galte, en stor og stærk Mand, den anden Kolgrim, som var lille og rask. Det havde nu hændt sig Vinteren før i Fastedagene før Juul, at Thorgrim rejste i Forretninger med Kone og Børn, da kom et saadant Snefog paa dem, at hans voxne Søn Asbjørn tilsatte Livet, men Thorgrim gjorde sig saa megen Umage for at hjælpe sine Ledsagere, at man fandt ham liggende som død, og ganske fra sig selv, han blev da bragt til en Gaard og næret med varm Melk. Som vi før fortalte, saa gjorde de deres Skib færdigt om Sommeren, og stak i Søen, da de vare færdige; Bjarne og Thord og deres Selskab gjorde Nar ad Thorgrim, og vilde gjerne have ham til Bedste, men han lod som han ikke forstod det; de havde god Bør, og landede nordpaa ved det Throndhjemske. Kong Magnus den Gode regjerede i Norge, men var dog den Gang nede i Danmark. Kalf Arnesøn havde da den største Magt i Throndhjem, han var

i Byen, og bød Islænderne til sig, og de vare hos ham om Vinteren, baade Bjarne og Thord og Thorgrim med hans Ledsagere; Kalf anviste Thorgrim Plads ligeover for sig, men Brødrene næst ved selv.

19. Thorgrim var Vinteren over stille og meget tankefuld, han tænkte tit paa den forsvundne Tid og Kong Olaf den Helliges Venskab; Brødrene derimod gjorde sig meget til, og pralede ofte; de roste Kalf meget, men vare slemme mod Thorgrim, og sagde alleslags Ondt om ham. En Gang talte de med Kalf, og sagde til ham: „Har du ikke lagt Mærke til det, Kalf, at Thorgrim er dig ikke synderlig hengiven, men at hans Hu staaer til Kong Olaf; men vi ville hellere tage mod Vinteropholdet, efter dit gode Tilbud. Kalf svarede: „Det har jeg nok mærket, at Thorgrim ingen Ven er af os." Bjarne sagde: „Jeg har digtet et Kvæde om eder, og ønskede, at faae Leilighed til at fremsige det;" „Jeg skal høre paa dit Kvæde, Skald!" sagde Kalf, „thi jeg tænker det er godt digtet." Bjarne fremsagde Kvædet i mangfoldige Tilhøreres Nærværelse, og der taltes i samme meget om Slaget paa Stiklestad, og de Beretninger udhævedes, som dengang gaves til Kalfs Roes. Men da Kvædet var til Ende, sagde Thorgrim: „Det er underligt, Kalf, saa forstandig en Mand, som du er, at du finder det kan være en Hæder for dig, at man kvæder om din Skændselsdaad og det Nidingsværk, at I gik imod Kong Olaf." Bjarne sagde: „Ti, du Usling! Du paatog dig en Skulkesyge, indtil man hældte Mælk i dig i Fastedagene ude paa Island." Thorgrim gik ud af Stuen og hen til det Sted, hvor han plejede at sove; han sagde: „Det er stærkt, at høre Bespottelsesord mod Kong Olaf, og Uslingsord om mig; gak nu ind, Illuge, og dræb

Bjarne!" Drengen svarede: „Det tør jeg ikke vove paa efter de Omstændigheder, som vi ere i." Thorgrim foer da ind i Stuen, og gav Bjarne Banehug. Hans Broder Thord greb strax til Vaaben, og der stode da Mænd mellem dem. Kalf sagde: „Dette er en ond Gjerning, og lige uforsvarlig med Hensyn til vor Hæder og vor Vintergjæst, men dog skal denne Sag behandles aldeles paa lovlig Maade;" han lod da kalde til Things, og befalede alle Mænd at komme vaabenløse til Thinget. Thorgrims Ledsager, Galte den stærke, greb en Buløxe, og tog den under sine Klæder, da han gik til Thinget. Men da Thinget var sat, blev der slaaet Kreds omkring Thorgrim. Kalf sagde: „Hvad Tilbud gjør du for dig, Thorgrim?" Denne svarede: „Jeg stiller hele min Sag til Kongens Dom." Kalf svarede: „Kongen er nu for langt borte, til at dømme i denne Sag." „Jeg veed," sagde Thorgrim, „at du har Lyst til at dømme, men jeg samtykker ikke deri, og jeg indseer grant din Hensigt, at du især tilregner mig mit Venskab for Kong Olaf." „Det er ikke sandt," sagde Kalf, „men Sagen maa dog nu paadømmes, med mindre Thord giver sit Samtykke til det andet." Thord sagde, at han ikke vilde samtykke i noget af hans Tilbud. Kalf sagde: „Jeg dømmer ham da sagskyldig og fredløs!" og saa skete efter Kongens Ombudsmands Raad for Bjarnes Drab. Thorgrim sagde: „Nu gik det, som jeg formodede, du bilder dig nu vist nok ind, Kalf, at du har sørget for, der ei skal gives Bøder for mit Drab; men det er dog endnu uvist, hvis Hjælpere komme til." Thord sprang da til, og gav ham Banesaar. Da sagde Thorgrims Ledsager, Kolgrim den Lille: „Hævn du ham, Galte! Du har Øxen." Han svarede, han vovede det ikke. „Hvilke elendige Ord!"

sagde Kolgrim, og er du ikke et usselt Drog, saa stor og stærk som du er, at du ikke har Mod i Brystet, saa giv mig da Øxen!" „Det tør jeg heller ikke," sagde han. „Da skal du heller ikke torde holde paa den," sagde Kolgrim, og rev Øxen fra ham, og gav Thord et stort Hug i Ryggen, hvilket Saar efter al Rimelighed var dødeligt. Kolgrim blev da greben, og Kalf lod ham lægge i Jern, men vilde dog ikke lade ham dræbe, førend det blev bekjendt, om Thord kom sig; men det var omtrent paa samme Tid, at Kong Magnus kom fra Danmark op til Throndhjem, og at Thord døde af det Saar, Kolgrim havde bibragt ham.

20. Kalf havde indrettet et Gjæstebud for Kongen. Kong Magnus havde hørt noget om disse Drab, førend han kom til Gjæstebudet. Kolgrim sad i Fjædder i Forstuen, da Kongen gik ind; han sagde til Kongen: „Det vil tykkes eder megen Dristighed, Herre, at den fangne Mand beder eder tage sig af ham, men jeg regner mig det helst til Undskyldning, at jeg har digtet et Kvad om eders Fader, Kong Olaf den Hellige." Kongen blev staaende, og svarede: „Var du med Thorgrim Hallesøn?" „Ja, Herre!" sagde han: „Hævnede du ham?" sagde Kongen. „Forsøge det gjorde jeg," sagde Kolgrim, „og tyktes mig Hævnen blive altfor ringe efter saadan en Mand, men vi vare da heller ikke lige stærke, vi og de, som stode imod os." „Det kan vel saa være," sagde Kongen, og lod Fjæddrene løsne paa ham, for at han kunde gaae ind i Stuen; men da han var kommen ind, befalede Kongen ham, at fremsige Kvadet, han gjorde saa, og fremførte det med megen Kraft; men imod Enden af Kvadet var der nogen Hentydning til, hvad Aarsagen var til Thorgrims Død og den hele Sag, disse Ord forekom i een af Viserne:

Jeg Kongens Gunst behøver
Halv Magt er Kalfs i Riget.

Da sagde Kongen: „Saa forholder det sig nu ikke længer, Skald!" Men da Kvadet var ude, sagde Kongen: „Det skal være den første Belønning jeg giver dig for Kvadet, at du skal være fri, og det er dog sandt, Kalf, at du ikke vil være os frændehuld; men skjønt du lod Thorgrim dømme landflygtig og fredløs, saa skal der dog nu gives Bøder for ham, som om han var dræbt som sagløs Mand; Illuge skal tage disse Bøder af de Penge, som Bjarne og Thord have ejet; men du, Kolgrim! skal have Tilsyn med Illuges Gods tilligemed ham, indtil han kommer til Island; for din Raskhed vil jeg desuden give dig Halvparten i Skibet med Illuge." Kolgrim svarede: „Nu har I, Herre, som altid, viist eders Højmodighed; men jeg maa sige eder, hvad der paaligger mig, at jeg har lovet at gjøre en Rommerrejse, hvilket Løfte jeg i Sandhed skal stræbe at opfylde." Kolgrim gik til Rom, men Illuge biede i Norge under Kongens Beskyttelse. Da Kolgrim kom tilbage, gjorde han deres Skib i Stand til at sejle til Island, og de gik til Søes, da de vare færdige. De landede i Mundingen af Kolbeensaa. Illuge overtog da Gaarden paa Brunestad, men overgav Kolgrim sin Part i Skibet; han gav sig nu til Handelen, og blev holdt for een af de dygtigste Handelsmænd.

21. Kort efter sad Kong Magnus paa et Gjæstebud i Haug i Værdalen; da vare hans Fosterfader Einar og Kalf Arnesøn hos ham; en Dag sagde Kongen til Einar: „Vi skulle i Dag tage ud til Stiklestad, og see Mindesmærkerne af de Begivenheder, som der ere forefaldne." Einar svarede: „Derom, Herre, kan jeg kun fortælle dig lidet, thi jeg var ikke tilstede derved; lad Kalf ride med eder,

han maa der kunne give nøjagtig Underretning om alt." Da sagde Kongen til Kalf: „Du skal drage med os til Stiklestad, og give mig omstændelig Oplysning om de Tildragelser, som der forefaldt." Kalf sagde: „I maa raade, Herre! men mig tykkes, det gjøres lidet Behov; denne Begivenhed er eder altfor fast i Hu, til at den behøves at oprippes paa ny ved Fortælling derom; og det vilde nu være bedre, I bevarede eders Venners Hengivenhed, de der nu, som Pligt er, vise sig oprigtige i al Troskab og Tjeneste mod eder, hellere end at yppe Misforstaaelse med dem." Kongen sagde: „Du skal fare med!" Kalf sagde da hemmelig til sin Skosvend: „Du skal saa hurtig, som muligt, fare ud til Egge, og bede mine Mænd gjøre mit Langskib færdigt saa skyndelig, at de have alt mit Gods ombord i denne Aften." Da han nu med Kong Magnus kom ud paa Stiklestad, der hvor Slaget havde staaet, sagde Kongen til Kalf: „Hvor faldt min Fader, Kong Olaf?" Kalf rakte sit Spydskaft frem, og sagde: „Der laae han." Kongen spurgte: „Hvor var du den Gang?" Kalf svarede: „Her hvor jeg nu staaer." „Da kunde din Øxe vel naae ham," sagde Kongen, og var da ganske blodrød i Ansigtet. „Ikke naaede min Øxe ham," sagde Kalf; hvorpaa han sprang paa sin Hest, og red bort; men Kongen vendte tilbage til Haug med sine Mænd. Kalf drog hjem til Egge, og gik strax ombord paa sit ganske færdige Skib, og styrede ud efter Fjorden, og derpaa over Vesterhavet til Orkenøerne, og aldrig saaes han og Kong Magnus siden.

22. Derefter viste Kongen Haardhed imod Thrønderne, saa at nogle af de fornemste Mænd flygtede fra Landet for hans Voldsomheders Skyld, andre maatte undgjælde paa deres Gods. Dette opvakte megen Mis-

fornøielse blandt Bønderne, der holdt talrig besøgte Møder med hverandre, og yttrede: „Vil denne Konge ingen Maade holde i sine Paalæg og sin Haardhed imod Undersaatterne? Veed han ikke, at Thrønderne have haft store Anslag fore for mindre Aarsagers Skyld, end Brud paa de Love, som Kong Hakon den Gode har givet os? Han vil nu have samme Skjæbne, som hans Fader, hvis han ikke hører op; ere da vore Forfædre aldeles uddøde, som ikke taalte slig lovløs Færd af Kongerne; thi det er noget uhørt, saaledes som det nu gaaer til, at Thrønderne have slettere Ret, end andre Landets Indbyggere. Throndhjem har i lang Tid hedt Norges Hoved, men nu blive Herrederne her behandlede, som et erobret Land; i fordums Dage holdtes Thrønderne for de andre Indbyggeres Formænd, men nu ere de blevne til Trælle for Kongens Undersaatter her i Norge." Paa dette Møde vare nogle af Kongens Venner nærværende, hvilke gave sig i Samtale med hverandre; de vare alle enige i, at det var uvist, om Thrønderne vilde taale det uden at gribe til alvorlige Midler, hvis Kongen vedblev at behandle dem med en saadan Haardhed; de indsaae Nødvendigheden af, at Kongen det snareste muligt fik Underretning om denne Thrøndernes Misfornøjelse; ingen af dem havde dog Mod til at sige ham det, men den ene af dem skjød Sagen over paa den anden; omsider bleve de enige om, at der skulde trækkes Lod om, hvem der skulde udrette dette Ærende, og det blev da maget saaledes, at Lodden traf Sigvat, at han skulde sige det til Kongen; han var da vel anseet hos Kong Magnus, og var bleven hans Mand. Sigvat digtede da det Kvad, som har faaet Navn af Fritalenhedsviser, og dette har han digtet saaledes, at han kommer til at tale om

hans Tapperhed og herlige Foretagender; deri hedder det saa:

En Drot jeg tjente, medens
Han leved, Guld og Vaaben
Han egne Kæmper skjænked,
Men Fjenders Lig til Ravnen;
Tit saa jeg karske Kriger
Som Ulvens Bytte falde
I Strid, da Kongens Tropper
De blanke Glavind svunge.

Sigvat vidner ogsaa, at han var med i Feldtslage med Kong Olaf:

Jeg fulgte gavmild Konning
Din Fader; vel ham stedse
Mit Følgeskab behaged;
Nu glædes Mænd ved Freden;
Som tætkest Hegn af Træer
Hans Fylkings Rader stode,
I Midten jeg; der aldrig
En aaben Plads man skued.

Og fremdeles kvad han:

Hvor Krigerflokke mødtes,
Din Fader, Magnus! immer
Med højest Mod i Spidsen
For sine Tropper kæmped,
Hans Færd i tapre Hjerter
En Gjenklang fandt blandt sine;
Til Kongers Arv saa Olaf
Sin Ret med Ære hævded.

Dernæst gaaer Sigvat i Kvadet over til de forrige Konger, som retfærdig havde overholdt Lovene imod Bønderne, og derfor vare blevne elskede af Almuen:

Den Hakon som paa Fitje
I Striden faldt, blev kaldet
En Ven af Folket, elskes
Af det, dog Ran han straffed.
Den Lov, hin ejegode,
Hvem Adelsteen har fostret,
Udgav, i Landet holdes;
Det lærte Bonden gjemmer.

Han siger ogsaa, at derfor var Landsfolket saa beredvilligt til at tage begge Olaver til Konge, fordi de lode Bønderne beholde deres Ejendomme i Fred og Ro, medens de holdt de Love, de indsatte. Sigvat kvad nemlig:

Nu Rigets Mænd jeg mener
Kun fordre Ret; thi fordum
Olaver, siden Jarler,
Vel freded deres Eje;
Saa Haralds ædle Arving
Som Tryggves Søn lod holde
De gode Love, Folket
Af disse Konger gaves.

Sigvat siger derpaa i sit Digt, med hvilken Glæde Indbyggerne i Begyndelsen toge imod Kong Magnus, da han kom til Norge; thi Almuen haabede, naar han fik Riget, Frihed fra al den Trældom og Undertrykkelse, de nu en Tid lang havde maattet lide af Kong Svend og Alfiva. Han siger saa:

Ung Hersker dig jeg fulgte
En Høst paa Tog fra Østen,
Du siden, det nu spørges,
Vort hele Land kan straffe.
Da Rigets Folk sig trode

Dig, Kongesøn! at favne
Fra Himlen sendt; dig hylded
Og ved dit Liv sig fryded.

Derefter siger Sigvat Skald i sit Kvad, at han før, da han var hos Kong Olaf, gjorde Kongen opmærksom paa alle svigefulde Anslag, som han fik Underretning om:

Ham, som til Magnus Fader
Var, Fjenders skjulte Taler
Som egne Øren hørte,
Om Svig, jeg flux lod spørge;
Naar Fare for min Herre,
Hvem ej jeg sveg, jeg mærked,
Hver Sag, i Hu oprigtig,
Ham, som den vår, jeg meldte.

Derpaa bad han Kongen og hans Raadgivere ikke at vredes, skjønt han talte frit og anførte Bøndernes Ord, som de vare faldne, at dem tyktes Kongen ikke holdt de Love, som han fra Begyndelsen af forjættede dem, da han kom til Landet. Han kvad:

Dit Raad, min Drot! ej vredes
Bør ved frimodig Tale,
Thi eders egen Hæder
De Sandheds Ord kun fremme;
Hvis Landets Røst ej lyver,
Dets Folk nu værre Love
Maa lystre, end du fordum
I Ulvesund det loved.

Han bad ogsaa Kongen være forsigtig med at straffe Bønderne for de Yttringer, som ej vilde udeblive, hvis han vedblev med samme Hæftighed og Haardhed imod dem, samt sagde ham, at det var hæderligt, at holde sit Ord, og at bevare den Fred, han havde lovet Undersaatterne,

men ikke at fare frem med Ran og Rov, skjønt nogle hæstige Mænd eggede ham dertil. Han siger saa:

Du Ransmænds Undertrykker!
Dig vogte for det Rygte,
Som her blandt Folk udspredes,
Med Maade Haand bør stækkes.
Den er en Ben, som andre
Advarsel giver; Helten
Til Landbostemmer lytte
Og deres Ønsker høre!

Hvo, stridbar Fyrste! raader
Dig at nedhugge Kvæget
For Undersaatter? Riget
Ej saadan Færd vil taale.
Ej før sin unge Konning
Sligt Raad har nogen givet;
Ved Ran jeg troer at Folket
Alt kjedes, Hæren vredes.

Og fremdeles kvad han:

Den Trusel vist er farlig,
De Gamle, som jeg hører,
Mod Kongen selv vil drage,
Slig Fare maa afvendes;
Alt er det øjensynligt,
At Folket taust er blevet,
Med Hoved Thingmænd helde,
Og skjulte Raad oplægge.

Hvo, strænge Herster! raader
Dig til dit Ord at svigte?

Det tynde Staal du prøver
For tit, den sejerrige
Landsherre, stedse burde
Vel faste Løfter holde;
Dig, krigerst Høvding! aldrig
Kan sømme dem at bryde.

Det, sagde Sigvat, vare alle enige om, at det var uvist, om Kongen vilde beholde Regjeringen, hvis han blev saaledes ved; det hedder nemlig:

Det haardest er i disse
Ansete Bønders Klager,
Paa Undersaatters Odel
Min Drot sit Eje kaster,
Hvo arvet Jord til anden
Ved rappe Domme tvinges
At give, Kongens Fygder
For Rettens Tvang beskylder.

Kong Magnus tog sig disse Sigvats Paamindelsesord til Hjerte; der vare ogsaa mange fornemme og velsindede Mænd, som gave sig til med ham at understøtte disse gavnlige Raad, og erindrede Kongen om, at han i Begyndelsen, da han blev tagen til Konge, havde taget alle Mænd i sin Beskyttelse; de bade ham at holde sit Løfte til Undersaatterne og de Love, hans Fader, Kong Olaf, havde indsat. Efterdi nu Kongen var forstandig og gjerne tog mod Raad af sine velsindede Venner og var af sagtmodigt Sind, saa tog han vel imod disse Paamindelser og gavnlige Raad; han holdt da et talrigt Thing med Bønderne; paa dette Thing talte Kongen i Begyndelsen temmelig haardt imod de Mænd, som han især troede at have Sag med, og et og andet med skarpe Bebrejdelser imod Bønderne. Da stod en Bonde, som hed Atle, op

der paa Thinget, og sagde: „Saa trykker min Sko mig, at jeg ikke kan gaae af Stedet;" han satte sig ned, og sagde ikke et Ord mere. Disse hans Ord toge Kongen og hans Raadgivere sig til Hjerte; dermed endtes Thinget den Dag, at Kongen bad dem alle, at indfinde sig igjen næste Morgen. Dagen efter da Thinget var sat, viste Kongen sig mild imod alle; han stod op og talte langt blidere med Undersaatterne, end forrige Dag; man fandt da, at Gud havde vendt Kongens Sind, isteden for haarde Irettesættelser viste han nu Skaansel mod Bønderne; han lovede da alle Undersaatterne fremdeles Fred og gode Æresbeviisninger og Rettebøder, og saa gjorde han virkelig, eller endnu bedre; han nød derefter en saadan Kjærlighed hos de mægtige Mænd og Almuen, at han fra den Tid af kaldtes Magnus den Gode.

23. Kong Magnus gav Røgnvald Brusesøn Jarlsnavn, og sendte ham over til at overtage Regjeringen paa Orkenøerne; Kongen gav ham de Krigsfolk og Skibe, han behøvede; han tog sit Sæde paa Øerne, og regjerede i nogen Tid i Fred og Ro over de to Dele af Orkenøerne og Hjaltland, indtil Røgnvald Jarls Farbroder, Thorfinn Jarl, gjorde Fordring paa de Lande, Kong Magnus havde tilstaaet ham. Fra den Tid af opkom megen Uenighed og Ufred imellem disse Frænder, saaledes som der fortælles i Jarlernes Sagaer, indtil Røgnvald Jarl endelig formedelst Thorfinn Jarls Overmagt maatte flygte bort fra Øerne over til Norge til Kong Magnus. Kongen forsynede ham da atter med Skibe, og gav ham nogle af de mest udvalgte Mænd af sine egne Hoffolk. Han sendte ogsaa Brev og Indsegl til Kalf Arnesøn, som, siden han flyede fra Norge, havde opholdt sig derovre hos sin Svoger, Thorfinn Jarl; han var gift med

Ingeborg Jarlemoder, Finn Arnesøns Datter; der stod i Kong Magnuses Brev, at Kalf skulde erholde alle sine Besiddelser i Norge, og derhos have Kong Magnuses Venskab, hvis han vilde yde Røgnvald Jarl Bistand i Stridighederne imellem ham og Thorfinn Jarl. Men da Kalf havde hørt Brevets Indhold, syntes han ikke at bekymre sig meget derom, men svarede dog: „Mig tykkes," sagde han, „at have haft Prøver paa, hvor ordholden Kong Magnus er; før, da jeg paa alle Maader lagde Vind paa hans Venskab, blev jeg bagvasket, saa at jeg maatte flye fra Norge, for at frelse Livet." Røgnvald Jarl sagde: „Du maa have spurgt, at Kongen nu har eftergivet alle den vigtige Sag, ved hvilken ham tyktes alle Undersaatterne især havde forbrudt sig imod ham, og han nyder nu Kjærlighed af hver Mand; nu er det derfor vist, at du vil erholde megen Hæder hos Kongen, hvis du begiver dig til ham, thi han er trofast i alle gode Løfter." Men det lod, som Kalf lod saadanne Taler gaae ind af det ene Øre, og ud af det andet. Da Thorfinn Jarl spurgte, at Røgnvald Jarl var kommen til Øerne, samlede han en stor Hær, og drog imod ham; de mødtes ved Rødebjerg, og holdt et Slag, og Røgnvald Jarl havde Lykken med sig; Kalf lagde da omsider til med sex eller syv store Skibe efter sin Svoger Thorfinn Jarls Opmuntring og Overtalelser; Thorfinn vandt da Sejer, og det gik siden med Stridighederne imellem Jarlerne, som der fortælles i deres Saga. Efter dette Slag gav Kalf Arnesøn sig til at drive Sørøveri, og blev Viking deromkring paa Vesterhavet.

24. Nu komme vi til at fortælle, at Kong Magnus en Sommer udrustede sine Skibe og en Hær fra

Throndhjem af; han drog først sydpaa med Landet, som Arnor Jarleskald kvad:

Siden langs med Kyst, mod Syden
Ledte Kongen talrig Flaade,
Stærkest Fart da Skibe skjøde,
Visund[1] selv fra Norden ilte;
Mænd ved hver en Aare vrimled,
Gjuke's Frænders blanke Rustning
Fienden skrækked; Ruslands Malme
Pranged stolt blandt franske Hjelme.

Paa dette Tog sejlede Kong Magnus ned til Danmark; saa siger Arnor:

Hærskibs Lysting, rød af Guldet,
Stænktes svært af Havets Brænding,
Stormen bøjed stærke Master,
Sig om Roret Bølgen tumled;
Dog fra Nord, forbi Stavanger,
Flaaden Dybet vældig pløjed,
Til de gyldne Fløje straalte
Klart som Blus i Danmarks Rige.

Kong Magnus lagde til med sin Hær ude ved Limfjorden, men da Hørdeknud erfarede hans Ankomst, drog han ham strax imøde med sine bedste Høvdinger og sin Hird, og indbød Kong Magnus til Gjæstebud med alle hans Folk, hvilket han venlig modtog; de rede da alle tilhobe med Glam og Glæde; men da de nærmede sig Danekongens Hal, drog dem, som forud var foranstaltet, mangehaande Strengelegere imøde til megen Fornøjelse for alle. Danekongen modtog Kong Magnus med megen Hæder og Velvillie, og da de kom til Hallen, sagde Kong Knud: „I, Hr. Kong Magnus, skal gaae først, og al Opvart-

[1]) Kongens eget Admiral-Skib.

ning og Ære skal først bevises eder." Kong Magnus svarede: „Jeg seer, hvorledes hermed bør forholdes; naar jeg er i Norge, og I der besøger mig, da skal jeg gaae først, og først modtage al Opvartning, men nu, da jeg er kommen hid til Danmark, skal I gaae først, sidde øverst, og drikke først, og først tage mod al Opvartning og Æresbeviisning, thi saa tykkes mig vil der mindst gives Anledning til Misundelse, eftersom begge vore Folk hvert elsker mest sin egen Konge." Kong Knud bad ham raade. De gik derpaa ind; Kong Knud satte sig i Højsædet, men Kongen af Norge nærmest nedenfor ham; derpaa kom Alfiva ind i Hallen, hun hilste paa Kong Magnus, og sagde, hun vilde yde ham al Hæder; hun skjænkede for ham i et smukt veludarbejdet Horn, og bad ham drikke. Kong Magnus sagde: „Først skal skænkes for Kong Knud, og ligeledes ydes ham al anden Opvartning." Alfiva gav da Hørdeknud Hornet, og han drak deraf; han kastede Hornet bort, og sagde i det samme: „Ikke skulde —"; mere fik han ikke sagt, men udstødte derpaa et Dødsskrig; det viste sig da, hvilken Svig Alfiva havde tiltænkt Kong Magnus. Kong Magnus opgav strax Gjæstebudet, og gjorde Anstalt til at gaae til sine Skibe; men førend han gik ud, stod han op, og sagde: „Det høre Gud og den hellige Kong Olaf, at næste Gang jeg kommer til Danmark, skal jeg vinde hele Dancvælde, eller i andet Fald tilsætte Livet." Derom taler Arnor Jarleskald:

Tidlig Veltalenheden
Sig unge Drot erhverved,
Fuldbyrdelsen og fulgte
Af hvad som Helten loved;
Før, sagde Kongen, falde

Jeg vil i Slagets Bulder,
Som Rov for grumme Ravne,
End slip paa Danmark give.

Kong Magnus vendte da tilbage til Norge, og tog der Vintersæde.

25. Denne Begivenhed, hvorved Hørdeknud mistede Livet, indtraf i Kong Magnuses sjette Regjeringsaar; to Aar før var hans Broder Harald død ovre i England, han havde tiltraadt Regjeringen der efter sin Fader, Knud den Mægtige; Hørdeknud fik da Regjeringen i England efter Harald, og forestod den i to Aar baade her og i Danmark. Men samme Foraar efter Hørdeknuds Død blev Kong Adelraads Søn, Edvard den Gode, tagen til Konge i England; han var Halvbroder til Hørdeknud; deres Moder var Emma, en Datter af Rikkard Rudejarl, Søster til Robert Langspyd, Vilhelm Bastards Fader. Edvard blev salvet og kronet første Paaskedag. Den samme Sommer drog Kong Magnus med en stor Hær ned til Danmark, han havde det Skib, og førte selv Befalingen derover, hvilket Kong Olaf havde ejet, og som man kaldte Visund (Bøffelen): han sejlede med sin Flaade til Jylland; saa siger Arnor:

Nu jeg den Fart besynger,
Da Visund end fra Norden,
Af Havets Rasen rystet,
Bar Sogneboers Konning;
Han Flaaden, krigerst rustet,
Til Jyllands Kyster førte,
Der Folket villig hylded
Blid Drot, men stridbar Kæmpe.

Kong Magnus styrede til Viborg, og stævnede der Thing; paa dette Thing blev han tagen til Konge; han drog da

omkring i Landet, gjorde Foranstaltninger til Folkets Oplysning, og indsatte Høvdinger til at varetage Landets Bestyrelse med sig; han opholdt sig Vinteren over i Danmark, og alle Landets Indbyggere underkastede sig ham; herom taler Arnor:

Derefter snilde Fyrste,
Som Norge før erhverved,
(Den Herres Vælde voxte)
For hele Danmark raadte.
Vist ingen anden Konge,
Som Barnet ung, men styrket
Af tidlig Kraft, har vundet
Saa store tvende Riger.

Næste Sommer vendte han tilbage til Norge.

26. Da Kong Magnus laae i Elven ved Kongehelle, kom en Junker ned til ham udenfor Gøtland; denne Mand hed Svend, og var en Søn af Ulf Sprakalegsøn og Astrid, en Søster til Kong Knud den Mægtige og Kong Olaf den Svenske. Astrids Fader var Kong Svend Tveskjæg, men hendes Moder var Sigrid Storraade, Skøglatostes Datter; førend Kong Svend fik hende til Ægte, havde hun været gift med den svenske Konge, Erik Sejersæl, og deres Søn var Olaf Svenske. Svend Ulfsøn havde opholdt sig hos sin Frænde, Kong Ønund; han kunde godt tale for sig, og indsmigrede sig saaledes hos Kong Magnus. Svend forestillede Kongen, at hans Fader Ulf havde længe været Jarl i Danmark, og besiddet megen Magt under sin Svoger, Kong Svend, men sagde, at han selv ikke havde faaet nogen hæderlig Erstatning af sin Frænde, Kong Knud, for sin Faders Drab; han lovede nu Kong Magnus fuldkommen Troskab og Hengivenhed, hvis han vilde betænke ham med et Leen, og talte ikke

forgjæves. Kong Magnus hørte gjerne paa hans venlige Ord, og fandt, at han var en forstandig og smuk Mand; Kongen tænkte, at Svend vilde være ligesaa ordholden, som han var ordsnild, og ligesaa paalidelig og trofast, som han var tækkelig at see til, og han holdt ofte Samtaler med ham.

27. En Dag, da man sad ved Drikkebordet, gav Kongen Svend sin Kappe, som var ganske ny og af det kostbareste Tøj; derhos sendte han ham en Skaal Mjød, og bad ham drikke deres Sammenkomsts Skaal. „Hermed," sagde Kongen, „vil jeg give dig, Svend, Jarlsnavn, og saa meget af Bestyrelsen over Danmark, som vi ville nøjere bestemme, naar vi komme did." Svend blev meget rød, da han tog mod Kappen, og gav den strax til en anden Mand, men tog een af Graaskind. Einar Thambeskjælver saae dette, og sagde: „For stor en Jarl, for stor en Jarl, min Fostersøn!" Kongen svarede vredt: „Liden Skjønsomhed og Forstand til at dømme om Mænd tiltroer I mig; jeg forstaaer mig ikke paa, hvorfor nogle tykkes eder for store Jarler, og andre skikkede til intet." Næstfølgende Dag, før der blev sunget Messe, lod Kong Magnus tage et Skriin med Helligdomme, og bad Svend gaae hen at sværge ham Troskabsed; han gjorde som Kongen forlangte. Kong Magnus foresagde Eden, da Svend lagde sin Haand paa Skrinet, saaledes, at han skulde vise Troskab mod Kong Magnus, og styrke hans Regjering paa alle Maader og i intet formindske den, samt være ham hørig og lydig, saalænge de begge levede. Saa siger Thjodolf Skald:

Svend, Søn af Ulf, ved Elven,
Mod Øst var selv tilstede,
Og hylded Olafs Arving

Som Skaaneboers Herster,
Paa helligt Skrin, med Hænder,
Bekræfted favre Løfter
Ved stilet Ed; Forliget
Af ham for kort dog holdtes.

Svend var da hos Kong Magnus; henimod Sommeren droge de til Danmark; da gav Kong Magnus ham Herredømme og Bestyrelse i Jylland; det[1] ligger længst fra Norge, men nærmest ved Venderne og Saxerne, som paa den Tid bestandig hjemsøgte de Danske med Krig. Jylland er Danevældes Styrke. Om Høsten vendte Kong Magnus tilbage til Norge, og heelt op nordpaa langsmed Landet, kom op til Throndhjem kort før Juul, og sad om Vinteren i Nidaros. Endnu samme Vinter efter Juul stævnede Svend Jarl Viborg-Thing i Danmark, og da Thinget var sat, stod Jarlen op, og talte: „Det forekommer mig rimeligt," sagde han, „at I Danske heller ville tjene mig, end de Norskes Konge; thi I vide, at her er min Æt og Odel; ikke mindre er eder bekjendt mit Sindelag og min Tænkemaade; men os Danske bliver det haardt at skulle tjene de Norske. Skjønt Kong Magnus er en brav Konge, har han dog ingen Arveret til at herske over Danmark; men skjønt jeg ikke er nogen Konges Søn, da er jeg dog her odelsbaaren, en Dattersøn af Kong Svend og en Søstersøn til Kong Knud den Mægtige. Nu vil jeg bede eder om det Navn, som efter min Herkomst tilkommer mig, men derimod tilsikre eder min Hjælp, sømmelige Hædersbeviis-

[1]) Her mener Forfatteren egentlig Jyllands sydligste Deel, der mest omtales i det følgende som udsat for Venders og Saxers Overfald.

ninger, Rettebøder og Gaver." Thinget sluttedes saaledes, at de gave Svend Kongenavn over Danevælde.

28. Kong Magnus fik Underretning herom mod Enden af Vinteren; han sendte strax Befaling over hele Norge, og udbød halv Almeenhed af Folk og Levnetsmidler, og med denne Hær drog han ned til Danmark i Begyndelsen af Sommeren; men da Svend fik Efterretning om hans Tog, stolede han ikke paa sine Stridskræfter, men drog bort fra Landet op i Sverrig til sin Frænde, den svenske Konge Önund, og samlede sig der efterhaanden en Hær om Sommeren. Men da Kong Magnus kom til Danmark, tilføjede han Indbyggerne svære Revselser, fordi de havde taget sig en anden Konge; mange fratog han deres Gods, nogle flyede fra deres Besiddelser, og nogle lod han dræbe. Derpaa sejlede han med sin Flaade over til Vindland, og lagde sig med sin Hær ude ved Jom; der gik Kong Magnus paa Land, og hærgede, opbrændte baade Bygder og Mennesker, tilføjede Venderne megen Skade, og udførte mange store Bedrifter. Derom taler Arnor:

De Slag holdt Kongen siden,
Som Vender længe mindes,
Paa Jom, ved Elvers Bredder
Fandt Skurke Død i Ilden;
Fra Gløder Ulven slæbte
De hurtig stegte Kroppe,
Thi Hallens Morder[1] slynged
Sig om udøbte Pander.

Derpaa vendte Kongen med Hæren tilbage til Danmark; men da de kom udenfor Re paa Vestlandet, da laae der mange Vikingeskibe, med hvilke de strax gave sig i Fægt-

[1]) Ilden eller Flammen.

ning, og det endtes dermed, at Kong Magnus vandt Sejer; derom er Følgende kvædet:

Ved Re var Kongen villig
Mod Røverhær at kæmpe,
Ved store Vendlands Kyster
Han Sværd i Blod rødfarved.

Men da Kongen kom til Smaaland, sendte han den norske Hær hjem, men han selv blev der tilbage med ikke mange Tropper.

29. Den samme Høst var Kong Magnus i Jylland, og fik Efterretning om, at en Hær af Vender rykkede imod ham, thi de vilde hævne sig for det Hærtog, han havde gjort imod dem om Sommeren. Kong Magnus sendte strax Bud over hele Danevælde, og stævnede Tropper til sig; men han selv drog med de Folk, han fik samlet, imod Venderne, næsten baade Nat og Dag; Grunden til, at han ilede saa stærkt med sit Tog, var, at Venderne anrettede den største Plyndring, saasnart de kom ind i hans Rige, brændte alle beboede Steder, og dræbte alle de Mænd, de kunde faae fat paa.

30. Nu maae vi her for det første standse i vor Fortælling, og berette tidligere Begivenheder. En Hertug i Saxland hed Otto, han var mægtig og rig paa Gods; han var baade i Frændskab og Fosterskab med Kejseren af Saxland og een af hans kjæreste Venner; Hertugen var en dygtig Krigsmand og brav Ridder. Men Kong Magnus i Norge havde en Søster, som hed Ulfhild, hun var en ægtefød Datter af Kong Olaf, forstandig og smuk. En Gang da nu Kejseren og Hertugen talte sammen, yttrede denne, at han havde spurgt, at Kong Olaf den Helliges Datter skulde være særdeles smuk, og meente, det var et passende Parti for Saxlands Kejser, hvis hun virkelig i

Forstand og Skjønhed var saa udmærket, som Ordet gik. Efter hans Opmuntring og sin egen Lyst sendte Kejseren nu Hertugen op til Norge til Kong Magnus, for at undersøge, om han virkelig, naar han saae Pigen, fandt hende saa forstandig og tækkelig, som Rygtet havde gaaet. Hertugen gjorde sig snart færdig, og rejste, indtil han kom til Vigen; Kong Magnus var ikke der tilstede, men hans Moder Alfhild var den Gang i Vigen, og hun gjorde et Gjæstebud for Hertugen; en Gang ved Gjæstebudet da man sad og drak, spurgte Hertugen, om Kong Magnuses Søster var der i Vigen, og Alfhild bekræftede, at hun var der; Hertugen yttrede Lyst til at see hende, men hun sagde ikke noget derimod. Og en Dag lod Alfhild sin Datter iføre prægtige Klæder, (hun havde ikke Fader sammen med Kong Magnus), hun blev da ført ind i Stuen, hvor Hertugen sad ved Bordet, hun blev sat ved Siden af ham, han betragtede hende, og gav sig i Tale med hende; han fandt nu, at hverken hendes Talegaver eller Forstand vare til at gjøre saa stort Ord af, ikke heller var hun saa smuk, som han havde tænkt; nu syntes dette Giftermaal ham derfor ikke mere saa passende for Kejseren; han rejste saaledes tilbage, uden at forebringe det Ærende, i hvilket han egentlig var sendt. Og da han kom til Kejseren, berettede han ham, at den Mø, han havde seet, var hverken saa udmærket af Skjønhed eller Vid, som man havde sagt dem, og derfor var han heller ikke fremkommet med Kejserens Frieri, thi han fandt dette Parti lidet hæderligt for en saa anseelig Høvding. Kejseren svarede: „For din Dyds Skyld og vort kjærlige Venskab og nøje Slægtskab, vil jeg, at du skal rejse endnu en Gang, og bejle til denne Kvinde for dig selv, med vort Budskab til Kong Magnus; maaskee Kongen tilstaaer dig dette Giftermaal." Hertugen rejste, og da han kom til Norge, drog

han til Kong Magnus, der modtog ham vel, thi han var berømt overalt for sin Tapperhed og Lykke; Kongen lod foranstalte et prægtigt Gjæstebud for ham. Og en Dag, da de muntre sade sammen ved Drikkebordet, spurgte Hertugen, om Kongen havde nogen Søster. Kongen svarede: „Ja vist har jeg en Søster, som hedder Ulfhild, hun er en Datter af min Fader, Kong Olaf den Hellige, og Dronning Astrid." Hertugen sagde: „Jeg vil bede eder om, Herre! at I vil lade mig see denne Qvinde og tale med hende." Kongen svarede: „Det skal jeg med Fornøjelse give dig Lov til." Dagen efter gik Kong Magnus og Hertug Otto derhen, hvor Kongedatteren drak; hun stod op for at modtage sin Broder Kong Magnus, og bød ham velkommen; Hertugen satte sig hos hende, og de talte sammen: han fandt da snart, at denne Kvinde i Skjønhed og Forstand langt overgik den, man før havde viist ham; de bleve nu siddende der, saalænge de fandt for godt, og gik derpaa bort. Hertugen indsaae nu, at Kongens Moder Alfhild havde villet have ham til Bedste forrige Gang; han overlagde nu hos sig selv, om han skulde bejle til denne Mø for sig selv eller for Kejseren, thi han indsaae, at dette Giftermaal var i alle Henseender sømmeligt for Kejseren; men han blev endelig enig med sig selv om, at han vilde ikke lade et saa godt Parti gaae fra sig, hvis det kunde lykkes ham; han bejlede da til Pigen hos Kong Magnus. Denne svarede: „Vanskelig vil min Søster gjøre saa stor Lykke, som hun fortjener, men for din Manddoms og Magts Skyld, og derhos formedelst Kejseren af Saxlands kraftige Anbefaling og Budskab, da vil saadant komme i Betragtning, hvis Pigen samtykker, og hendes Moder, og de Mænd, som udgjøre vort højeste Raad; thi paa ingen Maade lader jeg hende komme fra mig, med mindre der findes

dette eller et andet anstændigt Parti for hende. Men hvad enten der nu om dette Giftermaal blev raadslaaet kort eller lang Tid, saa blev det omsider Enden derpaa, at Jomfru Ulfhild blev gift med Hertugen med megen Hæder og Pragt. De rejste derpaa til Saxland, hvor Hertugen blev hjemme i sit Rige, og begav sig ikke til Kejseren; han var overmaade rig paa Gods, særdeles mild, den rasteste Mand i Kamp og al Slags Strid, blid i Fred, munter i Omgang og meget elsket af alle brave Mænd, en dulig Regent og stræng imod Ildgjerningsmænd. Kort efter kom Sendebud fra Kejseren til ham med det Ærende, at han bød Hertugen til sig med Vennebud, og vilde gjerne see ham; men Hertugen svarede, at han kunde ikke rejse for sine mange Forretninger og for sine Undersaatters Skyld, thi Vikinger gjorde megen Ufred i hans Rige. Sendebudene droge tilbage, og sagde Kejseren, hvilket Svar Hertugen gav paa deres Ærende. Men Hertug Otto blev hjemme i Brunsvig, og fredede om sit Rige.

31. Det hændte sig en Aften, at Hertug Otto sad munter ved Drikkebordet med sin Hird og sine Høvdinger; Fru Ulfhild sad ved Siden af ham; han var for kort siden kommen fra Feldten, og var bleven stærk saaret, thi han var en heltemodig Mand i Slag og dristig i alle Mandeprøver; der herskede megen Glæde i Salen. Det forekom dem, som der gik en Mand ind ad Døren, med en dansk Hat paa Hovedet, han blev staaende et Øjeblik, og forsvandt strax derpaa. Da sagde Hertugen: „Kjender Du Manden, Kongedatter?" „Det veed jeg ikke for vist," sagde hun, „men det forekommer mig det lignede min Faders Mundskjæg, som stak frem under Hatten; maaskee min Broder, Kong Magnus, trænger til Hjælp." Hertugen

svarede: „Vi skulle ogsaa yde Kong Magnus al den Hjælp, vi formaae." Hun svarede: „I er nu kun lidet i Stand dertil for eders Saars Skyld, med mindre hin hellige Kong Olaf helbreder eder". „Ikke skulle mine Saar være til Hinder derfor," sagde han; sprang strax op fra sit Sæde, og bad sine Riddere og Høvedsmænd væbne sig, samt alt det vaabendygtige Mandskab, som var hos ham. Kongedatteren tog da et Bælte, som hendes Fader havde ejet, og lagde det omkring Hertugens Saar, og strax ophørte al Værk og Vanhelsen; han drog da paa det allerhurtigste med sin Hær til Danmark, indtil han traf Kong Magnus paa Lyrskovshede nordenfor Hedeby; Kongen tog paa det bedste imod sin Svoger, og blev glad over hans Ankomst. Venderne søgte da ogsaa stærkt imod dem, og Hedningerne havde saa stor en Hær, at der vare ikke færre end tresindstyve[1] Hedninger imod hver af Kongens Mænd. De Danske begyndte at knurre, og sagde, at Kongen vilde føre dem i Ulykke, og sagde til ham, at der var intet andet for, end at tage Flugten. Kongen blev meget bekymret, da han saae den Modløshed og Rædsel, som var kommen i hans Hær, og sagde, han skulde aldrig tage Flugten, saalænge nogen vilde følge ham. Hertug Otto opmuntrede til at holde Slag. Einar Thambeskjælver var der hos Kong Magnus; han sagde afsides til Kongen: „Betænk nøje, Herre! de Danskes Ord og Adfærd, og hvor meget I kunne stole paa dem i Slaget." De besluttede da, at gaae skjulte om i Hæren, toge side Hatte paa, og anden Dragt, som kunde gjøre dem ukjendelige; de hørte en dansk Mand sige til sin Kamerad: „Hvor mon de vil slaaes?" Den anden svarede: „Her tæt ved Aaen." Da sagde den første, som havde spurgt: „Her vilde jeg da

[1]) Et Haandskrift synes at have: tre.

være, hvor vi nu ere ved Skoven; lad da den slaaes, som slaaes vil, og den skiæle sig, som flye vil." Da sagde Einar: „Der kan I nu høre, Herre, at denne danske Mand siger manges Villie; nu skal det være mit Raad, at I stiller eders Fylkinger saaledes, at de ikke kan naae saa snart til Skoven, som de har Lyst til." Kort fra Hæren var der en lille Gaard; Einar foreslog Kongen, at de skulde gaae hen til Gaarden, og see til, at Bonden ikke led nogen Uskiel af Tropperne; de gjorde saa; Bonden modtog dem vel; han gav dem godt og fuldt op at drikke, og de bleve der om Natten; Kongen var bekymret, og sov kun lidet om Natten, han sang sine Bønner, og faldt i Søvn henimod Dag; da tyktes ham, han saae sin Fader, den hellige Kong Olaf, paa en hvid Hest, og han sagde til ham: „Stat op hurtig, og fylk din Hær! Du har Magt nok til at slaaes med Hedningerne; jeg skal komme og stride med dig, naar du hører min Luur." Kongen vaagnede, og sagde til sin Fosterfader Einar, at der var forjættet dem Sejer; de ilede strax til Hæren, Kongen lod da Hæren vække, og befalede sine Mænd at gjøre sig rede til Slag, „thi Kong Olaf vil komme os til Hjælp," sagde han. Der var en Islænder der hos Kong Magnus, som hed Odd, en Søn af Geller; han har bragt de fleste Fortællinger om disse Begivenheder herhid til Landet[1].

32. Hele Kong Magnuses Hær havde ligget med deres Vaaben om Natten, thi Venderne vare komne i Nærheden af dem; men da Kong Magnus havde fylket sin Hær, opmuntrede han sine Folk til Slaget, og fortalte dem sin Drøm, og dernæst hørte alle, som vare der, Klokkelyd oppe i Luften, og Kong Magnus og alle Nordmænd kjendte

1) Island.

Lyden, nemlig at det var, som om der kunde være ringet med Glad, den Klokke nord oppe i Throndhjem ved den hellige Kong Olafs Grav i Nidaros. Ved denne Aabenbaring forsvandt Frygt og Angest hos dem alle, som forhen vare forsagte og rædde, og de gik formedelst saadanne Varsler glade i Slag mod Hedningerne, og den ene opmuntrede den anden. I denne Tummel kom der en Bonde til, som banede sig Vej igjennem Mængden, og sagde, han havde et vigtigt Ærende til Kongen, nogle stødte ham tilbage og andre søgte at gjøre Plads for ham; Einar kjendte Manden, og bad Kongen høre, hvad han havde at sige. Kongen spurgte, hvad han vilde. Han svarede: „Jeg vil fortælle eder min Drøm: Det forekom mig, at jeg saae Kong Olaf paa en hvid Hest i sin kongelige Prydelse; han sagde, at han skulde komme eder til Hjælp, han bad eder at opstille den lange Fylking, saa at Venderne ikke kunne overfløje eder, og han bad eder at være i den midterste Fylking og der at fylke tættest; han lovede ogsaa, at lade sit Mærke tilsyne for Hæren." Bonden bekræftede sin Fortælling med Jærtegn, saa at Kongen maatte sande den; han blev glad over dette, og gav Bonden gode Foræringer. Han stillede da Hertug Otto med hans Folk paa den ene Fløj af Fylkingen, men Kongen selv var i Midten af Hæren. Nu nærmede Hedningernes Hær sig, og det var en saa utallig Mængde, at Hederne vare vide omkring bedækkede deraf. Dette Slag holdtes ved Skodborgaa i Nærheden af Hedeby, som Thjodolf Skald siger:

Ved Hedeby mod Sønden,
I Skodborgaaens Nærhed
Min herlige Belønner
I hæftigst Kamp vandt Sejer.

Der begyndtes da den skarpeste Strid, saasnart de mødtes; Kong Magnus var den hæftigste mod Fjenden, og dræbte saa mangen Mand, at det var umuligt at tælle dem. Saa siger Thjodolf:

Da Helten fro nedlagde
Utallig Hær af Vender,
Et større Slag vel neppe
Af Rygtets Mund forkyndtes.

Kong Magnus kastede sin Brynje, før Slaget begyndte, og havde intet andet paa, end en Silkeskjorte; han tog den Øxe, som hans Fader havde ejet, og som kaldtes Hel, og nedhug med begge Hænder hver Hedning, han naaede. Saa siger Arnor:

Utrættet Konge Brynjen
Bortkasted, og fremstyrted
Med breden Øxe, Sværdet
Om Hørders Fyrste hvinte;
Men Helten Hel omfatted
Med begge Hænder, kløved
De blege Fjenders Isser;
Gud selv uddeelte Lande.

33. Een Mand var der i Vendernes Hær, som var større og stærkere, end de andre. Denne Mand havde givet Venderne det Raad, at de skulde heller slaaes med de Kristne om Natten, end om Dagen; han var saa troldkyndig, at intet Vaaben kunde bide paa ham. Denne Mand gik frem i Kong Magnuses Fylking, og hug til begge Sider, saa at ingen turde haabe at komme derfra med Livet, naar han fik Hug paa ham. Denne Mand hed Regbus; han udgjød det første Blod blandt Kong Magnuses Mænd; og da han havde dræbt mange, gik han drabelig frem, og spurgte, hvor Nordmændenes Konge

var. Da sagde en Mand til Kong Magnus, en, som stod ved Siden af ham, høj af Vext og af smukt Udseende, men dog noget til Alders: „Hvorfor, Herre! lader I denne Mand fælde dine Mænd?" Kongen svarede: „Jeg veed ikke, hvorledes jeg skal faae ham ryddet af Vejen." Da sagde den aldrende Mand: „Magt og Myndighed i Krig attraaede du, førend du forstod at bruge dem." „Kanskee det forholder sig, som du siger," sagde Kongen, „jeg vil tage mod et godt Raad af dig, hvis du kan lære mig det." Den anden sagde da: „Hug du nu til ham med Øxen Hel, imedens jeg kommer dig til Hjælp." Hedningen havde en kort Brynje og en Hjælm paa Hovedet. Hin smukke Mand foer da frem foran Kongen, og gav den store Hedning et dygtigt Hug paa Hjælmen; han snublede derved, men faldt ikke. Kongen saae, at Brynjen skjød sig op fra hans Midie, da han bøjede sig under Hugget, og Kongen hug ham da med Øxen næsten midt over, thi den bed paa ham, skjønt ingen anden Vaaben gjorde det. Einar Skulesøn omtaler i Olafsdrape, at Kong Olaf aabenbarede sig i Søvne for Kong Magnus før dette Slag, og lovede, at komme ham til Hjælp; hans Ord ere disse:

Af Solens Straalestrømme
Omgivet salig Konning
For Sønnen aabenbaret
I Drøm, sin Hjælp ham loved,
Førend den tapre Fyrste
Mod Hedningskaren kæmped
Paa Lyrskovshede; Ulven
Fik overflødigt Bytte.

Efter Regbuses Fald blev Kong Magnus saa ivrig i Kampen, at han gik forrest blandt sine Mænd, og hiede

ikke efter Fanerne; han hug til begge Sider, og nedslog Hedningerne som Kvæg; Venderne saae da ingen anden Udvej for sig, end at flye, alle, som kunde. Hæren opløste sig da til alle Sider, men Kong Magnus var den første til at sætte efter de Flygtende; der skede da et saadant Nederlag paa Hedningerne, at vide om over Heden kunde Kong Magnuses Mænd ikke sætte en Fod paa den blotte Jord for Vendernes døde Kroppe, og der opstemmedes Bække af Blodet, som ikke kunde faae frit Løb. Derom taler Thjodolf Skald:

I hundred Kæmpers Række
Stod forrest Haralds Slægtning,
Ej Ravnen mangled Æde,
Dog flygted Venders Skarer;
Hvor Magnus Sejren gaves,
Den milebrede Hede
Med Lig af faldne Fjender
Saaes heelt bedækket være.

34. Men da den flygtende Hær kom frem til Skodborgaa, da fattede Venderne atter Stand en Stund, men saasnart hele Kongens Hær var kommen efter, bleve Hedningerne drevne ud i Aaen; der skede da et saadant Nederlag, at Kongens Tropper paa de Faldnes Lig gik tørskoede over Aaen. Saa hedder det i Hrunhenda:

Du ved Skodborgaaens Vande,
Skjoldung! Vender svart bedrøved,
Dine Troppers knapt det halve
Tal der fik navnkundig Lykke,
Af hin digre Konning Sejer
Gaves dig, og Elven fyldtes
Saa af Valen, at derover
Ulves Sværm for Bro den tjente.

Kong Magnus forfulgte da endnu Venderne, men hans

Folk bleve tilbage; han satte nu allene efter de Flygtende; men efter nogles Sagn forfulgte han dem selvanden, og han dræbte da end saa mange, at der laae saa tykt af døde Kroppe paa begge Sider af dem, som Tang ved Strand. Derom taler Arnor:

Af Lig saa høj en Dynge,
Som Bjerg af Tang ved Stranden
Til Ulves Brad har Kongen
Opført (slig Daad jeg priser),
At knap derover kunde
En væver Ganger springe;
Vel hele Natten vared
Det Slag, som Balen fælded.

Siden sagde ogsaa de af Hedningernes Hær, som vare komne derfra med Livet, at ingen levende Sjæl vilde være undkommen, dersom flere kristne Mænd havde stredet saaledes som hin smukke Mand i Silkeskjorten. Men da Kongen tænkte efter, hvor han var kommen hen, fandt han, at han havde vovet sig altfor vidt, og han vendte nu om til sin Hær; hans Mænd bleve da overmaade glade ved hans Komme, thi de vare forhen meget bekymrede for ham, og frygtede, han var falden, da de ingensteds saae ham. Kong Magnus takkede Gud for sin Sejer, og sine Mænd for deres tapre Bistand; det var Mikkelsmesse Aften, da Slaget tog sin Begyndelse, og det varede ikke længe, før Hedningerne flyede. Dette Slag har været det berømteste i Kristenheden i de nordiske Lande formedelst det store Nederlag, som skede der paa Venderne, thi ingen kunde tælle, hvor mangen Hedning der lod sit Liv. Det var heller ikke besynderligt, thi ved Guds Hjælp blev det til stor Skade for Venderne, som de tænkte skulde have været dem til megen Fremme og Gavn, nemlig at de

havde stillet en stor Mængde Oxne i den forreste Deel af deres Fylking, og paa Ryggen af dem bundet store og stærke Spyd, men Fjælle for Øjnene paa dem; men da Hærene kom sammen, og Slaget tog sin Begyndelse, toge Kong Magnuses Folk en ganske anden Vej, end de havde tænkt; Nødene stode da bagved dem, da de begyndte at flye, de kom i Klemme, og rendte paa Spydene, thi Oxerne bleve staaende fast, saa at de Flygtende havde ikke længe Plads at vende sig paa; nogle faldt da for deres egne Vaaben og Krigslist, men andre for Kong Magnus og hans Mænd, der nu langt bedre kunde faae Hug paa dem. Og ydermere er dette Slag berømt formedelst Kong Olaf den Helliges Jærtegn; thi ikke vilde Kong Magnus saa djærveligen ganske allene og uden Dækvaaben være gaaet igjennem sine Fienders Fylkinger, og dog komme tilbage til sine Mænd uden Saar og uskadt, hvis han ikke havde været under sin Faders Beskjermelse. Det kunde ogsaa alle vel indsee, at han ikke med en saa ringe Hær kunde vinde Sejer over en saadan Overmagt af Hedninger, uden selv at lide stort Tab, med mindre denne Sejer blev ham forundt af vor Herre Jesus Kristus, Himlens ophøjede Konge, formedelst den dyrebare Helgens, Kong Olafs, Værdskyld, saaledes som Einar Præst Skulesøn siger:

Erfaring viser: Sejer
Har vor Forløsers Yndling
Sin ædle Arving givet;
Den Konnings Værk jeg priser.

Derefter deelte de Byttet, og Kongen tog af den store Mængde Gods til sin Deel nogle Ringe, som han havde taget af den hedenske Regbus; det var den eneste Gang hans Mænd mærkede nogen Begjerlighed efter Gods hos ham. Kongen gav Hertugen anseelige Foræringer, og

meget Gods til mange andre af Tropperne; men den Mand, som gav Kongen det Raad, hvorledes han skulde faae Bugt med hin store Regbus, bad han besøge sig, naar han kom hjem i sit Rige, og lovede da at skulle belønne ham. Der skiltes de to Svogre i megen Kjærlighed ad, og Hertugen drog ned til Saxland.

35. Hertug Otto kom hjem i sit Rige, og blev siddende i Brunsvig, og drog ikke til Keiseren; men da Keiseren mærkede, at Hertug Otto ikke af sig selv vilde besøge ham, saa sendte han Bud til Hertugen, og lod ham sige, at han snart vilde komme hen til ham; Budene droge hen, og udrettede Ærendet; Hertugen svarede ikke synderlig derpaa, men beredte dog et Gjæstebud i Forventning af Keiserens Komme. Denne kom paa den bestemte Tid, og blev vel modtaget; men da Keiseren betragtede Kongedatteren, gjorde hendes Skjønhed et stort Indtryk paa ham, og han tænkte, som sandt var, at ogsaa hendes Vid, gode Sæder og Høviskhed vilde staae i Forhold dertil; det tyktes ham da, at Hertugen ikke havde berettet ham rigtig, da han ikke berømmede hendes Dejlighed; derover blev Keiseren forstemt, og saalunde alle hans Mænd, og der herskede kun liden Gammen i Hallen om Aftenen. Hertugen gik for Borde for Keiseren; han kunde nok tænke, hvad der havde forstemt denne, men udlod sig for dennesinde ikke med noget. Men da han og Kongedatteren vare gangne til Sengs om Natten, sagde hun: „Hvad mener I, Herre, har været Aarsag til Keiserens Misfornøjelse? vi troede, at her skulde have været et Vennemøde, thi I sagde os i Norge, at I elskede hinanden højt, og at der var ingen Mand, som du bar en saadan Ærbødighed for, som for Keiseren; siig mig nu, om der er noget i min Mistanke, at vi have

nogen Deel deri, og at du ikke i alle Henseender har baaret dig ad med den Sag efter hans Ønske, og at mig er ikke blevet til Deel det Giftermaal, som først var mig tiltænkt, tildeels efter din Foranstaltning. Hvis nu saa er, da er det mit Raad, at du skal tale med ham i Morgen, og spørge ham, hvorfor han er misfornøjet, og skjønt han optager dine Ord med Haardhed, saa overlad dog baade din og min Skjæbne til hans Godtbefindende. Han vil da vel handle som jeg formoder, og da er det godt, hvis ikke, da staaer det i hans Magt, og det er rimeligt at han faaer have sin Villie, skjønt dette nu ikke staaer til at forandre, men det sømmer sig bedst for dig, at handle saa fra din Side." Han sagde, at det var gaaet ganske dermed, saaledes som hun sagde, „og jeg skal bære mig ad, som du raader mig," sagde han. Dagen efter talte Hertugen til Kejseren: „Hvorfor er I saa mørk, Herre! Vi ønskede just at anrette dette Gjæstebud for eder i al Venskab og Kjærlighed." Kejseren svarede: „En forfærdelig driftig Mand er du, at du spørger om det, da du dog selv veed, hvad du har gjort og hvorledes du har bedraget mig." Hertugen svarede: „Ilde var det da, Herre! men I maa nu selv dømme derom: I sendte mig til Norge til Kong Magnus, for at bejle til hans Søster paa eders Vegne, men den Gang traf jeg ikke Kong Magnus. Der saae jeg en Mø, som man udgav for Magnuses Søster, og jeg vidste ikke andet; jeg sagde eder da om hende hvad sandt var, at hun forekom mig ikke at være passende for eders Højhed. Anden Gang sendte I mig op at bejle til hende for mig selv, og da jeg kom til Norge, traf jeg Kong Magnus, og han viste mig min nuværende Kone, som var hans Halvsøster. Baade syntes mig da, Herre, at jeg nødig vilde lade et saa godt Parti gaae fra mig,

og tillige meente jeg at have eders Orlov til dette Giftermaal; men saaledes som Sagerne nu staae, saa overlader jeg alt til eders Afgjørelse, baade min og Kongedatterens Skjæbne." Keiseren svarede: „Jeg holder ogsaa for, at det er saaledes tilgaaet, fordi det var Guds Villie og Tilskikkelse, at du skulde have denne dyrebare Kvinde; og nu skal jeg for din Dyds Skyld og denne din Adfærd paa ingen Maade gjøre dig nogen Meen, men paa alle Maader forøge din Anseelse og Magt." Hertugen beholdt Brunsvig og hele sit Rige indtil sin Død. Hertug Otto og Ulfhild havde en Søn, der hed Magnus, han blev tidlig stor og smuk; han tiltraadte Regjeringen efter sin Fader, og fra ham nedstammer den hertugelige Slægt i Brunsvig i Saxland.

36. Efter Slaget paa Lyrskovshede lod Kong Magnus sin Hær efterse, og der vare da ikke mange faldne af hans Folk, men mange vare saarede; han lod da sine Mænds Saar forbinde, men der vare ikke saa mange Læger i Hæren, som der behøvedes. Da gik Kong Magnus hen til sine Mænd, dem ham tyktes bedst, og følte paa deres Hænder og strøg dem op ad den hule Haand; og derpaa udnævnte han syv af dem, som tyktes ham at have de blødeste Hænder, og sagde, de skulde forbinde de Saarede, men ingen af dem havde før forbundet Saar; alle disse Mænd bleve siden de fortrinligste Læger. To af dem vare Islændere: den ene var Thorkel Geiresøn fra Lynge, den anden Atle, Fader til Baard i Sælaadal, og fra dem nedstammede siden mange Læger. Kong Magnus blev vidt og bredt berømt for den Sejer, han vandt der, og det var en almindelig Mening og Tale hos Almuen, at ingen Konge vilde kunne stride imod Kong Magnus Olafsøn, og at Kong Olaf ydede ham saaledes

sin Bistand, at ingen for den Aarsags Skyld kunde gjøre ham Modstand.

37. Kong Magnus vendte derpaa med sin Hær imod Svend Ulfsøn, som han kaldte sin Jarl, skjønt de Danske havde erkjendt ham for deres Konge; Kong Magnus forsynede sig med Skibe, og udrustede Hæren; begge samlede da saa mange Tropper, de kunde faae; der vare da mange Høvdinger i Svends Hær, Skaaninger, Hallandsfarer og Fyenboer, men Kong Magnus havde mest Nordmænd og Jyder. Han styrede nu med sin Hær Svend imøde, og de traf hinanden vestenfor Aren[1]; der holdtes et stort Slag; Svend flyede tilbage til Skaane, thi han havde et Tilflugtssted oppe i Gøtland, naar han trængte dertil, men Kong Magnus drog tilbage til Jylland, og blev der Vinteren over med meget Folk hos sig, og lod vel tage vare paa sine Skibe. Derom taler Arnor:

Ved Re den tapre Konning
Lod Slagets Tummel rase,
Langs vestlig Kyst han rødned
I Blod de vælske Klinger.

38. Svend Ulfsøn gik strax ombord paa sin Flaade, da Kong Magnus havde begivet sig paa Land; Svend drog da alle de Folk til sig, han kunde faae, og sejlede om Vinteren omkring til Sjælland, Fyen og de andre Øer; men henimod Juul styrede han over til Jylland, og gik i Land ved Limfjorden; mange gik ham da til Haande, men nogle lod han skatte til sig, andre begave sig til Kong Magnus. Men da Kong Magnus spurgte, hvad Svend havde for, gik han strax ombord paa sine Skibe, og havde de norske Tropper med sig, som da vare i Danmark, men tildeels ogsaa danske Folk, og han sejlede nu søndenfra langs-

[1]) eller Re?

op med Jylland. Svend var den Gang i Aarhuus, og havde en anseelig Hær; og da han fik Efterretning om Kong Magnuses Hær, lagde han med sine Skibe ud fra Byen, og lavede sig til Slag. Men da Kong Magnus fik at vide, at de vare ikke langt fra hinanden, holdt han Huusthing, og tiltalte sine Folk saaledes: „Nu har jeg spurgt, at Jarlen med sin Flaade ligger her i Nærheden af os, og man har sagt mig, han har en anseelig Hær; jeg vil da nu give eder min Hensigt tilkjende: jeg vil gaae Jarlen imøde, og holde Slag med ham, skjønt vi have langt færre Tropper; vi ville endnu, som før, sætte vor Lid til Gud selv og min Fader, den hellige Kong Olaf; han har nogle Gange før skjænket os Seier, naar vi have stredet, og vi have som oftest haft færre Folk, end vore Fiender. Nu vil jeg, at mine Mænd berede sig saaledes, at vi skulle lede dem op, og saasnart vort Møde finder Sted, skulle vi roe til, og strax begynde Angrebet: være da alle Mand færdige til at stride!" Derpaa rustede de sig, og hver gjorde sig og sit Rum færdigt; Magnus og hans Folk roede, indtil de saae Jarlens Flaade, hvorpaa de strax lagde imod dem; men Svends Mænd væbnede sig, og fæstede deres Skibe til hverandre, og da begyndtes der strax en haard Strid, saaledes som Thjodolf Skald siger:

Nys Konningen og Jarlen
I hæftig Træfning mødtes,
Heel kraftig mod hinanden
Der stødte Skjoldes Rande,
At neppe kjække Kæmper,
Som Brynjer tit adsplitted,
Et andet Slag saa farligt
For Folk erindre kunde.

De strede fra Stavnene, saa at de allene kunde komme

til at hugge, som vare i Stavnene, men de, som vare i Forrummene, stak med Spyd, men alle de, som vare længere tilbage i Skibet, skjøde med Kastespyd eller Gafliner, men nogle kastede med Stene eller slakte Stave; men de, som vare bag Masten, skjøde med Buer; herom taler Thjodolf:

Af Kastespyd og Landser
En Mængde der udskjødes,
Men Brad fra brede Skjolde
I Kampen hented Ravnen;
Af Vaaben Pile brugtes
Der mest og Slyngestene,
Og knust af deres Kræfter
Nedsegned fiendtlig Skare.

Og fremdeles siger han:

Vel neppe nogensinde
Af Buens Strænge have
Et større Tal af Pile
Udsendt Throndhjemske Skytter;
Saa tæt Skudvaaben fløje
At Sneevejrs Storm de ligned
Og knap, for saadan Iling,
Man Hæren skimte kunde.

Her siger Thjodolf, hvor hæftig Skudanfaldet var. Kong Magnus var først i Begyndelsen af Træfningen i en Skjoldborg; men da ham syntes det gik for seendrægtig med Anfaldet, sprang han frem af Skjoldborgen, og løb frem og tilbage paa Skibet, raabte højt, og opmuntrede sine Mænd; han gik da heelt ud i Forstavnen, hvor han stred med Hugvaaben; men da hans Mænd saae dette, opmuntrede de hinanden, og der hørtes et højt Raab over den hele Hær. Saa siger Thjodolf:

De Mænd, som Magnus fulgte,
Hinanden kjækt opmuntred,
Lig Uvejrsskyer dreves
Rasßt frem de stærke Skjolde.

Da blev Striden overmaade hæftig; i dette Anfald blev Svends Skib ryddet i Forstavnen og paa begge Sider af denne; da gik Kong Magnus selv med sin Trop op paa Svends Skib, og derpaa den ene af hans Mænd efter den anden; de gjorde da saa haardt et Anfald, at Svends Mænd maatte vige, og Kong Magnus ryddede det Skib, og derpaa det ene efter det andet. Da flyede Svend, og alle de, som undkom, men en stor Mængde af hans Mænd faldt, og adskillige fik Fred. Dette Slag holdtes Søndagen for Juul; saa siger Thjodolf:

Haard blev den Kamp, som Helte
En Søndag vel udførte,
Ei hvilte de, men vunde
Ret snart en herlig Sejer.
Fra Drager, ned i Havet,
Saaes slagne Fjender styrte
Og hver en Bølge favned
Et Lig, som skjænket Bytte.

Kong Magnus tog der syv Skibe fra Svends Mænd; saa siger Thjodolf:

Vel sejred Olafs Arving,
Syv Skibe vandt han nylig,
Sogns Kvinder ei med Sorrig
Slig Tidende mon høre.

Og fremdeles siger han:

Svends Følgesvende skiltes
Fra ham og egne Klinger,
Til Hjemmet deres Komme

Heel sørgelig er bleven,
Og over andre Bølgen
Paa Havets Grunde tuder.

Svend flyede strax om Natten til Sjælland med de Folk, som vare undkomne; men Kong Magnus lagde sine Skibe til Land, og lod strax sine Mænd gaae i Land; tidlig den næste Morgen kom de ned med meget Strandhug. Derom taler Thjodolf:

I Gaar jeg store Stene
Saae slynges, Pandeskaller
For dem sig aabned, svarlig
Blev hines Fylking slagen;
Svends Bud herefter ikke
Skal dette Rige lyde,
Fra Landet hid til Flaaden
Vi Slagtekvæget hente.

Kong Magnus styrede strax med sin Flaade over til Sjælland efter Svend; men saasnart Kong Magnus kom til Sjælland, tog Svend Flugten med alle sine Folk. Kong Magnus satte efter dem, og forfulgte de Flygtende, og dræbte alle dem, han kunde naae, saa siger Thjodolf:

For vist eenstemmigt Rygte,
Det sjællandsk Mø beretted:
At Nordmænd over Landet
Blodrøde Skjolde førte!
Igjennem Skoven hurtig
Hun undkom, ved at rende;
Paa rappe Been til Ringsted
Heel mangen Sværm tog Flugten.

Og end siger han:

De Skaaneboers Herre
Bar dyndtilsølet Nakke,

Og, vaad af Sved, han maatte,
Foran opkilte Skjødet.
Snest over Mark og Sumpe
I Gaar fløj Jarlens Banner,
Og, over Høje, Landsen
Hans Heste drev til Vandet.

Svend flyede da over til Fyen, men Kong Magnus drog med Hærskjold igjennem Sjælland, og brændte rundtom de Mænds Gaarde, som om Høsten havde slaaet sig til Svends Parti; saa siger Thjodolf:

I Vintertiden Jarlen
Fra Kongesædet flygted;
For Landets Værn din Gjerning
Var sandelig ej ringe;
Med Skjold udrustet Magnus
Anførte Krigerskaren;
Knuds Frænde i den Fare
Forlodes snart af sine.

Og end siger han saa:

Med Hærskjold, Thrønders Konning!
Oprørskes Bygd du gjæsted,
Brød hvert et Huus, og Luen
Det gav, som værdigt Bytte.
Løn, som forskyldt, du vilde
Forræderisk Adfærd give,
Saa Jarlens Følgesvende
Til ham, mod Østen rendte.

39. Saasnart Kong Magnus fik Underretning om Svend, sejlede han over til Fyen; men strax da Svend spurgte dette, gik han ombord, og sejlede til Skaane; derfra drog han strax op til Gøtland, og begav sig siden til den svenske Konge; men Kong Magnus gik op paa

Fyen, og lod der manges Gaarde plyndre og brænde; alle Svends Tilhængere, som vare der, flyede bort saa langt de kunde; saa siger Thjodolf:

Røgstøtter højt sig hæve;
Fra Huses Egevægge,
Udgnistrer Ild og stiger
I Luft, som vældig Flamme.
Brat stande Bønders Gaarde
I Brand paa Fyen, og Taget,
Med Næver tættet, tæres;
Det volder Nordmands Harme.

Og fremdeles kvad han:

Svends Mænd vi trende Gange
Mødt have rafst i Kampen,
Og vi de Stævnemøder,
O Kvinde! bør erindre.
I Fyen os sikkert gives
Godt Haab om smukke Piger,
Og frejdig da vi fare
Fremad i Vaabenlarmen.

Derpaa underkastede hele Folket i Danmark sig Kong Magnus; men ud paa Vaaren drog han med sine Tropper op til Norge, og opholdt sig der det meste af Sommeren. Saasnart Svend spurgte dette, red han strax ud til Skaane, og havde mange Folk med sig fra Sverrig; Skaaningerne toge vel imod ham, og der forstærkede han sig endnu mere med Skibe og Folk, gik derpaa over til Sjælland, og underlagde sig det, samt Fyen og alle Øerne.

40. Da Kong Magnus bragde dette i Erfaring, samlede han ligeledes strax Skibe og Folk; og sejlede ned til Danmark; han indhentede Efterretning om, hvor

Svend laae med sin Flaade, og seilede strax imod ham; de mødtes paa et Sted, som hedder Helgenæs; det var ud paa Aftenen, og da Slaget begyndte, havde Kong Magnus en meget mindre Magt, men hans Skibe vare større og langt bedre bemandede; saa siger Arnor:

Helgenæs tit jeg hørte
Folk nævne; det var Stedet,
Hvor højberømte Hersker
Erobred mange Snekker;
Høstnattens første Skumring
Frembrød, da Slag begyndte,
Og Regbus, Rygens Fyrste,
I Strid den kjæk tilbragde.

Slaget var meget hæftigt; og da det led ud paa Natten, gjordes et stort Mandefald. Kong Magnus skjød med Haandskud[1] den hele Nat; herom taler Arnor:

Den vise Heltes Høvding
I Vaabenkast sig øved,
Og skarpe Pile trængte
Som Straaler gjennem Hjelme.
Vist Kongen ikke sparte
I Træfningen sin Klinge,
Skjønt Staalets stærke Brodde
Som Hagl i Luften fløje.

Saa siger Thjodolf:

Hist Svends oprørske Skarer
Ved Helgenæs, som Døden
Fortjente, tabte Slaget,
Med Saar undkom dog nogle,
Heel mange Spyd udsendte
I Striden Mørers Konning,

[1]) Kastespyd og Pile.

Og Landsens Od bestænkte
Med Blod af faldne Kæmper.

Det blev da, kort at fortælle, Udfaldet af dette Slag, at Kong Magnus vandt Sejer, og Svend tog Flugten. Svends Skib blev ryddet imellem begge Stavnene; saa siger Thjodolf:

Fra eget Skib, som ryddet
Af Magnus var, tilfulde
I drabeligste Træfning
Svend maatte Flugten tage;
Som Springvand Blodet sprudled,
Hvor Kongens Glavind ramte;
Og saa, da Fjenden styrted,
Han vandt attraa'de Lande.

Da bleve alle Svends Skibe ryddede, og Kong Magnus erobrede dem, saaledes som det hedder i Hrynhenda:

Rask i Kamp du vandt en Træfning,
Som, mens Verden staaer, erindres,
Glad ved Rov paa Helgenæsset
Rysted Ørnen blodig Vinge.
Jarlen saae: han Riget tabte,
Det tilfaldt sin rette Herre.
Højberømt ved herligst Sejer
Hele Flaaden du erobred.

Saa siger Arnor:

Mod Skaaneboer tapper
Du stred; Bjørns Broders Skibe
Du alle tog, i Slaget,
Som da paa Vandet holdtes.

Der faldt mange Folk paa Svends Side, men nogle sprang over Bord, og tilsatte saaledes Livet; saa siger Arnor:

Sydfra sandstænkte drive
Svends Kæmpers Lig til Stranden,
Og trindt om Jyllands Kyster
Man Aadsler flyde fluer.
Fra Havets Vig sees Ulven
At slæbe druknet Bytte,
Sin Hunger Ørnen stiller,
Det Olafs Søn de skylde.

Kong Magnus og hans Mænd gjorde der et stort Bytte af Vaaben og Klæder; saa siger Thjodolf:

Et gøtisk Skjold og Brynje
Dertil jeg fik i Sommer,
Og end en Hjelm, som Bytte,
Det er en herlig Rustning.
Da sejred over Danske
I Strid vor tapre Konge,
Det hørte før min Pige
Med Fryd af mig berettes.

Svend flygtede da op paa Skaane, samt saa mange af hans Folk, som undkom; men Kong Magnus og hans Mænd forfulgte længe de Flygtende op i Landet, og der gjordes da liden Modstand af Svends Mænd og Bønderne; saa siger Thjodolf:

Ret nylig Olafs Arving
En Landgang kjæk befalte,
Og Magnus da, fra Skibe,
En prægtig Flok ledsaged.
Han bød, at Danmark hærges,
Til Hævn for Oprør, skulde.
Brat over Skaanske Bakker
Til Hest hver Flygtning ilte.

Derpaa lod Kong Magnus fare med Hærskjold over hele Bygden; saa siger Thjodolf:

Nu frem sig Nordmænd trænge,
Nær Magnus Konnings Banner
Vi gaae, det troligt følge;
Ej sjælden Skjold mig dækker.
Mod Syd, til Lund, vi skunde
Ad skjønnest Vej jeg kjender,
I Hast, thi kluntet Flygtning
Foran rapfodet løber.

Dette omtaler ogsaa Arnor, at Kong Magnus gik fra sine Skibe op paa Skaane, og hærgede:

Paa Skaane vældig Landgang
De Hørders Konge gjorde;
Med Vaaben over Landet
Han drog, og plyndred Bygden.

Derpaa gave de sig til at brænde Bygden, og Folket flyede da til alle Sider; saa siger Thjodolf:

Af Staal iskolde Vaaben
Vi bar ved Drottens Side,
Snart Skaaneboers sidste
Tilflugt omstyrtet vorder.
Den røde Lue leger
I breden By; vi tændte
Den først, og Ørnens Vinger
Opflagrende den puste.

Og fremdeles siger han:

Sin store Hær anfører
Nu Kongen selv, og byder
Den lyse Flamme fare
Brat over Danmarks Rige.
Heel mødig mange slæbe

Maae, over Heder, Skjoldet;
Fra Svend med Saar de fly'de,
Vi sejrende dem følge.

End videre siger Thjodolf:

Ad tit befarne Veje
Sin Hær lod Kongen drage,
Fyen mellem Fyrsters Hære
Saae Fejden hæftig rase.
Svends Mænd, som Flugten tage,
For Helt erkjende Magnus,
Hans sejerkronte Faner
I Morgenstunden vaje.

Svend flyede op ad den østlige Side af Skaane, hvorpaa Kong Magnus drog ned til sine Skibe, og satte efter ham østerpaa; man gjorde sig da færdig i den største Skynding; da kvad Thjodolf:

Kun Havets Vædske ene
Som Drik mig nu tilbydes,
Ved salten Sø jeg lædskes
Nu maa i Kongens Følge.
Vidtstrakte Skaanes Kyster
Os skulle snart modtage,
Ej svenske Mænd vi frygte,
Besværligt Liv dog føre.

Svend flygtede op i Gøtland, og begav sig derpaa til den svenske Konge, hvor han tilbragde Vinteren i megen Agt og Ære.

41. Kong Magnus vendte derpaa tilbage, og da han var sejlet bort fra Skaane, vendte han sig først imod Falster, hvor han gik paa Land og hærgede; der dræbte han mange af dem, som havde givet sig under Svend; derom taler Arnor:

Ej knapt behjertet Konning
De Danskes Svig betalte,
Thi Falsterboers Flokke
Han falde lod i Striden.
Den unge Helt for Ørne
Af Lig opførte Dynger;
Hoffinder i det Hærværk
Ham trolig understøtted.

Derpaa drog Kong Magnus med sin Flaade til Fyen, og hærgede der, og gjorde et stort Hærværk; saa siger Arnor:

Paa Fyen end tapper Fyrste
Lod sine Faner vaje,
For øvet Oprør Folket
Da svært undgjælde maatte.
Højmodigt Hjerte gaves
Ham vist; mon nogen Konning
En Snes af Aar saa fyldte
Ved krigersk Daad udmærket!

Her gjøres man opmærksom paa, at Kong Magnus i denne Vinter fyldte sit tyvende Aar, saa at han om Vaaren efter var tyve Aar gammel; han blev da meget berømt formedelst sin Magt og Vennesælhed, sin Rundhed imod Almuen, og de store Foraringer, han gav Høvdingerne og Landets Mægtige; man kunde derfor med Sandhed sige, at det hele Folk hang ved ham med Kjærlighed. Kong Magnus sad den Vinter i Danmark, og der var da god Fred; han havde holdt mange Træfninger i Danmark, og vundet Sejer i dem alle. Odd Kikina-Skald taler om, hvorledes Kong Magnus holdt et Slag med Venderne paa Lyrskovshede, og derpaa kort før Juul med Svend Ulfsøn. Odd kvad:

For Mikkelsdag en Træfning
Heel drabelig fuldbragdes,
Som Ravnes Rov af Vender
Der faldt utallig Mængde;
For Julen end en anden
Ej mindre tappert holdtes,
I Syd fra Aarhuus Sejer
Saa fik den bolde Konning.

Saa siger Arnor:

Olafs Hævner! du for Skalden
Samled herligt Stof i Mængde,
Slagnes Blod du tit lod kvæge
Tørstig Høg, det vidner Sangen.
Fire store Slag en Vinter
Holdt du kjæk, og vandt dem alle.
Mange alt for mægtig kalde
Konning dig af Rygtet priset.

Disse Slag holdt Kong Magnus med Svend Ulfsøn, og vandt Sejer i dem alle, som her siges:

Som Magnus ønsked, Krigen
Med Lykke kraftig førtes;
Den Helt et værdigt Emne
Til Sejersdigt mig giver.
Tit rødned Thrønders Herster
Det skarpe Sværd, og stedse
Oprørskes Flok han revsed
I vundet Slag med Hæder.

Kong Magnus regjerede da baade over Danmark og Norge.

42. Efterat Kong Magnus havde undertagt sig Danevælde, afskikkede han Sendebud til England; de droge til Kong Edvard, og bragde ham Kong Magnuses Brev og Indsegl; men i Brevet stod, tilligemed Kong

Magnuses Hilsen, følgende: „I har vel bragt i Erfaring det Fordrag, som indgikkes imellem os og Hørdeknud, at den af os, som overlevede den anden uden at efterlade nogen Søn, skulde erholde til Arv og Eje de Lande og Undersaatter, han havde haft; nu er saa skeet, som I maa have erfaret, at jeg fik hele Danevælde efter Hørdeknud; han besad ved sin Død ligesaa vel England, som Danmark; desaarsag er min Paastand, at England tilkommer mig efter ret Fordrag; jeg fordrer derfor, at du skal antvorde mig Riget, men i andet Fald vil jeg hjemsøge det med Krigsmagt baade fra Danmark og Norge, og den af os maa da raade for Landet, som Gud giver Sejer." Men da Kong Edvard havde læst dette Brev, skrev han et andet til Svar derpaa, af følgende Indhold: „Det er alle Mænd her i Landet vitterligt, at jeg i min unge Alder mistede min Fader, Kong Adelraad, der baade efter den gamle og nye Slægt var odelsbaaren til dette Rige; men formedelst min Ungdoms Skyld tiltraadte min Broder Edmund Kongedømmet førend jeg, eftersom det var mig bekjendt, at Landets Love hjemlede ham Ret til, thi han var den ældste. Dernæst kom Knud den Gamle her til Landet med en dansk Hær, og vilde med Magt erobre vor Fædrenearv; Udfaldet blev, at han blev Konge i England tilligemed min Broder Edmund; det varede ikke længe, før Kong Edmund mistede Livet, og da bemægtigede min Stivfader, Kong Knud, sig det hele Rige; men skjønt jeg var en Søn af Kong Adelraad og Dronning Emma, erholdt jeg ingen Værdighed; der tilbødes mig vel Understøttelse til at tilkæmpe mig Landet, men jeg vilde hellere troe, at Guds Miskundhed monne have bestemt mig det Rige, som mig var beskjæret, men jeg vilde ikke for det ødelægge kristne Menneskers Legemer og

Sjæle. Da forløb atter nogen Tid og med den Kong Knuds Rige i denne Verden; efter hans Død kom hans Sønner paa Kongevalg, først Harald, men jeg erholdt, ligesaa lidet som før, nogen Ære og Værdighed, eller noget af vore Forældres Ejendom, og jeg fandt mig deri, saalænge Gud vilde, han skulde have Regjeringen. Der hengik ej lang Tid, førend Harald døde; da blev Hørdeknud taget til Konge, en anden af Gamle Knuds Sønner og min Halvbroder paa mødrene Side; han var Konge over Danevælde, men han tyktes endnu ikke at have nok, uden han blev Konge baade over Danmark og England, og det tyktes at være et retfærdigt Brødreskifte imellem os to. Dette var nu den fjerde Gang, at der valgtes en ny Konge i England, uden at jeg havde nogen højere Værdighed, end en simpel Riddersvend, og det skal ingen kunne sige, at jeg tjente min Broder, Kong Knud, med mindre Troskab, end de Mænd, som efter al deres Slægt ikke paa mindste Maade havde Adgang til Regjeringen. Noget efter døde min Broder Hørdeknud, og det var da alle Indbyggeres Villie, at tage mig til Konge, jeg blev thronsat og salvet, og svor ved min Salvelse at holde Guds Ret og Landets Love, og heller at døe for Lov og Retfærdighed, end at taale onde Mænds Vold; saaledes er jeg da sat til at regjere dette Land paa Guds og Landslovenes Vegne, at give hver Mand sin Ret, og at hæmme Ufred. Nu efterdi du, Kong Magnus, vil tage dette Land fra mig, som er mit Arverige, fordi du endnu ikke troer at have Land nok at herske over, endskjønt du allene hersker over Norge, din Fædrenearv, og du nu tillige har bemægtiget dig Danevælde; vil du nu attraae mit Rige, og drager med en Hær imod mig, da er det sandsynligst, at jeg ikke samler

Folk imod dig, men aldrig vil du dog bære Navn af Englands Konge, og ingen Underkastelse vil her ydes dig, førend du har afhugget mit Hoved." Nu vendte Sendebudene tilbage til Kong Magnus, og bragde ham dette Brev. Men da Kong Magnus hørte, hvor megen Gjenvordighed og langvarig Nød Kong Edvard havde maattet gjennemgaae, før han blev Konge, og Kong Magnus indsaae, hvor hellig han var for Gud; da lod han denne Sag fare, og sagde, det var i Sandhed saa, at hans Rige var allerede stort nok, hvis Gud forundte ham, at beholde det, og det vilde ikkun kunne forøges, hvis han lagde Vind derpaa, saaledes, at han derimod vilde miste det, som var langt mere værdt, nemlig hans Sjæls Frelse og Haab til den almægtige Gud, hvis han dræbte saa herlig en Høvding og hellig en Mand, som Edvard var. Derpaa regjerede hver Konge over sit Rige med megen Hæder indtil deres Død.

43. Man fortæller, at en Mand, ved Navn Thorkel Dyrdel, var bleven bagtalt for Kong Magnus, han var Kongens Sysselmand og Frænde, og man beskyldte ham for, at han ikke havde betalt Kongen saa megen Landskyld, som han skulde. Kongen drog hen til Thorkels Gaard med et betydeligt Følge, uden at han vidste noget deraf, thi Kongen vilde, at der skulde skorte ham paa Beværtning til Gildet, men det kunde man ej mærke til. Thorkel tog paa bedste Maade imod Kongen, og Gjæstebudet holdtes med megen Pragt; Kongen var temmelig misfornøjet; og en Dag, da Bordene vare borttagne, gik Thorkel for Kongen, og sagde: „Det gjør mig ondt, Herre! at I ikke er fornøjet, thi jeg vilde beværte eder saa godt, jeg formaaede; nu saae jeg gjerne, at I, hvis I har Lyst til nogen Moro, vilde gaae hen og hugge Øxne eller Bukke, som skulle slagtes til Beværtningen. Kongen svarede: „I nu, vi kunne

gjøre et Forsøg." De gik da ud, og hen til et Sted, hvor der stod en stor Buk; Kongen hug Bukken paa Halsen, og Sværdet bed kun lidet, men derimod troede man at see et Guds Under, thi der faldt nogle Sølvpenge ud. Kongen blev meget vred derover, og sagde: „Det maa man dog tilstaae, Thorkel, at du vil vanære mig baade i det Smaae og i det Store, dette har du gjort for at have mig til Spot." Thorkel svarede: „Ingenlunde, Herre! jeg er nu gammel og graahærdet; jeg har tjent flere Konger af al min Formue, først Kong Olaf Tryggvesøn, min Frænde, som jeg elsker meest blandt alle Mennesker; derpaa var jeg hos din Fader, og han vilde ikke give mig det Vidnesbyrd, at jeg vilde svige hans Søn. Eftersom nu mange Ting befindes anderledes, end der gaaer Ord af, da vil jeg maaskee befindes ikke saa upaalidelig, som avindsyge Mænd have hvisket dig i Øret; thi efter din Faders Fald kom en ond Tid over os under Alfivas Regjering, saa at ingen Mands Gods var sikkert; da frygtede jeg for, at jeg ikke skulde kunne bevare de Kongens Ejendomme, som jeg havde at varetage, men jeg vidste, at dig tilkom det med Rette at tage Skat og Skyld deraf; da greb jeg til det Middel at fylde disse Bukkeskind med Sølvet, og paa den Maade sikrede jeg Pengene for Alfiva og hendes Plyndring; tag nu, Herre, eders Landskyld, I seer nu, at jeg ikke har stukket eders Penge i min Pung, saaledes som Bagvaskere have sagt eder." Kongen saae, at det var en betydelig Mængde Penge, og sagde til ham: „Hav Tak for din troe og ærlige Adfærd; jeg vil at du skal beholde Befalingen paa mine Vegne og Sysselet, som før, thi man skulde have ondt med, at finde nogen saa rask Mand at sætte i dit Sted," og dette sandede alle Kongens Mænd. De skiltes da forligte, og vare hinandens Venner, saalænge de levede.

44. Det hændte sig en Gang, at en stor og noget aldrende Mand gik for Magnus, og bad ham, om han vilde give ham nogen Penge, efterdi han var bekjendt for sin Gavmildhed. „Hvilken Forpligtelse er jeg dig skyldig"? sagde Kongen. Den anden svarede: „Ingen synderlig, Herre! uden for din egen Værdigheds Skyld." Kongen sagde, man skulde tage en halv Mark vejet, og give ham. Han modtog den og sagde: „Det er en god Gave, Herre, men jeg havde dog ventet mig noget mere paa Lyrskovs-hede." Kongen sagde: „Er du den Mand, der viste mig, hvorledes jeg skulde overvinde den store Hedning Regbus?" Han svarede, at det var ham. Kongen sagde: „Tag da mod denne Ring af mig!" hvorpaa han drog en Guldring af sin Haand, og rakte ham. Manden sagde: „Det er en kongelig Gave, Herre, men jeg har ingen Trang dertil." Han drog da tre herlige Guldringe af sin Haand, og sagde til Kongen: „Nu vil jeg bede eder, Herre, at tage disse Ringe af mig, og jeg vil give Eder dem, fordi I tog saa vel og sagtmodig imod mit Raad, som jeg gav eder saa dristig og ligefrem; jeg havde været længe paa Krigstoge med eders Fader, og elskede ham som mig selv; men siden hørte jeg hver Dag dit Navn, og fik Lyst til at drage til dig, for at see, hvormeget du havde af hans Tænkemaade; jeg vil anbefale mig selv og mine Sønner til din Naade, men Penge skorter mig ikke paa." Kongen optog med Mildhed hans Ord og Gaver, og forsikrede ham om sit fuldkomne Venskab, og saaledes skiltes de ad.

45. Thorsteen Siduhalls Søn rejste fra Island til Norge paa Kong Magnus den Godes Regjeringstid, og blev hans Hirdmand, og Kongen kunde godt lide ham. Det hændte sig en Gang, at han gjorde en Handelsrejse til Dublin, uden at have Kongens Tilladelse dertil, og han

havde heller ikke betalt Landøre, som Kongens Gjeldker havde krævet. Thorsteen paastod, at hverken han eller hans Ledsagere vare forpligtede til at betale Landøre, da han var Kongens Hirdmand, og der blev da ej heller videre drevet paa den Sag; han rejste saaledes ud til Island, og gjorde ikke den Gang Kongen sin Oppvartning; der sad han rolig paa sin Gaard. Kong Magnus erfarede alt dette, og sagde, at han havde eftergivet Thorsteen for sin Person Landøre, men ikke hans Mænd; „og jeg erindrer ikke, nogensinde at have lovet det," sagde Kongen; „men det tykkes mig endnu det værste, at han foretog sig en Dublins-Rejse, uden at have vor Tilladelse dertil: Thorsteen skal derfor være landflygtig, og tjene andre til Exempel, ikke at overtræde Lovene, hvor brave de end for Resten kunne være." Næste Sommer efter rejste Thorsteen udenlands, og havde nogle ganske fortræffelige Stodheste med sig; de landede ved Throndhjem. Indbyggerne skyede Thorsteen meget formedelst Kongens Dom, saa at Thorsteen altid sad allene i Herberget med sine Mænd; Stodhestene stode i en indhegnet Plads udenfor Byen paa Ilesletter, og Thorsteen gik Dag for Dag derhen. Den Gang opholdt Einar Tambeskjælver og hans Søn Endride sig i Byen. En Dag gik Einar udenfor Byen, for at see sig om, han drejede om ad Ilesletterne, kom til Hestene, betragtede dem, og roste dem meget; og da de havde i Sinde at vende tilbage, kom Thorsteen til, hilste Einar, og spurgte ham, om han fandt Hestene gode; han sagde, at han syntes godt om dem; „saa vil jeg bede dig at tage dem til Foræring af mig," sagde Thorsteen. Einar afslog det. „Jeg veed dog," sagde Thorsteen, at du kan tage mod Foræringer af slige Mænd, som jeg." „Vist nok," sagde Einar, „men der ligger nu megen Magt paa din Sag, og vi gjøre os nogen

Betænkning derover." „Saa faaer det da at være," sagde Thorsteen, og de skiltes saaledes ad. Kort efter gik Endride hen at betragte Hestene, og roste dem meget, og sagde, han havde aldrig seet skjønnere Heste, og spurgte, hvem de tilhørte. Thorsteen kom i det samme hen til ham, og sagde: „Hvis du synes godt om Hestene, da skal det være mig kiært, hvis du vil tage dem til Foræring af mig." Endride tog derimod, og takkede ham for Gaven. Men da han kom til sin Fader, sagde denne, at han vilde have givet meget til, at hans Søn ikke havde taget imod Hestene. Endride var ikke af den Mening, men meente, at man i Thorsteen erholdt en brav Mand. Einar sagde: „Saa kjender du ikke ret min Fostersøn Kong Magnuses Hæftighed, hvis du troer, det er en let Sag, at forlige Thorsteen med ham, men du kan nu prøve derpaa." Endride bød Thorsteen til sig, og han fik den nærmeste Plads ved Siden af Endride Vinteren over, og nød al Hæder hos ham. Einar gav sig ikke meget af med Thorsteen, men sagde, at Endride vilde see at mægle et godt Forlig for ham, og at det var noget, der nu ikke kom ham ved. Kong Magnus spurgte snart, hvor Thorsteen var kommen an, og man kunde mærke paa ham, at det mishagede ham; der vare da ogsaa nogle, som ikke forsømte at forestille ham, at det var ikke smukt gjort af Einar og hans Søn, at de toge den Mand til sig, som han havde erklæret landflygtig, da han dog ærede dem mere, end nogen anden Mand i Thröndelagen. Kongen svarede dog dem kort, der forebragde ham sligt. Einar og hans Søn plejede at drikke Juul hos Kong Magnus, og Endride sagde til sin Fader, at saa vilde han ogsaa gjøre nu. Einar svarede: „Du vil sagtens deri have din egen Villie, men jeg vil blive hjemme, og det

tykkes mig raadeligst, at du gjorde ligesaa." Endride lavede sig ikke desmindre til Rejsen tilligemed Thorsteen; de rejste tolv Mand stærk, og kom til en Gaard, hvor de bleve om Natten. Om Morgenen tidlig havde Thorsteen seet ud, han kom ind, og sagde: „Her komme Mænd ridende til Gaarden, ikke saa ganske faa, og Formanden ligner din Fader, Endride!" og saa forholdt det sig; Einar kom ind til dem, og sagde til Endride: „Meget underlig forekommer din Adfærd mig, hvis du har i Sinde, at rejse til Kong Magnus med Thorsteen; drager hellere hjem til Gimse, men jeg vil begive mig til Kongen; det skal dog holde haardt nok, at bringe Forlig tilveje, men jeg kjender baade dig og Kongen, hvorledes I er, du vil ikke bruge saa sagtfærdige Ord, at det vil kunne nytte, og da vil det blive endnu vanskeligere for mig at mægle, hvis der kommer eder endnu mere imellem." De opfyldte hans Begjering, saa at Endride og Thorsteen vendte tilbage, men Einar drog ud til Byen; Kongen tog venlig imod ham, lod ham sidde ved sin Side, og de talte adskilligt sammen. Den fjerde Dag i Julen begyndte Einar at tale til Kongen om Thorsteens Sag; han viste, at han gjerne vilde stifte Forlig, sagde, at Thorsteen var en brav Mand, og at han ikke vilde spare hvad der stod i hans Magt, for at han kunde faae Benaadelse paa Livet og trygt Ophold i Landet." Kongen svarede: „Lad os ikke tale derom, jeg vil ikke gjerne gjøre dig vred." Einar drejede da Talen paa en anden Materie, og Kongen blev strax munter, da Samtalen tog en anden Vending. Nu gik der otte Dage, da bragde Einar Sagen paa Bane anden Gang, og det gik ganske som forrige. Den trettende Dag i Julen sagde Einar til Kongen: „Jeg vil endnu en Gang bede eder, Herre, om det jeg før har talt om, at I vil tage Forlig

af Thorsteen, og jeg haaber, at I ikke vil afslaae min Begjering." Kongen svarede: „Det er ikke noget at tale om; jeg veed ikke, hvor du kunde falde paa, at tage den Mand til dig, som var falden i min Unaade." Einar sagde: „Jeg tænkte, I vilde lade min Søn gjælde for een Mand, men iøvrigt har jeg søgt at fremme eders Hæder i alle Henseender, og saa troer jeg altid at have beviist i Gjerningen, dette var ogsaa mere Endrides Raad, end det var mit; men jeg tænker, at meget vil skee, førend han bliver dræbt. Da, Herre, er jeg kommen i en sørgelig Stilling, dersom I have Trætte med hinanden, min Søn og du, hvis I ikke vil tage Bøder for Thorsteen, men heller have Strid med min Søn; dog vil jeg ingen Strid have med eder, men da tykkes mig, I ikke synderlig tænker paa, hvorledes jeg opsøgte eder ovre i Garderige, og blev eders Fosterfader; siden den Tid har jeg understøttet og styrket eders Magt, og ingen Stund ladet gaae forbi uden at tænke paa, hvorledes jeg kunde forøge eders Anseelse; men nu vil jeg drage bort fra Landet, og aldrig mere yde dig nogen Hjælp; somme ville vel være af de Tanker, at du ved alt dette ikke seer meget paa dit eget Bedste." Einar sprang da vred op, og gik yderst om igjennem Hallen; Kongen rejste sig strax, og skyndte sig samme Vej efter ham; Kongen lagde sine Hænder om Einars Hals, og sagde: „Kom og vær tilfreds, min Fosterfader! Aldrig skal det skee, at vort Venskab skal brydes: tag Manden i Fred, som dig synes bedst." Einar blev da formildet; og Thorsteen blev taget til Naade hos Kongen, og nød hans Kjærlighed.

46. Thorgrim hed en Mand, som boede paa Stad i Rutafjord, han var en velhavende Mand, men en daar-

lig Huusholder; hans Kone hed Thorgerd; deres Sønner vare Kalf og Grim, temmelig slet opdragne, anmasende og uredelige, som deres Fader. En anden Mand hed Sigvat, han boede paa Mele i Rutafjord; hans Kone hed Gudrun, en forstandig og driftig Kone; deres Søn Rafn var endnu ung, smuk og stor af Væxt. Sigvat satte sig i mange Bekostninger, han havde god Jord, men tilsatte sit Gods og Løsøre. En Sommer sagde han til sin Kone, at han vilde sælge noget af deres Jord, for at betale sin Gjæld og kjøbe sig Kvæg. Hun svarede: „Der er en bedre Udvej, sælg heller min Guldring, for at betale Gjælden, men ikke Jorden." Sigvat svarede: „Jeg kommer da til at gaae hen til Thorgrim, ham skorter ikke paa Kvæg." Hun svarede: „Jeg vil ikke raade dig til, at have nogen Handel med Thorgrim, han er listig og ond." Sigvat drog ikke desmindre til Thorgrim, og sagde: „Det er mit Ærinde, at kjøbe noget Kvæg af dig." Thorgrim svarede: „Det kan du faae." Sigvat sagde: „Denne Guldring byder jeg til Betaling." Thorgrim svarede: „Det er usikkeligt, at sælge sin Kones Kostbarheder; sælg mig heller den Eng, som du kalder Grønneteig, jeg trænger baade til Hø og Græsgang, men du har dog mere end Enge nok tilbage." Sigvat svarede: „Jeg vil sælge dig den Engplet, men jeg vil ikke have, at nogen anden Mand græsser paa min Jord." „Saa er da nu vor Handel sluttet," sagde Thorgrim. Sigvat kom hjem, og fortalte sin Kone Handelen. Hun svarede: „Denne Handel skulde ej være gaaet for sig, hvis jeg maatte have raadt; han vil snart græsse vor Jord op, saasnart han troer at have Ret til den mindste Plet deraf." Næste Dag blev det Kvæg, som Sigvat havde kjøbt, drevet hen til ham; men da det led ud paa Som-

meren, sagde Thorgrim: „Nu har vi formeret vor Engjord en Deel, men jeg hører af Kvinderne, at Faarene give kun liden og daarlig Melk; nu skal vort Kvæg drives ud at græsses paa Sigvats Jord, thi denne Jord har jeg nu faaet Ret til." Saa skede. Men da Gudrun saae det, sagde hun: „Det gik, som jeg formodede, jeg syntes ikke om den Handel, det er ogsaa gaaet ilde, thi Thorgrim lader nu sine Trælle drive hans Kvæg ind, for at opgræsse vor Engbund og Høslæt." Sigvat svarede: „Det er ikke første Gang, Thorgrim lønner Godt med Ondt." En Dag gik Sigvat hen, og jog Thorgrims Nød bort fra sine Høstakke. Thorgrim kom da til, og sagde: „Djærv bliver nu den Trælartede;" hvorpaa han gjennemborede Sigvat med et Spyd, saa at han strax døde. Thorgrim drog strax hjem. Gudrun fik snart denne Tildragelse at vide, og lod sin Husbonde begrave i al Stilhed; deres Søn Rafn var da fire Aar gammel, han kaldte ofte paa sin Fader, og spurgte, hvor han var. Moderen sagde, at han var død, og var pludselig bleven syg. Kort efter aflagde Thorgrim et Besøg hos Gudrun, og sagde: „Du vil vel mene, at jeg har bedrevet en vel rask Gjerning, nu vil jeg give Bøder for Manden, og give mig selv til Betaling, og hvis du vil betroe dig til min Omsorg, skal du ingen Nød lide." Hun svarede: „Det er bedst, at vi to blive fra hinanden; jeg er ikke saa lysten efter Mand, at jeg skulde tage min Husbonds Banemand, om du endog var ugift."

47. Rafn voxte op der hos sin Moder; han var stor og stærk, mild og elsket af Almuen, og meget munter; han gik ofte til Stad for at lege; Thorgrim behandlede ham godt, og Rafn var vel fornøjet. Han og Thorgrims Søn Kalf legede sædvanlig med hinanden; Rafn

var da femten Aar gammel, Kalf var ældre, men ikke saa stærk, han maatte derfor ofte lide af Rafn, thi denne var meget hidsig i Legen. En Dag, da de havde leget sammen, sagde Kalf: „Slet forstaaer du, Rafn, at styre din egen Styrke, du vil faae din Faders Endeligt." Rafn sagde: „Det er tit hændt sig, at Folk døe, og saa vil det ogsaa gaae mig." Kalf sagde: „Du har ikke faaet at vide, hvad Aarsagen var til hans Død; han blev dræbt, og det gjorde min Fader, og jeg vil en Gang dræbe dig." Rafn gik da sin Vej, og svarede intet; han kom misfornøjet hjem; hans Moder spurgte, hvad der var i Vejen? Han svarede: „Du sagde til mig, at min Fader døde af Sygdom, men Kalf lod mig høre i Dag, at han er bleven dræbt, og det tykkes mig underligt, at du skjulte det for mig." Hun svarede: „Dertil var Grunden, at du tyktes mig ung, og Modstanderne mægtige; men nu er der intet i Vejen for, at de høste Løn som forskyldt for deres Gjerning." Rafn sagde: „Hvor er min Fader begravet?" Hun svarede, der var nu groet Græs over. Rafn sagde: „Jeg skal dog finde det, og jeg maa nu være glad, at jeg veed Sandheden, og der ligger nu megen Magt paa, at han har en rask Søn." Han drog da til Legene, ligesom før, og ingen kunde mærke nogen Misfornøjelse paa ham. Tiden gik nu saaledes, indtil han var atten Aar gammel; da skede det en Dag, da Rafn efter Legen havde iført sig sine Klæder, at Kalf sagde: „Rafn synes bedre om, at hærde sine Knokler paa Bolden, end at hævne sin Fader." Rafn svarede: „Nu paa Stedet skal det skee," og i det samme styrtede han imod Kalf, og gav ham Banehug. Thorgrim sagde: „Dette kunde man formode, vilde blive Udfaldet, men det sømmer sig dog ikke for os, at lade det

gaae fredeligt af." Rafn kom hjem, og fortalte sin Moder Drabet. Hun sagde, at dette vilde blive dyrt betalt; „jeg kommer nu til," sagde hun, „at miste min Søn, som før min Husbonde; drag nu bort, thi jeg kan ingen Hjælp yde dig;" hun gik derpaa ud med ham, og bad ham gaae hen med sig til et afsides liggende Huus, som stod i Toften, hvor der var et stort, velindrettet Jordhuus; hun gik ind i Jordhuset, og havde ingen Mangel paa, hvad hun behøvede. Morgenen efter kom Thorgrim derhen selv tolvte, men Gudrun havde om Natten samlet Mænd til sig fra de nærmeste Gaarde, og hun havde flere Mænd hos sig, end Thorgrim kom med. Thorgrim sagde: „Det er vort Ærende, at lede efter din Søn Rafn, udleveer os ham nu!" Gudrun svarede: „Du kan have Grund til, at du søger efter din Søns Banemand, men han er ikke her; det er ikke at formode, at jeg skulde have Styrke eller Dristighed nok til at beholde ham her for dig i det nærmeste Huus." Han svarede: „Jeg kan vel tænke, at du ikke vil tilstaae det i alles Paahør, om han end er her, vi ville ransage din Gaard." Hun svarede: „Hidtil blev jeg endnu ikke behandlet som Tyv, og du faaer ikke Lov til at ransage, saalænge du har færre Folk til Hjælp, end jeg har paa min Side;" hun lod derpaa alle de Mænd og Karle, hun havde hos sig, komme ud. Thorgrim sagde: „Du er ikke raadvild;" og red derpaa bort, uden at have udrettet videre. Næste Sommer lod Thorgrim Rafn anklage og dømme fredløs paa Althinget. Der laae et Kjøbmandskib i Rutafjord, færdig til at seile ud; dette tilhørte nogle norske Mænd, af hvilke den ene hed Einar, en Mand fra Nummedalen, den anden hed Bjarne; Einar var rig, en brav Mand, og en kjær Ven af Kong Magnus den Gode; Einars

Broder hed Sigurd, og denne var paa Skibet hos ham; Sigurd var endnu i sin Opvæxt, og tegnede til at blive en dygtig Mand. Thorgrim red til Skibet, saasnart han kom fra Thinget, Kjøbmændene vare da ganske færdige til Afrejsen; han sagde til dem: „Jeg vil lade eder vide, at jeg har en fredløs Mand, som hedder Rafn, og jeg vil vare eder ad, at I ikke føre ham med eder over Islands Hav, skjønt han bliver eder tilbudt." De svarede, det forstod sig selv, at man viste alle Udaadsmænd fra sig. Kort efter kom Moder og Søn ned til Skibet, og kaldte Skibsføreren Einar paa Land, og da han var kommen til dem, sagde Gudrun: „Her kommer jeg med min Søn, som er kommen i Ulejlighed; nogle ville dog holde hans Foretagende for brav Mands Gjerning; men jeg vil dog nu ikke være stærk nok til at forsvare ham imod Thorgrim, da han er dømt fredløs; jeg vilde bede eder, at tage ham med, og haaber, at I i denne Sag ville tage mere Hensyn paa hans anseelige Frænder i Norge og Sagens Omstændigheder, end paa Thorgrims Overmod og Uretfærdighed, i det han dræbte min uskyldige Husbonde, Rafns Fader, uden at betale Bøder for Drabet." Einar sagde: „Denne Mand er kun slet anbefalet os, og jeg skjøtter ikke om at føre en fredløs Mand med mig." Da sagde hans Broder Sigurd: „Hvorfor finder du for godt, at vise ham fra dig? Tænker du ikke paa, hvilken net Mand det er, og hvor mandig han har hævnet sin lidte Harm? Kom du nu til mig, Rafn, skjønt jeg ikke kan give dig saa megen Tryghed, som min Broder, og gak strax ud paa Skibet, thi vi ere ganske færdige, og det tegner til god Vind; men hvilke Frænder har du da i Norge?" Rafn svarede: „Jeg hører af min Moder, at Sigvat Skald er hendes Broder." Sigurd sagde: „Det

skal komme dig tilgode hos mig;" hvorpaa han strax skjød Bryggen ud, de hissede derpaa Sejl, og stødte fra Land. I samme Øjeblik kom Thorgrim ned fra Landet, og raabte paa Kjøbmændene, saa sigende: „Nu tænker jeg, I har brudt eders Ord." Sigurd sagde: „Viis du dig nu, Rafn! Thorgrim er nær nok." Rafn løb op paa Varebunken, og sagde: „Da vilde han være passende nær, naar min Øxe kunde naae ham." Bjarne befalede, man skulde føre Rafn i Land. Sigurd sagde: „Det er min Mening, at hvis han imod sin Villie blev overgivet til Thorgrim, vilde adskillige komme til at undgjælde det Stykke Arbejde, og det synes mig mere nødvendigt, at sætte Sejl til," og saa skede. De fik god Bør, og landede ved Throndhjem.

48. Ketil hed en Mand, med Tilnavn Rip, som havde Bestyrelsen over een af Konges Gaarde i det Throndhjemske; hans Kone hed Signy, og hans Datter Helga, en smuk og vel oplært Pige. Da Kjøbmændene forlode Skibet, og drog hjem, hver til sit, sagde Einar til Rafn: „Jeg kommer til at sørge for dig, skjønt jeg ikke var saa villig til at tage imod dig, som Sigurd; vil du at jeg skal skaffe dig Ophold her paa Gaarden, saa vil jeg betale for dig, dette finder jeg nu lettere at udføre for det første, end at du drager med mig." Rafn svarede: „Jeg overlader mig gjerne til din Omsorg, hvis du vil mig vel; jeg agter ikke at fornærme nogen Mand først, men at gjengjælde grumt Fornærmelser og Forhaanelse." Derpaa opsøgte de Ketil, og Einar sagde: „Denne Mand betroer jeg til din Omsorg, behandl ham vel, men du, Rafn, kom til mig, naar dig synes, og Tid er." Rafn var hos Ketil; han var stille, og skjøttede sig selv, men dog munter og omgjængelig, naar nogen vilde give sig af med ham; tit talte han

med Ketils Datter, Helga, hvilket Faderen en Tid lang ikke havde noget imod, da Rafn opførte sig vel. Men det varede dog ikke længe, førend Ketil vendte tilbage til sit vanartede og egentlige Sindelag; han forestillede da sin Kone og Datter, at Rafn var en ildesindet Mand, som intet gad bestille, og gav sig altfor meget af med at tale med dem. De svarede begge, at det var ubetydeligt og ganske uskyldigt: „hans Omgang er ikke anderledes nu," sagde de, „end da du syntes godt om ham, og han forstaaer godt at omgaaes brave Mænd." Ketil sagde, de vare forgjorte, fattede Nag til Rafn, og digtede et Vers om ham, hvori han gjorde ham temmelig latterlig. Rafn lod som han ikke vidste noget deraf. Der vare komne nogle Kjøbmænd til Gaarden vesterfra over Havet, og de vare da næsten færdige til Afrejsen; en Dag kom Ketil til dem, og sagde, han havde en Træl at sælge dem, hvilket Tilbud de gjerne modtog. Han sagde: „Jeg skal ikke bedrage eder i den Handel, han er baade hengiven til Løgn og til mange andre Laster, og I maae i Førstningen tage ham med Alvor, og lade ham føle Magten." De kjøbsloge ogsaa om mange andre Ting med hverandre; Ketil gik derpaa hjem i sin Gaard, og sagde til Rafn: „Vil du gaae ned til Skibet med mig, og see dig om." Rafn svarede: „Det skal være mig en Fornøjelse, at følge med dig, hvis du er i godt Lune." Men saasnart Kjøbmændene saae Rafn, løb de imod ham, og vilde gribe ham; Rafn holdt dem fra sig med Hænderne, og spurgte, hvad den Leg skulde betyde; de sagde, han skulde nok faae det at finde, men han gjorde dem haard Modstand, og fejede dem fra sig, saa de sagde, den Træl var altfor overgiven. Rafn svarede: „Det er nu saa da, det er mig et ret behageligt Træls-Arbejde, at brydes, skjønt jeg ikke før har lagt mig

meget derefter;" hvorpaa han greb een af dem, og værgede sig med ham imod de andre, indtil denne ikke vidste mere til sig selv. Ketil skyndte sig da op imod Gaarden; Rafn løb efter ham, og gav ham Banesaar; men da Kjøbmændene saae dette, skyndte de sig bort det snareste de kunde, da de frygtede for, man skulde tillægge dem Drabet. Rafn gav sig tilkjende som Drabsmand, og gik derefter op i Gaarden, som Ketil havde ejet, opsøgte Moder og Datter, og sagde, hvad der var skeet, og at deres Samværen var snart forbi; de beklagede denne sørgelige Hændelse, men tilstode dog, at han kunde være undskyldt i denne Gjerning; de gave ham baade Klæder og Levnetsmidler, og sagde, han maatte mere frygte Kongens Vrede, end deres. Derpaa søgte han hemmelig Tilflugt omkring i Skovene.

49. Kong Magnus kom kort efter til Gaarden, og spurgte denne Tildragelse; han blev vred derover, og sagde: „Det gaaer dog alt for vidt, at Islændere skulle komme herover til Landet at dræbe vore Ombudsmænd og Sysselmænd; den Mand skal dømmes fredløs, som har øvet denne Gjerning." Einar fra Rummedalen var da hos Kongen, og sagde: „Saa ilde, Herre, kan een indrette sin Sag, at han har forbrudt sit Liv." Kort efter skede det, at Kongen en Dag drog paa Jagt med Høge og Hunde, og hans Følge fordeelte sig rundtomkring, saa at han blev ganske allene tilbage; da kom der en stor Mand til ham fra Skoven i en lodden Kappe, og bad om hans Beskyttelse. Kongen sagde: „Hvad Forpligtelse skylder jeg dig?" Han svarede: „Ingen anden, end at mine Frænder ere dine Venner, og din egen ædle Tænkemaade, at du ikke nægter nogen din Beskyttelse, som beder derom." Kongen sagde: „Der boer en Mand, som hedder Kol, i Thauskadal, der vil jeg sende dig hen til Ophold; men hvem er du?" Han svarede: „Jeg har været

en Misdæder, men vil nu lade det fare; jeg har forbrudt mig mod Indbyggerne, og beder om Naade derfor; hvis I nu vil sende mig hen til Kol, saa giv mig sikre Jærtegn med, at han skal tage imod mig, og jeg vil saa blive der i Vinter." Kongen sagde: „Gjør det, jeg vil komme derhen Ugen efter Paaske;" Kongen tog derpaa en Guldring af sin Haand, satte den paa Spydsodden, og rakte den til ham, thi nærmere kom den anden ham ikke. Kongen sagde til ham: „Hvad mener du Rafn, han som er fredløs, tager sig for?" Han svarede: „Herre! Han vil nok søge hen til Einar fra Nummedalen, din Ven, og da vil du strax faae ham i din Vold;" hvorpaa han tog Guldringen af Spydsodden, og forsvandt i samme Øjeblik i Skoven. Da sagde Kongen: „Var det ikke nu Rafn, som gjækkede mig, og havde mig for Nar." Rafn kom til Kol, og viste ham Kongens Jærtegn paa, at han skulde give ham Ophold der. Kol sagde: „Det hænger underlig sammen; du bringer Kongens virkelige Jærtegn, og har dog før været i hans Unaade." Rafn blev der om Vinteren, og alle kunde godt lide ham, men han vilde ikke oppebie Kongens Ankomst, og tog bort Løverdagen i Paaskeugen. Da Kongen kom derhen, sagde han til Kol: „Hvor er Rafn Gudrunsøn? ham vil jeg tale med." Kol svarede: „Han er nu draget sin Vej, Herre!" Kongen sagde: „Det er Skade, men alle skulle nu vide, at han er erklæret landflygtig og fredløs; mig tykkes den Foragt, hvormed han havde mig til Nar, endnu værre, end Drabet; jeg udsætter derfor tre Mark Sølv paa hans Hoved, og det nytter heller ikke, nogen beder om Naade for ham eller hans Liv." Kongen drog da med en stor Hær sydpaa langsmed Landet, og agtede sig til Danmark, thi paa den Tid var det just paa det højeste med Striden imellem ham og Svend Ulfsøn.

50. Da en halv Maaned af Sommeren var forløben, kom Rafn frem fra Skovbygderne etsteds til Søkysten, og saae en stor Flaade ligge der; han begav sig hen til et Sted, hvor Svendene lavede Mad paa Landet; han gik forsigtig frem, og spurgte: „Hvis er denne store Flaade?" De svarede: „Du maa være meget ukyndig og uerfaren i Verden; det er Kong Magnus, som ligger her, fordi han ingen Bør har at seile til Danmark." Rafn spurgte: „Hvilke anseete Mænd ere her hos Kongen?" De sagde, at der vare iblandt andre Kongens Ven, Einar fra Nummedalen, og Einar Thambeskjælver med tretten Skibe, men Sigvat Skald var paa Kongens Skib. Rafn sagde: „Siig til Sigvat, at der er en Mand, som har et nødvendigt Ærinde til ham her paa Landjorden." De gjorde saa, og Rafn blev imidlertid staaende ved Skoven. Sigvat kom hen til ham, og sagde: „Hvem er denne store Mand?" „Han hedder Rafn," sagde han. Sigvat vedblev: „Skynd dig herfra, jeg vil ikke tjene de Penge, der ere udsatte paa dit Hoved, og vil ikke røbe, at jeg har truffet paa dig." Rafn svarede: „Det er ikke saa vist, man holder dig for en pengebegjerlig Mand, men jeg har kun eet Liv at miste, og mangen Mand maa gjøre mere for mindre Gods, end det at du røber mig; og hvor langskaftet end Kongens Øxe er, saa vil den dog ikke naae mig i Skoven; men vil du gjøre noget for min Skyld, da vil det ogsaa være dig saare sømmeligt, thi du er min Morbroder." Han svarede: „Jeg vedkjender mig Slægtskabet med dig; dog staaer det ikke i min Magt allene at være dig til Hjælp; men bi nu her efter mig!" Rafn svarede: „Jeg vil gaae ud med dig paa Skibet, jeg vil heller lade mig dræbe der hos dig; en mindre Forbøn, end derom, kan du dog ikke indlægge for mig." Sigvat

svarede: „Du er et farligt Menneske; det vilde være mig en Skam, hvis jeg bragde dit Hoved under Oxen; dette vilde ikke tage nogen god Ende for nogen af os, om end alle stode mig bi med deres Hjælp og Bønner; gjør nu, som jeg beder dig om, og bi her efter mig, medens jeg opsøger mine Venner." Han svarede: „Jeg vil nu efterkomme din Begjering for en kort Tid, men jeg vil snart komme efter dig, thi det er for meget forlangt, at man skal vente sig en tung Død, og endda betragte den længe forud." Sigvat opsøgte Einar fra Rummedalen, og sagde: „Nu staaer det saa til, Kamerad, at gode Raad ere dyre; her er nu Rafn kommen, som med Vold og Magt vil give sig i Hænderne paa sine Fjender; kan jeg lide paa dig?" Han svarede: „En Ulykkesmand er han, men det er vor Pligt at frelse ham fra Døden, dog kunne vi ikke stride mod Kongen med saa svage Kræfter; Kongen vil aldrig mere benytte sig af vor Hjælp, hvis vi nu gaae imod ham." Derpaa gik Sigvat til Einar Thambeskjælver, og sagde: „Kan jeg vente mig nogen Hjælp af dig, Einar?" Han svarede: „Hvad er der i Vejen?" Sigvat sagde: „Min Frænde Rafn er kommen hid." Einar sagde: „Jeg er ikke belavet paa, at stride med Kongen for hans Skyld; een Gang har jeg taget en Mand i Forsvar, som Kongen havde kastet sin Unaade paa, og det var meget nær ved, at det ikke var lykkets mig; nu har jeg og Endride her tolv Skibe under vor Befaling, og agte at følge Kongen til Strid imod de Danske; viis du nu Manden bort, saa at han kommer i Sikkerhed, og lad ham ikke komme paa vore Skibe, saa at han der bliver dræbt, thi jeg kjender Kong Magnuses Hæftighed, at han heller vil undvære vor Hjælp, end taale nogen Fornærmelse af os." Men imedens de talte saaledes med hinanden, gik

Einar fra Nummedalen op paa Land til Rafn, og sagde: „Vær nu fornuftig, Kammerad! og styrt ikke alle Folk her i Ulykke, drag heller bort efter mit Raad, jeg vil sende dig op til Hit til min Gaard, der vil du være hjulpen for en Tid." Han svarede, at han først vilde tale med Sigvat; Einar gik bort, og Sigvat kom fort efter. Rafn sagde: „Nu, hvad Trøst give Høvdingerne os?" Han svarede: „Ikke stor, og du har kun liden Lykke med dig; hvad har du da nu besluttet dig til?" Han svarede: „Det som jeg forhen har sagt dig, jeg vil gaae ud paa Kongeskibet med dig." Sigvat sagde: „Hvorfor vil du saaledes styrte dig selv i Døden?" Rafn svarede: „Fordi det tykkes mig bedre at døe, end at drage Kongens Vrede over alle eder, som have opdaget mig, og det vil være uundgaaeligt, saasnart han spørger, at I have fordulgt mig." Sigvat sagde: „Dette er brav og mandig talt; endnu staaer ogsaa min Beskytter tilbage, og jeg vil nu søge Hjælp der, hvor den aldrig har svigtet mig, nemlig hos den hellige Kong Olaf;" han knælede da ned, og bad, og paakaldte Kong Olaf; derpaa gik de ud paa Kongeskibet. Kong Magnus havde lagt sig til at sove i Lyftingen, og vaagnede i det samme, som Sigvat og Rafn vare komne hen i Forrummet; han sprang i en Hast op, og raabte: „Op alle vore Mænd! Vøren har rejst sig, og Sejeren er os vis, naar vi komme til Danmark." Hver satte da sit Skib i Stand, og de sejlede, saasnart de vare færdige; men da de kom til Danmark, gik alle Tropperne paa Land fra Skibene; der var en stor Hær af de Danske for dem, og der begyndte et hæftigt Slag; Kong Magnus var i den forreste Deel af Fylkingen, men Rafn Gudrunsøn gik frem foran Kongen, og stred tapperligen, og ikke et Menneske sagde et Ord til ham. I

denne Træfning saae nogle Mænd den hellige Olaf blandt Kong Magnuses Tropper, og denne vandt den Gang en herlig Sejer.

51. De kom tilbage til Skibene om Aftenen, og takkede Gud for deres Sejer; men da de vare komne ombord, sagde Kongen: „Hvor er nu Rafn henne, lad ham nu komme frem og ikke skjule sig!" Einar og Sigvat sagde til Kongen: „Giv Manden Fred, Herre! saa tapper, som han er." Kongen svarede: „Det lover jeg ikke endnu, men see ham vil jeg." Da gik Einar fra Rummedalen til Rafn, og sagde: „Nu skal du gaae frem for Kongen, viis dig ydmyg, men tal dog dristig til ham, siig ham oprigtig og nøje, hvad han spørger dig om." Rafn gik for Kongen, og hilste ham. Kongen sagde: „Hvorfor, Einar, understøtter du en Mand, som er erklæret landflygtig paa Island?" Han svarede: „Thi han blev erklæret landflygtig, Herre, fordi han hævnede sin Fader, der blev dræbt uden al Grund." Kongen sagde: „Hvorfor dræbte du Ketil? Rafn!" Han svarede: „Fordi, Herre, han digtede Nidvise om mig, og derpaa solgte han mig som Træl; og da jeg havde dræbt ham, kvad jeg om ham en lidet udarbejdet Grafsang." „Lad os høre den!" sagde Kongen. „Det skal skee efter eders Befaling," sagde Rafn, „men saa vil I vel ogsaa høre det andet Kvad." Kongen sagde: „Hvad er det for et Kvad?" „Det er digtet om eder, Herre!" sagde Rafn. „Saa kvæd da!" sagde Kongen. Han gjorde saa; men da de begge vare ude, sagde Kongen: „Meget forskjellige ere disse Digte, hvorfor kvad du et saa godt Kvæde om mig, da jeg dog vilde lade dig dræbe?" „Fordi du fortjente et godt Kvad," sagde Rafn. Kongen sagde: „Hvorfor kom du til mig i Skoven?" Rafn svarede: „Thi jeg ventede mig deraf den Lykke, som nu blev mig til Deel ved eders Nærværelse,

men forhen var min Skjæbne tung, da jeg ingen Beskytter havde her i et fremmedt Land, og det var blevet min tunge Lod, at dræbe en mægtig Mand, skjønt i mine Tanker ikke uden Grund." Kongen sagde: „Nu er al din Sag drøftet; nu skal jeg ogsaa fortælle, hvad mig vedkommer: Da jeg var falden i Søvn paa Skibet, kom min Fader, Kong Olaf, til mig, og sagde i Vrede: Der ligger du, Kong Magnus! og lægger mere Vind paa, at dræbe min Skalds Frænde for en ringe Sag, end at vinde en herlig Sejer over de Danske, dine Fjender, thi Vinden er nu god; behandl du alle dem vel, som nu ere paa Skibet, ellers vil denne Verdens Straf ramme dig, saa det vil ikke gaae dig godt. Og strax da jeg vaagnede, saae jeg dem begge i Forrummet, Sigvat og Rafn, men jeg var nu bleven for forskrækket ved min Faders truende Ord, til at jeg da skulde tænke paa Ketils Drab eller andre Rafns Forseelser. Nu skal du, Rafn, være velkommen her hos os, og til Gjengjæld fordi jeg har viist dig Unaade, vil jeg give dig Helga Ketilsdatter til Ægte med meget Gods." Rafn svarede: „Dette vil jeg med Taknemmelighed tage imod; men i Sommer vil jeg ud til Island, for at faae Sagen imod mig der og min Landflygtighed hævet; men derpaa vil jeg vende tilbage til eder, saasnart som muligt, og, hvis det kan lykkes, rejse baade frem og tilbage i Sommer." Kongen bad ham gjøre saa. Da fortalte Sigvat Skald Kongen, at han havde paakaldt Kong Olaf om at komme Rafn til Hjælp, da han ingen Understøttelse fik af sine Kamerader. Kongen sagde: „Megen Priis sætter min Fader paa din Hengivenhed, da han opfylder denne din Begjering og lignende, nu paa samme Maade, som før, da han levede her i Verden." Rafn rejste ud om Sommeren,

og kom til Island ved den Tid Althinget holdtes, og hans Frifindelse blev da strax udvirket. Derpaa rejste baade han og hans Moder bort fra Landet, Rafn ægtede Helga, og Kongen gav dem store Besiddelser. Rafn var siden bestandig hos Kong Magnus, saalænge Kongen levede, og holdtes for en dygtig Mand i alle Mandeprøver, og hermed ender hvad vi have om ham at fortælle.

52. Da Kong Magnus den Gode var Konge i Norge, boede der øster i Vigen paa den Gaard Stokke en anseelig Leensmand, ved Navn Thrond; hans Datter hed Margrete, en meget forstandig og særdeles vakker Kvinde, af hvis Skjønhed der gik megen Ry. En Mand hed Sigurd, kaldet Kongens Frænde, thi han var nærbeslægtet med Kong Magnus; Sigurd havde et Sysſel ikke langt fra Thrond; han var endnu en ung Mand, smuk og velbevandret i alleslags Idrætter. En Gang imod Enden af Sommeren var der et talrigt Gilde hos Thronds; han havde for Sædvane, at spørge sin Datter til Raads næsten ved alle Lejligheder, naar noget var i Vejen. Der fortælles blandt andet, at en Dag, imedens Gildet stod hos Thronds, stode Gjæsterne udenfor paa nogle Høje, hvor der var en vid Udsigt, og de havde der alleslags Skjemt og Lege for; men henimod Aften saae de et Langskib sejle ind mod Landet, det var smukt og veludrustet med forgyldte Prydelser og Fløje, overalt besat med Skjolde imellem Stavnene; da Skibet nærmede sig, saae de, at det var bemandet med raske Mænd, og havde et godt Aareslag; man talte da en Deel om, hvem det kunde være. Thrond gik til sin Datter, og fortalte hende denne Nyhed: „vi have nu ingen Grund til at vente Kong Magnus herhid," sagde han, „men det kan alle skjønne, at nogle Mænd af den højeste Rang ere paa Skibet." Hun svarede: „Det

er dog ikke usandsynligt, at det er Kong Magnus, og jeg vil give meget til, at hans Komme herhid blev udsat." Thrond svarede: „Hvi taler du saa, da han er almindelig elsket af alle, og vi skulle nu tage vel imod ham." „Det maa beroe paa dig," sagde hun, „men mig bæres dog endnu bestandig for, at det tykkes mig bedre, han blev borte." Skibet lagde sig til Leje, og Kong Magnus var der ombord; Thrond gik Kongen imøde, og bad ham være velkommen, bød ham hjem til sin Gaard, og viste ham al mulig Opmærksomhed; Kongen var ret munter; men da det kom ud paa Aftenen, gik Kvinderne ind i Salen, og Margrete forrest iblandt dem; hun gik til sit Sæde, uden at hilse Kongen. Kongen spurgte Thrond, hvad det var for en smuk Kvinde, som gik forrest. Thrond sagde, det var hans Datter. Kongen sagde: „Og hun vil ikke hilse os, meget stolt lader hun, men en smuk Kvinde er hun, hos hende vil jeg sove i Nat." „Det sømmer eder ikke, Herre!" sagde Thrond. Kongen sagde, at det skulde skee. Thrond meddeelte sin Datter Kongens Hensigt. Hun svarede: „Det kommer mig ikke uventet, at han fatter et Forsæt, som er mig meget imod; det tykkes mig tungt, at skjænke ham min Kjærlighed, og miste ham saa snart." Disse hendes Ord sagde Thrond til Kong Magnus. Han svarede: „De fleste kjende mig som en retskaffen Mand, det kan ogsaa mages saa, at dette bliver til hendes egen Lykke; men det vil ej gaae godt, uden jeg raader." Men da Thrond saae, derved intet var at gjøre, lod han et Kammer sætte prægtig i Stand, og der opredtes Kongens Seng; derpaa blev Margrete fulgt derhen, og da hun var kommen i Seng, gik alle bort, saa at hun meget bedrøvet blev ene tilbage; Værelset havde

to Dørre; kort efter bankede det to Gange paa een af Dørrene, og den tredie Gang sprang Døren op, der kom en hæderlig klædt Mand ind med en sid Hat paa Hovedet; han spurgte, om der var nogen derinde. Hun svarede ikke. Han gik hen til Sengen, rørte ved hende, og sagde: „Har du noget Ondt i Sinde mod Kongen? Margrete!" „Nej, det er visselig langt fra mine Tanker," sagde hun. „Saa vil du maaskee indgaae den Akkord med mig," sagde han, „at jeg skal mage det saa, at Kongen ikke skal gjøre dig noget imod din Villie, men jeg vil saa raade for dit Giftermaal." Hun sagde, at det vilde hun gjerne. „Saa er det godt," sagde han, hvorpaa han trykkede hende med Fingeren paa Brystet, og sagde, at han satte sit Mærke paa hende; det gjøs noget i hende derved; han vedblev derpaa: „Saasnart Kong Magnus kommer i Seng til dig, saa sig, at du har seet hans Frænde Sigurd, og vi faae da at see, hvad Indtryk det gjør paa ham; jeg skal nok føje det saa, at der intet videre behøves." Manden gik derpaa sin Vej; men Kong Magnus kom noget efter, og da han var kommen i Seng til hende, lod han sine Mænd gaae, vendte sig kjærlig til hende, og sagde, han vilde sørge for hendes Lykke, hvis hun vilde være hans. Hun svarede: „Det skulde du dog først betænke dig paa, saa anseet en Høvding og saa brav en Mand, du i alle Henseender er; thi du maa vide, at din Frænde Sigurd og jeg have seet hinanden." Kongen sprang strax op, og sagde vredt: „Da sømmer det mig lidet, at søge denne Seng;" hvorpaa han gik ud, og op paa Loftkammeret, hvor Thrond sov, og bankede paa Døren. Thrond sprang op, og gik til Døren, hvor han da saae Kong Magnus, og at han var meget vred. Thrond spurgte, hvad der var forefaldet.

Kongen befalede ham, at lade nogle Mænd hente Sigurd paa det hurtigste. Thrond sagde, at de stode strax til hans Befaling, hvorpaa Kongen bød dem at sige til Sigurd, at han skulde komme, hvad enten han vilde eller ikke. Sendebudene kom til Sigurd, og bragde ham Kongens Ord ligesaa haarde, som han havde sagt dem, og bade ham gjøre sig færdig i en Hast, og følge med dem. Sigurd svarede: „Med megen Hæftighed udretter I dette Ærende, jeg skal heller ikke dvæle, thi jeg haaber, dette skal blive en god Reise, naar jeg gjæster saa berømt en Frænde." Sigurd rejste med Sendebudene, men da han kom til Kong Magnus, var denne meget vred, og spurgte strax, hvad Omgang han havde haft med Margrete. Sigurd svarede glad: „Herre! jeg har været med til Gildes hos Thrond, og seet Margrete, men kun talt ganske faa Ord med hende, og jeg er villig til at gjøre min Ed paa, om det behøves, at jeg ikke har haft nogen Omgang med hende, uden i al Tugt og Ære." Kongen lod da Margrete kalde, og spurgte hende nøje ud, hvorledes det hang sammen; hun fortalte ham da omstændelig, hvorledes der var kommen en Mand ind i Kammeret, og alt hvad de havde talt sammen, og derpaa, hvorledes han havde mærket hende. Kongen sagde: „Lad os see det Mærke!" Hun gjorde det, og det saae da ud, som om der laae en klar Sølvpenge paa hendes Hals, der hvor han havde trykket med sin Finger. Da sagde Kongen: „Hænger det saaledes sammen? Denne Mand har været min Fader, dette er hans Mærke, og derfor bares det mig saa meget for, at det ikke var Guds og min Fader, den hellige Olafs Villie, at jeg skulde tage denne Kvinde til min Frille. Nu, Sigurd, skal du faae hende, min Fader maa have nævnt dig, fordi det er hans Villie, og derhos

skal du have mit Venskab, baade du og Kvinden." Det gik nu virkelig saa, at Sigurd fik Margrete, og Kong Magnus var med til deres Bryllup. Sigurd blev en mægtig og brav Mand, og Margrete holdtes for en anseelig Kvinde baade i Forstand og alt andet Godt; de levede i et lykkeligt Ægteskab, og her ender denne Fortælling.

Harold Hardrada.

Kong Harald Haardraades Saga.

Sigurd Rise hed een af Harald Haarfagers Sønner, han var Fader til Halfdan, der igjen var Fader til Sigurd Syr. Sigurd Syr var gift med Asta Gudbrandsdatter, Olaf den Helliges Moder. Kong Sigurd og Asta havde med hinanden fem eller flere Børn: den ældste var Gudrød, derpaa fulgte Halfdan, saa Ingeborg, saa Gunhild; Harald var den yngste, han var tidlig stor og stærk og af smukt Udvortes. Der fortælles, at da Kong Olaf den Hellige flyede fra Norge for Knud Danekonges Overmagt, rejste han over til Garderige, og opholdt sig hos Kong Jarisleif; derpaa fik han, efter Guds Tilskikkelse, Lyst til at vende tilbage til sit Rige, og begav han sig da først til Sverrig, og fik der Hjælpetropper til at drage videre. Men da det rygtedes til Norge, at Kong Olaf var kommen østenfra til Sverrig, samlede alle hans Venner sig, de, som vilde yde ham nogen Hjælp; den mest højbaarne Mand i denne Skare var Kong Olafs Broder, Harald Sigurdsøn, som den Gang var femten Aar gammel; der vare desuden adskillige andre anseelige Mænd; de havde i alt sex hundrede Mand med sig. De droge bort fra Oplandene, og vendte sig med denne Hær østerpaa over Edeskov; derpaa fortsatte Harald sin Rejse øster over Skovbygderne paa Vejen til Sverrig, og her fik de Efter-

retning om Kong Olafs Tog. Men da Kong Olaf tiltraadte sin Reise fra Sverrig, drog han ad de Veje, som de Svenske anviste dem, nemlig op igjennem Landet til Skovbygderne, hvorpaa de kom ind i Jernbæreland[1]; der kom den Hær, der, som vi nys fortalte, var dragen fra Norge, Kongen imøde; Kong Olaf traf der sin Broder Harald, og mange andre af sine Frænder og Venner, og det var et meget glædeligt Møde; de udgjorde da alle tilsammen tolv hundrede Mand. Derpaa droge de over Kjølen, og kom ned i Værdalen, og rykkede frem med Hæren til Staf; men da de kom til Stafsmyrerne, spurgte Kongen for vist, at Bønderne droge med en Hær imod ham, og at han snart kom til at holde Slag med dem. Kongen rykkede frem med Hæren, til ham kom til Stiklestad, da saae man Bøndernes Hær; Kongen gjorde da Holdt, lod sine Mænd stige af Hestene, og bad dem berede sig til Slag; derpaa blev Fylkingen dannet og Banneret opsat. Da sagde Kongen: „Det er det bedste, at min Broder Harald ikke gaaer med i Slaget, thi han er endnu at regne for et Barn." Harald svarede: „Jo i Sandhed skal jeg være med i Slaget, og hvis jeg ikke er stærk nok til at holde Sværdet, saa veed jeg et Raad derfor, nemlig at binde min Haand fast til Hæftet; ingen skal vise bedre Villie til at tilføje Bønderne Meen; jeg vil følge min Trop." Man siger, at Harald da kvad denne Vise:

Den Fløj jeg tør forsvare,
Hvor Pladsen mig tildeles;
Af Vrede Skjold vi rødne,
Det volder Kvinden Glæde.
Ej kampglad Yngling viger
For Spyd i Vaabenbraget,

1) Dalerne.

Hvor Heltes Mod paa Mødet
I mordersk Strid sig viser.

Harald fik Lov til at være med i Slaget, og indlagde sig der megen Berømmelse; han var den Gang, som vi før have sagt, femten Aar gammel. Derom taler Thjodolf Skald i den Drape, han digtede om Kong Harald, og som kaldes Sexstefja:

Ved Haug jeg spurgte hæftig
Sypdiling Fyrsten rammed,
Bolgarers Hærger Bistand
Sin Broder vel der yded;
Da tolv og trende Vintre
Hans Alder var, han nødig
Fra falden Olaf skiltes,
Og skjule Hjelmen maatte.

Harald blev stærkt saaret i Slaget, men Røgnvald Brusesøn førte ham Natten efter Slaget hen til en Bonde, som boede langt fra andre beboede Steder. Bonden tog mod Harald, holdt ham der skjult hos sig, og lod ham helbrede, indtil han ganske var kommen sig; derpaa gav han ham sin voxne Søn med, til at følge ham over Kjølen til Jæmteland. De droge over Fjelde og igjennem øde Skove, men ikke ad de alfare Veje; Bondesønnen vidste ikke selv, hvad det var for en Mand, han fulgte, men siden fortalte han dog, hvad han vidste derom: „Efter Slaget, hvori Kong Olaf faldt," saaledes nemlig fortalte han, „kom der tolv Mænd til min Fader, og de bragde en saaret Mand med sig, det var en meget smuk Mand med lyst Haar; derpaa vendte de tilbage; men nogen Tid efter, endnu i samme Sommer, sendte min Fader mig en Dag Bud, at jeg skulde gjøre to Heste færdige, og jeg gjorde, som han befalede; da kom min Fader, og førte en Mand med sig

af høj Bæxt i en rød Kappe, og som havde trukket Hætten ned for Ansigtet, saa at jeg ikke kunde see ham i Ansigtet; min Fader befalede mig derpaa, at ledsage denne Mand, indtil han bad mig at vende tilbage. Vi to rejste da sammen, og en Dag, da vi rede imellem nogle Ødeskove, vendte han sin Hest om imod mig, og kvad leende følgende:

Fra Skov til Skov jeg sniger
Mig nu med ringe Hæder,
Hvo veed, om ej med Tiden
Jeg dog navnkundig vorder!

Vi fortsatte da vor Rejse, indtil vi kom ned igjennem Skovene til en Bygd, som var mig ubekjendt, og der traf vi da paa de samme Mænd, som havde bragt den Saarede til min Fader; de hilste Manden i den røde Kappe med Navnet Harald, og da saae jeg hans Ansigt; det var en Mand af krigersk Udseende, med et blegt, men mandigt Aasyn, han havde noget mørkt og afskrækkende i sit Øjesyn, men var dog en tækkelig Mand; han gav mig da et Bælte og en Kniv, og bad mig vende tilbage; jeg rejste da, til jeg kom hjem til min Fader." Denne Bondesønnens Fortælling hørte Kong Magnus, Kong Olaf den Helliges Søn, og mange andre Mænd i Norge; men herfra af grunder Fortællingen om Kong Haralds Rejser sig paa hans egen Beretning, og de Mænds, som fulgte med ham.

2. Da Harald kom til Jæmteland, fandt han der Røgnvald Bruseson og endnu flere Mænd, som vare komne derhen fra Slaget paa Stiklestad; de rejste om Høsten derfra til Sverrig, og bleve der Vinteren over. Næste Sommer droge de over til Garderige til Kong Jarisleif, som tog

vel imod dem; Harald opholdt sig der i lang Tid; saa siger Bølverk Skald i den Drape, han digtede om Kong Harald:

Ved Stridens Ophør, Konge!
Du blodig Klinge tørred,
Af Rov var Ravnen mættet,
Paa Bakken Ulven tuded,
Saa drog, stridbare Fyrste!
Du næste Aar til Garde,
Vist ingen Landbetvinger
Dig overgaaer i Hæder.

Harald blev da en stor Høvding, og forestod Landværnet for Kong Jarisleif, tilligemed Røgnvald Ulfsøns Søn Eilif, som Thjodolf siger:

Hvor Eilif sad,
Eens bar sig ad
Høvdinger to,
Slagorden de snoe;
Øst-Vender de jog
I snevrest Krog,
Lester[1] blev ei let
Krigsfolkets Ret.

Harald gjorde adskillige Toge omkring i Østerleden, og udførte mange store Bedrifter, hvorover Kongen satte megen Priis paa ham. Kong Jarisleif og Dronning Ingegerd havde en Datter, ved Navn Elisabet, som Nordmændene kalde Ellisif. Harald henvendte sig til Kongen, om han vilde give ham Jomfruen til Ægte; hans Frænder og Forældre, sagde han, vare ham bekjendte, og han kjendte ogsaa noget til hans egen Opførsel. Kongen gav ham et gunstigt Svar, og sagde saa: „Dette er ret vel betænkt, og jeg finder, at det, hvad dig og din Stil-

[1]) Polakkernes Forfædre.

ning angaaer, er et i mange Henseender antageligt Parti for min Datter; men Landshøvdingerne ville i denne Sag finde, at det var noget overilet, hvis jeg giftede hende med en fremmed Mand, som ikke har noget Rige at beherske, og ikke heller besidder nogen betydelig Rigdom. Imidlertid vil jeg ikke afvise dette dit Tilbud, men tvertimod unde dig denne Hæder paa en passende Tid, skjønt du for det første maa bie en Stund; det er en Gunst, som vi tilstaae dig baade for den hellige Kong Olafs Skyld, saa og for din egen Opførsels Skyld, thi du har under dit Ophold her ikke blot vundet Forfremmelse for dig selv, men ogsaa Hæder for os og megen Fremgang for vort Rige; det er ogsaa at formode, at efter en saadan Begyndelse vil din Berømmelse og Anseelse endnu langt mere tiltage." Dermed endtes deres Samtale om denne Sag.

3. Derefter fik Harald Lyst til at see sig om i Verden; han samlede en anseelig Skare Mænd om sig, og skiltes fra Kong Jarisleif i alt Venskab. Man fortæller, at Harald drog med sine Folk fra Garderige vesterpaa, først til Vindland, derfra til Saxland, og heelt over til Frakland; saa siger Illuge Bryndælaskald:

Tik Frankers Fred forstyrred
Min Drot, til Løn for Trusler,
Til Fruens-Stad[1] ej hurtig
Ham gik den lange Reise.

Derfra drog han til Langbardeland[2], som Thjodolf siger:

Han ved Langbarders Lunde
I Værk en Landgang satte.

Saa fortsatte han sin Reise til Rom, og derpaa ud til

[1]) Formodentlig Keiserinde Zoes Stad ɔ: Miklegaard eller Constantinopel. [2]) Lombardiet.

Pul[1], hvor han fik sig Skibe, og sejlede derfra med en stor Mængde Folk til Miklegaard, som Bølverk siger:

Haard Byge knuged sorte
Skibsraaer, da ved Kysten
Dog skjoldbedækte Skibe
En prægtig Rustning viste;
Nu Miklegaards den gyldne
Pryd ædel Fyrste skued;
Snart Havnens Arm de skjønne
Og mange Skibe favned.

Den Gang regjerede den mægtige Dronning Zoe, og tilligemed hende Mikael Katalaktus, over Miklegaard. Men da Harald kom til Miklegaard til Dronningen, gav han sig der i Sold med den Trop, han havde med sig; den samme Høst gik han med de andre Tropper ombord paa Galejer, og de sejlede ud paa Grækenlands Hav; Harald havde da sine egne Mænd i sit Følge. Da Harald kom til Miklegaard, kaldte han sig ikke med sit rette Navn, men navngav sig Nordbrikt, og det var ikke bekjendt iblandt Folket, at han var af kongelig Slægt, thi det var der forbudet, at Kongesønner maatte have Tropper under deres Befaling eller noget andet Herredømme. Da de droge bort fra Miklegaard, var Overbefalingen over Hæren betroet til en Mand, som hed Gyrger[2], som var en Frænde af Dronning Zoe; der var en stor Mængde Nordmænd med, som de der kalde Væringer. Iblandt Underbefalingsmændene var en Islænder, Mar Hunrødsøn, Fader til Haflide; han havde stor Lyst til at vide, hvem den nyankomne Høvding over Nordmændene kunde være; han begav sig derfor til Haldor Snorresøn, som

1) Apulien. 2) Georgius.

var der hos Nordbrikt, og vilde udfritte ham; men Haldor vilde ikke indlade sig med ham, saa at Mar ikke fik noget ud af ham, hvorpaa han forlod Hæren, og reiste siden fra Miklegaard. Nordbrikt havde kun været en kort Tid ved Hæren, førend Væringerne fattede stor Hengivenhed til ham, og de holdt sig altid sammen, saasnart der leveredes noget Slag; saaledes blev Nordbrikt tilsidst Høvding over den hele Hær af Væringer; de droge med Gyrger rundt om paa Øerne ved Grækenland, og øvede meget Hærværk; saa siger Bølverk:

Du, snilde Drot! mod Hærens
Anførsel tog, og siden
Alt efter egen Villie
Hvert Aar du Krigen førte.

4. En Gang droge de med Hæren op paa Land, og skulde vælge sig Natteleie imellem Kysten og nogle Skove; Væringerne kom da først til det Sted, hvor de skulde blive om Natten, og valgte sig de bedste og høiest liggende Steder til at slaae deres Telte paa. Thi Landet der er af den Beskaffenhed, at Jordbunden er blød, og saasnart der falder Regn, er der et daarligt Leiested paa de lave Egne. Da kom Gyrger, Høvdingen over Hæren, og da han saae, hvor Væringerne havde slaaet Telte, befalede han dem, at flytte bort og at slaae Telte paa et andet Sted, thi han vilde leire sig der, sagde han. Nordbrikt svarede saaledes: „Dersom I kommer først til Natteleie, saa vælg eders Leirplads, og vi ville da slaae vore Telte paa et andet Sted, hvor vi finde for godt; giør I nu ogsaa saaledes, og slaa eders Telte paa et andet Sted, hvor eder tykkes." Gyrger svarede: „Som Høvding over Hæren har jeg Rettighed til at reise mit Telt, hvor jeg behager, og mine Folk maae da leire sig

ud fra mit Telt." Da svarede Nordbrikt: „Hvis du er Grækernes Høvding, saa er jeg Væringernes Anfører, og vi ere ikke forpligtede til at lejre os i en lav Dal under Fødderne paa Grækerne; jeg troede, at Væringerne havde den Ret her i den græske Konges Rige, at de skulle være uafhængige af hver Mand i alle Henseender, og kun skylde Kongen og Dronningen Lydighed." Det kom til en saa hæftig Trætte imellem dem om denne Sag, at de tilsidst paa begge Sider grebe til Vaaben, og det saae ud til, at det vilde komme til Slag imellem dem; da lagde nogle af de forstandigste Mænd sig derimellem, og sagde, det var bedre, de forligtes om den Sag, og traf en saa nøjagtig Aftale med hinanden, at de ikke oftere behøvede at fornye denne Trætte; der blev da bestemt et Stævnemøde imellem dem. Paa dette Møde blev det saaledes afgjort, at alle vare enige om, at der skulde kastes Lod i Skjød, saa at der ved denne Lodkastning skulde afgjøres imellem Grækerne og Væringerne, hvilke af dem der forrest skulde ride, roe, lægge til Havn og vælge Lejrested, og paa begge Sider skulde de være fornøjede med Udfaldet af Lodtrækningen; derpaa bleve Lodderne mærkede. Da sagde Nordbrikt til Gyrger: „Lad mig see hvorledes du mærker din Lod, for at vi ikke begge skulle faae samme Mærke;" han viste ham det. Derpaa mærkede Nordbrikt sin Lod, og kastede den i Skjødet, og saa gjorde de begge; derpaa gik den Mand, som skulde udtrække Lodden, hen, og tog den ene af Lodderne op imellem sine Fingre; han holdt Haanden i Vejret, og sagde: „Disse skulle forrest ride og roe, lægge til Havn og vælge sig Leje og Lejrested." Nordbrikt greb Mandens Haand, tog Lodden, og saae paa den: „Det er vor Lod," sagde han, og kastede den strax ud i Havet." Gyrger sagde: „Hvorfor lod du

ikke andre see Lodden?" „Betragt nu den, som er tilbage," sagde Nordbrikt, „der kan du see dit Mærke paa den." Derpaa besaae de den Lod, og alle saae, at Gyrgers Mærke var paa den; Dommen blev da, at Væringerne skulde have det første Valg i alt det, som de havde trættet om. Der vare endnu adskillige andre Ting, som de kom i Uenighed om, men Nordbrikt fik altid sin Krig frem. Om Sommeren droge de alle ud i Forening, og hærgede vide om. Naar hele Hæren var samlet i Slag, lod Nordbrikt sine Mænd være saa godt som udenfor Striden eller paa det Sted i Fylkingen, som var mindst udsat for Fienden, og tog sig saaledes vare for at miste sine Folk; derimod sparede han ikke Grækerne, men lod dem udsætte sig, hvor Fare var forhaanden; men naar Nordbrikt var allene med sine egne Folk, da stred han med en saadan Tapperhed, at enten maatte de vinde Sejer eller døe; det hændte sig agsaa altid, naar Nordbrikt var Høvding over Hæren, da vandt han Sejer, naar Gyrger ikke kunde. Dette mærkede Grækerne, og sagde, at de vare bedre farne, hvis Nordbrikt var allene Høvding over den hele Hær; de dadlede meget Gyrger, og sagde, de kunde intet udrette for ham og hans Folk. Han svarede dertil, at Væringerne ikke vilde yde ham nogen Hjælp, og bad dem derfor drage hen paa et andet Sted, og de maatte da hver paa sin Side udrette hvad de kunde. Nordbrikt drog da bort fra Hæren tilligemed Væringerne og alle Rommerne, men Gyrger drog bort med Grækernes Hær; det viste sig da snart, hvad hver af dem duede til; Nordbrikt fik altid baade Sejer og meget Gods, men Gyrger drog hjem til Miklegaard med sine Folk, undtagen det unge raske Mandskab i Grækernes Hær, som gjerne vilde gjøre Bytte, de samlede sig til Nordbrikt, og antoge ham til deres Anfører.

5. Nordbrikt gik da med sin Hær vesterpaa til Afrika, som Væringerne kalde Serkland; der fik han en anseelig Tilvært af Tropper, og gjorde saa meget Hærværk, at han indtog firsindstyve Borge paa Serkland, af hvilke nogle overgave sig frivilligen til ham, andre bleve indtagne med Magt; som Thjodolf siger:

Man firsindstyve Borge
I Serkland kan opregne,
Som unge Drot indtaget
Med største Farer haver,
Førend til Hildes haarde
Leg han fremdrog med Skjolde,
For fra de Saracener
Sicilien at vinde.

Saa siger Illuge:

Du, Harald! Sydens Lande,
Hvor Budles Søn har fordum
Indbudet Svogre[1], lagde
Til væld igst Mikaels Rige.

Her siges, at Mikael den Gang var Grækernes Konge. Nordbrikt forblev mange Aar i Afrika, og erhvervede sig der en overordentlig Deel Gods i Guld og Sølv og allesflags Kostbarheder; men alt det Gods, han erhvervede sig, og som han ikke behøvede til sine egne eller sine Troppers Fornødenheder, sendte han med nogle af sine paalidelige Mænd til Holmgaard, hvor han gav Kong Jarisleif det i Forvaring. Der sankedes saaledes en uhyre Skat, som man let kan begribe, da han hærgede den

[1]) Kong Atle, som indbød Gjukungerne, sine Svogre, til et forræderisk Gilde, hvorom Eddaernes Sange og Fortællinger, samt Volsunga-Saga, Niflunga-Saga, Niebelungen-Lied o. fl. handle.

Verdensdeel, som var den rigeste paa Guld og kostelige Sager, og eftersom han der udrettede saa meget, som vi nys efter Sandhed have fortalt, i det han bemægtigede sig firsindstyve Borge i Afrika, hvortil endnu kom alt det Bytte, han gjorde i Grækenlands Hav og paa Sicilien, som siden skal fortælles. Det var heller ikke blot med ringe Bønder han stred i Serkland, men derimod med selve Kongen i Afrika, som han overvandt, og hvis Rige han vide omkring underlagde sig; som Thjodolf siger:

Hint Drog, som ingen Fiende
Har kjendt, til Strid uvillig,
Ej stædtes der, hvor Helten
De fjerne Lande hærged;
Afrikas Folk og Fyrste
Ej raadeligt det funde,
Mod ham frugtbarest Rige
I Længden at forsvare.

Saa siger Bolverk:

Heel drabelig du kæmped,
Min Fyrste! hvor i Slaget
Mod Stranden Skibet dreves,
Og Blod for Kjølvand havde;
Men overbord i Mængde
Nedstyrted Lig til Havets
Sandgrunde, da du sydlig
Sicilien erobred.

Derpaa seilede Nordbrikt med hele Hæren til Blaaland i en stor Storm og hæftig Søgang, som Bolverk kvad:

For Hædersfærd du Flaaden,
Min Drot! i Vove satte,
Til Morlands vide Kyster
En herlig Bør dig førte,

Dog maatte Masker kæmpe
Med voldsom Hagl og Storme,
Og Havets haarde Brænding
Af Kjøle møisomt pløjes.

Men da han kom til Blaaland, hærgede han der, som andensteds, men hvorsomhelst han stred, der vandt han Sejer i hvert Slag; derom taler Bølverk:

Hver Træfning, som der holdtes,
Hvor skarpe Klinger mødtes
I hæftig Kamp, har Kongen
Med Følgets Bistand vundet.

Derpaa vendte Nordbrikt tilbage til Miklegaard, og opholdt sig der i nogen Tid æret og anseet af Kongen og Dronningen. En Dag, da Nordbrikt og Væringerne sade ude og fornøjede sig paa en aaben Plads, da gik Dronning Zoe derhen i Nærheden, og saae hvor prægtig og modig de opførte sig, naar ingen lagde Mærke til dem. Hun gik hen til Nordbrikt, og sagde: „Du, Nordmand! giv mig en Lok af dit Haar!" „Dronning!" sagde han, „du skal ikke have det ganske uden Gjengjeld, — —." Dette tyktes man var meget spøgefuldt sagt; de skiltes dermed ad, og hun gik sin Vej.

6. Erlend hed en Mand, som var Væring der ved Hoffet; hans Kone faldt i Raseri. Erlend bad Nordbrikt om at give et godt Raad, hvorved hun kunde faae sin Helsen, thi han holdtes for en klog Mand. Nordbrikt lovede, at han for hans Bøns Skyld skulde forsøge det; han gik derpaa til Konens Bolig, og gav sig i Samtale med hende; hun fandt sig ret rolig deri. Han drejede Samtalen saaledes, at han kom til at bede hende vise sig hendes Smykker og Kostbarheder; hun gjorde

det. Da sagde Nordbrikt: „Hvorfra har du faaet dig saa herlige Smykker og uskateerlige Kostbarheder?" Hun stillede sig an, som om hun ikke ret vidste det. Han vedblev: „Jeg tænker, du har faaet de mest udmærkede Smykker til Givendes." Hun tilstod det. Han spurgte, hvad hun havde givet den, som forærede hende Kostbarhederne, derfor. Hun sagde, hun havde ikke givet noget. „Det skikker sig dog ikke," sagde han, „jeg vil give dig et kosteligt Stykke, som du kan give ham igjen for disse Smykker." Hun lovede det. Han gik derpaa bort, og lod strax forfærdige et Guldkors, og lod det derpaa indvie; derefter begav han sig til hende paa ny, leverede hende Korset, og sagde: „Nu skal du sige mig omstændelig, hvorledes det har sig med hele din Forfatning." Hun svarede: „Der kommer en Mand, og søger Seng hos mig om Nætterne, og som jeg synes godt om; han har givet mig alle de bedste Smykker, jeg har." Da sagde Nordbrikt: „Du gjorde vel i, at du sagde mig Sandheden, du skal nu have det hos dig, som jeg bragde dig, og give ham det, naar han kommer til dig!" Derpaa gik Nordbrikt bort, og sagde til Erlend, hvorledes det hang sammen; „vi maae nu," sagde han, „passe paa, om denne Mand besøger hende." Noget efter saae de en Aften en Mand gaae hen til hendes Bolig; det var en stor og smuk Mand, og det syntes dem allevegne hvor de kunde see hans blotte Hud, at den var ligesom guldfarvet; han steg strax op i Sengen til hende; hun viste ham Korset, og sagde: „Nu vil jeg ikke længer modtage saa mange Gaver af dig, som du har bragt mig, uden at give dig noget derfor, jeg vil give dig denne Kostbarhed;" men da han saae Korset, blev han ilde tilmode derved, og forsvandt strax, men hun laae meget afmægtig tilbage

i Sengen. Nordbrikt og Erlend vaagede over hende, og plejede hende det bedste de kunde. Da sagde Nordbrikt: „Jeg tænker, dette har i fordums Dage været en ond Mand, som siden er faren i Trolleham og er bleven til en Orm[1], og ligger og ruger paa Guld; veed I noget til, om der er noget Ormeleje her i Nærheden?" Man sagde ham, at der virkelig var et saadant. Nordbrikt drog strax derhen, og havde mange Mænd med sig; men der hvor man sagde Ormelejet skulde være, vare saa steile og høje Bjerge, at de ikke kunde komme til det; de bare da en stor Deel Brænde sammen, og gjorde et Baal paa Bjerget; men da der ret begyndte at komme Ild i Baalet, kom der frem af den Hule, som var paa Bjerget, en stor og hæslig Snude; da sagde Nordbrikt: „Nu faae vi intet videre udrettet her for denne Gang, lad os vende tilbage til Borgen; men jeg tænker, det vel kan hænde sig, at dette Utyske ikke har syntes godt om Ilden, og vil see at flytte sin Bolig herfra." Og næste Nat efter drømte en Bonde, at der kom en Mand til ham, som bad ham laane sig et Skib til at flytte sine Sager bort paa, og lovede, at han skulde lade Betalingen derfor blive liggende efter sig. Det tyktes Bonden, at han laante ham det, og om Morgenen, da han vaagnede, gik han ned til sit Skib, og saae, at det havde nylig været i Brug, og i Stavnen paa Skibet stod der et stort Stob med Guld. Siden mærkede man intet Meen af dette Udyr, og Erlends Kone kom derpaa igjen til sin Helsen. Nordbrikt var meget afholdt af alle Væringerne, og alle priste hans Viisdom, og ansaae ham for en særdeles dygtig Mand i alle Foretagender og Raadslagninger.

---

[1]) d. e. Slange eller Drage.

7. Nu er dernæst at fortælle, at der bragdes Kongen i Miklegaard Efterretning om, at en overmaade stor Hær af Hedninger var falden ind i hans Rige, og ødelagde med Od og Eg alle de Byer og Borge, de kom til. Da sagde Gyrger til Kongen: „Nu er det godt, Herre, at benytte sig af Væringerne og deres Høvding Nordbrikt, og at lade dem forsøge sig nu, thi den Gang, da vi alle i Forening vare paa Krigstoge, vilde de ingen Hjælp yde os; der ere ogsaa mange, som har Mistanke om, at det er en kongebaaren Mand, denne Nordbrikt, som du, uden at vide det, har i din Tjeneste, han opfører sig saa stolt, at han vil have at sige over alle andre, men I veed, at det har aldrig været Skik, at saadanne Mænd tages her i Sold." Kongen svarede: „Det siges rigtig nok, men det er ikke beviist, at han er kongebaaren; men vitterligt er det, at han overgaaer alle andre i Snildhed og Tapperhed, og Mænd af en saadan Beskaffenhed finde vi bedst skikkede til Landets Forsvar." Kongen holdt derpaa Stævnemøde med Høvdingerne, og forlangte, at Væringerne skulde drage mod Hedningerne: „det er eders Pligt og Skyldighed," sagde han, „at forsvare vort Rige." Nordbrikt lovede det, og gjorde sig og sin Hær færdig; derpaa marserede de, indtil de saae Hedningernes Hær, og Væringerne havde ingen andre Tropper til Hjælp. Hedningerne havde en stor Mængde jernbeslagne Vogne med Hjul paa, til at kjøre ind paa deres Fjenders Fylkinger, og de havde desuden mange andre Slags Krigsmaskiner, som kunde skade Væringerne. Nordbrikt holdt Raad med sine Folk, og sagde: „Nu vil det her bekræftes, at Grækerne have fattet Avind imod os Væringer, der har tit været sat Snarer for os, at vi kunde styrtes i en Ulykke; det vilde være at stampe imod Brodden, hvis vi gave os i Slag med Hedningerne, da vi

paa ingen Maade med den Styrke, vi have, kunne overvinde dem; jeg vil derfor, at vi nu først skulle paakalde Gud, samt min Broder, den hellige Kong Olaf, og love at lade en Kirke opbygge i Miklegaard, og lade den indvie til hans Ære, hvis han denne Gang giver os Sejer over Hedningerne." Dette samtykkede alle, og haandfæstede deres Løfte, hvorpaa de fylkede Hæren imod Hedningerne. Hedningerne havde mange Konger til Anførere i deres Hær, men een af dem, som var den klogeste af dem alle, var Overkonge, dog var han blind. Men da Fylkingerne nærmede sig imod hverandre, agtede Hedningerne at lade deres Vogne kjøre frem imod Væringerne, men alle Vognene stode saa fast, at de ikke kunde faae en eneste fremad; da sagde den blinde Konge: „Dette er et stort Under, men her steer endnu et andet ikke mindre, at jeg, som er blind, seer en Mand paa en hvid Hest ride foran deres Hær, frygtelig at see til." Ved alt dette tilsammen bleve strax mange af Kongerne slagne af Frygt, og flyede; men faa af dem bleve tilbage, og holdt Slag; det endte saaledes, at Væringerne fik Sejer, og vendte hjem til Miklegaard med meget Bytte og Hæder. Derpaa lode de en prægtig Kirke bygge; men formedelst onde Mænds Bagvaskelse og Hretuderier befalede Kongen, at Kirken ikke maatte indvies. Nordbrikt lod ikke desmindre foranstalte et prægtigt Gjæstebud; men Kongen forbød, at give ham Brænde til Anretningen ved Gjæstebudet, og yttrede, at Nordbrikt gjorde sig saa meget til, at selve Konger ikke kunde haandthæve deres Ret og den Højhed, som tilkom dem, for hans Overmods Skyld; ikke desmindre fandt Nordbrikt paa Udveje, at Anretningen kunde komme i Stand, Kongens Forbud uagtet. Han gik derpaa hen, og bad Biskoppen komme, for at indvie Kirken, men denne svarede, at han ikke torde

gjøre det for Kongen. Nordbrikt lovede da, at han nok skulde mage det saaledes, at Kongen gav Tilladelse til, at Kirken blev indviet. Han begav sig da til Kongen, og forestillede ham, hvor ubilligt det var, at han lagde Hindringer i Vejen for, at der vistes Kong Olaf den tilbørlige Hæder, saa kraftig en Gjerning han havde viist dem, og da han ved sin Helligheds Kraft havde ydet Grækernes Rige en saadan Beskjermelse; han bragde det endelig ved sine Forestillinger saa vidt, at Kongen drog selv med ham til Gjæstebudet, saavel som Biskoppen, og der holdtes det prægtigste Gjæstebud. Kongen spurgte, hvad han havde gjort Ild med, da han havde forbudet at lade ham faae Brænde; han sagde, han havde brugt gamle Skibe, Græstørv og Valnødder dertil. Da blev denne Kirke indviet, og smykket med en stor Klokke, men formedelst sine Raadgiveres Bagvaskelser lod Kongen Knøvelen tage ud af den. Nordbrikt og Væringerne paakaldte da Kong Olaf, og denne skrækkede derpaa Kongen i Søvne, og truede ham med en stor Ulykke; men ham gjorde det intet andet Indtryk paa, end at han faldt i Sorg og Bedrøvelse, Dronningen derimod indsaae den sande Sammenhæng, hvad der fejlede ham, og bad derfor Nordbrikt, at komme hen at hjælpe Kongen. Han gjorde saa, og bad Kongen om, at han skulde lade Knøvelen igjen sætte i Klokken, og give tre andre lige saa gode Klokker til Kirken, og selv gaae did og med frit Forsæt dyrke Kong Olaf; Kongen lovede det, og opfyldte virkelig sit Løfte. Der i Miklegaard var det indrettet saaledes, at der vare tvende Haller, som Kongens Krigsfolk og Landværnsmænd boede i, den ene over den anden, og denne kaldtes den øverste Sal; herom bleve de uenige, hvem af dem, Grækerne nemlig og Væringerne, der skulde tage Qvarteer i hver af

disse Sale, det kom da til Lodkastning, og Lodden traf Nordbrikt og Væringerne, saaledes at de skulde indtage den øverste Sal, og dette overholdtes derefter, saa at Nordmændene der have haft deres Qvarteer.

8. Dernæst drog Gyrger og alle de andre tilsammen med en Hær fra Miklegaard, og der blev bestemt, at de skulde betale Kongen af Miklegaard hundrede Mark af hvart Skib, men hvis de gjorde mere Bytte paa dette Tog, skulde det tilhøre dem selv. De sejlede med Hæren til Sicilien, og gik der paa Land, og hærgede. Sicilien er et stort Rige; der ere store og stærke Borge; de belejrede en stor og folkerig Borg, som var omgiven med saa stærke Mure, at de neppe troede, de kunde nedbrydes; Borgerne vare vel forsynede med Levnetsmidlerne saavel som med, hvad de ellers behøvede til Forsvar. Men da de nu havde ligget for denne Borg, og anfaldet den i nogle Dage, uden at udrette noget, da sagde Gyrger: „Man maa lade sig nøje med smaat, naar man ikke kan faae større, denne Borg vil kunne holde sig længe; det er derfor bedre, vi søge ud paa Kysterne, hvor der ikke ere saa stærke Borge." Nordbrikt svarede: „Det vil vare længe, førend vi faae saa meget Gods, som vi skal betale Kongen i Miklegaard, dersom vi ikke skal anfalde uden Udskjær og Næsfestrækninger, hvor der intet Bytte er at gjøre; hvad vil I vel nu give mig, hvis jeg finder paa et saadant Raad, at Borgen snart bliver vunden?" Gyrger spurgte, hvad han forlangte. „Jeg vil," sagde han, „tage forlods ud tre Kostbarheder af det Bytte, vi her gjøre." Gyrger sagde, at det vilde de indgaae, og det blev vidnesfast afgjort. Derpaa gik Nordbrikt hen til et Sted, hvor der faldt en Flod ned i en dyb Kløft, saa at man ikke kunde see derhen fra Borgen af; derfra lod han en Grøft grave hen til Borgen, og al Jorden føre ud i Vandet, saa at det bort-

skylledes af Strømmen. Hertil skiftedes de i forskjellige Afdelinger, saa at de baade Nat og Dag vare beskjæftigede med dette Arbejde, men Hovedstyrken af Hæren gjorde imidlertid hver Dag Anfald mod Borgen; og Mændene i Borgen gik til Skydehullerne, og de skjøde paa hverandre, men de sov paa begge Sider om Nætterne. Men da Nordbrikt kunde indsee, at den underjordiske Gang nu var bleven saa lang, at Graven maatte række inden for Borgmuren, saa lod han hele Hæren væbne sig; det var henimod Dag de gik ind i Jordgangen, saa mange som der magelig kunde rummes; men da de kom til Enden af Gangen, sagde Nordbrikt: „Nu have vi haft et svært Arbejde, og maae vel ønske, at faae vor Møje godt lønnet, men dermed vil ikke være ringe Fare forbunden; men hvis det vil lykkes os godt med vor Opkomst i Borgen, da maaskee de, som ere i Borgen, ville blive heel forfærdede, naar der kommer Mænd paa dem som Spøgelser nede fra Jorden af; vi skulle ogsaa indrette vor Dragt og bære os selv saaledes ad, at de aldrig skal kunne vide, hvad for nogen vi ere." Derpaa grove de efter Nordbrikts Raad op over deres Hoveder, indtil de kom til murede Stene; men saa nøjagtig havde Nordbrikt indrettet Gravningen af Grøften, at det var Gulvet i en Steenhal i Borgen, som de saaledes stødte paa. Da sagde Nordbrikt: „Lad os nu bryde Gulvet op, og hvis her er nogen tilstede, saa skulle vi alle skrige og hyle, i det vi gaae op". De gik op i Hallen, og der vare mange af Borgens Besætning, som spiste og drak der; det var da noget lyst af Dagskjæret, men da mørke Hjelme kom op der i Tusmørket, og derpaa fulgte en skrækkelig Hylen og Allarm, saa sprang de forfærdede op, og alle flyede, som kunde, men nogle bleve dræbte; de, som kom ud, løb omkring i Borgen med Skrig og Skraal,

og sagde, at de Folk, som beskrede Borgen, vare saa trold-kyndige, at de sendte Fjender til dem nede fra Jorden af. Krigerne satte efter de Flygtende, men nogle bemægtigede sig Borgporten og lukte den op; den hele Hær marserede da derind, og da de kom ind i Borgen, dræbte de en Deel, men en stor Mængde flyede, nogle overgave sig og bade om Naade, og alle de fik Naade, som bade derom; paa denne Maade bemægtigede Nordbrikt og hans Folk sig Borgen, samt en uhyre Rigdom. Da sagde Nordbrikt: „Jeg tænker, Gyrger, at vi skulde længe have strøget omkring ved Kysterne af Landet, førend vi fik saa meget Gods, som i denne ene Borg, I vilde forlade; jeg vil nu udvælge mig de Kostbarheder, som tilkomme mig i Følge vor Forening." „Sandt er det," sagde Gyrger, „at her er gjort et anseeligt Bytte, men mig tykkes det sømmede sig bedst for dig, ikke at tage Kostbarhederne til dig før hjemme i Miklegaard, naar vi dele Resten af Byttet, hvis noget falder i vor Lod." Nordbrikt svarede: „Dette Gods tykkes mig jeg har fuldkommen fortjent, thi vi vilde ikke have haft denne Borg i vor Magt i Dag, hvis ikke mit Raad havde hjulpet os dertil; hvad synes da de andre Høvdinger i Hæren, er det billigt, at jeg faaer disse Kostbarheder eller ikke?" Alle gave ham Ret, og sagde, at en saadan Mand med Rette kunde kaldes en Høvding, der var baade saa klog og tapper. „Sandt er det," sagde Gyrger, „at det er gaaet godt og meget Bytte er forhvervet, og nu er det bedst at holde op, medens Legen er god, og at vende tilbage til Miklegaard med det vi have." Nordbrikt svarede: „Vi have endnu ikke faaet fuldt saa meget Gods, at vi kunne betale hundrede Mark af hvert Skib, og vi skulle endnu længere prøve Styrke med Indbyggerne, thi jeg har spurgt, at her er Udsigt til endnu mere Bytte."

hele Hæren samtykkede med ham, og ophøjede hans Betænksomhed og Snildhed.

9. Derpaa rykkede de for en anden Borg, og gave sig til at beleire den; den var baade større og folkerigere, og saa stærk, at der var intet Haab om at tage den med Magt. Da sagde Gyrger til Nordbrikt: „Denne Gang vil det overstige dine Kræfter, hvis du tænker at vinde denne Borg, og du har altfor stor Tillid til dig selv formedelst din forrige Sejer; lad os hellere drage videre frem, og ikke gjøre os selv til Latter ved at ville tilkæmpe os hvad der ikke er muligt." Nordbrikt sagde: „Det er vel sandt, at denne Borg ikke kan indtages ved samme List, som den forrige, men endnu er ikke alt mit Haab ude, at der jo kan findes Midler til at indtage den, naar vi give os Tid at søge dem; men jeg vil nu foreslaae dig, Gyrger, at drage bort herfra; skjønt der ikke er saa meget Gods, som der efter Aftalen skal betales til Kongen i Miklegaard, saa er der dog noget samlet, men du kan imidlertid ikke faae det med dig, thi vore Mænd, som blive her tilbage, behøve det, jeg for min Part vil nemlig ikke for det første forlade denne Borg." „Jeg troer dog ikke," sagde Gyrger, „at du vil finde paa noget Raad til at kunne indtage denne Borg." „Det maa nu komme paa en Prøve an," sagde Nordbrikt. Gyrger kunde ikke overtale sig til at drage bort med lidet eller intet Gods. Besætningen i Borgen syntes kun lidet at bekymre sig om deres Angreb; de gik næsten hver Dag ud paa Borgmuren, og bade Beleirerne, at strænge sig ret an, thi det kunde nok gjøres nødig, sagde de; „denne Borg," sagde de, „er meget rig paa Guld, og har endnu større Overflødighed paa sjeldne Klæder og andre Kostbarheder; vor Borg har saa faste Mure, at I nok skulle lade være at

nedbryde dem; det skal ogsaa vare længe, førend I undergrave den, som den forrige, thi den ligger aldeles paa et Bjerg; I skulle ogsaa før selv sulte ihjel, førend I udhungre os;" de spottede Belejrerne paa allehaande Maader, men Nordbrikt lod som han ikke hørte det, og bad sine Mænd ikke at give sig i Ordstrid med dem. Det var paa nogle flade Marker, de havde slaaet deres Telte, og kort derfra laae en fager Skov; til denne Skov fløj der om Dagen en stor Mængde Smaafugle fra Borgen, som havde deres Reder der paa Huustagene, og om Dagen fløj ud, for at søge Føde, men om Aftenen vendte tilbage til Borgen til deres Unger. Da fandt Nordbrikt paa det Raad, at han lod tage Lim, og lod det hede i en Kjedel, derpaa lod han det føre ud til Skoven og ganske hedt smøre paa Grene og Qviste af Træerne, hvor Fuglene plejede at sidde; det størknede da derpaa, saasnart det blev koldt; men Dagen efter da Fuglene satte sig i Skoven, bleve de hængende ved Grenene, saa at de ikke kunde flyve bort, thi Solheden smeltede Limen; Nordbrikt lod da Fuglene fange, og sagde, at disse Smaafugle skulde indtage Borgen for dem; derpaa lod han skjære tynde Spaaner af harpixholdigt Træ, og lod dem antænde, efterat de vare dyppede i Svovl og Vox; slige Knipper lod han binde paa Ryggen af alle Fuglene, saa smaae, at de endnu havde Kraft nok at flyve med; men da det begyndte at aftnes, fløj Fuglene, saasnart man slap dem løs, alle paa een Gang ind i Borgen til deres Reder og Unger, som de havde paa Huustagene, der vare takte med Rør eller Halm. Da greb Ilden fra Fuglene fat i Tagene, og skjønt hver kun havde en ringe Deel, blev det dog snart til en stor Ild, da mange Fugle førte den til Tagene rundt om i Borgen, og derpaa stak det ene Huus Ild i det andet,

indtil den hele Borg stod i Lue. Da gik alle Indbyggerne ud af Borgen, og bade med Ydmyghed om Naade, de selvsamme, som før mangen Dag havde ladet saa drabelige, og saa spottende havde talt til Grækernes Hær og deres Høvding. Nordbrikt gav alle dem Fred, som bade derom; han fik saaledes denne Borg i sin Magt, og de gjorde der endnu større Bytte, end i den forrige; saa siger Thjodolf:

Hist Fjendernes Anfører
Af Spydes Larm forskrækket,
Og de, som undkom, bade
Om Sejerherrens Naade.
Ved sydligt Hav vor Herster,
Saa vide det erindres,
Tit Guld med Vaaben kjøbte,
Hvor Fejghed bort sig ønsked.

10. Der var nu en tredie Borg, de kom til; den var endnu langt større, end nogen af de andre, og saa stærk, at de saae ingen Udvej til at indtage den med Magt. Da sagde Gyrger: „Det synes mig nu raadeligst, at vende hjem til Miklegaard, efter at vi have vundet saa herlig en Sejer og saa meget Gods; thi jeg troer, at Kongen i Miklegaard nu vil kunne tage sin Part, og der vil endda blive en anseelig Deel tilovers til hver af os, og det er derfor det fornuftigste at forlade denne Borg, eftersom det er vist, at vi ej kunne undertvinge den; det vilde ikke være godt, hvis vi skulde tabe Frugterne af den store Sejer, vi have vundet, og ikke faae andet, end Spot og Foragt isteden." Nordbrikt svarede: „Der er nu mere Grund til at vende tilbage, end før, men kun nødig vil jeg strax, uden at gjøre et Forsøg, forlade denne Borg, thi lykkes det os, at indtage den, saa ville vi her gjøre ligesaa stort Bytte af Guld og Kostbarheder, som i begge de andre; men

maaskee man kunde finde paa een eller anden List, som de, der ere bange af sig, ville finde alt for farlig, imidlertid vil jeg dog forsøge derpaa, hvis Krigsfolket giver sit Samtykke dertil." Men hele Hæren, saa mange de vare, opmuntrede til, at man skulde beleire Borgen, og sagde, at de vilde gjøre efter hans Raad. Gyrger fraraadte det, og sagde, at det vilde ikke gaae godt; det gik gjerne saaledes med de Overmodige, sagde han, hvor kloge de end indbildte sig at være, saalænge Lykken var med dem, at de omsider tabte deres Dristighed, saasnart Lykken slog fejl. Nordbrikt sagde: „Hvo intet vover, han intet vinder; men hvis jeg her allene skal skaffe Raad, og udsætte mig for en ikke ringe Fare, saa vil jeg ogsaa have det samme Vilkaar, som før." Dette samtykkede alle; de lejrede sig derpaa omkring Borgen, og der gik saaledes en Tid hen, uden at Angrebet havde nogen Fremgang. Dette gjorde de Belejrede dristige, og de bade dem om at komme saa nær, at de kunde tale med dem: „I ere seendrægtige til Anfald, saa stor en Hær, som I dog have, og skjønt eders Høvding aldrig er forlegen for Anslag; I komme dog til at vise større Djærvhed, hvis I ville indtage denne Borg; thi I kunne hverken undergrave den, eller vinde den ved at binde Byrder paa Fugle og ved Høvlespaaner, slige Paafund skulle vi nok tage os i Agt for; der skorter os heller ikke paa Folk og andre Forsvarsmidler her i Borgen imod eders Anfald med Vaaben eller andre Krigsmaskiner, som Skik er at bruge til Borges Erobring; det skulle I ogsaa vide for vist, at mere Gods ville I her finde for eder, baade af Guld og Kostbarheder, end i de to Borge, I forhen have indtaget." Hæren knurrede nu, da de hørte denne de Beleiredes Spot og Udæskning, og saasnart det blev Aften, hærklædte alle

deres Folk sig, og gjorde Anfald imod Borgen, og vilde prøve, om Borgmændenes Forsvar var ligesaa skarpt, som deres Ord og spottende Udfordring; men saasnart de kom nær hen til Borgen, manglede der ikke paa Valslynger, udkastede Stene og Skudvaaben, saa at de ikke kunde staae sig derimod, men vendte tilbage til deres Lejr. Men kort efter faldt Nordbrikt i en saa hæftig Sygdom, at han gik til Sengs; han lod da sit Landtelt flytte bort fra de andre Telte, thi han meente, at han da vilde faae nogen mere Ro, naar han ikke kunde høre Hærens Gny og Vaabenlarm; dette hans Telt blev sat prægtig i Stand, der opsattes høie Stænger, og paa Enden af dem vare forgyldte Vejrhaner; hans Mænd gik daglig til ham i store Flokke, for at hente Raad hos ham, og de vare altid bedrøvede, naar de gik bort. Borgmændene lagde nu Mærke til, at der var noget Nyt paa Færde i Grækernes Hær, og sendte hemmelig nogle Spejdere ud, som skulde indhente Kundskab om, hvad der foregik; men da Spejderne kom tilbage til Borgen, kunde de bringe den Tidende, at Væringernes Høvding var syg, og laae i det smukke Telt, som de saae ligge for sig selv, og derfor skede der intet Angreb paa Borgen. Da der saaledes var gaaet nogen Tid, aftoge hans Kræfter, og Belejrerne bleve da meget sorrigfulde og nedslagne. Alt dette fik Borgmændene at vide. Endelig tog Nordbrikts Sygdom saaledes til, at Rygtet om hans Død udbredte sig i den hele Hær; derpaa gave Væringerne sig i Tale med Borgmændene, og underrettede dem om deres Høvdings Død, og bade Præsterne, at tilstaae ham et Gravsted i Borgen. Men da Borgmændene fik denne Tildragelse at vide, og der vare mange, som havde Klostere eller andre saadanne store Stiftelser under deres Bestyrelse, saa vilde de alle have

hans Legeme til deres Kirke, thi de vidste, at der vilde vanke et stort Offer. Den hele Skare af Præsterne iførte sig da deres Prydelser, og drog ud af Borgen med Skrin og Helligdomme i en prægtig Procession. Væringerne anstillede da ogsaa en stor Ligfærd, Kisten blev baaren højt i Vejret, var tjeldet ovenover med Purpur, og foran bares mange Faner. Men da Liget var kommet indenfor Borgporten, satte de Kisten ned tværs for Portaabningen, og Væringerne blæste da Hærblæst i deres Lure, og trak deres Sværd; strax styrtede hele Grækernes fuldtvæbnede Hær ud af Lejren til Borgen; men de forreste, som havde baaret Fanerne og Kisten, havde Brynjer under deres Kapper og Hjelme under Hattene. Nordbrikt havde selv været med at bære Kisten tilligemed de andre, men den var tom; men Munkene og de andre Præster, som før havde kappets om først og forrest at komme Liget imøde, for at tage mod Offeret, gjorde sig nu ingen Umage for at komme Væringerne nær, thi disse dræbte hver den, de naaede, hvad enten det var Klerk eller Lægmand. Der fortælles, at Nordbrikt havde Brynje under sin Kappe, som de andre, der fulgte med Kisten, men Hugvaaben havde han ikke i Førstningen; og da de satte Kisten ned i Porten, sagde han til Haldor Snorresøn, at han skulde gaae djærvelig frem med Fanen. Haldor svarede temmelig vredt: „En Hare maa bære Fanen foran dig, saa fejg som du nu er." Nordbrikt svarede: „Vistnok maa man tilstaae, at du gaaer tappert frem og behøver ingen Opeggelse, men dog fører du nu en temmelig dristig Tale." Da fik Haldor et Hug i Ansigtet, og alle de bleve noget saarede, som havde gaaet med Kisten, og først kom ind i Borgen, og det især af de Steen, som bleve kastede paa dem fra Taarnene.

Da kom den Jarl dem imøde, som befalede i Borgen, en ung og modig Mand og særdeles vaabendjærv; han traf sit Sværd og vilde hugge til Nordbrikt, men denne løb imod ham, greb Sværdet og rev det fra Jarlen, men tog ham selv til Fange, og overgav ham til sine Mænd. Dette Sværd var en sjelden Kostbarhed, og Nordbrikt bar det siden; Borgmændene overgave sig da, alle de, som før havde sat sig til Modværge. Nordbrikt spurgte Jarlen, om han vilde have Naade paa Livet. Han svarede: „Sikkerlig vil jeg; men hvem er du? du er vist en kongebaaren Mand.“ Nordbrikt sagde ham hemmelig Sandheden, hvem han var. Jarlen fik Fred for alle dem af Besætningen, som endnu vare i Live; Nordbrikt bemægtigede sig der overmaade meget Guld og mange Kostbarheder, men satte derpaa atter Jarlen over Borgen. Mange Stæder og Lande indtog Nordbrikt for den græske Konge, baade paa dette Tog og paa det forrige. Der siges, at han paa dette hele Krigstog holdt atten store Feldtslag; saa siger Thjodolf:

Folk vide, at du atten
Ret skarpe Slag udførte;
Forlig dog Fyrster brøde
Mod dig, vor Harald! ofte.
Tit, hæderkronte Konning!
Du Ørnens Hoved rødned,
Og skjænked Ulven Bytte,
Før hid du atter stunded.

Nordbrikt sagde da til Gyrger, at han vilde have de Kostbarheder, som vare de dyrebareste af Byttet, saaledes som han havde betinget sig; men Gyrger sagde, han vilde føre dem til Stolkongen. Nordbrikt svarede: „Jeg troer, at have fuldkommen Ret til den Deel, som blev

lovet mig, og jeg lader mig den ikke saa let afvise; du maa tage i Betænkning, Gyrger, at du har aldrig paa dine Krigstoge erhvervet saadant Gods eller udført saa store Bedrifter; thi vi vilde for lang Tid siden være komne tilbage til Miklegaard uden Hæder og Gods, hvis der ikke havde været en raskere Høvding i Hæren, end du." Saadant kom de i Uenighed over. Derpaa droge de hjem til Miklegaard med Hæren, og Nordbrikt opholdt sig der en kort Tid, førend han tiltraadte sin Reise til Jorsaleheim; han lod da alt det Guld, han fik i Sold af den græske Konge, blive tilbage, og det samme gjorde alle Væringer, som gave sig med ham paa denne Reise; ham fulgte da altid, som de første og forreste, Haldor Snorresøn og Ulf Staller Ospaksøn, foruden en Mængde andre Nordmænd og Væringer; men Gyrger blev tilbage, og bagtalte Nordbrikt meget hos den græske Konge, han vilde nemlig, sagde han, drage alt Gods og Bytte til sig, og tiltænkte Kongen kun lidet deraf; saa yttrede han og, at han nok vilde lægge an paa at berøve ham Riget, hvis hans Begjerlighed og Ærgjerrighed havde saadan Fremgang, som det saae ud til.

11. Nordbrikt seilede fra Miklegaard over Grækenlands Hav til Jorsaleland, og drog derpaa med sin Hær op til Jerusalem; hvor han drog igjennem Jorsaleland, bleve alle Borge og Kasteller oplukkede for ham og uden Modstand overgivne til ham. Derom vidner Stuf Skald, der hørte selve Kong Harald og mange andre, som vare paa Reisen med ham, fortælle disse Tildragelser; han siger, at Jorsaleland uden Ild og Sværd kom i Kong Haralds Magt:

Højmodig Helt sig rusted,
For helligt Land at vinde;
Snart han og Græker finge
Dets øvre Part og Jorsal.
Saa snart det hele Rige
Af fiendtlig Brand ej hærget,
Med rette Harald hylded,
Og han det kjæk beskytted.

Harald offrede til Herrens Grav og til det hellige Kors og andre Helligdomme i Jorsaleland saa meget Gods i Guld og Kostbarheder, at det er vanskeligt at udregne; da gjorde han ogsaa Vejen heelt ud til Jordan sikker ved at dræbe Røvere og andre Ildgjerningsmænd, saaledes som Stuf siger:

Mod Nordmænds Konnings Vrede
Forræderne ej kunde
Ret holde Stand; det Rygte
Snart Jordans Bredder spurgte;
Misdæderne af Drotten
Retmæssig Straf da finge,
Men knap i Evigheden
Dem Kristus vil modtage.

Han rejste da ud til Jordan, og badede sig i denne Flod, som Pillegrimmene have for Skik. Derefter rejste han tilbage til Miklegaard, og beholdt da endnu det samme Navn, som han før havde haft der; da var der en anden Konge kommen til Regjeringen tilligemed Dronning Zoe, ved Navn Konstantinus Monomakus. Maria hed en ung og smuk Pige der i Miklegaard, en Broderdatter af Dronning Zoe; denne Mø havde Nordbrikt bejlet til, men Dronningen havde givet ham Afslag; ikke desmindre havde

dog Nordbrikt og Jomfru Maria ofte Sammenkomster med hinanden.

12. Den Gang Nordbrikt var kommen til Mikle-gaard fra Jerusalem, viste Gyrger og mange andre deres Avind imod ham, og bagvaskede ham hos Kongen. Det hændte sig en Gang, at han var hos Jomfru Maria i et Huus, som var bygget ud over Søen; det blev fortalt Kongen, og man bad ham at gaae derhen, for at overtyde sig om Nordbrikts Svig. Pigen blev dette vaer, og hun lod ham i en Hast hisse ned ved et Tov under Huset, hvor Søen skyllede nedenunder; Kongen kom i det samme, og fandt ikke Nordbrikt hos hende, og hun sagde, hun vidste ikke noget af ham at sige; Kongen fandt da, at derved var intet at gjøre, og at de, som havde fortalt sligt, havde løjet for ham. Dernæst blev det forebragt Kongen, at Nordbrikt viste sig utro imod ham ved Vagtholdet, men Kongen sagde, at det ikke var sandt. Da sagde Gyrger: „Anstil en Gang en Undersøgelse, Herre! Send nogle væbnede Mænd hen at eftersee Vagtholdet!" og saa skede. Nordbrikt bemærkede de Bevæbnedes Ankomst, gik strax imod dem med sin Trop, og de bleve alle dræbte; der faldt mange af Kongens Mænd; Kongen tyktes da, at der kom aldrig uden Ondt fra Gyrger og hans Raad.

13. Dernæst fik Nordbrikt Lyst til at vende tilbage til de nordiske Lande til sin Odel; han havde spurgt, at hans Brodersøn, Magnus Olafsøn, var bleven Konge i Norge, og ligeledes i Danmark; han opsagde da sin Tjeneste hos den græske Konge. Men da Dronning Zoe erfarede dette, blev hun meget vred, og gjorde alleslags Beskyldninger imod Nordbrikt: hun beskyldte ham for, at han skulde have handlet uredelig med det af den græske

Konges Gods, som var gjort til Bytte paa den Tid han forestod Hæren; en anden af Dronningens Beskyldninger var, at han forførte Jomfru Maria; men de Væringer, som have været i Sold i Miklegaard, have bragt den Fortælling med sig herhid til Norden, at det var velunderrettede Mænds Mening der paa Stedet, at Dronning Zoe vilde selv have Nordbrikt til Mand, og at det var egentlig hans største Skyld, at han vilde bort fra Miklegaard, skjønt andet blev foregivet for menig Mand. Formedelst disse Beskyldninger lod den græske Konge Nordbrikt gribe og sætte i Fængsel, og tilligemed ham to andre Mænd, Haldor Snorresøn og Ulf Ospaksøn. Men da de vare komne hen i Nærheden af Fængslet, da aabenbarede den hellige Kong Olaf sig for sin Broder Nordbrikt, og lovede, at hjælpe dem; der i Gaden blev siden bygt et Kapel, og helliget til Kong Olaf, og har dette Kapel staaet der siden. Fængselet, de bleve satte i, var bygget saaledes, at der var et Taarn, som oventil var aabent, men en Dør førte ind fra Gaden; der bleve de satte ind. Der paa Stedet var en stor Edderorm, som laae og sov ved en Bæk, der omgav Fængslet; Ormen havde til Føde de Mænd, som bleve uenige med Kongen og fattes derind; men da Ormen ofte fik Mænd til Føde, saa manglede der ikke paa døde Kroppe; nogle vare ganske forraadnede, saa at de stank, og næsten kun Benene vare tilbage. Da de nu vare komne derind, satte de sig ned paa de døde Kroppe; da sagde Haldor: „Her er ikke godt at være, og kanskee bliver det endnu værre, thi Ormen vil ikke sove længe, skjønt vi ingen Lyst have til, at den skal vaagne, hvilket vil udsætte os for stor Fare, lad os nu i en Hast, medens den sover, betænke, hvad vi skal gribe til." Harald sagde: „Hvad synes I vi skal

gjøre?" De bade begge ham raade. Harald svarede „Vi skulle vente Hjælp og Raad derfra, hvor de aldrig mangle, og paakalde Gud og den hellige Kong Olaf." Og efterat de havde aflagt deres Løfte, skjønt der fortælles ikke, hvilket Løfte de aflagde, sagde Harald: „Nu ville vi gjøre os færdige, og see, vi kan dræbe Ormen, hvor lidet sandsynligt det end er, da vi ere satte herind uden Vaaben. Du, Haldor!" sagde han, „skal springe den paa Ryggen, men Ulf, som er den stærkeste af os, han skal fare paa Halen af den, thi i den har Ormen sin meste Styrke; men jeg har en ikke ret stor Tælgekniv, jeg vil gaae mod Kroppen af Ormen, og anfalde den med Kniven, hvor jeg kan komme til, thi jeg stoler mest paa mit Held og Lykken, men jeg troer vist, at den vil faae Bugt med een af os, hvis den ret begynder at bryde paa, og Kampen bliver af nogen Betydenhed." Derpaa lavede Harald sig saaledes til, at han tog den Graaskindspels af, som han før havde paa, og bandt den om sin venstre Haand, og indeni Haanden havde han en kort Stok, men Kniven i den højre. Harald gik da frem mod Ormen, og stak sin venstre Haand i Gabet, men stak med den højre Kniven lige op til Skaftet ind i den venstre Side af Ormen, hvor han tænkte, den skulde nærmest ramme Hjertet; men det var intet ringe Anfald og en vovelig Sag, med et saa lidet Vaaben at anfalde saa stort og frygteligt et Udyr. Ormen vaagnede ved, at Kniven blev stødt i den, og sprællede stærk, og Skindet tog da imod Edderen, men Harald blev kastet i Vejret, og saa stærk var Fienden, at den længe havde Overmagt over dem alle, men ved den hellige Kong Olafs Lykke og Bistand, Haralds Rasthed og hans Kameraders Hjælp fik de Ormen dræbt.

14. Næste Nat efter kom der en fornem Husfru ned paa Fængselstaarnet, hun var med nogle af sine Tjenere gaaet op ad nogle Stiger; hun og hendes Folk spurgte, om der vare nogen Levende derinde, de andre svarede, at saa var virkelig Tilfældet. „Ville I," sagde hun, „friste et længere Liv, end Grækernes Konge har tiltænkt eder?" De sagde, at det vilde de gjerne. „Jeg er kommen herhid," vedblev hun, „fordi hin hellige Kong Olaf vil, I skulle leve." De takkede for dette Gud og den hellige Kong Olaf. Hun og hendes Folk lode da et Tov gaae ned, og Harald lod sig sidst trække op; men da han var kommen op, spurgte han Konen nøjere efter, hvad der gav Anledning til, at hun kom at befrie dem. Hun svarede: „Jeg har i lang Tid været hjemsøgt af en svær Sygdom, men i Nat kom der en Mand til mig i Drømme, og sagde, at jeg skulde blive befriet for denne Svaghed, naar jeg vilde udrette et Ærende for ham. Det forekom mig, jeg spurgte, hvem han var, og hvor han vilde sende mig hen. Han svarede: Jeg er Olaf nord oppe fra Norge, men du skal drage en kort Vej, at befrie min Broder fra Fængslet; jeg vil ikke han skal være der, skjønt alle hans Foretagender just ikke behage mig. Derpaa vaagnede jeg ganske frisk, og jeg vidste ikke noget af, at I vare kastede her i Fængsel, førend han sagde mig det, og gav mig Anviisning, hvor I vare." Harald takkede hende meget for hendes Hjælp, hvorpaa hun begav sig til sit Hjem, men Harald drog strax tilligemed sine Kamerader til Væringerne; disse modtoge ham med Glæde, stode strax op, og væbnede sig alle; derpaa gik de hen til den græske Konges Sovekammer, toge ham til Fange, og udstak begge hans Øjne; som Thoraren Skeggesøn siger:

End meer af græske Skatte
Da Fyrsten glad erhverved,
Men Synet miste maatte
Dog ulykfaligst Kejser.

Saa siger Thjodolf:

Udbrudt var farligst Fejde,
Og derfor Kæmpen maatte
Stolkongens Øjne begge
Heel grumt udstinge lade.
Saa Nordmænds Herster satte
Et slemt og hæsligt Mærke
Paa Grækers Kejser; ilde
Hans Lykkes Kaas sig vendte.

I begge disse Haralds Draper og i mange andre Kvæder om ham omtales denne hans Bedrift, saa man behøver ikke at tvivle om, at han blindede selve Stolkongen; imidlertid kunde man tilskrive en eller anden Greve eller Hertug det, naar man vidste, at det var sandere; men Harald selv og de andre Mænd, som vare der med ham, have bragt denne Fortælling i Omløb.

15. Den selvsamme Nat gik Harald med flere til det Værelse, hvori Jomfru Maria sov, og toge hende bort med Magt, og førte hende med sig; derpaa toge de to Galejer, bemandede dem med Væringer, og roede ud i Sævidarsund; men da de kom til det Sted, hvor Jernlænker vare slagne over Sundet, sagde Harald, at man paa begge Galejerne, skulde sætte sig til Aarerne, men de, som ikke roede, skulde alle springe agter i Skibet, og tage deres Skindseng og hvad andre tunge Ting, de havde, med sig; de lode da Galejerne løbe op paa Jernlænkerne, men saasnart de stode fast og Farten hørte op, befalede Harald alle Mand at springe over i Forstavnen; den Galej, som

Harald var paa, styrtede da frem over Lænken ved den stærke Svingning, men den anden stødtes istykker paa Lænken, og mange omkom derved, men nogle bleve tagne op af Vandet. Paa denne Maade undkom Harald fra Miklegaard; han sejlede saa ind i det sorte Hav, men førend han drog fra Landet, lod han Jomfruen sætte i Land, og gav hende nogle paalidelige Mænd til Ledsagere; han bad hende vende tilbage til Miklegaard, og sige sin Frænke Zoe, hvor ringe Herredømme hun da havde over Harald, og om Dronningens Magt kunde have hindret ham i at tage Jomfruen, hvis han havde villet. Derpaa sejlede Harald nordpaa over Ellipalt, og drog derfra heelt igjennem Østerrige. Paa denne Reise digtede Harald nogle Skjemteviser, som i alt vare sexten, og alle havde samme Slutning; dog ere her kun faa af dem opskrevne; een af dem er denne:

Forbi vort Fartøj ilte
Sicilianske Kyster,
Og efter Heltes Ønske
Af Vinden Snekken dreves.
Ej troer jeg nogen Usling
Saaledes did mon stunde,
Dog ikke Gardes Gerde[1]
Guldpryded mig vil ynde.

Hermed sigtede han til Kong Jarisleifs Datter Elisabet, som han havde bejlet til, hvilket forhen er omtalt; fremdeles kvad han:

---

[1]) Den skjønne guldprydede Gerde i Ut-Garde (Udgaard) eller Gymers-Garde nægtede længe, efter Eddaerne, Guden Freyr sin Haand; Skjalden Harald synes saaledes at sammenligne sig med ham, og Ellisif eller Elizabet i Garde eller Garderige med sin Gerđur i Görđum, hvorved han dog netop har villet antyde sit Haab om det langvarige Frieris endelig heldige Udfald.

En hæftig Træfning holdt vi
Imod oprørske Thrønder,
Dog større Hær de havde
I dette Vaabenmøde;
Ung fra min faldne Konge
I Kampen sidst jeg skiltes;
Dog ikke Gardes Gerde
Guldpryded mig vil ynde.

I hæftig Brænding, Kvinde!
Af Havet overskyltes
Brat sexten Skibe; Vandet
Af fire Rum vi øste;
Ej troer jeg nogen Usling
Vil saadan Daad udføre;
Dog ikke Gardes Gerde
Guldpryded mig vil ynde.

Jeg otte Kunster lærte,
At digte vel og smede,
Ret Gangeren jeg styrer,
Med Svømmen mig forlyster;
Paa Skier let jeg løber,
Kan Jagt og Søfart øve —[1]
Dog ikke Gardes Gerde
Guldpryded mig vil ynde.

Vi var (som Enker ville
Med unge Møer vidne)

---

[1]) Den anden Linie i denne Originalens Strophe synes at maatte have oprindelig lydt saaledes: óð, fet ek lið, at smíða. Da Meningen vilde blive: „At digte, opstille en Slagorden og at smede," d. e. forfærdige kunstige Arbejder saavel i Træ som i Metaller; ellers vilde de opregnede Kunster kun være syv i Tallet.

I sydlig Borg en Morgen,
Og skarpest Fægtning holdte vi;
Heel kraftig slog vor Klinge,
Det kunne Mærker vise;
Dog ikke Gardes Gerde
Guldpryded mig vil ynde.

Jeg blandt oplandske Skytter
Er først opdragen bleven,
Nu jeg mod Kysten fører
Til Bønders Skræk min Flaade;
Alt tit i Hers Klynge
Den har sig lystig tumlet —
Dog ikke Gardes Gerde
Guldpryded mig vil ynde.

16. Men da Harald kom til Holmgaard, modtog Kong Jarisleif ham overmaade vel; han opholdt sig der om Vinteren; han tog da i egen Forvarring alt det Guld og de mange kostbare Sager, som han havde sendt derhen fra Miklegaard; det udgjorde samlet saa meget Gods, at ingen i de nordiske Lande nogensinde havde seet saameget samlet i een Mands Eje. Harald var tre Gange kommen i Polotasvarf, i den Tid han var i Miklegaard; det er nemlig Lov der, at hver Gang en Grækerkonge døer, skal Væringerne have Polotasvarf, de skulle da gaae igjennem alle Kongens Poloter[1], hvor hans Skatte gjemmes, og hver har da Lov til at tage, hvad der falder ham i Hænderne. Denne Vinter gav Kong Jarisleif Harald sin Datter Ellisif til Ægte; derom taler Stuf Skald:

Sig Agdeboers Hersker
Har faaet den Brud han kaared,

[1]) Paladser eller Skatkammere.

Med Overflod af Guldet
Hans blev en Konges Datter.

17. Men imod Foraaret gjorde han sig færdig til at forlade Holmgaard, og drog ned til Aldeigeborg; der fik han sig Skibe, og sejlede om Sommeren fra Garderige; først sejlede han over til Sverrig, og landede ved Sigtun; saa siger Valgard af Valle:

Dit Skib har du forsynet
Med dyrebarest Ladning,
Og bragt fra Garderige
Umaadelige Skatte;
I stærkest Storm du førte,
Din Flaade, tapre Konning!
Af Hav ombruust, til Havnen
Sig aabned ved Sigtuna.

Der traf Harald Svend Ulfsøn, der om Høsten var flygtet for Kong Magnus efter Slaget ved Helgenæs, som foran er fortalt; ved deres Sammenkomst favnede de hinanden venlig. Sverrigs Konge, Olaf Svenske, var Morfader til Haralds Kone, Elisabet, men Svends Moder Astrid var Søster til den svenske Konge Olaf. Svend og Harald indgik edelig Forbund med hinanden. Alle Svenske vare Svends Venner, thi han havde den største Æt der i Landet; da bleve ogsaa alle Svenske Venner af Harald og villige til at yde ham Bistand; mange af de fornemste Mænd der vare i Svogerskab med ham; saa siger Thjodolf:

Fra østligt Garderige
Rask Egekjølen pløjed
De svære Bølger; siden
De svenske Hjælp dig viste.
Af Guld tillastet pranged

Med Storsejl Haralds Snekke,
Om Kongen suste Stormen,
For Boven Skibet helded.

Derpaa skaffede Harald og Svend sig Skibe, og der samledes snart en stor Hær til dem, og da alt dette Krigsfolk var færdigt, sejlede de ned til Danmark, som Valgard siger:

Heel vever Egesnekken
Dig ud paa Havet førte
Fra Sverrigs Kyster; eder
Bestemt var Odelsriget.
Sin rette Kaas løb Flaaden
Forbi det slette Skaane,
Og strækked der paa Landet
De Danskes hulde Kvinder.

De landede først paa Sjælland, og hærgede der vide om; derpaa sejlede de over til Fyen, som Valgard siger:

Kong Harald! dine Fjender
Du undertrykte, nylig
Du hele Sjælland hærged,
Og Valen Rovdyr næred.
Med talrig Hær du landed
Paa Fyen, og mange Hielme
Der sprængtes; kløves maatte
De kostbart smykte Skjolde.

De hærgede vidt og bredt omkring i Landet, dræbte Folk, og brændte Bygderne, men alle Indbyggere, som kunde, flyede til øde Egne og Skove; saa siger Valgard:

Mod Sønden Flammen lyste
I Roeskildes Stræder,
Paa Kongens Bud dets Huse
Ved graadig Ild fortærtes.

Med Sorg de usle Skarer
Paa Flugt sig give maatte,
Til Skoven tause løbe,
Og glade slap fra Døden.

De gjorde meget Bytte, og dreve en stor Mængde Kvinder og andre Fanger bundne til Skibene, som Valgard siger:

I Sorrig svart adskilte
Saa nogle frelste Livet
Af Danske; deres Skjønne
Af Fienden tagne bleve.
Foran vór Hær til Flaaden
I Fjæddre Kvinder ginge,
Den lyse Hud af Lænken
Blev haardeligen gnavet.

18. Magnus Olafsøn sejlede om Høsten efter Slaget ved Helgenæs op til Norge; der fik hån Efterretning om, at hans Frænde Harald Sigurdsøn var kommen til Sverrig, samt at han og Svend havde sluttet Forbund med hinanden, havde samlet en stor Hær, og agtede at bemægtige sig først Dannevælde og siden Norge. Kong Magnus opbød Leding af Norge, og fik snart en stor Hær samlet; han spurgte da, at Harald og Svend vare komne til Danmark, brændte og skjendte der, og at Indbyggerne strax underkastede sig dem. Der fortaltes tillige, at Harald var større og stærkere, end andre Mænd, og saa snild, at intet var ham umuligt at udføre, han vandt ogsaa Sejer i hvert Slag, med hvem hen endogsaa stred, og var saa rig paa Guld, at ingen vidste Ende derpaa. Kong Magnus udrustede nu sin Hær, og agtede at sejle til Danmark imod Harald og Svend; saa siger Thjodolf:

Nu Fredens Tider neppe
Søkrigeren maa vente,

Alt Folket Krig maa frygte,
Og Skibe Havn forlade;
Fra Norden herlig Magnus
Sin Orlogsflaade leder,
Og andre prægtig ruste
Fra Sønden Harald lader.

Kong Magnuses Mænd, med hvilke han raadførte sig, forestillede, at dem tyktes, Sagen tog en altfor slem Vending, dersom Frænderne Magnus og Harald skulde stride mod hinanden; mange bøde sig da til, at mægle Forlig imellem dem, og efter deres Forestillinger gav Kongen sit Samtykke dertil. Der bleve da sendte nogle Mænd, nogle, som vare Kong Magnuses paalidelige Venner, paa en let Skude, hvilke hastelig sejlede til Danmark, for at forebringe Harald dette Ærende; dog holdtes denne Sag meget hemmelig. Men saasnart Harald hørte det, at hans Frænde, Kong Magnus, vilde tilbyde ham Forlig og Forbund, og at han skulde have det halve Norge ligesom Kong Magnus den anden Halvdeel, og at de skulde dele deres rørende Gods lige imellem sig, saa gav han paa sin Side sit Samtykke til dette Forlig, og de droge da tilbage til Kong Magnus, for at meddele ham Efterretning derom.

19. Kort efter sade Harald og Svend, og talte sammen en Aften ved Drikkebordet; Svend spurgte Harald, hvilke Kostbarheder han havde, som han satte mest Priis paa? Han svarede, at det var hans Banner, kaldet Landøde. Da spurgte Svend, hvad for Egenskab det Banner havde, siden han holdt det for en saa stor Kostbarhed. Harald svarede: „Man siger, at den vinder altid Sejer, som dette Banner bæres foran„ og saa er det bestandig gaaet mig, siden jeg fik det." Svend sagde: „Da vil jeg troe, at Banneret har den Natur, hvis du holder tre

Slag med din Frænde, Kong Magnus, og vinder Seier i dem alle." Da svarede Harald vredt: „Jeg veed ret godt, at der er Frændskab imellem mig og Magnus, uden at du behøver at erindre mig derom, og ikke derfor fare vi med Hærskjold imod hinanden, at vore Sammenkomster jo kunde skee paa en passeligere Maade." Svend skiftede da Farve, og sagde: „Somme ville mene, at du har gjort det før, at du af indgangne Forpligtelser kun holdt saa meget, som var til din egen Fordeel." Harald svarede: „Mindre skal du kunne bevise, at jeg ikke har holdt de Forpligtelser, jeg har indgaaet, end Kong Magnus vil kunne paastaae, at du har holdt dine mod ham." Hver gik da sin Vej. Om Aftenen da Harald vilde lægge sig til at sove i Lyftingen paa sit Skib, sagde han til sin Skosvend: „Jeg vil ikke sove i min Seng i Nat, thi jeg frygter for, at det ikke vil gaae af uden Svig; jeg mærkede i Aften, at min Svoger Svend blev meget vred, da jeg talte saa frit ud; du skal passe nøje paa, om her forefalder noget usædvanligt." Harald gik da hen at sove et andet Sted, men lod en Træknub sætte i sin Seng, og et Klæde brede derover; men om Natten kom der en Baad hemmelig roende hen til Lyftingen, der gik en Mand op, som løftede Tjeldingen i Lyftingen, og hug derpaa med en stor Øxe i Haralds Leje, saa at Øxen blev siddende i Træet; Manden sprang i Øieblikket igjen ned i Baaden, og roede strax bort, men det var saa bælmørkt, at man ikke kunde see, hvor han roede hen; men Øxen sad som et Jærtegn tilbage efter ham fast i Træknubben. Siden vaagnede Harald, og kaldte paa sine Mænd, og sagde dem, hvilken Svig der var dem tiltænkt; „vi see nu," sagde han, „at vi ingen Hjælp have at vente af Svend, naar

han vil oplægge Svig imod os; det bedste er nu, at vi lægge bort herfra, saasnart vi kan; lad os nu løse vore Skibe og roe bort i al Stilhed." De gjorde saa, roede nord paa langsmed Landet om Natten, sejlede derpaa saa hurtig de kunde, baade Dag og Nat, snart med Sejl, snart med Aarer, som de bedst kunde. Harald havde store og vel udrustede Skibe, og hans Rejse tog sig paa det prægtigste ud og kunde sees langt borte, naar Solen skinnede paa de forgyldte Dragehoveder og Vejrhaner, der vare paa hans Skibe, da han sejlede søndenfra; saaledes som Valgard af Valle siger:

Hvor I fra Sønden førte
Hærflaaden, midt i Søen,
Man tyktes Flammen skue
Af Slangers Gab at brænde.
Skibsgallioner skinne
Af reneste Guld, og Dragen
Med hurtigst Løb fremilte,
Og brød da svarest Bølge.

Valgard omtaler i sit Kvad, at Harald fik Rige og Enevælde over Norge efter sin Tilbagekomst fra de sydlige Lande. Han kvad:

Sig Brændingen nedbøjed,
I Havet spejltes Guldet,
Dog rædsom Dragepande
Af Bølgen overskyltes. —
Nu for det hele Norge,
Ei blot for kolde Strømme,
Du raader, og som Herster
Et ædelt Folk dig hylder.

Harald fortsatte sin Sejlads, indtil han kom til Kong Magnus, der hvor denne laae med sin Hær; Harald be-

gav sig strax til sin Frænde, Kong Magnus, og de modtoge hinanden med megen Glæde; saa siger Thjodolf:

Med spidse Kjøl du splitted,
Berømte Fyrste! Strømmen,
Og stadselige Skibe
Fra østligt Danmark glede.
Da Olafs Søn højmodig
Halvt Land og Undersaatter
Dig bød, vist tvende Fyrster
Med Glæde traf hinanden.

Derpaa talte begge Frænderne med hinanden, og begge yttrede deres Lyst til at slutte Forlig.

20. Kong Magnus lod slaae Telt paa Landet, og indbød sin Frænde Harald til sig. Harald gik til Gjæstebudet med tresindstyve Mand, og der gaves en herlig Beværtning; men da det led ud paa Dagen, gik Kong Magnus ud, og kom kort efter tilbage til Teltet, hvor Harald sad; hans Mænd gik med ham, og bare Byrder, som bestode af Vaaben og Klæder. Da gik Kong Magnus til den af Kong Haralds Mænd, som sad yderst og gav denne et godt Sværd, den næste et Skjold, derpaa Klæder og Guld, dem alle gav han een eller anden Kostbarhed, og dem de største, som vare de fornemste; sidst kom han til at staae for sin Frænde Harald, og havde to Rørstengler i Haanden, og sagde: „Hvilke af Rørene vil du have, Frænde?" Harald svarede: „Det, som er mig nærmest." Da sagde Kong Magnus: „Med dette Rørspir giver jeg eder Norges halve Rige lige med mig, med al Skat og Skyld, og alt hvad dertil ligger, med det Vilkaar, at du alle Steder med samme Ret, som jeg, skal være Norges Konge, men naar vi ere sammen, skal jeg gaae foran

dig i Hilsen, Sæde og al Opvartning; hvis tre af fyrstelig Byrd ere samlede, skal jeg have Sæde i Midten; mig tilkommer til Søes Kongens Leje og Kongens Brygge; I skal understøtte og fremme vor Magt til Gjengjæld for, at vi gjøre eder til en saadan Mand i Norge, som vi tænkte ingen skulde blive, saalænge vort Hoved var over Jorden." Da rejste Harald sig, og takkede ham for den tildeelte Værdighed og Ære; derpaa satte begge sig ned, og drak, og vare meget muntre. Morgenen efter lod Kong Magnus hele Hæren blæse til Things, og da Thinget var sat, bekjendtgjorde han offentlig for alle den Gave, han havde givet sin Frænde Harald; paa dette Thing gav Thorer fra Steg Harald Kongenavn. Samme Dag bød Harald Kong Magnus til Bords hos sig; han gik om Dagen med tresindstyve Mand til Kong Haralds Landtelt, hvor han havde ladet anrette til Gjæstebudet; begge Kongerne sade da i deres Sæder, og der holdtes et herligt og overflødigt Gjæstebud. Kongerne vare muntre og glade; men da det led ud paa Dagen, lod Kong Harald en meget stor Mængde Tasker bære ind i Teltet, desuden bare hans Mænd ogsaa Klæder og Vaaben og andre Kostbarheder; dette Gods gav og uddeelte han blandt Kong Magnusses Mænd, som vare med til Gjæstebudet. Derpaa lod han Taskerne løse op, og sagde da til Kong Magnus: „I skjænkede os forrige Dag et stort Rige, som I forhen havde vundet fra eders og vore Fjender, og tog os i Fællesskab med eder; dette var en stor Velgjerning, thi det har kostet eder meget; paa den anden Side have vi været udenlands, og ligeledes været i adskillige Farer og Mandeprøver, førend vi fik dette Guld samlet, som I nu skulle faae at see; jeg vil nu dele dette lige med eder, saa at vi skulle eje hver Halvdelen af denne Skat efter lige Deling, ligesom vi hver be-

sidde Halvdelen af Riget; men jeg veed, at vor Tænkemaade er forskjellig, du er langt gavmildere end jeg; vi ville derfor dele dette Gods imellem os i lige Dele, og hver handle da med sin Part, som ham lyster." Derpaa lod Harald en stor Oxehud udbrede paa Gulvet, og paa denne Guldet slaae ud af Tasterne, derpaa tog man Vægtskaaler og Lodder, og Godset blev affondret og deelt lige efter Vægten. Alle Tilstedeværende yttrede den højeste Forundring over, at der i de nordiske Lande var kommet saa meget Guld sammen paa eet Sted; men dette var dog egentlig talt den græske Konges Eje og Skat, eftersom alle sige, at der nemlig ere hele Huse fulde af det røde Guld. Kongerne stode derhos, og vare meget fornøjede. Der kom da et Stob frem, saa stort som et Mandshoved; Kong Harald tog Stobet, og sagde: „Hvor er nu det Guld, min Frænde Magnus, som du vil sætte imod denne Laagknap?" Da svarede Kong Magnus: „Ufred og store Ledingsfærd have medtaget saa meget, at jeg næsten vil give dig alt det Guld og Sølv, jeg endnu har tilbage, thi jeg har ikke mere Guld i min Eje, end denne Ring;" han tog da Ringen af sin Haand, og leverede Kong Harald den. Denne sagde: „Dette er kun lidet Guld, Frænde! for en Konge over tvende Kongeriger, og der kunde endda være nogen Tvivl om, om denne Ring tilhører dig med Rette eller ej." Da svarede Kong Magnus noget eftertænksomt: „Besidder jeg ikke denne Ring med Rette, saa veed jeg ikke hvad der er min retmæssige Ejendom; thi denne Ring gav min Fader, den hellige Kong Olaf, mig ved vor sidste Skilsmisse." Da svarede Kong Harald leende: „Du har virkelig Ret i, Kong Magnus, at din Fader gav dig Ringen men han tog den fra min Fader for en ubetydelig Sag, og det kan ikke nægtes, at

Smaakongerne i Norge havde det ikke synderlig godt, da din Faders Magt var paa sit højeste." Samtalen drejede sig da paa andre Ting, og Kongerne vare muntre, som før. Kong Harald gav Steg-Thorer ved dette Gjæstebud en Bolle af Valbirk[1], med en Sølvring omkring og med en Sølvhank, begge Dele forgyldte; Bollen var fyldt med Penge af skjært Sølv, og deriblandt laae to Guldringe, som begge tilsammen vejede en Mark; han forærede ham ogsaa sin Kappe, som var af brunt Purpur, foret med hvidt Skind, og lovede ham derhos Forfremmelse og sit Venskab. Thorgils Snorresøn fortalte, at han havde seet det Alterklæde, som blev gjort af Kappen; men Gudrid, en Datter af Steg-Thorers Søn Guttorm, sagde, at hendes Fader Guttorm ejede Bollen, saa at hun selv havde seet den. Saa siger Bølverk:

Hjemlet blev, som jeg hørte,
Dig, gavmild' Herster! siden
Grønklædte Jord, mod Guldet,
Som Magnus du har budet.
Imellem eder Frænder
Forlig blev venlig sluttet;
Men siden Svend kun vente
Sig Strid og Fejde kunde.

Kong Magnus og Kong Harald regjerede begge over Norge Aaret efter deres Forlig, og hver havde sin egen Hird. Om Høsten droge de paa Gjæsteri til Oplandene, og vare da stundum begge samlede, stundum hver for sig. Snart syntes det at see noget misligt ud med Kongernes Enighed, mange vare saa ildesindede, at de søgte at sætte Splid imellem dem; Kong Magnus tudede man i Øret, at Bøn-

---

[1]) Eller og af et andet Slags kostbart Træ, som her i Norden da kaldtes Masur eller Mosor.

derne fandt Harald for haard imod sig med Paalæg, naar Kong Magnus ikke var tilstede, og at de fleste Bønder langt hellere vilde holde sig til Kong Magnus og tjene ham, men hos Harald fandt man igjen, at der tilstreves ham Avind til de Mænd, som Kong Magnus agtede højest, saaledes som følgende Tildragelse viser.

21. Thrond hed en Mand i Oplandene, en Frænde af Kalf Arnesøn; han var en vennesæl og rig Mand. Det tildrog sig om Høsten i Oplandene, at Kong Magnus holdt Thing med Bønderne, men Kong Harald var ikke tilstede; Kong Magnus takkede Bønderne for den Hengivenhed og Kjærlighed, de havde viist ham, siden han tiltraadte Regjeringen i Norge: „jeg vil vitterliggjøre det her, som andre Steder i Landet," sagde han, „at jeg opgiver den vigtige Sag angaaende min Fader for alle dem, som ville holde det imellem os indgaaede Venskab." Da stod fornævnte Thrond op, og svarede paa Kongens Tale: „Det er alle vitterligt, Herre!" sagde han, „at nogle af vore Frænder have været Uvenner med eders Frænder; men jeg var ikke nærværende ved den store Begivenhed, som har givet Aarsag til eders Forfølgelse, da nemlig eders Fader blev fældet, jeg var den Gang ikke her i Landet, men alle gode Mænd ville bevise eder al Tjeneste, som billigt er; men skjønt dette kan synes for stor Dristighed, saa vil jeg dog bede eder om den Nedladenhed, at stifte Overklæder med mig." Kongen gav med Mildhed sit Samtykke dertil; det var en prægtig Kappe af broget Tøj og med godt Skind under, som Thrond gav Kongen; de byttede ligeledes Vaaben efter Throndʼs Forlangende, og der var paa disse ikke ringere Forskjel, end paa Overklæderne; derpaa bød Thrond Kong Magnus til Gjæstebud, og beværtede ham prægtig, og da gav han Kongen endnu flere herlige

Gaver. Kort efter spurgte Kong Harald dette, og ham tyktes, at Thrond havde aabenbarlig viist, at han vilde vise Kong Magnus større Ære, end ham, hvorover han fattede Nag til Thrond. Svend den Gerdske hed en Mand, som var kommen til Landet med Harald, og havde faaet en Forlening af ham; han var altid færdig til at gjøre, hvad Harald ønskede. Kong Harald sendte Svend selv tolvte til Thrond; de vare alle iførte sorte Klæder, og udgave sig for Munke; de kom tidlig om Morgenen i Nærheden af Thronds Gaard, hvor hans Arbejdsfolk vare beskjæftigede med Markarbejde paa tre forskjellige Steder. Svend spurgte dem, som han først traf paa, om Thrond var hjemme; de sagde Nej, han var ikke hjemme; de gik videre hen til de andre Arbejdsfolk; og disse sagde det samme, som de forrige; da sagde Svend til sine Mænd: „Dette gaaer underlig til, her sige begge et og det samme, og dog tænker jeg de begge lyve; lad os nu prøve det en Gang endnu med det tredie Sæt." De kom derhen, der stode Fader og Søn ved deres Arbejde, de grebe den yngste af dem og pidskede ham, indtil de sagde, at Thrond var hjemme. Men da de vare i Færd med at prygle Arbejdsmanden, gik Thronds Frænde og Fostbroder, ved Navn Sigurd, ud ved Gaarden, og da han saae deres Adfærd, vendte han tilbage, og sagde til Thrond, at der vare komne nogle Mænd ud paa Marken i Munkeklæder, og sloge de Folk, som vare der. „Det maa være Munke," sagde Thrond, „som indsamle Almisse til hellige Steder." „Maaskee," sagde Sigurd, „men underlig bære disse Munke sig ad." „Det kan ogsaa være," sagde Thrond, „at det er nogle Røvere, som vil skjule sig under Munkedragten, vi vil nu strax gjøre et Forsøg: de komme snart herhen til Gaarden, hvis det er Munke, saa vil de gaae herhen til

Sovekamrene og bede om noget, men jeg vil saa vise dem ind i Gaarden selv, at de kan bie der til det kommer længer op paa Morgenen; men hvis det er Bedragere, saa vil de ikke gjøre det, men heller bruge Kongens Nøgel[1], og paa den Maade komme ind, og da maae vi endnu finde paa noget: du, Sigurd! skal strax naar de komme til Døren, løbe bagved Døren, og hvis de bryde Huset op, saa ville de alle gaae ind i den Orden, hvori de gaae; du skal da springe ud og slaae Døren i efter dig, men jeg vil da gjøre af mig selv, som mig bedst tykkes." Dernæst kom de andre til Gaarden, og vendte sig strax mod Sovehuset, og bade om Almisse; men da Thrond og hans Fostbroder gave sig gode Stunder baade med at svare og at lukke op, sagde Svend, at de vilde bruge Kongens Nøgel, hvis der ikke blev lukket op. „De tage noget voldsomt paa, disse Munke," sagde Thrond, „vi ville dog heller aabne Døren, end lade den bryde op;" Sigurd lukkede da op. Svend ordnede sine Mænd saaledes som de skulde gaae ind, og bad nogle af dem blive udenfor, men de brøde sig ikke om hans Befaling, og gik alle ind. Sigurd skjød sig ud ved Siden af dem, og slog strax Døren i, Thrond kom da ogsaa til ham; det viste sig, at han havde en underjordisk Gang i Sovehuset, hvoraf den ene Ende førte ind i hans Kammer, den var han løbet ind i, saasnart Svend med sit Følge gik ind i Sovehuset, og de vare nu alle i hans Vold. Thrond sendte Bud til sine nærmeste Naboer, lod derpaa Svend og alle de andre gribe, og lod dem pidske dygtig med Riiskoste; paa den Maade droge Svends Ledsagere bort, men ham selv lod Thrond blive tilbage hos sig, og behandlede ham vel. Svend var da mismodig, thi det hele Foretagende, syntes ham,

1) bryde ind.

var faldet ud til hans Skam, og dertil havde han nu mistet sin Frihed. Det spurgte Kong Harald, og det gik ham nær til Hjerte. Kong Magnus erfarede ogsaa snart denne Begivenhed, og var vel fornøjet med Thronds Adfærd; men han formodede, at han derved vilde være udsat for voldsom Behandling af Kong Harald; han vendte da tilbage til Thrond med et anseeligt Følge. Men da Kong Magnus var kommen til en Skov i Nærheden af Gaarden, lod han sine Folk gjøre Holdt, for at see, hvad Thrond vilde gribe til, naar han mærkede der kom bevæbnede Folk. Det blev derpaa sagt til Thrond, at der var kommen en stor Skare i Nærheden af Gaarden, og man fandt det rimeligst, at det var Kong Harald. Thrond blev da heel betænkelig tilmode, sendte Bud allevegne omkring i Bygden, og stævnede Folk til sig, men saasom han var vel liidt af Bønderne, vare alle villige til at hjælpe ham, og der kom snart mange og vel rustede Folk sammen. Kong Magnus spurgte, at Thrond havde en stor Mængde Folk, og at de vare rustede som til Slag; han bad dem derfor sige til Thrond, at det var gode Venner, der kom, og han behøvede ikke at ruste sig til Ufred mod nogen. Men da Thrond og hans Mænd hørte dette, kastede de deres Vaaben, og gik alle Kong Magnus imøde med blid og god Velkomst; Kongen var da atter til Gjæstebud hos Thrond. Kong Magnus sagde til ham, at han havde spurgt, at Harald havde fattet Had til ham; „det er derfor mit Raad," sagde Kongen, „at du opgiver din Huusholdning, og følger med mig, og jeg vil da drage Omsorg for dine Jorder." Thrond gjorde saa, og var hos Kong Magnus om Vinteren. Harald lod ham efterstræbe, og søgte at faae ham i sin Magt, men Kong Magnus passede saaledes paa, at det ikke lykkedes; og i Begyndelsen

af Foraaret sagde Kong Magnus til Thrond: „Jeg seer ikke, hvorledes jeg skal kunne beskjerme dig her i Landet for Kong Harald; jeg har nu hemmelig ladet et Skib sætte i Stand til dig, og ønsker, at du sejler ud til Grønland." Dette samtykkede Thrond; men saa omhyggelig vogtede Kong Magnus paa ham, at han ikke forlod ham, førend han var kommen ombord og bort fra Landet. Vinden var ikke stærk, saa de kom kun kort fra Land, førend de maatte lægge ind under en Ø; men da de kom til Havnen, da laae Kong Harald der, og sejlede strax imod dem, saa det kom til Slag; men det faldt ogsaa Kong Magnus ind, at han altfor snart havde forladt Thrond, og at man maatte være paa sin Post imod hans Frænde, Kong Harald; han gik da ombord med sin Hird, og roede ud til Øen, og da han saae, de stredes, opmuntrede han sine Mænd til at lægge djærveligen til og komme Thrond til Hjælp. Men saasnart Kong Harald saae, de roede saa fast imod ham, lagde han fra; Kong Magnus derimod blev liggende der, indtil Thrond fik Bør og sejlede til Havs; han rejste ud til Grønland, og var der længe siden.

22. Men nu maae vi vende tilbage til det, vi før forlode, hvorledes Kongerne rejste om i Oplandene, toge der paa Gjæsteri, og tingede med Bønderne, undertiden begge samlede, men oftest hver for sig; Bønderne knurrede meget over Harald, som tyktes dem altfor herskesyg og voldsom mod Undersaatterne. Men da Einar Thambeskjælver og andre Kong Magnuses Venner bleve dette vaer, fortalte de ham Bøndernes Misfornøjelse med Kong Haralds Udskrivning af Penge og Mænd, og yttrede, at man af ham maatte vente, han vilde haandthæve sin Magt og Hæder imod Harald. Kong Magnus svarede:

„Sligt maa være Snak og Bagvaskelse af Kong Haralds Uvenner, jeg vil ikke troe, at han tilegner eller tiltager sig større Magt, end der tilkommer ham med Rette.” „Jeg skal drage hen,” sagde Einar, „og see, om jeg kan komme efter Sandheden.” Kong Harald havde da stævnet Thing med Bønderne, og der indfandt sig en stor Mængde; Einar kom ogsaa derhen med tresindstyve Mand; han havde Natten før været hos en fornem Enke, som hed Ingeborg, og hun havde medgivet ham næsten alle disse Folk; Einar havde en forgyldt Hjelm paa Hovedet; Kong Harald var der paa Thinget, og fordrede mange Udskrivninger og Paalæg af Bønderne. Da stod en gammel Mand op, ved Navn Toke, og sagde: „Jeg har levet og hedt Bonde i nogle norske Kongers Levetid; om der nu end kommer en Mand til Landet, og beder om Rige og Kongenavn, men en anden allerede med fuld Ret er kommen til Regjeringen og tagen til Konge over hele Landet paa Ørething, efter Høvdingernes Overlæg og med hele Almuens Samtykke, saa er det mine Tanker, at denne Konge har mest at sige over os hans Undersaatter; det er derfor mit Raad, at vi Bønder tye til Kong Magnuses Dom om Kong Haralds Paalæg og Udsuelser, og at vi i alle Henseender haandthæve Kong Magnuses Hæder.” Han satte sig da ned, men Einar rejste sig, og takkede Toke for sine Ord og alle de Bønder, som vilde vise Kong Magnus deres Hengivenhed, for deres Nærværelse. Da sagde Kong Harald: „Højt bærer du nu din Hjelm, Einar! og stiller dig dristig imod mig; det vilde være en lykkelig Dag, som afrev din forgyldte Hjelm, og ligesom du nu er et Hoved højere, end andre Mænd, skulde du da paa een Gang blive et Hoved lavere.”

Dermed ophævede de Thinget, og Einar drog tilbage til Kong Magnus.

23. Nu fortælles der ogsaa, at begge Kongerne, Magnus og Harald, vare paa Gjæsteri hos en Mand, som hed Aslak; Kong Magnus og adskillige af hans Mænd sade paa Tværbænken, men Harald og hans Folk havde indtaget Langbænken; Kong Magnuses Broder Thorer derimod sad paa den anden Bænk ligeoverfor Kong Harald. Thorer talte kun lidet og ubetydelige Ting; Kong Harald fandt det en Skam for sig, at han sad saaledes, at han maatte drikke ham til, og kvad flere Gange følgende over til ham, naar han hørte ham sige noget:

Ti du, Thorer!
Tosset er du;
Rapse-Gjæst, jeg hørte,
Hed din Fader.

Thorer var en stolt Mand, saa han optog denne Sang ilde og blev meget vred, men vidste dog ikke noget, han kunde svare derpaa, og blev derfor meget misfornøjet. En af Dagene under Gjæstebudet kom Kong Magnus og Thorer sammen; Kong Magnus spurgte: „Hvorfor er du saa tavs, Broder?" Thorer sagde, som det var, og at han var misfornøjet over Haralds Gjækkeri og Spot. Kongen sagde: „Jeg veed et Raad derimod, thi jeg troer neppe, at han længe derefter skal spotte dig; hvis han atter laster dig, saa kvæd du dette derimod:

Om end min Fader
Kaldtes Rapse-Gjæst,
Han ej omhegned
Hingstes Avlelemmer,

Lig Sigurd Syr,
Som var din Fader[1].

Siden efter stiklede Harald med samme Kvædling paa Thorer, som han plejede; men Thorer tav da ikke dertil, og kvad imod ham igjen, som der var blevet ham lært. Kong Harald blev vred, og trak sit Sværd, og vilde hugge til Thorer, men Kong Magnus sprang til, og bad dem forliges; han fandt nu, at det kunde ikke gaae an, Thorer sad ligeoverfor Harald, og lod ham siden sidde paa den anden Side af sig. Derefter kom Sagen imellem Kongerne paa Tale, det som Einar havde bemærket paa Thinget, og den Snak, som gik, at Harald vilde tage sig større Ret til, end den imellem dem oprettede Forening tillod; der blev da søgt Vidnesbyrd for, hvad Kong Magnus havde tilstaaet, og hvorvidt Harald gik udenfor dette, og der fortælles, at Aslak, som foranstaltede Gjæstebudet, da vidnede med Kong Harald. Men da Kong Magnus hørte det, sagde han: „Det vilde jeg i Sandhed ønske, hvis jeg maa raade, at det maa gaae dem ilde, som ville føre løgnagtigt Vidnesbyrd imod mig." De skiltes saaledes ad for denne Gang, og der var dem temmelig meget imellem; Kongerne droge paa Gjæsteri omkring i Oplandene, og standsede ikke deres Reise, førend de kom op til Throndhjem, hvor de forbleve om Midvinter; der forefaldt da endnu nogle Tildragelser, som nu skulle blive fortalte.

24. Det hændte sig en Gang, at Kongerne sade i en Hal ved Spiseborderne i Kjøbstaden (Nideros); da var

---

[1]) Sigurd Syr var i sin Tid bekjendt som en ypperlig Landmand, meget omhyggelig for Huusdyrenes Pleje og Forædling, hvortil formodentlig, forsaavidt Hingstens Behandling angik, hin Spotteglose sigter.

Arnor Jarleskald kommen der til Byen; han havde digtet et Kvad om hver af Kongerne. En Dag, da Arnor var i Færd med at tjære sit Skib, kom der Bud til ham fra Kongerne, som skulde bede ham gaae op og fremføre sine Kvad; han gik strax, uden at toe Tjæren af sig; men da han kom til Stuen, sagde han til Dørvogterne: „Gjører Plads for Kongernes Skald!" Han gik ind for dem, og sagde: „Hil eder Herskere begge!" Kong Harald spurgte, for hvilken af dem han først skulde fremføre Kvadet? Han svarede: „For den Yngste." Kongen vedblev: „Hvorfor for ham først?" „Herre!" sagde han, „man siger: Ilsindet er Ynglingen;" men begge holdt det for størst Hæder, at Kvadet blev først fremført om ham. Derpaa begyndte han paa Kvadet, og omtalte i Begyndelsen Jarlerne i Vesterhavet[1], og derpaa kvad han om sine Rejser; men da han var kommen saa vidt, sagde Harald til Kong Magnus: „Hvad vil I sidde og høre paa det Kvæde, Herre! hvad han har digtet om sine Rejser eller om Jarlerne vester paa Øerne?" Kong Magnus svarede: „Giv Stunder, Frænde! Jeg formoder, I vil faae noget at høre til min Roes, førend Kvadet er ude." Da kvad Skalden denne Vise:

Lyt til kraftigt Kvad, o Magnus!
Kjende vist jeg ingen lærte,
Som, o Joters Hersker! kunde
Prises meer, end du fortjener.
Højest er du, Hørders Fyrste!
Hver en Drot maa Pladsen vige
Vist for dig, og større Lykke
Nyde du, til Himlen brister!

Da sagde Kong Harald: „Roes denne Konge saa meget

1) Over Orkenøerne og Hetland.

dig behager, men last ikke andre Konger!" Og han vedblev fremdeles, indtil han kom til denne Vise:

Guldets Giver! i den stærke
Storm paa svulmet Hav du farer,
Og din bedste Tid i Leding
Under smykket Sejl henglider.
Visund, min Velgjører! bærer,
Dig, som ypperst Helt, i Lyfting,
Mere skjønt et Skib ej fører
Over Bølger nogen Konning.

Og fremdeles kvad han om Kong Magnuses Sejlads:

Ej dit Navn, du Fyrstetvinger!
Lader du i Verden glemmes,
Ikke skyer du Ild, ej Vaaben,
Ondes Skræk! i Hærens Spidse;
Som om Morgen-Sol oprinder,
Eller Nattens Bavne tændes,
Saa dit Skib i Søen glimrer,
Naar til Orlog selv du stunder.

Kong Harald sagde da atter: „Alt for hæftig tager denne Mand paa i sit Digt, og jeg veed ikke, hvor han vil hen." Arnor kvad videre:

Folk det troe, naar Fyrsten styrer
Flaaden over Havets Sletter,
At den skjønne Skare ligner
Himmeldrottens Engleflokke.

Og fremdeles forekommer dette deri:

Saa din Hird, som Havets Kæmper,
Hørte jeg for Alvor sige,
At næst Gud de over alle
Her i Verden dig kun elske.

Men da Drapen var ude, begyndte Arnor strax paa

Kvadet om Harald, det hedder Blaagagledrape[1], et godt Kvæde. Og da denne Drape var ude, blev Kong Harald adspurgt, hvilket Kvad der syntes ham bedst. Han svarede: „Vi see vel, hvilken Forskjel der er paa disse Kvæder; mit Kvad vil snart tabe sig, saa at ingen vil kunne det, men den Drape, som er digtet om Kong Magnus, vil kvædes saalænge de nordiske Lande ere bebyggede." Kong Harald gav Arnor et guldbelagt Spyd, men Kong Magnus gav ham først en Guldring; han gik da saaledes langs Væggen af Hallen, at han satte Guldringen paa Haandfanget af Spydet, og sagde: „Højt skal man bære begge Kongegaver." Da sagde Kong Harald: „Kom saaledes til Norge næste Gang[2], at du har et Kvad at fremføre for mig;" Arnor lovede ham, at han skulde digte en Arvedrape om ham, hvis han overlevede Kong Harald. Kong Magnus gav derpaa Arnor en Knør med Ladning, og viste ham megen Hengivenhed og Venskab.

25. Den Lod rammede en fornem Kones Søn, at han mistede sin Hukommelse, og tyktes næsten gaaet fra Vid og Sands. Hans Moder begav sig til Kong Harald, og bad ham give et godt Raad, hvorledes man skulde behandle ham. Kongen svarede: „Gaa hen og tal med Kong Magnus, han holder sig for den dygtigste Læge i Landet; det Raad vil være godt og gavnligt, som han giver." Hun rejste hen til Kong Magnus, og bad ham give hende et godt Raad. Kong Magnus svarede:

---

[1]) De blaasorte Fugles Sang d. e. Ravneskrig (paa Valpladsen, som Forbud for Slag o. s. v.). [2]) Et Par Ord i Texten ere saa dunkle, formodentlig ved en ældgammel Skrivefeil, at man ingen Mening kan faae ud af dem.

„Har du været hos Kong Harald?" „Ja jeg har, Herre;" sagde hun, „og han viste mig til eder;" hvorpaa hun anførte hans Ord. Kongen svarede: „Gaa endnu en Gang til ham; ingen Mand i dette Land er klogere, end Kong Harald, og hvis han vil, da kan han give Raad for dette Tilfælde." Derpaa drog hun hen, og søgte anden Gang til Kong Harald, og sagde ham Kong Magnuses Ord. Harald svarede: „Jeg skal nu ogsaa give dig et Raad: jeg troer, jeg veed hvad der fejler din Søn; han har aldrig nogen Drøm, men det er ingen Mand tjenligt, og det er ikke Menneskets Natur, aldrig at drømme; gak nu i Morgen med ham derhen, hvor Kong Magnus har taget Bad, og lad din Søn drikke af Kongens Vaskefad; lad ham derpaa høre Messe, og skjønt der overfalder ham Tunghed eller Gaben, saa lad ham dog ikke komme til at sove; gaa derefter hen til det Sted, hvor Kong Magnus har ligget, og lad Drengen sove der, da vil rimeligviis en Drøm vise sig for ham." Hun gjorde nu i alting, saaledes som der var foreskrevet hende, og Drengen sov en Stund; men da han vaagnede, lo han, og sagde: „Jeg drømte nu, Moder, at Kongerne kom til mig, Magnus og Harald, og hver af dem sagde mig noget i Øret, og Kong Magnus sagde: Vær god og blid, men Kong Harald sagde: Vær stærk og mindsom!" Denne Dreng blev siden en dygtig Mand, velsindet og forstandig, og det Læreraad, Kong Harald havde givet ham, kom ham vel tilgode. Denne Vise siges Kong Magnus at have kvædet:

Tit mangen Mand til Sorrig
Sig klager født at være
En Bondes Datter; ikke
Jeg saadan Kummer nærer;
Men hvis en Kvinde gjenner

Min Søvn ved Nattetide,
Da vist en Kongesøster
Den Søvnløshed mon volde.

26. Thord hed en Islænder, en Søn af Thorgrim Reidarsøn; Thord var liden af Væxt, men af smukt Udseende; han havde en Broder, som hed Reidar, denne var stor af Væxt og styg, og holdtes ikke for dygtig til at raade sig selv formedelst sin svage Forstand; men han var stærk af Kræfter, meget rask til Fods, og godmodig af sig; han var altid hjemme, men hans Broder Thord var ofte paa Reiser; han var Kong Magnus den Godes Hirdmand, og vel anseet af ham. En Sommer, da Thord lavede sit Skib til ved Gaase i Osfjord, kom hans Broder Reidar derhen, men da Thord saae ham, spurgte han, hvad han var kommen for. Han svarede: „Jeg var ikke kommen herhen, naar jeg ikke troede at have et vigtigt Ærende." „Hvad er det da?" sagde Thord. „Jeg vil reise udenlands med dig," sagde Reidar. Thord sagde: „Den Reise tykkes mig lidet passende for dig, jeg vil hellere understøtte dig paa den Maade, at du allene skal have hele vor Fædrenearv, hvilket er mere end en halv Gang saa meget Gods, som jeg har med paa mine Reiser." Reidar svarede: „Da havde jeg kun liden Forstand, hvis jeg vilde finde mig i det urimelige Skifte, og saaledes udsætte mig for, at blive din Omsorg berøvet; da vil hver Mand see at stille mig ved vort Gods, saasom jeg ikke forstaaer mig paa at bestyre det paa den rette Maade: men det er dog uvist, hvor vidt jeg vil finde mig i, at man lægger an paa at lokke mit Gods fra mig eller at tage det med Magt; og for dig vil det blive endnu værre at tage dig af Sagen, hvis jeg giver mig til at prygle

L 2

andre, eller for slig Sags Skyld gjør andre dumme Streger, og bliver siden selv slaaet eller lemlæstet for min Adfærd; og naar alt kommer til alt, skal du have Vanskelighed med, at holde mig tilbage, naar jeg vil rejse." „Det kan vel være," sagde Thord, „men jeg vil ikke, at du for andre skal lade dig forlyde med noget om din Rejse, skjønt jeg heri giver efter for dig." Dette lovede Reidar; men saasnart han var kommen Thord ud af Øjnene, fortalte han enhver, der vilde høre det, at han havde i Sinde at rejse udenlands med sin Broder. Mange lagde da Thord det til Last, hvis han vilde føre en saadan Tosse udenlands med sig. De gik til Søes, saasnart de vare færdige, hvade en lykkelig Rejse, og landede ved det Throndhjemske. Dette var just Høsten, før Kongerne Magnus og Harald vare komne østenfra; og kort efter at Kongerne vare komne til Byen, var Reidar en Morgen tidlig kommen paa Benene, førend andre vare vaagnede; han sagde: „Vaagn op, Broder! Lidet veed den, som sover, men jeg veed Nyt, jeg hørte nylig en underlig Ting." „Hvad lignede det efter?" sagde Thord. „Det klang, som det kunde være noget Levende," sagde Reidar, „og gav en høj Lyd af sig, men jeg kan aldrig i mine Dage vide, hvad det var for en Ting." „Stil dig ikke saa underlig an," sagde Thord; „det maa have været Hornblæsen." „Hvad skal det betyde?" sagde Reidar. Thord svarede: „Som oftest blæses der, naar Møde skal holdes, eller et Skib skal trækkes paa Land." „Og hvad betyder Mødet?" sagde Reidar. „I det," sagde Thord, „paadømmes vanskelige Sager, og der foredrages hvad Kongen finder fornødent at bekjendtgjøre Almuen." „Er da Kongen paa Mødet?" sagde Reidar. „Det skulde jeg troe," sagde Thord. „Der vil jeg da tage hen," sagde Reidar, „thi jeg

har stor Lyst til at komme hen, hvor jeg kan see jo flere jo bedre paa eet Sted." „Saa ere vi hinanden stik imod," sagde Thord: „mig synes det er bedst, at du ikke kommer hen, hvor der ere mange samlede, og jeg vil ingensteds tage hen." „Det hjælper ikke hvad du siger, det nytter ikke at tale saa," sagde Reidar, „vi skal begge følges ad, det er dog ikke bedre for dig, at jeg gaaer allene; desuden bør du besøge din Velynder Kong Magnus, siden du endnu ikke har været hos ham, og du faaer mig ikke til at lade denne Gang være;" Reidar løb derpaa strax afsted. Thord saae nu, at han virkelig vilde gaae derhen, og gik langsomt bag efter, men den anden løb rask foran ham, saa der var et langt Stykke imellem dem. Men da Reidar saae, at Thord kom langsomt efter, sagde han: „Det er dog sandt, at det er slemt at være lille, for saa har man ikke saa mange Kræfter; men derfor kan man dog nok være rask til Fods; men ingen af Delene, troer jeg du er, og det var bedre for dig, om du var noget mindre smuk, men kunde bedre følges med andre." Thord svarede: „Jeg veed ikke hvad der er bedst, min Langsomhed for mig, eller for dig din Styrke." „Lad os nu tage hinanden ved Haanden, Broder!" sagde Reidar; de gjorde saa, men det varede ikke længe, førend Thords Haand sov, og han gav Slip. Reidar gik da fra ham, indtil han kom op paa en Bakke; der saae han en stor Mængde Mennesker for sig, han blev staaende der, og stirrede sig næsten fordærvet paa de Mænd, som vare der paa Mødet; Thord kom da bagefter, og sagde: „Lad os nu gaae sædelig, Broder! og følges ad." Reidar gjorde saa; men da de kom paa Thinget, kjendte mange Thord, og hilste paa ham; Thord begav sig strax hen til Kong Magnus, thi han havde den Gang endnu ikke hilset paa ham, siden

han kom til Byen. Thord hilste Kongen sømmelig, og Kongen modtog ham venlig. Strax da de kom paa Thinget, skiltes Brødrene ad; man fandt Reidar temmelig stærk voxen og ikke synderlig smuk; de trak ham i Kjolen, og skjød ham frem og tilbage, saa han tilsidst hverken vidste ud eller ind; han lod Tungen løbe og lo meget ad den Maade, man tog imod ham, men de andre fandt ikke mindre Fornøjelse i at have med ham at gjøre. Kong Magnus spurgte Thord om Nyheder fra Island, og derpaa spurgte han, hvilke Mænd der havde gjort Rejsen med ham, og som han ønskede skulde have Opphold ved Hoffet med ham. „Min Broder har gjort Rejsen med mig," sagde Thord. „Det maa være en brav Mand, hvis han ligner dig," sagde Kongen. Thord svarede: „Han ligner mig ikke." Kongen sagde: „Endda kan han være en brav Mand, men hvori bestaaer Uligheden imellem eder?" Thord svarede: „Han er stor af Væxt, styg og temmelig træg af sig til at fremme sit eget Vel, men ellers stærk og af et mildt Gemyt." Kongen sagde: „Han kan derfor have andre gode Sider." Thord svarede: „Han blev just ikke holdt for vittig og opvakt i sine unge Dage." „Jeg seer mere paa, hvorledes han nu er," sagde Kongen, „han kan da vel sørge for sig selv?" „Nej, dermed gaaer det kun daarligt, naar han ej er under Opsyn," sagde Thord. „Hvorfor førte du ham da udenlands med dig?" „Herre!" sagde Thord, „han har Deel i alt Godset lige med mig, men har ingen Nytte deraf, og har ikke gjort nogen Brug af Pengene for sin Deel, men ladet mig handle dermed, som jeg vilde; det tyktes mig derfor ubilligt, at nægte ham den eneste Ting, han forlangte, nemlig at tage ham med mig, da han for Resten lod mig ene raade for hele vor Formue; jeg haabede ogsaa, at han, som saa mange

andre, skulde nyde Godt af eders Lykke, hvis han kom hid til eder." „Jeg vil see ham," sagde Kongen. „Det skal skee," sagde Thord, „og derfor gik han herhid til Thinget med mig, men nu er han dog kommen bort fra mig." Kongen sendte da Bud efter ham; men da Reidar hørte, at Kongen vilde tale med ham, knejsede han dygtig, saae sig kun lidt for, og traadte paa alt hvad der kom ham i Vejen; han var klædt saaledes, at han havde lange Strømpebeenklæder paa, og en graa Kappe over sig; men da han nu kom til Kongen, faldt han paa Knæ for ham, og hilste ham ærbødig. Kongen svarede ham leende, og sagde: „Hvis du har noget Ærende til mig, saa siig snart din Begjering, thi andre Mænd have ogsaa vigtige Ting at tale med mig om." Reidar svarede: „Mit Ærende tykkes mig pligtmæssigst, det er, at jeg vilde see dig, Konge!" „Synes dig da nu vel om mig," sagde Kongen, „nu da du har seet mig?" „Vel nok," sagde Reidar, „men mig synes jeg endnu ikke har seet dig tilstrækkelig." „Hvorledes skal vi da bære os ad," sagde Kongen, „vil du have, jeg skal staae op?" „Det saae jeg gjerne," sagde Reidar. Kongen stod da op, og sagde: „Nu synes dig vel dog, at du kan have seet mig nok?" „Endnu ikke tilfulde," sagde Reidar, „men det gaaer dog nogenlunde an." „Vil du da have," sagde Kongen, „at jeg skal tage min Kappe af?" „Ja det var herligt," sagde han. Kongen svarede: „Vi maae dog først see at komme tilrette med hinanden om den Ting: mange af eder Islændere ere noget forslagne og djærve mod Høvdinger, jeg kan ikke vide, om du maaskee blot vil have mig til Bedste; men det skal jeg have mig frabedt." Reidar svarede: „Ingen Mand sømmer det, at have dig til Bedste, Herre! eller at lyve for dig." Kongen tog derpaa sin Kappe af, og sagde: „Betragt mig

nu saa nøie, du lyster!" „Det skal jeg," sagde han; han gik derpaa rundt omkring Kongen, og mumlede tit for sig selv imellem Tænderne: „meget brav! meget brav!" sagde han. Kongen sagde: „Har du nu seet mig, saa meget som du vil?" „Ja," svarede Reidar. Kongen spurgte: „Hvorledes synes dig nu om mig?" Reidar svarede: „Min Broder Thord har ikke sagt mig for meget om dig, alt hvad godt er." Kongen sagde: „Kan du finde noget at udsætte paa det, du nu seer, som ikke enhver simpel Mand kan see eller skjønne?" Reidar svarede: „Jeg vil ikke, og naar jeg skal sandt sige, jeg kan ikke finde noget at udsætte; thi saaledes vilde enhver vælge sin Skabning, som din er, naar det stod i hans egen Magt at bestemme den." „Nu gjør du igjen for meget af det," sagde Kongen. De fleste andre ansee det for Spot, naar man roser dem alt for meget og dog taler til deres Berømmelse; saaledes vil det gaae mig, hvis det ikke passer til dig," sagde Reidar, „hvad mig synes, og som jeg nu har talt." Kongen sagde: „Sæt da noget ud paa mig, om det er nok saa lidet!" Reidar svarede: „Saa vil jeg da, Herre! snarest anmærke, at eders ene Øje sidder en lille Kjende højere oppe, end det andet." „Det har en Mand før bemærket," sagde Kongen, „og det var min Frænde, Kong Harald; men nu skal det gaae lígelig til mellem os to," sagde Kongen, „nu vil jeg betragte dig, staa du nu, og læg din Overkjole fra dig!" Reidar slængte strax sin Kappe fra sig; han var, som vi før have sagt, en styg Mand, stærk af Lemmer, havde store og meget smudsige Hænder, thi de vare kun daarlig vaskede, og Klæderne vare heller ikke for rene. Kongen betragtede han nøje. Da sagde Reidar: „Herre!" sagde han, „hvad finder du

nu at udsætte paa mig?" Kongen svarede: „Jeg tænker, at aldrig er der opvoxen en hæsligere Mand, end du er." „Saa siger man," sagde Reidar, „men er der da noget ved mig, som kunde kaldes smukt i dine Tanker?" Kongen sagde: „Din Broder Thord berettede mig, at du var et sagtmodigt Menneske." „Det er ogsaa sandt," sagde Reidar, „og det tykkes mig ilde, at saa er." „Du kan dog vel blive vred," sagde Kongen. „Gud velsigne dig, Herre!" sagde Reidar, „men hvor længe vil det vel vare, inden det skeer?" „Det veed jeg ikke saa vist," sagde Kongen, „men jeg tænker det vil indtræffe endnu i Vinter." „Gud glæde dig for de Ord!" sagde Reidar. Kongen sagde: „Er du noget behændig?" Reidar svarede: „Det kan jeg ikke vide, thi jeg har aldrig forsøgt det." „Det forekommer mig dog ikke usandsynligt," sagde Kongen. „Gud velsigne dig for de Ord!" sagde Reidar, „thi det maa være sandt, naar du siger det; men jeg vil, tykkes mig, behøve Vinterophold." Kongen svarede: „Det skal staae din Broder Thord frit for, at blive hos mig, med en Mand til eller nok een, om han vil, men bedre tykkes mig dog, det vilde passe for dig at være et Sted, hvor der ej vare saa mange Mennesker." „Det kan under visse Omstændigheder være saa," sagde Reidar, „men der er aldrig saa faa, at det jo kommer ud iblandt Folk, hvad man siger, allerhelst naar det er noget til at lee af, men jeg er just ikke den Mand, som gjemmer mine Ord, og der kommer mig tidt noget paa Tungen; kanskee da de Mænd, som ere hos mig, skjønt de ikke ere mange, udtyde mine Ord vrangelig for Folk, og spotte mig og udbrede til Haan for mig alt hvad jeg for Løjer siger eller gjør; nu synes det mig ligesaa klogt, hellere at blive hos ham, som vil sørge for mig, saadan

som min Broder Thord, skjønt der ere mange Mennesker samlede, hellere end der, hvor det kun ere faa, men ingen til at tage sig af mig." Kongen sagde: „Saa raad nu selv derfor, og du og din Broder kan begge tage til mit Hof, hvis det tykkes eder bedst." Strax løb Reidar bort, da han hørte disse Kongens Ord, og sagde til hver Mand, som vilde give Agt derpaa, at han havde gjort en god Reise til Kongen, og fornemmelig sagde han til sin Broder Thord, at Kongen havde givet ham Tilladelse til at være ved Hoffet om Vinteren. Thord sagde: „Da skal du forsyne dig anstændig baade med Vaaben og Klæder, thi vi have gode Raad dertil, og mangen een vinder meget ved en god Dragt, enhver bør ogsaa klæde sig omhyggeligere i Kongens Herberg, end andensteds, at han ikke skal blive til Latter for Hirdmændene." Reidar svarede: „Da skal du staae tidlig op, hvis du tænker, at jeg lader Stadsklæder komme paa min Krop." Thord sagde: „Vi vil da lade skjære Klæder til dig af godt Vadmel." „Ja det kan jeg endda finde mig i," sagde Reidar. Han fik da, efter Thords Raad, en god Vadmels Klædning, og væbnede sig vel, og syntes strax en anderledes Mand, end før, skjønt han var og blev styg og plump. I Begyndelsen da disse Brødre kom til Hoffet, mærkede Kongens Mænd nok, hvor tosset Reidar var, og han var derfor meget udsat for deres Spot og Drillerier, og de gave sig paa mange Maader i Færd med ham, baade ved haanende Ord og anden Adfærd, men han betalte dem lige med lige; men da de mærkede, at han altid lo ad deres Spottegloser, og overgik dem alle baade i en løbende Tunge og i Særdeleshed i legemlig Styrke, saa lode de ham siden være i Fred.

27. Brødrene havde endnu ikke været længe ved Kong Magnuses Hof, da det hændte sig, at een af Kong

Magnuses Hirdmænd dræbte een af Kong Haralds; derover bleve selve Kongerne uenige, og der bestemtes et Møde, paa hvilket Kongerne selv skulde komme sammen, for at afgjøre Sagen; men da Reidar fik at høre, at Kong Magnus skulde rejse til et Møde med Harald, gik han strax for Kongen, og sagde: „Nu er der en Ting, som jeg vil bede dig om, Konge!" „Hvad er det?" sagde Kongen. „Det," sagde Reidar, „at jeg maa drage med til dette Møde; jeg har ikke seet mig meget om, siden jeg kom til eder, men jeg har stor Lyst til at see tvende Konger samlede paa eet Sted." Kongen svarede: „Det er vel saa, at du har ikke rejst meget om, men alligevel vil jeg ikke give dig Tilladelse til denne Rejse, thi det er ikke godt for dig, at komme i Kast med Kong Haralds Mænd, da der let deraf kunde opstaae Ulejlighed for dig eller andre; de ere meget overmodige, og adskillige ikke synderlig velsindede, og jeg frygter for, hvis de behandlede dig haardt, at din sædvanlige Ilsindethed da skal komme over dig, og jeg finder det bedst, at mage det saa, at sligt ikke kan finde Sted." Reidar sagde: „Nu talte du et godt Ord, Konge! Saa maa jeg endelig rejse, dersom der kan være Haab om, at jeg bliver vred." Kongen svarede: „Vil du rejse, skjønt jeg forbyder dig det?" „Ja," sagde han. Kongen sagde: „Mener du, at du kan bære dig ad med mig, som med din Broder Thord, hos hvem du altid har dit frie Sprog?" Reidar svarede: „Saa meget bedre kan jeg have med eder at gjøre, som I er forstandigere, end han." Kongen saae nu nok, det ikke vilde nytte at forbyde ham det, og at han rimeligviis vilde give sig i Følgeskab med andre Mænd, dersom han forbød ham at rejse med sig, og fandt det da endnu vanskeligere at hjælpe ham tilrette, hvis han skulde komme noget til; Kongen tillod ham derfor at drage med. Rei-

var blev glad derover, og man gav ham en Ridehest; men saasom han hang tungt paa Hestens Ryg og var uvant med at ride, saa forstod han ikke at spare Dyrets Kræfter, men drev det bestandig frem, saa at Hesten strax blev træt, uagtet de endnu kun vare komne et kort Stykke Vej; men da Kongen mærkede det, sagde han: „Nu gaaer det efter Ønske; følg nu Reidar tilbage til Byen, han skal nu ikke rejse med." Reidar svarede: „Det hindrer ikke min Rejse, at Hesten er træt; min Hurtighed vilde kun komme mig lidet tilgode, skulde jeg nu ikke være i Stand til at følge eder;" mange skyndte sig da frem, og sporede deres Heste forbi ham, og vilde forsøge hans Hurtighed, som han selv pralede saa meget af; men Enden blev, at han gik enhver Hest træt, som kappedes med ham, og mange maatte derfor staae af og gaae. Men da de kom til det Sted, hvor Kongerne skulde samles, sagde Kong Magnus til Reidar: „Lyd mig nu ad, og hold dig altid nærmest ved mig, thi jeg frygter for, der vil skee en Ulykke, hvis Haralds Mænd faae fat paa dig." Reidar svarede, at Kongens Villie skulde skee; „jeg troer at have det saa meget des bedre," sagde han, „jo nærmere jeg er edet." Derpaa mødtes Kongerne, og talte om deres Sag ene to. Kong Haralds Mænd havde allerede hørt tale om Reidar og hans Taabelighed; og de glædte sig nu meget, da de saae, han var kommen med. Men strax da Kongerne havde begyndt deres Samtale, gik Reidar hen iblandt Haralds Mænd, og de bade ham at følge med til Skoven, som var der strax i Nærheden; de fik ham imellem sig, trak ham i Kjolen, og gave ham undertiden dygtige Stød fremad; og hvor han var, gik det heel forskjellig til, snart fløj han for dem, som en Halmvisk, snart stod han saa fast som en

Muur, saa at de fløj tilbage fra ham. Men tilsidst gik Legen saa vidt, at de toge ham altfor haardt med, og lode ham smage baade Øxeskafte og Sværdklinger; Sømmene af Skederne[1] fik han i Hovedet, saa han blev saaret deraf, men han lo af det, og lod, som om han fandt den største Fornøjelse deri. Men da det nu havde varet en Stund, og de endda ikke vilde til at sagtne med Legen, sagde Reidar: „Nu have vi haft Gammen og god Leg en Stund, nu er det Tid at holde op, thi nu begynder jeg at blive kjed af denne Jav; lad os nu vende tilbage til eders Konge, thi jeg vil see ham." „Det skal aldrig skee," sagde de, „at saadant et Udskud, som du, skal see vor Konge, før skal vi slaae din Kjeltring ihjel." Han blev da noget ilde tilmode, og troede de vilde udføre, hvad de havde sagt; nu var det kommet saa vidt, at det kippede i ham og han blev vred; han greb da fat paa den, som kom ham nærmest paa Livet og handlede værst med ham, ham kastede han op i Vejret, saa han hovedkulds styrtede ned, slog Hjernen ud af Hovedet, og var død; men de andre bleve da bange og tyktes han besad en overmenneskelig Styrke; de skyndte sig alle derfra, og droge hen til Kong Harald, hvem de fortalte, at een af hans Hirdmænd var dræbt. Han svarede: „Saa dræber den, som gjorde det!" „Han er ikke at faae fat paa," sagde de, „han er nu borte." Men hvad Reidar angaaer, da begav han sig, strax efterat de vare skiltes ad, hen til Kong Magnus. Kongen sagde: „Nu, veed du nu, hvorledes det er, at blive vred." „Ja," sagde han, „nu veed jeg det." Kongen sagde: „Nu, tykkes dig da nu saa godt om at blive vred, som jeg før mærkede, du havde saadan Lyst til?" Reidar svarede: „Slemt tykkes det

[1]) eller Dopskenes Spidser.

mig, jeg havde den allerstørste Lyst til at dræbe dem alle." „Det kunde jeg vel tænke," sagde Kongen, „at din Vrede vilde være af det farlige Slags; men efter hvad der nu er forefaldet, tvivler jeg paa, at kunne forsvare dig, hvis du bliver her iblandt Hirden, naar vi holde Møde, thi min Frænde Harald er listig, og det er vanskeligt at forebygge hans Planer. Jeg vil nu skaffe dig nogle Ledsagere, og sende dig til Oplandene til min Leensmand der, som hedder Eivind, at han kan vogte dig for Kong Harald; kom saa til mig, naar jeg sender dig Bud!"

28. Reidar rejste nu, indtil han kom til Eivind, der tog imod ham efter Kong Magnuses Befaling. Kongerne bleve vel forligte angaaende det forrige Drab, og denne deres Stridighed blev afgjort i Mindelighed, men om Reidars Sag kunde de ikke komme til Forlig; Kong Harald forlangte Bøder for sin Hirdmand, men Kong Magnus sagde, at hans Mænd havde selv yppet Tvisten og vare Skyld i alt, og meente, at der saa meget mindre burde gives Bøder for den Dræbte, som de alle, der havde været imod Reidar, havde forbrudt sig, og han kunde brødeløs have dræbt dem alle; for denne Gang skiltes de da saaledes ad, at Kong Magnus reent ud afslog, at give Bøder for Hirdmanden. Der hengik ikke lang Tid, førend Kong Harald fik at vide, hvor Reidar var bragt hen; han begav sig da paa Rejsen, og kom til Oplandene til Eivind med tresindstyve Mand. Det var tidlig om Morgenen, thi han havde i Sinde at overraske Eivind, hvilket dog ikke lykkedes, da denne nok formodede, at Kong Harald vilde lede efter Manden, saa han ikke noget Øjeblik var uforberedt paa hans Komme; han fik strax Efterretning om Kongens Rejse, da han var kommen nordfra; han havde stævnet Mænd til sig i Skovene, som

laae nærmest ved Gaarden, hvilke han skulde give et Tegn, naar han behøvede deres Hjælp. Der fortælles, at en Dag nogen Tid før Kong Harald kom did, bad Reidar Eivind om at give sig noget Sølv og Guld. Eivind spurgte, om han var kunstfærdig. Reidar svarede: „Kong Magnus sagde til mig, at jeg nok maatte være kunstfærdig, men videre veed jeg det ikke, thi jeg har endnu aldrig prøvet derpaa, men jeg troer ham paa hans Ord, da han nok maa vide det." Eivind sagde: „Du er mig en forunderlig Mand; jeg vil nu give dig Metal til Smedning, men hvis Arbejdet mislykkes, saa giv mig Sølvet tilbage, men ellers maa du selv beholde det." Reidar blev nu indelukt i et Huus, og gav sig der i Færd med Smedningen, men førend Arbejdet endnu var ganske færdigt, kom Kong Harald, som nys er fortalt. Eivind tog venlig imod Kongen, og anrettede et prægtigt Gjæstebud for ham; da de nu sade ved Drikken, sagde Kong Harald til Eivind: „Er der en Mand her, som hedder Reidar? Du vil have vort Venskab, hvis du udleverer os ham frivillig." „Han er nu ikke her," sagde Eivind. „Jeg seer det," sagde Kongen, „at han er ikke her i Stuen, men jeg veed dog ligefuldt, at han er i Kost hos dig og i din Vold, hvilket du ikke kan nægte." „Men om end saa er," sagde Eivind, „saa gjør jeg dog ikke den Forskjel paa dig og Kong Magnus, at jeg overgiver dig den Mands Hals og Hoved, som han bød mig at hjælpe og beskytte." Eivind gik da ud af Stuen, men da han kom hen til det Huus, som Reidar var skjult i, da stod denne og brød paa Døren, og raabte, han vilde ud. „Ti du stille!" sagde Eivind, „Kong Harald er kommen herhid, og vil dræbe dig." Reidar brød ikke desmindre paa, og sagde han vilde til Kongen. Eivind saae, at han vilde bryde Døren op, dersom han ikke blev lukket ud; han gik

da hen og lukkede op og sagde: „Pokker skulde tage dig, at du saaledes raser frem til din visse Død, uden at nogen kan hjælpe dig." Reidar gik ind i Stuen for Kong Harald, og hilste ham, og sagde: „Herre!" sagde han, „lad eders Vrede imod mig fare, thi jeg kan være dig nyttig i mange Henseender, hvis du vil tilvende mig dit Venskab; jeg vil da udrette, hvad du vil sætte mig til, om der end kunde synes at være Livsfare derved. Her har jeg en Kostbarhed, som jeg vil give dig;" hvorpaa han satte den paa Bordet for Kongen; det var et Svin gjort af Sølv og forgyldt. Da sagde Kongen, i det han betragtede Svinet: „Du er en kunstfærdig Mand, saa jeg troer neppe at have seet et i sit Slags saa vel udført Arbejde, som dette;" Svinet gik derpaa om i Stuen, fra Mand til Mand, som viste hinanden det, og alle stemmede i med hverandre, at de aldrig tyktes at have seet et smukkere Stykke Arbejde. Da sagde Kongen: „Jeg vil slutte Forlig med dig, Reidar! Jeg troer jeg kan bruge dig til farlige Foretagender; du er en stærk Mand, og ikke bange, tænker jeg." Nu kom Svinet atter tilbage til Kongen; han tog det da op, og besaae endnu nøjere Arbejdet; han saae da, at det var en forgyldt So med Patter; og mærkede nu, at det var gjort ham til Spot[1], slængte strax Svinet bort, og sagde: „Saa skulde du da skee en Ulykke! Staaer nu op, Mænd, og dræber ham!" Reidar greb Svinet, og sagde: „Saa kommer jeg da til at beholde mit Kunststykke selv, naar du, Konge, ikke vil lønne mig derfor, uden med Ondt;" de sidste Ord sagde han endnu udenfor Døren, og

[1]) Svinet kunde ansees som et Billede paa Freirs Galt, men Kongen mærkede nu, at det kun var forgyldt, og ikke heelt Guld, samt at det forestillede en drægtig So, og derved sigtede til hans Fader Sigurd Syr, hvis Tilnavn syr just har denne Betydning.

foer bort fra Gaarden. Kong Harald og hans Mænd løb ud efter ham, og vilde dræbe ham; men da de kom ud, var Eivind derude med saa mange Folk, at de ikke kunde komme til at sætte efter Reidar. Kong Harald og Eivind skiltes saaledes ad, at Kongen var misfornøjet, men Reidar standsede ikke, førend han kom til Kong Magnus. Da han kom til denne, spurgte Kongen, hvorledes det var gaaet til med Kong Harald og ham; men Reidar fortalte alt, saaledes som det virkelig forholdt sig, og viste ham Svinet. Kongen sagde: „Saare kunstig er dette forarbejdet, og mindre Spot, end den, der ligger i alt dette, har min Frænde Kong Harald hævnet med megen Grusomhed; forvoven er du og med alt det opfinderiskt; aldrig havde jeg troet en Tosse kunde finde paa sligt, saa enfoldig som du lader."

29. Reidar var nu hos Kong Magnus nogen Tid, og en Dag gav han sig i Samtale med Kongen, og sagde: „Jeg vilde ønske, Konge, at du vilde tilstaae mig det, som jeg vil bede dig om." „Hvad er det?" sagde Kongen. „Jeg vilde ønske, Herre!" sagde Rejdar, „at I vilde høre paa det Kvæde, som jeg har digtet om eder." „Det vil jeg tilstaae dig," svarede Kongen. Reidar fremsagde Kvædet, og det var noget stift og forkeert i Begyndelsen, men blev stedse bedre, jo længer han kom frem; og da det var tilende, sagde Kongen: „Dette Kvæde forekommer mig underligt, og dog godt imod Enden; det har saaledes megen Lighed med dit eget Liv. Begyndelsen deraf har været underlig og bagvendt, men det vil forandre sig til det bedre, efterhaanden som du bliver ældre; herefter vil jeg vælge Lønnen for Kvædet. Der ligger en Holm her ved Norge, som jeg vil give dig; den er vel bevoxen med Græs og

et godt Stykke Land, skjønt ikke stort." Reidar sagde: „Dette er en god Gave, som man kunde vente det af eder; dermed skal jeg forbinde Norge og Island." „Jeg veed ikke, hvorledes det vil gaae til," sagde Kongen, „men det veed jeg, at mange ville være villige til at afkjøbe dig Holmen, og give dig andet Gods derfor. Nu tænker jeg det bedste er, at jeg indløser Holmen, at det ikke skal komme til Trætte imellem dig og dem, som ville kjøbe den, allerhelst da du ikke godt kan blive her i Landet for Kong Harald, thi det er let at see, hvorledes det vil gaae dig, hvis han maa raade, og det vil han komme til, hvis du tøver her længe." Kong Magnus gav da Reidar Sølv for Holmen, og han rejste efter Kongens Raad ud til Island, hvor han byede i Svarfadardal paa den Gaard, som siden fik Navn af Reidarstade; det gik med hans Liv, som Kong Magnus havde sagt, at han syntes desto raskere, jo ældre han blev, men han havde for det meste paataget sig de underlige Lader, hvorved han syntes som halvtosset; han boede til sin Alderdom paa Reidarstade, og der nedstammer en stor Slægt fra ham; hermed ender hvad vi have at fortælle om Reidar.

30. Nu vende vi tilbage til det Sted i vor Fortælling, at Svend Ulfsøn og Harald skiltes fra hinanden i Danmark; Svend laae endnu og sov, da Harald om Natten var dragen bort med sine Folk; og da Svend fik at vide, at Harald var borte, søgte han at faae Underretning om den Vej, han tog. Men da han spurgte, at Kong Magnus og Harald havde holdt en Sammenkomst og sluttet Forlig med hinanden, og at de derpaa begge havde een Hær, saa drog han med sin Hær øster for Skaanes Side, og dvælede der en Stund; men da han spurgte, at Magnus og Harald med deres Flaade havde begivet sig nord-

paa til Norge, saa sejlede Svend med sine Folk syd til Danmark, og oppebar alle kongelige Indtægter den Vinter.

31. Men i Begyndelsen af Foraaret udbøde begge Kongerne, Magnus og Harald, Leding af Norge. Det hændte sig en Gang, at de laae i samme Havn, men næste Dag var Harald først færdig, og han sejlede da strax, og om Aftenen lagde han til Havn, der hvor han og Kong Magnus agtede at blive den Nat over; Harald lagde sit Skib hen i Kongelejet, og tjeldede der. Kong Magnus sejlede senere ud paa Dagen, og kom først til Havnen, efterat Harald havde tjeldet og lagt sig til Ro; de saae, at Harald havde lagt sig i Kongelejet, og agtede at blive liggende der. Men da Kong Magnus paa sine Skibe havde ladet Sejlene falde, sagde Kongen: „Lad Folkene nu sætte sig til Aarerne langs med Bordene paa vore Skibe, og roe rask til, og nogle tage vore Vaaben frem; og hvis de da ikke ville vige Lejet for os, saa skulle vi stride." Men da Kong Harald saae, at Magnus agtede at lægge til Slag med ham, sagde han til sine Mænd: „Hugger Landtovene, og lader Skibene lægge bort fra Lejet! Vred er nu Magnus min Frænde." Det skete efter hans Befaling; de lagde bort fra Lejet, og Kong Magnus lagde sine Skibe derhen. Da de nu paa begge Sider havde gjort alting klart, gik Kong Harald med nogle Mænd ombord til Kong Magnus; denne modtog ham vel, og bød ham velkommen. „Jeg havde tænkt," sagde Harald, „at vi vare komne blandt Venner, men for et Øjeblik siden frygtede jeg næsten for, at I ikke vilde lade det saa blive; men det er et sandt Ord, man siger, at Ungdommen er hastig af sig, thi jeg vil ikke forstaae dette, Frænde! paa nogen anden Maade, end som et

barnagtigt Indfald." Da svarede Kong Magnus: „Dette var et Indfald, mine Forfædre værdigt, og ej barnagtigt, naar jeg mindedes, hvad jeg tilstod og hvad jeg afslog. Hvis denne ubetydelige Ting var skeet imod min Tilladelse, da vilde det snart være gaaet ligesaa med langt vigtigere; men det hele Forlig, som det er afsluttet med eder, ville vi holde, og paa samme Maade fordre vi af eder hvad os med Rette tilkommer." Da svarede Kong Harald, og stod op i det samme: „Det er ogsaa et gammelt Ord, at den Forstandigste giver efter;" hvorpaa han begav sig tilbage til sit Skib. Ved slige Sammenstød imellem Kongerne fandt man, at det var vanskeligt, at stille dem begge tilfreds; thi begges Folk holdt hver med sin Høvding. Kong Magnuses Mænd sagde, at han havde Ret i sin Paastand; men de mindre forstandige meente, at der herved var skeet Harald nogen Tilsidesættelse, og (hine) sagde, det burde saa være, at Kong Magnus i alle Henseender nød den største Ære. Men selve Kong Haralds Mænd meente, at der ikke var gjort nogen anden Aftale imellem dem, end at Kong Magnus skulde have Kongelejet, naar de kom lige tidlig til Havn, saa at Harald var ikke forpligtet til at lægge bort fra Lejet, naar han laae der først, og Harald, sagde de, havde baaret sig vel og forstandigen ad i denne Sag; men de, som derhos vare ildesindede, sagde, at Kong Magnus havde ved slig Adfærd viist Ubillighed mod sin Frænde, og vilde bryde Forliget paa en uretfærdig Maade. Ved slige Tvistigheder opstod der hos retsindige og forstandige Mænd megen Frygt for Kongernes Enighed, thi baade ved sligt og paa mange andre Maader viste det sig, at hver vilde have sin Mening frem, hvilket tildeels allerede her foran er yttret.

32. Kongerne Magnus og Harald havde en stor og smuk Hær, med hvilken de seilede ned til Danmark; men da Svend spurgte det, flyede han over til Skaane; Kongerne derimod bleve en stor Deel af Sommeren i Danmark, og underlagde sig hele Landet. Thorgils hed en Mand, som havde Tilnavn efter sin Moder, og hed Thorgils Birnesøn; han var i Slægtskab med Svend Ulfsøn. En anden Mand hed Thorkel Geysa. Disse Mænd vare de mægtigste blandt Almuesmændene i Danmark hos Kong Svend. Det hændte sig en Gang, at Kong Magnus og hans Mænd gik i Land paa et Sted, hvor de Mænd boede, som Kongen bar Nag til formedelst den ham viste Utroskab; Kong Harald var da med sin Hær paa et andet Sted. Kong Magnus og hans Mænd dræbte mange ved deres Landgang, men gjorde nogle til Fanger, og satte dem i Lænker; det var tidlig paa Dagen, de de kom ned til deres Skibe med tolv Fanger. De gik strax anden Gang i Land, og Kongen forbød strængelig, at ingen maatte løse Fangerne. Kongens Moder, Alfhild, var da med ham, og da de andre vare gangne i Land, sagde hun til Fangerne: „Hvem ere I Mænd, og hvad heder den smukke Mand der, som synes at være eders Formand?“ Han svarede ikke. Hun spurgte ham, om han vilde tage sit Liv af hende. Han sagde Nei. „Hvorfor ikke?“ sagde hun. „Dertil har jeg mere end een Grund,“ sagde han: „for det første vil jeg ikke være Kong Magnus tro, saa længe som han og Kong Svend begge leve, og ligge i Krig med hinanden; for det andet tænker jeg ikke, der kan nogen bedre Mand komme til at raade for mit Drab, end Kong Magnus, og han har vel Grund dertil, da jeg altid har været ham imod; der ere ogsaa kun faa, som ville lide Tab ved min Død, paa det nær

at jeg har en ung Kone og Døttre, som mulig ville ængstes over mit pludselige Frafald; men dertil kommer endnu, at det vil højligen mishage Kongen, hvis jeg bliver løsladt, og det er ubilligt, at du skal paadrage dig hans Vrede for min Skyld." Hun sagde: „Jeg seer, at du er en fornem Mand, og du skal i Sandhed have din Frihed." „Jeg vil ogsaa gierne," sagde han, „tage mit Liv af dig, Kongemoder! men søg du frit til Thorkel Geysa, hvis du nogensinde troer at behøve hans Hjelp, eller send dit Bud til ham." Derpaa lod hun dem alle tolv løse, og gaae, hvorhen de vilde. Men da Kong Magnus kom tilbage til Skibene, og bemærkede det Forefaldne, blev han overordentlig vred, og sagde: „Det er et Guds Under, at du skal overtræde min Befaling og bære dig saa upassende ad, mener du da at have mere Magt og Villie, end jeg?" Hun svarede: „Min Villie var i dette Fald ligesaa god, som din, og det kan vel en Gang hænde sig, at du finder, jeg har handlet ret." Kongen sagde: „Mange ere deres Fædre stor Tak skyldige, og ingen mere end jeg i de fleste Henseender, men dog valgte han mig ingen god Moder." Hun svarede: „Du har intet desangaaende at bebrejde ham, thi Valget stod mindre i hans Magt, end i min; men derimod burde du agte mig desto højere, eftersom jeg har valgt Fader for dig." Dermed havde deres Samtale Ende.

33. Det traf sig en anden Gang, at begge Kongerne vare gangne paa Land med en stor Hær; paa dette Tog toge de meget Gods fra de Mænd, som havde hyldet Svend Ulfsøn; mange Fanger dreve de foran sig til Skibene, og satte dem i Fjædder. Kong Magnus gik da til sin Moder, og talte i Enrum med hende; han sagde: „Bed mig nu, saaledes at det skeer i mangeś Paahør,

om Fred for den Mand, som er den fornemste blandt Fangerne." Hun svarede: "Hvorfor skal jeg nu turde bede om Fred for dine Fjender, da du dog var saa misfornøjet før, da jeg løste dem, du havde taget til Fange." Kongen sagde: "Jeg vil ikke allene tilgive det, men ogsaa gjøre dig Fyldest, fordi jeg tiltalte dig saa haardt, ved nu at opfylde denne din Begjering; thi det er uvist, hvorlænge du endnu nyder min Beskyttelse her i Verden, og det er da godt for dig at kunne søge Hjælp hos dem, som du før ved noget har forpligtet dig, thi du skal ikke sætte stor Lid til Kong Haralds Omsorg for dig, naar du ikke mere har mig." Kongen gik da bort, men hun sagde med Taarer, saa at alle hørte det, som vare tilstede: "Opfyld nu min Bøn, min Herre! og skjænk denne anseelige Mand Liv og Fred!" Kongen svarede: "Du skal visseligen see din Bøn opfyldt, Moder!" Manden blev strax løst, og han gik derpaa hen for Kongen, og takkede ham for sit Liv. Derpaa sagde han til Kongemoderen: "Du har viist mig megen Godhed, uden al Anledning fra min Side; dersom du derfor nogensinde skulde trænge til min Hjælp eller Omsorg, hvor lidet rimeligt det end nu monne synes, saa søg du kun frit til den Mand, som hedder Thorgils Birnesøn." Derpaa drog han bort.

34. Der fortælles, at begge Kongerne en Gang laae samlede ved Landet, hvor der var en tyk Skov i Nærheden, og der udbredte sig en jevn aaben Mark foran Skoven; en Dag, da det var smukt Vejr, red en Mand ud af Skoven i en prægtig Rytterdragt, det var en meget net Mand, som paa det herligste tumlede sin Hest henad Marken; derpaa udførte han mange ypperlige Ridekunster, saa at Kongens Folk havde nok at see paa og beundre; da han saaledes i lang Tid havde viist sine Kunster,

drejede han Hesten mod Folkene paa Flaaden, og raabte højt: „Jeg er Riding for Kong Magnus, og det selvsamme er Kong Harald for mig; og meget ulige ere disse Konger, Magnus og Harald.“ Derpaa vendte han tilbage til Skoven, og forsvandt der. Kong Magnus kjendte Manden, og sagde: „En berømmelig Mand er Svend Ulfsøn,“ sagde han, „havde han Folk, ligesaa tappre og djærve, som han selv er, da vilde han oftere vinde Sejer.“

35. Kongerne laae længe ved Jylland om Høsten; en Nat, da Kong Magnus laae i sin Seng, havde han en Drøm; det forekom ham, at han var hos sin Fader, den hellige Kong Olaf, og ham tyktes denne sagde til ham: „Hvilket vil du nu helst vælge, min Søn, enten nu at drage med mig, eller blive den mægtigste af alle Konger, og leve længe, og begaae en saadan Misgjerning, at du enten saare vanskelig eller slet ikke skal kunne forsone den.“ Det forekom ham, at han svarede: „Jeg ønsker, Fader! at du vil vælge for mig.“ „Da skal du drage med mig,“ sagde Kong Olaf. Kong Magnus vaagnede, og fortalte sine Mænd sin Drøm, og de fleste bleve meget nedslagne ved Fortællingen derom. Kort efter var det en Morgen tidlig, da Kong Magnus laae i Lyftingen paa sit Skib, at han heel mødig kastede Klæderne af sig, og laae i en stærk Damp; Einar Thambeskjælver var da hos ham, og sagde: „Er du syg, Herre?“ „Ja, endnu befinder jeg mig ikke ret vel, min Fosterfader!“ sagde Kongen. „Det er os en stor Sorg,“ sagde Einar, „og dine Venner ville aldrig faae Erstatning for Tabet af dig.“ Kongen sagde: „Sørg for, min Fosterfader! at min Seng bliver redt i Forrummet ude ved Skibsbordet, der maa være højere og svalere;“ saa skete; men da han var kommen i Seng der, sagde han mat: „Det nytter ikke noget; brin-

ger mig tilbage til det forrige Sted!" og man gjorde saa. Da sagde Einar: „Tal, Herre! med dine Venner om hvad der ligger dig paa Hjerte, og giv os nu gode Raad, kanskee vi ikke have lang Tid at tale med hverandre." „Saa skal være, min Ven!" sagde Kongen, „thi sandsynligviis vil denne Sygdom snart gjøre Ende paa vor Omgang og Selskab." Da kom Kong Harald derhen, og spurgte: „Er I syg, Herre?" Kong Magnus svarede: „Syg er jeg sandelig, Frænde! Jeg vil bede eder om een Ting, at I vil være mine Venners Ven." „Det er min Pligt for eders Skyld," sagde Kong Harald, „men der er dog de iblandt dem, som i deres Tanker ere sig selv nok, og skjøtte lidet om mig." Da sagde Einar: „Det nytter kun lidet at tale derom, han vil allerede forhen have betænkt, hvad han nu lover!" Harald sagde: „Er det ikke ogsaa rimeligt, og min første Pligt, at jeg er mine Venners Ven?" Einar sagde: „Tal, Herre Kong Magnus! om mere magtpaaliggende Ting, om Rigets Anliggender!" Da svarede Kong Magnus: „Det Raad giver jeg, min Frænde Harald! at du vender tilbage til Norge, dit Fosterland, og bevarer det; thi det var Aftale mellem mig og Hørdeknud, at Danevælde skulde ikke komme ud af Ætten, hvis det blev mit Rige, saa og hvis Norge blev hans, derfor have nu Kong Svend Danmark!" Kong Harald svarede: „Mig tykkes, at saavel Danmark som Norge tilhøre mig, hvis du døer." Kong Magnus sagde: „Jeg seer nu, at vor Samtale herom vil være af ringe Nytte." Kong Harald vedblev: „Hvor meget er der tilbage af den store Mængde Guld, som vi bragde til Landet, og hvoraf I fik Halvparten af os." Kong Magnus svarede: „Betragt en Gang Skibsbordene, som ere besatte med brave og berømmelige Mænd; dem har jeg givet Guldet, og derimod

erholdt deres Kjærlighed og Tjeneste, og bedre er en brav Mands Hjælp og Huldskab, end meget Gods." Derpaa gik Harald bort. Da sagde Einar: „Giv ogsaa et godt Raad, Herre! med Hensyn til din Broder Thorer; lidet Godt har han at vente af Harald, godt og vel, om han kan beholde sit Liv." Thorer kom da derhen, tilligemed en anden Mand, som hed Ref. Kongen sagde til dem: „Gaaer nu op fra Skibene til Skoven, det vil ikke vare længe, forend mine Lurer ville lyde, og det skal være eder et Tegn paa, at jeg da døer. Drager derpaa saa hurtig I kan hen til Kong Svend, og bringer ham dette mit Budskab, at han skal tage mod dig, Broder, saaledes som han vilde, jeg skulde tage mod hans Broder, hvis han sendte mig Bud paa sin Dødsdag." Thorer kunde ikke tale med Kongen for Sorg. Derpaa vedblev Kong Magnus: „I skulle ogsaa forkynde Kong Svend dette, at jeg giver ham hele Danevælde, og han skal have og beholde det fra nu af frit og freist for hver Mand." Thorer og hans Ledsager gik da paa Land, og ind i Skoven, og biede der paa hvad der vilde skee.

36. Den Gang kom en Mand til, som vi forhen have omtalt, Thorsteen Halsøn, som da nylig var kommen fra Rom, og gik op paa Kongeskibet. Thorsteen kom just til Kong Magnus paa den Tid, da denne havde givet og uddeelt blandt sine Venner næsten alt det Gods og Løsøre, som fandtes der. Thorsteen sagde, efterat han havde hilset Kongen: „Herre," sagde han, „saa glædeligt bliver nu ikke vort Møde, som jeg havde haabet, thi mig synes, at vor Skilsmisse er nær forhaanden og sørgelig; nu vil jeg ikke bede eder om Gods, men jeg vilde ønske, I vilde give mig eders Navn." Kongen svarede: „Alt Godt har du fortjent af mig, Thorsteen! du er en anseelig Mand,

og gjerne under jeg dig dette Navn, at du kan give din Søn det. Men endskjønt jeg kun har været ringe som Konge, saa ville maaskee dog nogle finde, at det er vel megen Djærvhed for en simpel Almuesmand, at bære mit Navn; men saasom jeg seer, at du beder herom med Kjærlighed og Bekymring, saa vil jeg tilvisse give dig mit Navn, men min Anelse siger mig, at med dette Navn vil følge Sorg med Værdighed."

37. Kort førend Kong Magnuses Død kom Kong Harald endnu en Gang til ham, og satte sig hos ham; da faldt Kong Magnus i en kort Døs, ligesom han sov, under hvilken hans Mund aabnede sig, og det forekom hans Mænd, som om der løb en Fisk ud af hans Mund, og den var guldfarvet, og strax igjen vilde Fisken vende tilbage i Munden paa ham, men kunde ikke komme dertil, den vendte da om og løb ind i Kong Haralds Mund, og nu forekom det Mændene, som om Fisken var mørk af Farve; derpaa vaagnede Kong Magnus, og man fortalte ham dette Varsel; men han svarede: „Dette betegner uden Tvivl, at jeg kun har kort Tid tilbage, og det kan vel hænde sig, at Kong Haralds Beslutninger blive noget mørkere og barskere, end mine." Derpaa vidnede han endnu en Gang, at han gav Kong Harald hele Norges Rige, men Svend Danmark; derefter kom hans Præster til ham, og ydede ham paa bedste Maade deres Tjeneste. Siden sagde han til sin Skosvend: „Har jeg betænkt dig med noget?" „Nej, Herre!" sagde Svenden. Kongen rakte da sin Kniv og Bælte hen til ham, som begge vare meget kostbare; men i det Svenden tog imod Kostbarhederne, saae han hen paa Kongen, og denne laae da i Dødskampen; dette virkede saa stærkt paa Svenden, at han

faldt i Afmagt, men da han kom til sig selv, vare Kostbarhederne borte, saa at han aldrig saae dem siden.

38. Kong Magnus døde tre Nætter før Apostlerne Simonis og Judæ Dag; strax da han var død, blæstes der i Lurer; dette hørte Thorer og hans Ledsager der hvor de vare i Skoven, og de formodede nu, at Kongen virkelig var død; derhos hørte de nogle Mænd tale i Skoven i Nærheden af dem; de sagde: „nu nys vare de her;" derpaa fløj nogle Pile nær forbi dem, hvoraf de formodede, at Kong Harald havde sendt nogle Mænd op i Skoven for at dræbe dem; de flygtede da bort og skyndte sig det bedste de kunde, og bleve derpaa ved at reise, indtil de traf Kong Svend øster i Skaane. Han var netop den Gang i Færd med, at begive sig ind i Sverrig, og agtede at lade den kongelige Titel fare, som han havde antaget; han var just kommen hen til sin Hest, da Thorer og hans Medfølger traf ham. Thorer kunde ikke tale til Kongen, men denne mærkede strax, da han saae dem, at de maatte have vigtige Tidender at bringe, og sagde: „Hvad Nyt er der forefaldet hos de Norske?" Da svarede Thorers Ledsager Ref, og fortalte ham Kong Magnuses Død, samt den Bestemmelse, han havde gjort paa sit Yderste, at han gav Svend hele Danevælde med det Budskab, at han skulde modtage hans Broder Thorer; Ref anbefalede brav og djærvelig Thorers Sag, og skildrede Kongen hans Sorg og Tab ved Kong Magnuses Afgang. Da svarede Kong Svend i dybe Tanker: „Dette er en vigtig Tidende," sagde han, „du, Thorer, skal være velkommen hos os, og vi skulle vise dig al sømmelig Hæder, thi jeg troer, at saa vilde hin gode Kong Magnus gjøre ved min Broder, hvis sligt havde føjet sig saa; og det vidner jeg for Gud, at aldrig mere, saalænge jeg lever, skal jeg flye fra Dan=

mark." Han steg da til Hest, og red op i Skaane; der samlede sig da mange Folk til ham, som havde spurgt for vist, at Kong Magnus var død; denne Vinter underlagde Kong Svend sig hele Danevælde, og alle Danske toge ham da til Konge. Thorer var hos ham og nød megen Anseelse, som han havde lovet ham, men han var kun lidet tilfreds, og levede ikke længe.

39. Kong Magnuses Moder Alfhild var, som man kunde vente, meget betaget af Sorg; hun lod sig føre i Land, og fik sig nogle Ledsagere.; først begav hun sig til Thorkel Geysá, der med megen Glæde tog imod hende, og hun tøvede der noget; men da det om Vinteren led henimod Julen, blev hun endnu mere bedrøvet, end før. Thorkel gik hen til hende; og sagde: „Gjerne ville vi see dig glad, Kongemoder! thi vi skulle gjøre dig alt det Gode, vi kunne." „Meget vel handler du imod mig," sagde hun, „men jeg tænker paa Julen forrige Vinter, hvis jeg nu skal drikke Juul med simple Almuesmænd." „Det er rimeligt," sagde han, „og hvis du har Lyst til at begive dig til Kong Svend, saa vil jeg følge dig derhen, thi jeg haaber, at han vil tage vel imod dig." Dette Tilbud vandt hendes Bifald, og Kongen tog meget venlig imod hende; der levede hun siden vel og fornøjet; der fortælles, at hun gav Kong Svend et herligt Jagtspyd, smukt indlagt med Guld og besat med Ædelstene.

40. Kong Magnuses Død vakte almindelig Sorg hos Almuen; han var en Mand af Middelvæxt, med regelmæssige og lyse Ansigtstræk, blondt Haar, veltalende og raadsnar, højmodig og særdeles gavmild, en god Kriger og særdeles vaabendjærv og sejersalig; han var den vennesæleste af alle Konger, saa at baade Venner og Fjender roste ham. Strax efter hans Død holdt Kong Harald Thing

med Bønderne, og bekjendtgjorde sine Mænd sin Hensigt, at drage til Viborg, holde Thing der, og lade sig tage til Konge over hele Danevælde, og derpaa indtage Landet; thi han erklærede dette ligesaa vel for sin Arvedeel, som Norge; han befalede begge Hære at styrke sig saa meget muligt, og yttrede sit Haab, at hvis de nu fik Danmark undertvunget, skulde Nordmændene til evig Tid blive de Danskes Overmænd." Da svarede Einar Thambeskjælver paa Kongens Tale, og sagde, at han fandt sig mere forpligtet til at føre sin Fosterson Kong Magnuses Lig til sin Grav, og bringe ham til sin Fader den hellige Kong Olaf, end til at stride udenlands med Kong Harald, skjønt han attraaede fremmed Rige og Ejendom. Einar endte sin Tale dermed, at han holdt det for bedre at følge den døde Kong Magnus, end nogen anden levende Konge. Han lod derpaa Liget tage og iklæde prægtigen paa Kongeskibet, og lod det sætte saa højt, at man fra de andre Skibe godt kunde see hele Ligtilberedelsen; da gjorde alle Thrønderne og mange af de andre Nordmænd sig færdige til at følge hjem med Kong Magnuses Lig, og hele Ledingshæren blev derved opløst. Harald fandt det da klogest, at vende tilbage til Norge, og først tage det Rige i Besiddelse, som han var født og baaren til, derpaa efterhaanden at styrke sig med Folk, naar det var belejlig Tid; han sejlede da søndenfra til Vigen, holdt der Borgething, og lod Bønderne tilsværge sig hele Landet; saaledes rejste han nu østenfra fra Thing til Thing, indtil han kom op til Throndhjem; han blev tagen til Konge paa hvert Thing over hele Landet.

41. Einar Thambeskjælver med alle Thrønderne sejlede med Kong Magnuses Lig; de kom til Samsø, og laae i den Havn, som Kong Magnus ofte havde plejet at ligge

i, naar han drog sønderpaa eller sydfra. Der paa Øen var en blind fattig Mand, som Kongen altid havde understøttet meget med Almisse for Guds Skyld, naar han landede der paa Stedet; den blinde Mand mærkede om Aftenen, at der vare komne mange Skibe til Øen; han lod sig da lede ned til Stranden, raabte og spurgte, hvem der var den fornemste Mand paa de Skibe. Einar svarede: „Kong Magnus Olafsøn," sagde han. Den blinde Mand sagde: „Mon Kongen vel nu vil betænke mig fattige Mand med noget, som han plejer?" Einar svarede: „Der bliver nu intet af; Kongen er død." Da blev den Elendige saa ilde tilmode, at han i lang Tid ikke kunde faae et Ord frem for Sorg, men da Smerten havde sat sig noget, sagde han: „Hvorledes mon vel I er til Sinds, Einar! vil I give mig nogen Almisse for Guds Skyld og af Ædelmodighed, og saaledes ihukomme Kong Magnuses gode Gjerninger, eller har jeg nu aldrig mere nogen Trøst at vente i min Elendighed?" Einar sagde: „Jo vissélig skal jeg tænke paa dig; „og han bestemte da, hvormegen Mad man skulde give ham af hvert Skib, hvilket tilsammen var en meget anseelig Deel Levnetsmidler; Einar lod det bringe op paa Land. Da sagde den blinde Mand: „Nu har du, Einar, viist din sædvanlige Højmodighed, og dette er mig en stor Hjælp, men jeg vilde dog endnu bede dig, hvis der er een eller anden ringe Ting, som Kong Magnus har ejet, at I vil give mig den til Trøst og Erindring." Einar svarede: „Kong Magnus forlod dette Liv saaledes, at jeg tænker, de fleste Kostbarheder i Guld og Sølv og Klæder vare bortgivne, og jeg veed ikke, om noget monne være tilbage;" han tog da i sin Pung, og fandt der en lille Guldring, og lod ham faae den, men han græd af Glæde, holdt Guldet op til sine Øjne, og Taarerne strømmede ham ned

paa Kinden og paa Guldet. Han sagde da grædende: „Jeg haabede altid det bedste, hvis jeg kunde faae noget, som havde tilhørt Kong Magnus, nu er ogsaa den Lykke bleven mig til Deel; I viste mig megen Hjælp ved eders Gave, men Kongen har dog viist mig endnu større Miskundhed, saa at jeg nu aldrig behøver andres Understøttelse, for at friste mit Liv; saa længe som jeg end har været blind, saa er jeg dog nu bleven seende med begge Øjne.” Einar gik da paa Land tilligemed en stor Mængde Mænd, og saae, at det virkelig forholdt sig saa; alle Kongens bedste Venner bleve da glade over denne Tildragelse, hvad enten nu Gud havde ladet det skee formedelst Kong Magnuses Godhed, eller hans Fader Kong Olafs Hellighed. De sejlede derpaa med Liget til Throndhjem. Da blev kvædet om denne Rejse:

Fra Sønden over Havet
I Mørkningen nu føre
Hensovet herlig Konning
De sørgelige Skibe,
Thi Kongens Hirdmænd have
Det Hoved, som var ypperst
I Verden, alt tilhyllet;
Ej siden Kummer stilles.

Men da de kom til Nideros, gik alle Borgere i Byen Liget imøde, og Ligfærden blev holdt med megen Pragt. Kong Magnuses Lig blev jordet der i Klemenskirken, hvor da ogsaa den hellige Kong Olafs Skrin blev bevaret; mangen brav Mand stod grædende ved Kong Magnuses Grav, og de bare siden i lang Tid Sorg over hans Afgang, som Odd Kikina Skald siger:

De Mænd, som mildest Konge
Til Graven bare, fældte,

Heel mange Taarer, Byrden
Var tung af slig Velgjører;
Hoffsinderne i Sorgen
Ei Graaden skjule kunde;
Tit sade de, ham tjente,
Heel kummerfulde siden.

En Dag gik Odd Skald ude meget bedrøvet; man spurgte ham, hvorledes han havde det; Odd svarede og kvad:

Jeg, siden gode Magnus
Sit Liv tilende bragde,
I svarest Baande stædes,
Og har det ondt i Verden.
Jeg hver Mands Hjælp behøver
Omvankende med Kummer;
Han døde, — hele Folket
Nu sørger, vi tillige.

Denne Tidende vakte, som vi allerede have sagt, megen Sorg hos Almuen i Norge; det bidrog ogsaa meget til at forøge Bedrøvelsen hos Magnuses mest hengivne Venner, at han ikke efterlod sig noget Afkom, uden en Datter, som endnu var ganske ung, og hed Ragnhild; og her slutte vi vor Fortælling om Kong Magnus den Gode, Kong Olaf den Helliges Søn.

42. Kong Harald kom den samme Vinter, som vi nu have fortalt om, til Norge, og da han var kommen ind til Byen Nideros, lod han stævne Orething; han erholdt der, ligesom andensteds, Kongenavn over det hele Land, og blev da ene regjerende Høvding over hele Norge; denne Vinter opholdt han sig i det Throndhjemske. Haldor Snorresøn havde, som før er fortalt, været ude i Miklegaard med Harald, og var vendt tilbage med ham

fra Garderige til Norge; han holdtes da i megen Hæder og Anseelse af Kong Harald, og var hos Kongen denne Vinter, da han sad i Kjøbstaden Nideros. Men imod Enden af Vinteren, og da det begyndte at mildne i Vejret, gjorde man sig tidlig færdig, for at drage i Kjøbmandsfærd; thi der havde været saa godt som ingen eller liden Sejlads fra Norge, formedelst Ufreden imellem Norge og Danmark og den deraf følgende Tvang. Da det nu kom ud paa Vaaren, mærkede Kong Harald, at Haldor Snorresen blev ilde tilmode; Kongen spurgte ham en Dag, hvad der laae ham paa Hjerte. Haldor svarede: „Jeg længes efter at rejse ud til Island, Herre!" Kongen sagde: „Mange kunde vel have større Aarsag til Hjemvee, end du; men hvor faaer du Skibslejlighed fra, og hvorledes vil du raade med dit Gods?" Han svarede: „Det tænker jeg let at kunne raade med, thi jeg ejer ikke mere, end hvad jeg staaer og gaaer i." „Da er du slet lønnet," sagde Kongen, „for lang Tjeneste og mangen udstanden Fare, jeg skal give dig Skib og Ladning, at din Fader kan see, du ikke har tjent mig for intet." Haldor takkede Kongen for sin Gave. Faa Dage efter kom Haldor til Kongen, og denne spurgte ham, hvor mange Skibsfolk han havde antaget. Han svarede: „Alle Kjøbsvende have allerede ladet sig hyre, og jeg kan ikke faae en eneste Mand; jeg tænker derfor, at det Skib, I gav mig, faaer blive her tilbage." Kongen sagde: „Da kommer min Gave dig kun lidet til Nytte, men lad os endnu bie og see, hvorledes vi komme ud af det med at skaffe Roerkarle." Næste Dag blev blæst til et Møde i Byen, og forkyndt, at Kongen vilde tale med Borgerne og Kjøbmændene; Kongen kom silde til Mødet, og viste sig med et bekymret Aasyn, da han endelig kom; han sagde: „Vi have hørt,

at der skal være udbrudt Ufred i vort Rige, øster i Vigen; Danekongen Svend har udrustet en Hær, og vil tilføie os Skade, men vi ville paa ingen Maade opgive ham vort Land; vi forbyde derfor alle Skibe at reise fra Landet, førend jeg af hvert Skib har erholdt hvad jeg ønsker, saavel af Folk, som af Levnetsmidler, undtagen en lille Knør, som Haldor Snorresøn eier, og som skal gaae til Island; skjønt dette maaskee vil tykkes eder, som allerede have gjort eder færdige til at løbe ud, vel strængt, saa tvinger dog Nødvendigheden os til dette Paabud, men bedre syntes det os, hvis vi kunde sidde i Fred og Ro, og hver fare, hvorhen han vilde." Derpaa opløstes Forsamlingen. Kort efter kom Haldor til Kongen; denne spurgte ham, hvorledes det gik ham med Udrustningen til hans Reise, og om han havde faaet sig nogle Roerkarle. Haldor svarede: „Ja nu har jeg faaet mere end nok, thi der komme langt flere til mig og forlange Hyre, end jeg er i Stand til at modtage, og de løbe mig saaledes paa Døren, at de ere færdige at rive mit Huus ned, saa at jeg hverken Nat eller Dag har Ro for deres Begjering herom." Kongen sagde: „Behold nu de Roerkarle, du allerede har antaget, og lad os see, hvad der nu videre følger." Næste Dag blev atter blæst til Møde, og forkyndt, at Kongen atter vilde tale med Kjøbmændene; denne Gang kom Kongen betids til Mødet, thi han var blandt det første Sæt, og havde da et meget mildt Aasyn; han stod op og sagde: „Nu har jeg en god Tidende at bringe; det er ikke andet end Opspind og Løgn, hvad I hørte om Ufreden igaar; vi give nu hvert Skib Lov til at fare fra Landet, hvorhen enhver lyster at seile; komme tilbage om Høsten, og bringer os Kostbarheder med, og

I skulle derimod have vor Bevaagenhed og Gunst." Alle Kjøbmænd, som vare der forsamlede, bleve meget glade derover, og priste Kongens herlige Ord. Haldor sejlede til Island om Sommeren, og var den Vinter hos sin Fader; næste Sommer sejlede han atter ud, og kom til Kong Haralds Hof; men man fortæller, at han da ikke altid fulgte med Kongen, som før, og om Aftenen, naar Kongen gik til Sengs, blev han siddende tilbage.

43. En Mand hed Thorer Englandsfarer; han havde været en meget anseelig Kjøbmand, og i lang Tid faret paa forskjellige Lande, og bragt Kongen Kostbarheder hjem. Thorer var Kong Haralds Hirdmand, og den Gang meget gammel. Thorer kom i Samtale med Kongen, og sagde: „Jeg er, som I veed, en gammel Mand, og bliver nu træt og skrøbelig, jeg føler mig nu ikke mere i Stand til at følge Hoffæderne med at drikke Minde og andre Dele, som vedbør; jeg maa nu see mig om en Forandring heri, skjønt det er bedst og behageligst, at være hos Eder." Kongen svarede: „Det er let for os at komme ud af den Vanskelighed, min Ven! bliv ved Hirden, og drik, med min Tilladelse, saa lidt og saa meget, du selv vil." Baard hed en Mand fra Oplandene, en brav Mand og ikke gammel; han stod i stor Yndest hos Kong Harald; Baard, Thorer og Haldor vare Sidekamerader; og en Aften da Kongen gik forbi det Sted, hvor de sad og drak, gav Haldor just i samme Øjeblik Hornet fra sig; det var et stort og vel poleret Dyrehorn; han saae da grant derigjennem, at han havde drukket godt det halve mod Thorer, men for ham gik det kun langsomt med at drikke; da sagde Kongen: „Seent lærer man dog Mænd at kjende, Haldor!" sagde han, „da du saaledes paa Ridingviis drikker omkaps med en gammel Mand, og løber efter Kvindfolk ved Af-

tenstide, men følger ikke din Konge." Haldor svarede ikke et Ord, men Baard mærkede paa ham, at Kongens Ytring mishagede ham meget. Strax om Morgenen tidlig begav Baard sig til Kongen; „Nu er du tidlig paa Færde, Baard!" sagde denne. „Jeg er nu kommen," svarede Baard, „at foreholde eder, Herre! at I igaar Aftes talke Haldor, eders Ven, ilde og ubilligen til, da I bebrejdede ham, at han drak som en Sinke; thi det var Thorers Horn, og han havde faaet nok, og agtede da at bære det hen til Drikkekarret, men Haldor tog imod det, og drak for ham mere end Halvdelen; det er ogsaa aldeles usandt, hvad I sagde, at han var letfærdig af sig, derimod vilde hans Venner ønske, at han fulgte eder noget ivrigere." Kongen sagde, at han og Haldor vilde komme tilrette om den Sag, naar de mødtes. Baard gik da hen til Haldor, og sagde, at Kongen talte Godt om ham, og at det var bedst, han ikke lagde saadanne Yttringer paa Hjerte, som Kongen ikke meente noget med; Baard gjorde sit Bedste med at mægle imellem dem. Det led nu saaledes frem, at der var nogen Spænding imellem Kongen og Haldor. Men ved Juletider bleve, som Skik var, Folk dømte i Drikkebøder; og een Morgen i Julen blev Ringningen forandret, da Kjertesvendene gave Klokkerne Penge for at ringe langt tidligere, end sædvanlig; Haldor blev da tilligemed en stor Mængde andre Mænd dømt i Drikkebøder. Om Dagen satte de sig i Halmen, og skulde drikke deres Bøder ud. Haldor sad paa sin sædvanlige Plads, men de bragde ham ikke desmindre Bødehornet; han afslog at drikke det; man underrettede Kongen derom; „det kan ikke være sandt," sagde Kongen, „han vil nok tage derimod, naar jeg bringer ham det;" han tog da Bødehornet, og gik hen dermed til Haldor; denne rejste

sig, da Kongen kom; og denne bad ham at drikke sine Bøder. Haldor svarede: „Jeg troer ikke, at være falden i Straf, endskjønt I finde paa allehaande Kneb, og forandre Ringningen allene for at Folk kan falde i Bøder.“ Kongen sagde: „Du kommer nu til at drikke dine Bøder, ligesaa godt som de andre.“ „Maaskee,“ sagde Haldor, „du mager det saa, Konge, at jeg drikker disse Bøder, men aldrig vilde Sigurd Syr have nødt Snorre Gode til sligt imod hans Villie;“ han tog da Hornet, og drak, men Kongen blev meget vred, og gik tilbage til sin Plads. Men den ottende Dag i Julen uddeeltes Solden til Mændene; det Sølv, som da uddeeltes, kaldte man Haralds-Slæt, det var for største Delen Kobber; men da Haldor tog mod sin Sold, havde han den i Skjødet paa sin Kappe, og betragtede den, og syntes det var ikke reent Sølv; han slog da med sin anden Haand nedenunder Kappen, saa at Sølvet faldt ned i Halmen. Baard sagde: „Nu handlede du ilde dermed, Kongen vil ansee det for en stor Fornærmelse, naar hans Sold kastes saaledes hen.“ Haldor svarede: „Sligt bryder jeg mig ikke om; det har vel ingen Fare!“

44. Efter Julen lod Kongen sine Skibe gjøre færdige, da han agtede at sejle sydpaa, men da Kongen næsten var færdig, gjorde Haldor sig endnu ikke i Stand. Baard spurgte ham, hvorfor han ikke gjorde sig færdig. „Thi jeg agter slet ikke at rejse,“ sagde Haldor, „jeg seer, at Kongen ikke bekymrer sig om mig.“ „Det er dog vist nok hans Villie,“ sagde Baard, „at du skal rejse med.“ Baard gik strax til Kongen, og sagde ham, at Haldor gjorde sig ikke færdig; „du vil uden Tvivl mene,“ sagde han, „at du vanskelig vil faae en Stavnbo i hans Sted.“ „Siig ham,“ svarede Kongen, „at det er min Mening, at

han skal følge med mig, samt at den Spænding, som nu i nogen Tid har været os imellem, ikke er alvorlig meent." Baard opsøgte Haldor, og sagde ham, at Kongen paa ingen Maade vilde undvære hans Tjeneste, og efter hans Overtalelser gjorde Haldor sig færdig, og drog med Kongen. En Nat, da de nu sejlede, sagde Haldor til den Mand, som styrede Kongens Skib: „Drej af!" Men Kongen sagde til Styrmanden: „Hold ligefrem!" Haldor sagde anden Gang: „Lad falde af!" Kongen befalede ham, at styre lige ud. Haldor sagde: „I stævner lige paa Skæret." Derpaa løb Skibet saa haardt paa Skæret, at Nederdelen deraf strax brødes, og man maatte da see at komme til Land paa de andre Skibe; hvorpaa Telte bleve rejste, og Skibet gjort ved. Morgenen efter vaagnede Baard ved, at Haldor bandt sin Skindseng[1] sammen; „hvad har du nu for, Fostbroder!" sagde Baard. Haldor svarede: „Jeg vil ud paa den Skude, som ligger kort herfra, maaskee vi ikke længer fortrædige hinanden, hvis hver farer sin Vej; jeg vil ikke, at Kongen oftere skal fordærve sine Skibe eller andre Kostbarheder, mig til Foragt." Baard sagde: „Bi endnu, Kamerad! indtil jeg har talt med Kongen." Men da Kongen saae Baard komme, sagde han: „Nu er du aarle paa Benene, Baard!" „Det gjøres atter Behov," sagde Baard, „Haldor er i Færd med at drage bort, og mener, som sandt er, du har handlet uvenlig imod ham, og det er en vanskelig Sag at have med eder to at gjøre; han vil nu tilbage til Throndhjem til sit Skib, og sejle i Vrede ud til Island; I skilles da ikke vel ad, og det er min Mening, at du neppe faaer dig nogen anden Mand, der er saa paalidelig, som han." Kongen meente, de vilde nok endnu blive forligte, og sagde, han vilde ikke lægge

1) Hængekøje.

det paa Hjertet. Baard vendte da tilbage, og sagde Haldor Kongens venlige Ord. Haldor svarede: „Til hvad Ende skal jeg længer tjene ham, da jeg ikke faaer min Sold ærlig og redelig." Baard sagde: „Tal ikke om det! Du maa vel finde dig i samme Behandling, som Leensmænds Sønner nyde og taale, og heller ikke handlede du skaansomt dermed forleden, da du kastede Sølvet i Halmen og lod det spildes, og du kan troe, at Kongen finder ved slig Adfærd megen Foragt viist imod sig." Haldor svarede: „Da kan jeg dog ikke vide, om den Bistand, jeg har ydet Kongen, en eneste Gang har været saa uefterrettelig, som den Sold, Kongen giver." „Det kan være sandt," sagde Baard, „bi endnu efter mig, jeg vil endnu en Gang til Kongen." Baard kom for Kongen, og sagde: „Opfyld min Begjering, Herre! lad Haldor faae sin Sold i reent Sølv, thi han fortjener det." Kongen svarede: „Finder du ikke det vel djærvt, at forlange anden Sold for Haldor, end den Leensmænds Sønner tage imod, efter den foragtelige Maade, paa hvilken han sidste Gang handlede med Solden?" Baard svarede: „Det er at tage i Betragtning, Herre! som er af langt større Værd, hans Mandighed, og saa eders langvarige Venskab, og derhos din Højmodighed; men du kjender Haldors Sindelag og Vanskelighed, og det er din egen Ære, at vise ham Hæder." Kongen sagde: „Du taler som en brav Mand; lad ham da faae Sølvet!" Det skede da saa, og Baard bragde Haldor tolv Øre brændt Sølv, og sagde: „Seer du nu, at du faaer af Kongen, hvad du forlanger." Haldor svarede: „Jeg vil dog ikke oftere være paa Kongeskibet, men vil han nu længere have mit Følgeskab, da skal han give mig et Skib til min Befaling og Ejendom." Baard sagde: „Det lader sig ikke gjøre, at Leensmænd

skulle afstaae deres Skibe til dig, du er ogsaa altfor begjerlig." Haldor sagde, han vilde ikke følge Kongen, med mindre det blev tilstaaet ham. Baard drog hen, og fortalte Kongen hvad Haldor forlangte, „og hvis det øvrige Mandskab paa det Skib," sagde han, „bliver ligesaa paalideligt, som Befalingsmanden, saa vil det være dig en stor Hjælp." Kongen sagde: „Skjønt dette synes vel meget forlangt, saa vil jeg dog ikke berøve mig Haldors Følgeskab." Kongen lod da kalde een af sine Leensmænd, Svend fra Lyrgja, til sig, og sagde til ham: „Du er en storslægtet og forstandig Mand, Svend! jeg vil nu have dig hos mig paa mit Skib, og du skal være med i mine Raadslagninger." Han svarede: „Hidtil har du for det meste haft andre Mænd i dit Raad, jeg er ogsaa kun lidet skikket dertil, men hvem har du da tiltænkt mit Skib?" „Haldor Snorresón skal have det," sagde Kongen. Svend svarede: „Det havde jeg dog aldrig tænkt, at du vilde lade en Islænder tage Skibsbefalingen fra mig." Kongen sagde: „Hans Slægt er ikke slettere paa Island, end din er i Norge; her er ogsaa mange endnu i dette Land, som kun i meget faa Led kunne regne sin Slægt op til mægtige og berømte Mænd." Det maatte nu være som Kongen vilde, og Haldor tog mod Skibet; Kongen styrede øster til Vigen, og tog der paa Gjæsteri.

45. Det var en Dag, da Kongen sad og drak tilligemed mange af sine Mænd, og Haldor var derinde i Stuen; da kom hans Svende derind, og vare ganske vaade; de fortalte, at Svend og hans Folk havde taget Haldors Skib, som de skulde bevogte, og kastet dem i Søen; Haldor stod strax op, og gik for Kongen, og spurgte, om han maatte beholde det Skib, han havde givet ham, eller om den Gave ikke skulde staae ved Magt? Kongen

sagde, at det skulde blive ved hans Løfte, og kaldte strax paa sine Hirdsvende, til at følge Haldor, og befalede dem at bemande sex Skibe paa det bedste for at sætte efter Svend. De gjorde saa, og droge ud, for at opsøge Svends Folk, og fandt dem. Svend lod sig forfølge til Land, og de løb op i Skoven, men Haldor tog Skibet tilbage, og drog til Kongen dermed. De sejlede mod Enden af Sommeren nord til Throndhjem, og Kongen sad i Kjøbstaden om Vinteren. Svend i Lyrgja opholdt sig den Vinter paa sine Gaarde, og sendte Bud til Kong Harald, at han ganske vilde give sin Sag angaaende Skibet ham i Vold, men helst vilde han dog kjøbe Skibet af Haldor, hvis det saa behagede Kongen; men strax da Kongen saae, at Svend stød hele Sagen under hans Dom, da vilde han indrette det saa, at de begge kunde være fornøjede; han bad derfor Haldor om at sælge sig Skibet, og kjøbte det af ham, og betalte ham strax dets Værd i Guld og brændt Sølv, saa at der ikke skortede mere, end en halv Mark Guld; Haldor krævede dette saa smaat, men det blev dog ikke betalt. Men i Begyndelsen af Vaaren sagde Haldor til Kongen, at han om Sommeren vilde ud til Island, og saae gjerne, at Resten af Skibets Værd nu blev ham betalt. Kongen unddrog sig Betalingen, og det mærkedes nok, at han aldrig kunde lide, naar Haldor krævede, men dog forbød Kongen ham ikke Rejsen til Island. Haldor gjorde sit Skib i Stand om Foraaret; en Aften silde, da han var ganske færdig, lagde han ud af Aaen; der havde da rejst sig en god Bør. Haldor gik i Baaden med nogle Mænd, og roede ind til Bryggen; der lagde han Bagstavnen til, lod een Mand holde Baaden der, og befalede de andre at blive siddende ved Aarerne, og saaledes bie efter ham; han gik allene fuldtbevæbnet

op i Byen, og hen til det Herberge, hvor Kongen og Dronningen sov; men det gjorde nogen Støj, i det han gik ind, saa at de begge vaagnede derved, og Kongen spurgte, hvem der saaledes brød ind til dem om Natten. „Det er Haldor, her er," sagde han, „jeg er nu færdig til at rejse bort og Vinden er god, og det er nu bedst at betale mig de tilbagestaaende Penge." „Det kan ikke skee nu saaledes i en Hast" sagde Kongen, „bi til i Morgen, og vi skulle da betale dig." „Jeg vil have det nu strax," sagde Haldor, „denne Gang vil jeg ikke gaae forgjæves, thi jeg kjender dit Sind og veed, at du ikke synes om denne min Færd og Manen, hvordan du end lader nu; lidet vil jeg troe dig herefter; og det er ikke rimeligt, at vi træffes saaledes ofte, at Fordelen er paa min Side, jeg vil derfor nu benytte den. Jeg seer at Dronningen har en stikkelig stor Ring paa Haanden, giv mig den!" Kongen sagde: „Saa kommer vi først til at søge Vægtskaalen op og veje Ringen." „Det behøves ikke, sagde Haldor, „jeg tager den for Fyldest for mit Tilgodehavende; du skal ikke spille Gjæk med mig denne Gang, lad mig nu snart faae den!" Da sagde Dronningen: „Lad ham faae Ringen, som han forlanger! Seer du ikke, at han staaer med opløftet Sværd over dig." Hun trak da Ringen af, og gav Haldor den; han tog den, og takkede dem begge for god Betaling, og bad dem leve vel. Han gik derpaa hastig ud, ned til Baaden, hvor hans Mænd paa det ivrigste brugte Aarerne, og roede ud til deres Skib, løftede strax Anker, og hidsede Sejl; men de havde aldrig saa snart vendt, førend der overalt hørtes Blæsen af Lure i Byen; tilsidst saae de, at tre Langskibe vare blevne lagte ud, og styrede efter dem. Det var stærk staandende Bør og Knerren sejlede godt; men da Kongens Mænd saae, at

Haldor kom fra dem, vendte de tilbage, men han stak ud i Søen, og saaledes skiltes de ad; han fik god Bør til Island, og han og Kong Harald saae aldrig mere hinanden.

46. Haldor Snorresøn var en velvoxen og smuk Mand, overmaade stærk og vaabendjærv; det Vidnesbyrd gav Kong Harald Haldor, at han blandt alle Mænd under sit Ophold hos ham havde været den, som mindst bevægedes ved ethvert uventet Tilfælde, hvad enten der var Mands Fare eller glædelig Tidende forhaanden, han yttrede dog hverken større eller mindre Glæde; han hverken nød nogen Spise eller drak eller sov mere eller mindre, end han ellers plejede, hvad enten det gik ham vel eller ilde. Haldor talte kun lidet, var ordknap og frisindet i sin Tale, barsk og stolt, og nidkjær i alt, med hvem han end havde at gjøre; men dette passede ilde med Kong Harald, da han havde Tjenestemænd nok foruden ham; kun lidet stemmede de derfor med hinanden, efter at Harald var bleven Konge i Norge. Da Haldor kom til Island, satte han Bo paa Gaarden Hjardarholt. Nogle Aar senere sendte Kong Harald Bud til Haldor Snorresøn, at han skulde gjøre en Udenlandsrejse, og endnu en Gang opholde sig hos ham, og lovede ham endnu større Hæder, end før, og at ingen af Almuestand skulde han stille højere i Norge, hvis han vilde adlyde dette hans Bud. Haldor svarede, da man bragde ham dette Kongens Budskab: „Jeg vil aldrig herefter drage til Kong Harald, hver maa nu være fornøjet med sin Deel; jeg kjender hans Sind, og veed grant, at han vilde holde, hvad han lovede, ikke at stille nogen Mand i Norge højere, end mig, hvis jeg vilde komme til ham, thi han vilde lade mig hænge i den højeste Galge, hvis

han maatte raade." Men i Kong Haralds sidste Levedage fortælles der, at han sendte Bud til Haldor Snorresøn, og bad ham sende sig nogle Rævebælge, som han vilde lade berede til at lægge over sin Seng, thi Kongen syntes da at trænge til noget varmt; og da dette Budskab kom til Haldor, da siges der, at han først brød ud i disse Ord: „Ældes nu Hanen," sagde han, men sendte ham dog Bælgene, som han havde forlangt; men Haldor rejste ikke udenlands siden den Tid han og Kong Harald skiltes ad i Trondhjem, som nys er fortalt; han boede paa Hjardarholt til sin Alderdom, og blev en gammel Mand.

47. Da Kong Harald Sigurdsøn havde regjeret en Vinter over Norge efter hans Brodersøn, Kong Magnus den Godes Død, udbød han næste Vaar Leding af hele Landet, nemlig halv Alminding[1] af Folk og Skibe, og sejlede med denne Hær ned til Danmark; han laae længe om Sommeren ved Jylland, hærgede der vidt omkring, og skjændte og brændte Landet. Kong Harald lagde med sine Skibe ind i Godnesfjord, og imedens han laae der, kvad han dette:

Vi lade, medens Kvinden
For Ægtemanden kjæler,
I Gudenaaens Munding
Vort Skib for Anker ligge.

Da talte Kongen til Thjodolf Skald, og bad ham digte det manglende til; han kvad:

En anden Sommer længer
Mod Sønden, spaaer jeg, Hagen
(Vi tit den synke byde)
Koldnebbet Snekken fæster.

Dertil sigter Bølverk i sin Drape, at Kong Harald den

[1] Opbud.

næste Sommer efter Kong Magnuses Død drog med sin Hær ned til Danmark; han kvad saaledes:

Af Land udbød du Leding,
De favre Skibe Søen
I næste Aar omsuste,
De pløjed svare Bølger;
Mørkladne kostbar Flaade
De bare, til for Kysten
Dem skuede de Danske,
De ilde farne vare.

48. Der fortælles, at Thorkel Geysa gav Svend Kongenavn om Vinteren paa Viborg Thing; men alle de Danske, og fornemmelig Thorkels Døttre, gjorde den Vinter meget Nar af Kong Harald og Nordmændene; de sagde om dem, at de torde ikke fare med Krigsskibe til Danmark. Geysas Døttre skare Ankere af Ost, og sagde, at de kunde fuldtvel holde Kong Haralds Krigsskibe, som han vilde vinde Danmark med; og megen anden Spot dreve de med Nordmændene. Men da Kong Harald var kommen til Danmark, og gik i Land fra Skibene, sagde han til sine Krigere: „Her kort oppe i Landet er Thorkel Geysas Gaard, den Mands, som gav Svend Kongenavn, og som er een af vore største Uvenner; jeg tænker, at Thorkel og hans Døttre nu vil komme til at bekjende, om Nordmændene tør vove at komme til Danmark, eller om vore Ankere monne være gjorte af Ost eller de befindes noget trofastere." Og da de kom til Thorkels Gaard, satte de strax Ild paa Husene, men saasnart de Mænd, som vare derinde, mærkede at Ilden greb om sig, bade de om Fred og Lov til at gaae ud. Da svarede Kong Harald: „Skjønt det var rimeligere, at Geysas Døttre brændte inde her, saa har jeg dog ikke noget imod, at de nu en Gang

prøve, om norske Fjæddre kunne fæste paa danske Been;" Gaarden blev da brændt, men Thorkels Døttre førte bundne til Skibene; da blev følgende kvædet:

Af Valle-Ost udskare
Skibsrustning danske Møer
Og Anker-Hager, Kongen
Det eggede til Vrede.
I denne Morgen mangen
Mø seer Jern-Ankre svære
Vor Hersters Skibe holde,
Dog sikkert ej med Latter.

Man fortæller, at den Spejder, som havde seet Kong Haralds Flaade, sagde til Thorkels Døttre: „I sagde jo, Geysas Døttre! at Kong Harald vilde ikke komme til Danmark." Dotta Thorkelsdatter svarede: „Ja det var den Gang." Thorkel udløste sine Døttre med en overordentlig stor Sum; saa siger Grane Skald:

Kaad Mø, som maatte flygte
For sig i Skovens Afkrog
At skjule, der lod aldrig
Af Øjne Graad hentørres.
Til Kysten fiendtlig Flygtning
Jog Nordmænds bolde Konning,
Men Dotta's Fader hende
Med Guld udløse maatte.,

Kong Harald hærgede hele den Sommer i Danmark, fik uhyre Bytte, men blev dog ikke Herre over noget af Landet denne Sommer; han holdt Slag med de Danske ved det Sted, som hedder Thjolenæs; saa siger Grane:

De Danskes Blod gav Drotten
Nys Ørnens Barn at drikke,
Ved Thjolenæs han Ravnen

Indbød til herligt Gilde;
Rovfugles Slægt ret vide
Paa slagen Val sig frydet,
Af Jyder Ulven nærte
Sig, ham det vel bekomme!

49. Kong Harald vendte tilbage om Høsten, og var hjemme i Norge om Vinteren. Næste Vinter efter Kong Magnuses Død giftede Kong Harald sig med Thora, Thorberg Arnesøns Datter; de havde to Sønner sammen, af hvilke den ældste hed Magnus, den anden Olaf. Kong Harald og Elisabet havde to Døttre, af hvilke den ene hed Maria, den anden Ingeborg. Det næste Foraar efter det Hærtog, som vi nys fortalte om, udbød Harald en Hær, og drog til Danmark, og dette gjorde han siden den ene Sommer efter den anden, som Stuf siger:

Da lagdes Falster øde,
Af Skræk var Folket rammet,
Sig glæded Ravn, men bange
Hvert Aar de Danske vare.

50. Kong Svend regjerede over hele Danevælde, efterat Kong Magnus var død; han sad stille hver Vinter, men laae ude paa Skibene med alle sine Krigsfolk hver Sommer, og truede med, at han med de Danskes Hær vilde drage op til Norge, og der øve ligesaa meget Hærværk, som Harald gjorde i Danmark. Om Vinteren sendte Svend efter Overlæg med sine Høvdinge og andre Landets Indbyggere, nogle Mænd op til Norge til Kong Harald; de sagde Kongen deres Ærende, at Kong Svend og alle danske Høvdinger forlangte, at Kong Harald om Sommeren skulde komme med sin Hær nordfra, og Svend vilde da komme ham imøde med sin søndenfra, og skulde de da mødes i Elven, og stride der, til de ikke kunde mere

eller bleve forligte. Kong Harald svarede paa dette Budskab saaledes: „Det er en mandelig Begjering af Kong Svend og de Danske, og det skulde jeg ønske, hvis dette Møde finder Sted, at de Danske længe mindes det, men det Budskab skulle I bringe Kong Svend og de Danske, at jeg vil møde dem i Sommer." Sendebudene vendte med dette Ærende tilbage til Kong Svend; begge rustede da deres Flaade den hele Vinter, og begge Kongerne havde al deres Magt ude Sommeren efter. Denne Sommer kom Thorleik den Fagre fra Island, og gav sig til at digte en Flok[1] om Kong Svend Ulfsøn; da Thorleik kom til Norge, spurgte han, at Kong Harald var dragen ned til Elven, Kong Svend imøde; da kvad han:

Paa Stridens vaade Veje
Det ventes kan at Thrønders
Krigslystne Hær skal Kongen
Til Kamp udrustet finde.
Dog, hvo den anden fælder
Fra Livet eller Riget —
Derfor Gud raade! Sjelden
Svend paa Forlig mon tænke.

Og fremdeles kvad han:

Bred Harald, han som ofte
Rødt Skjold for Kysten viser,
Fra Norden fører Skibe.
Ret brede ud paa Havet.
Svends Snekker, zirlig malte,
Med gyldne Snabler smykte,

[1]) Flok (Flokkr) betyder egentlig en Klynge eller Samling; i Særdeleshed en Art af Digt, som bestod af mange Stropher, og saaledes kunde kaldes en Vers-Samling.

Fra Sønden, over Søen,
Alt ham imøde glide.

51. Kong Harald kom til det aftalte Stævnemøde med sin Hær; da hørte han, at Kong Svend laae med sin Flaade nede ved Sjælland; da sagde Kong Harald:

Løjet for Balder har Balder —

Thjodolf fortsatte strax Verset, og sagde:

Hin, der i Sønden Landet
Forvalter, ej sig finde
Til aftalt Slag nu lader;
Dog han, som Nord behersker,
Hid drog paa søvant Flaade;
Vist, Konge! meer ordholden
Du er, som kjek og ædel.

„Det er sandt, Skald!" sagde Kongen, „at Svend har svigtet Stævnemødet; kanskee finde de Danske det bekvemmere, at drive Svin til Skovs, end at stride med os Nordmænd; men siden de ikke vil holde os det aftalte Møde, saa ville vi hjemsøge dem, og øve i deres Rige samme Hærværk, som før, eller endnu værre." Kong Harald deelte da sin Hær; Bondehæren nord fra Landet lod han vende tilbage; men drog selv med sin Hird og Leensmændene, og havde tillige de af Bønderne med sig, som boede nærmest ved de Danske. Med denne Hær drog Kong Harald ned til Jylland og forbi Thy, og de fore da med Hærskjold over Landet, brændte Bygderne, og dræbte de Mænd, de kunde faae fat paa, men de fleste flyede, som kunde komme afsted, som Stuf Skald siger:

For Drotten ej at møde
Til Thy de hastig flygted;
Modigt er Haralds Hjerte,
Hans Aand betvinger Lande.

De droge heelt ned til Hedeby, hvor de bemægtigede sig mange af Danekongens Kostbarheder, og ranede alt Gods, samt gjorde Folket og mange mægtige Mænds Kvinder, som vare flygtede derhen, for at søge Skjul, til Fanger. Derpaa indtoge de og brændte hele Staden; da digtede Kong Haralds Mænd følgende:

I Hedeby vi lode
Den hele Stad fortæres,
Brat mellem begge Ender
Af Brand, det Puds ej glemmes.
For Svend i Nat udførtes
Det Værk, før Dagen gry'de,
Ved Borgens Fløj saaes Flammen
Fra Huse klar sig rejse.

Dette omtaler ogsaa Thorleik den Fagre i sit Digt, da han spurgte, at der intet Slag var bleven af ved Elven:

Hvorledes hæftig Konning
Til Hedeby har draget,
Kan nu den Fyrste fritte,
Som før det ikke hørte;
Af tomme Ord bedraget
Drog Harald, ufornødent,
Til Drottens By, med Flaaden,
Af Vinden ført til Havnen.

Derefter sejlede Kong Harald igjen nordefter; han havde tresindstyve Skibe, for det meste store, og beladte med Bytte, som de havde taget om Sommeren. Men da de sejlede nordpaa fra Thy, kom Kong Svend med en stor Hær ned fra Landet; han raabte paa Kong Harald, og sagde: „Det er nu bedst," sagde han, „at lægge til Land, og gaae op og stride med os Danske; I skulle nu ikke

længer bruge Haansord om os, at vi ikke tør møde eder, skjønt det nu er noget længer ud paa Sommeren, end Stævnemødet blev bestemt imellem os; vi tænke, at denne Mandeprøve skal være eder mere end en tom Trusel, skjønt Danekongen kun er ringe af sig, at stride med ham med fylket Hær, heller end at tage Kalv eller Kid eller Folks Kostbarheder, hvor der ingen er, som kan sætte sig til Modværge, saaledes som I stedse have gjort her i Danmark." Kong Harald svarede: „Det tænker jeg monne være mange bekjendt, at vi have stridt med flere, end med værgeløse Bønder eller fejge Uslinger; saa var ogsaa vort Møde aftalt ved Elven, at I foreslog det, og det var kongkligt, men det syntes os lidet hæderligt, at bryde det Tilbud, I selv havde gjort, da en stor Hær var samlet; lidet sømmede det sig for eder som Høvding, at lægge Vind ene paa det, som gik ud paa Svig, og derved at udsætte eder for mangen Mands slette Omtale; det er nu ikke mere end en passende Hævn for de Danskes Falskhed, om vi i Sommer have overfaret deres Bygder. Det haaber jeg ogsaa, hvis de Danske vare komne os saa nær, at vore Vaaben kunde naae sammen, vilde vi have prøvet en Dyst med dem, som de længe skulde have husket; men nu var det os saa meget lettere, at handle med deres Ejendom efter vort Godtbefindende, som de værgede hverken deres Gods eller deres Kvinder, af hvilke I nu her kunne see mange fangne og sorrigfulde. Men her at gaae op paa Land, som du byder, og stride mod hele den danske Hær med saa faa Folk, som vi have, det er ikke min Lejlighed; men stride ville vi paa Skibene, hvis du vil, skjønt de Danske ere en halv Gang saa mange;" saa siger Thorleik:

Svend, vist i heldigst Time
Til Verden født, nu gjorde

Det Tilbud, at paa Landet
De tappre kjæmpe skulde;
Dog Harald, hvas i Kampen,
Ej det antage vilde,
Men sagde sig at være
Ombord til Søslag villig.

52. Derpaa sejlede Kong Harald nord forbi Vendilskage, der fik de Modvind, og lagde derfor ind under Lesø, og laae der om Natten. Da kom der en tyk Taage, som lagde sig over Søen; men paa Morgenstunden da Solen stod op, saae de paa den ene Side ligesom flere Ilde brænde paa Havet. Dette blev sagt til Kong Harald; han betragtede det, og sagde strax: „Lad paa det hurtigste Tjeldingerne paa vore Skibe tage ned, og Mænd sætte sig til Aarerne; det er de Danskes Hær, som kommer imod os, Taagen maa have løftet sig der hvor de ere, og det maa være Morgensolen, som skinner paa deres guldbelagte Dragehoveder." Det var saaledes som Kong Harald sagde; Kong Svend var kommen med en overordentlig stor Hær; og begge roede nu til, det stærkeste de kunde. De Danske havde lettere Skibe at roe, thi de vare nys satte i Vandet, men Nordmændenes Skibe vare baade gjennemtrukne af Vandet, og stærk ladte; de kom derfor hinanden nærmere. Da saae Kong Harald, at det ikke vilde løbe lykkelig af paa den Maade; Kong Haralds Drage sejlede bagerst af alle hans Skibe, thi den var tungest under Aarerne. Da befalede Kong Harald, at man skulde kaste Tømmer overbord, og derpaa lægge de herligste Klæder og andre Kostbarheder; det skedet Vinden havde lagt sig og det var stille paa Søen, saa at alt dette drev for Strømmen imod de Danske; men da disse saae deres Gods og Kostbarheder drive paa Havet,

da lagde de forreste hen til det, thi de fandt det nemmere at tage det, som flød her frit foran dem, end at søge det indenbords hos Nordmændene; herved sinkedes de da i at roe efter Fjenden. Men da Kong Svend kom derhen med sit Skib, skyndte han paa dem, at de skulde roe efter Fjenden: „Det er en stor Skam," sagde han, „om vi, med saa stor en Hær, som vi have, ikke skulde faae Bugt med Nordmændene, som kun have en liden Magt; og det er et Under, at I lader eder standse og tiltrækkes af denne falske Pynt, som intet er værd, og ikke hellere ville vinde en stor Sejer, som nu er forhaanden, hvis I ere enige; tænker hellere paa, hvor megen Spot I have at hævne paa dem for de Mænd, de have fældet, og det Gods, de have røvet. Mange af eder have her at søge efter eders ædle Hustruer eller Døttre, og neppe komme vi dem saaledes mere paa Nakken, hvis vi nu lade dem slippe bort. Saare berømmeligt vilde det blive, hvis vi i en kort Tid kunde faae hævnet paa dem al den Vanære, de have tilføjet os." Ved denne Tilskyndelse gave de Danske sig til at roe stærkere, og snart kom de Fjenden nær; men da Kong Harald saae, at de Danskes Skibe sejlede hurtigere, befalede han sine Mænd at lette deres Skibe, at kaste Malt, Hvede og Flesk overbord, og at lade Mundgaat og andre Drikkevarer løbe ud; det skede, og hjalp i nogen Tid. Men da Kong Harald saae, at de Danske kom ham bestandig nærmere, saa sagde han til sine Mænd: „Nu ere gode Raad dyre; tager nu alle Stridsskjerme og skyder dem overbord, og fæster derved tomme Tønder og Fade, og sætter saa derpaa de Danskes Kvinder og øvrige Fanger;" men da alt dette drev ud i Søen, befalede Kong Svend, at man skulde hjælpe Menneskene. De Danske gjorde saa, men dette gik langsomt, da de maatte dreje

vidt af, for at frelse dem; ved denne Sinkelse fik Fjenderne et stort Forspring, og kom langt ud paa Havet; de Danske vendte da tilbage, men Nordmændene droge deres Vej. Saa siger Thorleif:

Hørt har jeg overhoved,
Hvorledes Svend forfulgte
Paa Skibes Vej de Nordmænd,
Med egen Drot som fly'de;
Da Throndérs Konge nødtes
Til over Bord at kaste
Sin hele Fangst, omtumlet
Af Jyllands-Havets Bølger.

53. Kong Svend vendte tilbage med sin Flaade sønder under Lesø, og fandt der syv norske Skibe, hvorpaa der vare Ledingsfolk og Bønder fra Vigen; de bade om Fred, og bøde Løsepenge for sig. Derom taler Thorleif:

Den norske Konnings Venner
Forlig vor danske bøde,
Behjertede de vare,
Men færre dog i Tallet;
Saasnart man til dem talte,
De Bønder overgave
Sig flux, det mærkes kunde
De Liv tilfals ej havde.

Mange bade Kong Svend at lade dem dræbe, og sagde, at alle Nordmænd burde undgjælde for det, Kong Harald havde gjort. Kong Svend svarede: „Kun lidet ønskelig finder jeg den min Lod, at gaae Glip af Sejeren i Slaget, og derpaa at handle ilde med dem, som selv overgive sig til min Barmhjertighed; siden nu hin større Sejr er sluppen os af Hænderne, saa skjænke vi disse

Frihed og Liv;" de droge da alle bort i Fred. Kong Svend sad den Vinter i Fred og Ro i sit Rige.

54. Kong Harald var en mægtig Mand, og regjerede vel indenlands; han var en saare snild og forstandig Mand, saa at det er et almindeligt Sagn, at ingen Høvding i de nordiske Lande har været saa kløgtig og raadsnild, som Harald; han var tillige en dygtig Kriger og saare vaabendjærv, stærk af Kræfter, og fremmeliz i de fleste Ting fremfor andre, som vi nu allerede have fortalt en Deel Beviser paa; men mange af hans store Manddoms Gjerninger ere endnu ikke beskrevne, hvilket deels kommer af vor indskrænkede Kundskab, deels deraf, at vi ikke ville opskrive Fortællinger, som vi ej med Vidnesbyrd kunne bekræfte, om vi end have hørt saadanne om ham; thi det tykkes os bedre, at vore Efterkommere kunne føje noget hertil, end at de skulle behøve at udslette noget af det, vi have optegnet. En stor Deel af det, der fortælles om Kong Harald, er indført i de Kvad, som Islændere digtede, og bragde enten ham selv eller hans Sønner; han var derfor en stor Velynder af dem, saa at han blandt alle Høvdinger har viist sig huldest mod Indbyggerne paa Island. Da der en Gang herskede megen Dyrtid paa Island, sendte han fire Skibe, ladede med Meel, til Landet, og forordnede, at Prisen paa hvert Skippund ikke skulde overstige hundrede Alen Vadmel; han tillod ogsaa fattige Folk, som kunde skaffe sig Næring over Havet, at begive sig did udenlands, og derved ophjalpes Landet meget, da der siden blev bedre Aaringer og Aarsvæxt. Kong Harald sendte en Klokke ud til den Kirke paa Island, som den hellige Kong Olaf havde sendt Tømmer til, og endnu en anden Klokke; denne Kirke blev rejst paa Thingvalle, der hvor Althinget holdtes; slige Minder have Islænderne

om Kong Harald, og endnu mange andre i de store Foræringer, som han gav de Mænd, der besøgte ham. Islænderen Ulf Ospaksøn stod i stor Yndest hos Kong Harald, som forhen er omtalt; Ulf var en forstandig Mand, veltalende, driftig, oprigtig og trofast. Kong Harald gjorde ham til sin Staller, og giftede ham med Jorun, en Datter af Thorberg Arnesøn, og Søster til Thora, som var gift med Kong Harald. Ulfs og Joruns Børn vare følgende: Jon den Stærke paa Rosvalle, og Birgitta, Moder til Sauda-Ulf, der var Fader til Svend, Ulf Flyrs Fader. Jon den Stærkes Søn var Erlend Himalde, Fader til Erkebiskop Eisten og hans Brødre. Kong Harald gav Ulf Staller Leensmands Værdighed og tolv Marks Indkomst, og desforuden et halvt Fylke i Throndhjem.

55. Kong Magnus Olafsøn lod en Kirke bygge i Kjøbstaden Nideros paa det Sted, hvor Kong Olafs Lig havde staaet Natten over; det var den Gang ovenfor Byen; han lod der ogsaa Kongsgaarden opføre. Kirken var ikke ganske færdig, da Kong Magnus døde, og Kong Harald lod da fuldføre hvad der endnu manglede; han lod sig ogsaa bygge en Steenhal der i Gaarden, men den var ikke bleven ganske færdig, da han lod Mariekirke opføre oppe paa Sandmælen i Nærheden af det Sted, hvor Kong Olafs Helligdom hvilede i Jorden den første Vinter efter hans Fald; det var en stor Kirkebygning, og saa fast bygget med Kalk, at man neppe kunde faae den nedbrudt, da Erkebiskop Eisten lod den afbryde. Kong Olafs Helligdom var i Olafskirke, saalænge Mariekirke stod under Bygning. Kong Harald lod ogsaa Kongsgaarden opføre nedenfor Mariekirken ved Aaen, der hvor den nu staaer, og der, hvor han havde ladet Steenhallen bygge, lod han det allerede opførte Huus indvie til Gregoriuskirke.

56. Ivar Hvide hed en anseelig Leensmand, som havde en Gaard i Oplandene; han var en Dattersøn af Hakon Jarl den Mægtige; Ivar var en meget dejlig Mand af Udseende. Ivars Søn hed Hakon, om hvem der fortælles, at han overgik alle da Levende i Norge i Skjønhed, Styrke og al Slags Idræt; han begav sig strax i sin unge Alder paa Rejser, og indlagde sig megen Berømmelse og Ære, og blev een af de navnkundigste Mænd. Einar Thambeskjælver var den mægtigste Leensmand i Norge. Der herskede just ikke god Forstaaelse imellem ham og Kong Harald, men dog havde Einar de samme Forleninger, som han havde faaet af Kong Magnus. Einar var gift med Bergljot, Hakon Jarls Datter, som forhen er fortalt. Deres Søn Endride var da mandvoxen; han var gift med Sigrid, en Datter af Ketil Kalfsøn og Gunhild; Sigrid var Kong Haralds Søsterdatter. Endride havde fagert og dejligt Udvortes efter sine Frænder paa Mødrene-Side, Hakon Jarl eller hans Sønner, men Væxt og Styrke havde han efter sin Fader Einar, samt alle Slags Idrætter, hvori Einar overgik alle andre; Endride var ogsaa en meget vennesæl Mand. Den Gang levede Aslak Erlingsøn øster paa Jæderen; han var gift med Svend Jarl Hakonsøns Datter Gunhild; en anden Datter af Svend Jarl var gift med Danekongen Svend Ulfsøn. Da var Orm Jarl i Oplandene; hans Moder var Ragnhild, Hakon Jarl den Mægtiges Datter; Orm Jarl var en Mand, der stod i største Anseelse. Dette var den Gang Hakon Jarls Afkom der i Norge, foruden endnu flere ypperlige Mænd; denne Æt var langt smukkere, end nogen anden Slægt, for det meste dygtige Idrætsmænd, men alle gjæve og anseelige.

57. Kong Harald var selvraadig, og dette tiltog alt som han blev fastere i Land og Rige; omsider gik det saa vidt, at det bekom de fleste ilde, at sige ham imod, eller at fremføre andet, end det han vilde have; saa siger Thjodolf:

Som Drotten det behager
Hver Underdan maa sidde;
Hvor man skal staae bestemmer
Hærstyrerens Befaling;
For ham sig hele Folket
Maa bøje; saa Udveje
Nu sees, naar Ja ej siges
Til alt hvad han paabyder.

Einar Thambeskjælver var den fornemste Anfører for Bønderne i hele Thrøndelagen, og han svarede paa Thinge for dem, som Kongens Mænd sagsøgte; Einar var kyndig i Loven, der manglede ham heller ikke paa Dristighed til at svare for sin Sag paa Thingene eller føre lovligt Forsvar paa Bøndernes Vegne, naar de bleve ubillig søgte, og det endog om Kongen selv var nærværende; alle Bønderne vare rede til at hjælpe ham. Kongen blev vred, og omsider kom de i hæftig Strid med hinanden; Einar sagde, at Bønderne vilde ikke taale Kongens ulovlige Fremfærd, naar han krænkede deres Landsret; og dette hændte sig nogle Gange imellem dem. Da begyndte Einar at have en stor Flok om sig hjemme, men en endnu større, naar han rejste ud til Byen; han havde da otte eller ni Langskibe, og henved fem hundrede Mand, saasnart Kongen opholdt sig der. En Gang da Einar kom ud til Byen, gik han op fra Skibene med sine Folk; Kong Harald var i Byen, og stod ude paa en Loftsvale, og saae Einars Folk,

som gik i Land; da siger man at Kong Harald skal have kvædet følgende:

Der Einar Thambeskjælver,
Som Havet vel kan pløje,
Heel rask med talrigt Følge
Fra Skibe seer jeg gange;
Den stolte Kongestolen
Snart venter at udfylde;
Tit saae jeg færre Karle
En Jarl, til Stads, ledsage.

Og fremdeles kvad han dette:

Os vil kamplysten Einar
Af Riget snart udjage,
Hvis Øxens tynde Læbe
Han ikke faaer at kysse.

Einar opholdt sig nogle Dage i Byen. En Dag blev der holdt Møde, paa hvilket Kongen selv kom; der var bleven greben i Byen en Tyv, og ført hen paa Mødet, hvilken før havde været hos Einar, og som han havde været vel fornøjet med. Dette blev nu fortalt Einar, som nok kunde tænke, at Kongen ikke vilde lade denne Mand gaae fri, skjønt Einar saae det gjerne; Einar gik derfor hen paa Mødet med sine Folk fuldtvæbnede, og tog Manden til sig med Magt. Kongen blev meget fortørnet herover, og af saadanne Sager opstod der fuldkomment Fjendskab imellem dem.

58. Det hændte sig en Sommer, som ofte var Tilfældet, at der kom et Skib til Throndhjem, og lagde ind til Nideros; det var et islandsk Fartøj, hvorpaa der var en fattig Islænder, der om Natten holdt Vagt paa deres Skib; da de andre nu vare faldne i Søvn, saae han, at der gik to Mænd hemmelig op paa Guulaas med Hakker

og Spader, og gave sig til at grave i Jorden; han formodede da, at de søgte efter skjult Gods; han gik op af Skibet, og kom uforvarendes til dem, og saae, at de havde optaget en Kiste fuld af Gods. Han sagde til den, som han ansaae for at være Formanden, og hvilken hed Thorfinn: „Hvor meget vil du give mig for, at jeg skal tie med det Gods, I her have fundet?" „Hvor meget forlanger du?" sagde Thorfinn. „Ikke mere," svarede Islænderen, „end at du nu skal give mig tre Mark vejede, og hvis jeg siden kommer i stor Trang, da skal du give mig ligesaa meget til." Dette lovede Thorfinn, og vejede tre Mark af til ham; men da de lukte Kisten op, da laae der øverst i denne en stor Ring og et tykt Guldsmykke; Islænderen saae, at der vare ristede Runer paa Kisten; de indeholdt, at Hakon Jarl havde ejet dette Gods. De skiltes nu saaledes ad, Islænderen gik tilbage til Skibet, men Thorfinn blev i en Haandevending til en saare rig Mand; han blev da kaldt Thorfinn Kjøbmand, thi han gjorde efter den Tid Indskud saa godt som i enhver Handelsfærd, gik selv i de herligste Klæder, og blev en bekjendt Mand; Islænderen derimod gik det ilde for, han tilsatte sine Penge, og kom nogle Sommere efter til Thorfinn, og bad ham give sig Penge, men denne lod som om han ikke vidste af noget at sige, og sagde, han havde intet tilgode hos ham. Da begav Islænderen sig hen til Einar Thambeskjælver, og bad ham sørge for sig, og sagde som det var, at han ingen Penge havde; han havde i Sinde, at gjengjælde Einar for sin Omsorg, og at fortælle ham om det fundne Gods, thi han meente, at Hakon Jarls Arvinger vilde blive Ejere af Godset, naar det skulde gaae til med Rette; der blev imidlertid ikke noget af, at han aabenbarede Einar det, og det gik ham af Tankerne,

men han blev hos Einar om Vinteren. Men da man ved Begyndelsen af Sommeren lavede sig til at rejse ud, spurgte Einar Islænderen, hvilken Beslutning han havde taget; han svarede, at han vidste ikke hvad der bedst kunde være ham tjenligt, da han var aldeles fattig, men yttrede dog, at han havde mest Lyst til at rejse til Island. „Det er dig ogsaa bedst tjenligt,' sagde Einar, „jeg skal give dig hvad du behøver af Fødemidler til Sørejsen, samt en Kiste med Varer, det er vel kun lidet Gods, men du kan derfor kjøbe dig andre Fornødenheder;" Islænderen takkede ham for sin Godhed, og drog bort, men talte endnu ikke noget om det fundne Gods; han kom ud til Nideros, og tøvede der, og fik sig derfra Skibslejlighed til Island.

59. Kong Harald var den Gang der i Byen; en Dag, da Folk gik fra Kirke, sagde Kongen: „Hvad er det for en pyntet Mand, som gaaer der ned ad Gaden?" Man sagde ham, at det var Thorfinn Kjøbmand. Kongen sagde: „Meget underligt gaaer det dog til i Verden, og derblandt er det ikke det mindste, at slige Mænd skulle samle en stor Rigdom i en kort Tid, og paa faa Aar blive hovedrige, som forhen næsten kun vare nogle usle Tiggere." Kongen sendte da nogle efter ham, og bad ham komme til sig; og da han kom, spurgte Kongen, hvorfra han fik det meget Gods, han i saa kort Tid havde samlet. Han lod sig ikke forbløffe, men fandt paa et og andet, at han havde skaffet sig det ved Handelsrejser, og fra først af ved Laan og Fællesskab med andre Mænd; men omsider kom det dog saa vidt, at han maatte tilstaae Sandheden. Men saasnart Kongen erfarede dette, lod han tage alt Godset fra Thorfinn, ogsaa det, som han havde sat i Handelen, og lagde Beslag paa det, som sin Ejendom; men han behandlede dog Thorfinn selv bedre, end denne fortjente, da han hverken

blev halshugget eller hængt; han gav ham ogsaa nogle Penge, og Thorfinn rejste bort fra Lander. Nu randt det Islænderen i Sinde, at han nok havde tiet alt for længe med det fundne Gods, dog drog han hen og fandt Einar, og fortalte ham den hele Tildragelse. Da sagde Einar: „Det havde været bedre for dig, og ligesaa for os alle, hvis det havde lykkets mig at faae Godset, førend Kongen, thi nu er det ingen let Sag, at strides med ham om det, derimod havde vi Sagen i vor Magt med Thorfinn, og endda vilde hans Lod være bleven bedre, end den nu er; du maa i Sandhed ingen Lykke have med dig, Islænder, saa ønskeligt som det fra først af saae ud med din Sag; imidlertid skal du dog endnu faae noget Sølv af mig, rejs saa ud til Island, og kom ikke til Norge, saalænge Harald er Konge over Landet;" de skiltes da ad for den Gang. Kort efter rejste Einar ud til Byen med et stort Følge og med sine Frænder og Venner, og søgte hen til det Sted, hvor Kongen var gaaet i Kirke; men da Kongen kom fra Kirke, gik Einar ham imøde, og hilste ham, og spurgte, om han havde taget det Gods til sig, som Thorfinn Kjøbmand havde fundet. Kongen sagde, at saa forholdt det sig, thi det var Landslov, at det Gods, som fandtes i Jorden, tilhørte Kongen. „Det er Tilfældet," sagde Einar, „naar man ikke veed, hvem Ejeren har været, men jeg tænker min Søn Endride og hans Moder Bergljot tilkommer al Arv efter Hakon Jarl, og derfor troer jeg det tilkommer mig med Rette, at tage mod det Gods, som han har ejet;" Einar anførte derpaa Jærtegnene paa at Hakon Jarl havde ejet dette Gods, baade Runerne og de udmærkede Smykker; „og hvis I ikke," vedblev han, „vil lade dette Gods fare, da skulle vi ikke undlade, at søge vor Ret, og I kan derimod forsvare eders Sag, om I vil." Kongen

sagde: „Mægtig er du nu, Einar! thi du er nu Konge over Landet snarere end vi, skjønt jeg bærer Kongenavnet." Velvillige Mænd blandede sig da i Sagen, og magede det saa, at det ikke kom til nogen Yderlighed imellem dem; Godset blev da udleveret til Einar, og de skiltes saaledes ad, at man holdt dem for forligte ved deres Venners Mægling paa begge Sider.

60. Der fortælles, at Kong Harald en Gang havde nogle danske Fanger, som han hemmelig holdt i Fængsel, saa at kun faa Mænd havde Kundskab derom. En Dag kom Kongen til dem, og sagde: „Jeg har nu betænkt eders Sag, at I for at frelse eders Liv skulle udrette det for mig, at drage om til Leensmændene og de mægtige Bønder her i Norge med det Ærende, som jeg vil give eder." De gave med Glæde deres Samtykke. Kongen leverede dem en stor Deel Penge, som de skulde bringe til Høvdingerne, til hver især nemlig, som han navngav dem; de skulde foregive, at de med disse Gaver vare sendte af Kong Svend, for at de skulde yde ham Bistand, hvis han kom med en Hær til Norge; derhos medgav Kongen dem Breve, som vare underskrevne og indseglede under Danekongen Svends Navn, og hvis Indhold gik aldeles ud paa det samme, som Kongen havde befalet Sendebudene at fremføre mundtlig. De rejste da, og kom til mange mægtige Mænd, og disse befandtes da at være af saare forskjelligt Sind. Sendebudene kom ogsaa til Einar Thambeskjælver, sagde ham deres Ærende, ligesom de havde gjort hos de andre, viste ham Pengene, og derhos Kong Svends Brev. Einar sagde: „Vitterligt er det for alle, at Kong Harald er ikke min Ven, Kong Svend derimod har tit yttret mig sit Venskab, og jeg vil gjerne være hans Ven; men hvis han kommer til Norge med en Hær imod

Kong Harald, og hærger hans Land, da vil jeg med al min Magt sætte mig derimod, og yde ham al den Bistand, jeg kan, til at værge hans Land tilligemed ham." De toge bort derfra, og kom til Thorer paa Steg, toge Pengene op, og viste ham Brevene. Thorer sagde: „Altid viser Kong Svend mig Godhed og Venskab; kanskee det endnu ikke hører op." Han tog mod Pengene, og gjemte dem. Derpaa kom Sendebudene til Bonden Høgne Langbjørnsøn, en meget velhavende og saare vennesæl Mand; de viste ham Brevene og Pengene. Han svarede: „Det kunde jeg finde rimeligt, at Kong Svend kun lidet bekymrede sig om mig, som kun er en ringe Bonde; men hvad denne Sag angaaer, da, hvis Kong Svend farer med Hærskjold til Norge, da vil ingen Bondesøn blive ham til mindre Nytte, end jeg." Derpaa kom Sendebudene tilbage til Kong Harald, som tog vel imod dem, og spurgte dem nøje ud, hvad Svar de paa hvert enkelt Sted havde faaet paa deres Ærende; og de fortalte det da, som det var gaaet til. Da spurgte Kongen, hvorledes det var gaaet dem hos Einar; Sendebudet sagde ham Einars Svar. Kongen sagde: „Det var at vente, at han vilde tale som en ærlig Mand, og dog kun lidet af Hengivenhed mod mig; men hvorledes gik det eder da hos Thorer?" Sendebudet svarede, at han tog mod Pengene, og sagde dog noget Godt om begge Kongerne. Kongen svarede: „Det kan man sidst mærke eller blive klog paa, hvad han tænker om en Ting." Derpaa berettede de Kongen, hvad Høgne Langbjørnsøn havde sagt. Kongen svarede: „Det bliver en Gang en dygtig Leensmand." Nu vidste Kong Harald, hvor han skulde søge sine Venner.

61. Kort efter drog Kong Harald paa Gjæsteri

og tog da Pengebøder af de Mænd, som vare skyldige i Forræderi imod ham, men nogle lod han dræbe. Kongen drog da ogsaa hen til Steg-Thorer, og agtede at komme uforvarendes over ham, men i Kongens Følge var een af Thorers Venner, der gav ham Nys om Kongens Reise, og at han var vred paa ham, samt hvad Straf de havde faaet, der havde taget mod hin Bestikkelse. Thorer lod strax tage sin Hest, og red Kongen imøde, og da de traf hinanden, hilsede Thorer paa Kongen, og sagde derpaa: „Gjæstebud er beredt for eder, Herre! hjemme hos mig, og jeg takker eder meget, at I vil gjæste mig; en anden Sag var det, Herre! at nogle danske Mænd for ikke længe siden kom til mig med venskabelige Breve fra Kong Svend og nogle Penge; jeg tog imod disse Penge, for at gjemme dem til eder, thi jeg betænkte, at de bedst og rimeligst anbragdes saaledes, at I fik dem, da fremmede Høvdinger ved Svig vilde drage Riget fra eder; tag nu her imod dem!" Han trak i det samme en tyk Pengepung frem under sin Kappe, og overrakte Kongen den; „men nu," vedblev han, „staaer det saaledes til, at Mændene her i min Bygd ligge i Strid med hverandre, og jeg maa tage hen og forlige dem, men jeg kommer dog til eder i Aften;" han vendte i det samme sin Hest, og red bort. Men da Kongen kom til Gjæstebudet med sit Følge, var der kun faa Mænd samlede, men Thorer kom ikke hjem. Da sagde Kongen: „Nu har Thorer viist sin Underfundighed; det er en Mand, hvis rette Sindelag jeg mindst kan blive klog paa, og det er nu vanskeligt at sige, hvad han har for; for denne Gang ville vi ikke faae ham i vor Magt, men det siger min Anelse mig dog, at det omsider vil tage en slet Ende med ham, formedelst hans underfundige Paafund og troløse Færd.

62. Kongen tog derfra til Høgne, var der paa Gjæsteri, og var meget munter; Kongen sagde da, at han havde spurgt Høgnes venskabelige Yttringer om ham, og sagde, det skulde ej være til hans Skade, og Kongen lovede da, at han vilde give ham Leensmands Værdighed. Høgne svarede: „Med Taknemmelighed, Herre! vil jeg tage imod ethvert andet Beviis paa eders Naade, og alt hvad der staaer i min Magt, skal jeg gjøre eder til Bedste, men Leensmands Navn vil jeg ikke have, thi jeg veed, at naar Leensmænd komme sammen, da vil man sige som sandt er: der yderst skal Høgne sidde, thi han er den ringeste Leensmand, efterdi han er af Bondeæt; Leensmands Navnet tjener mig da ikke til større Værdighed, men til Forringelse. Hellere vil jeg hedde en Bonde, som jeg er født til at være, og der er dog noget ærefuldere for mig i den Tale, naar man siger, skjønt kun faa bryde sig derom, hvor Bønder komme sammen, at Høgne er den fremmeste blandt disse; men Ære, Velvillie og Venskab vil jeg gjerne modtage af eder, og yde eder igjen hvad jeg formaaer, skjønt jeg kun bærer Bondenavn herefter, som hidtil." Kongen sagde, at dette var en baade ædel og forstandig Tale; de skiltes ad med Kjærlighed.

63. Men efterdi det tyktes Kong Harald, at Einar Thambeskjælver i den Prøve, paa hvilken han havde sat ham, havde viist sin ærlige Manddom og Oprigtighed, og dertil kom gode Mænds Mægling og Overtalelser, saa viste Kongen Einar etslags tilsyneladende Venskab; han bød ham da ud til Byen, og bad ham tage til Takke hos sig med et sømmeligt Gjæstebud. Kongen modtog Einar vel, da han kom, og bad ham sidde ved Siden af sig; og om Aftenen, da de havde spiist og Bordene vare bort-

tagne, satte de sig i en Kreds i Halmen, Kongen og Einar og mange andre af de mest begunstigede Mænd, og drak da, og vare muntre. Der bleve da tagne Dyner og lagte bag Ryggen af Kongen og Einar, de talte og spøgte sammen, og Kongen fortalte om sine i Udlandet øvede Mandomsgjerninger. Det forekom Kongen, at Einar ikke var opmærksom derpaa, ja endog som om han var nærved at falde i Søvn; og dette udlagde Kongen hos sig selv saaledes, at han foragtede hans Fortælling, og troede at mærke nu, som før, naar de havde med hinanden at gjøre, at Einar slet ingen Velvillie følte for ham, og nu havde Kongen dog bøjet sit Sind, og stræbt efter at der kunde blive Enighed imellem dem; Mændene vare nu meget drukne. Einar var da meget gammel; han sad saaledes, at han hældede sig op mod Dynerne, og var falden i Søvn. Kong Harald bøjede sig hen til en Mand, som hed Grjotgard, som var nær beslægtet med Kongen; Kongen sagde: „Tag nu noget Græs, og sno det sammen, og stik Einar det i Haanden, og knug ham dygtig, og siig saa: Vil du af Sted? Einar!" Grjotgard gjorde, som Kongen havde sagt; og i det Einar blev fast knuget, lod han en gaae. Kongen sprang da op og gik ud. Men da Einar mærkede, hvilken Spot man havde drevet med ham, blev han meget vred, men lagde sig dog til at sove; men strax om Morgenen gik han med sine Mænd op i det Stokværk, hvor Grjotgard sov, hvor de brøde Kammeret op, grebe Grjotgard, og dræbte ham. Kongen fandt sig meget fornærmet ved sin Frændes Drab, og der opstod da paany megen Misforstaaelse imellem dem. Men begges Venner gave sig atter til at mægle dem imellem, og bragde Forslag til Forlig fra den ene til den anden; de bragde det saa vidt, at der blev bestemt en Sammenkomst imellem dem, ved

hvilken de selv skulde mødes i Stævnestuen; denne var den Gang i Kongsgaarden ved Aaen Nid, der hvor nu Hallen er. Kongen gik med faa Mænd ind i Stuen, og lod de øvrige Hirdfolk blive udenfor i Gaarden; han lod Fjælen dreje for Gluggen, saa der var kun en liden Aabning. Einar kom da ind i Gaarden med sine Folk; han sagde til sin Søn Endride: „Bliv du her udenfor Stuen med Folkene; da vil jeg ingen Fare være udsat for." Endride blev staaende ude ved Døren. Men da Einar kom ind, sagde han: „Mørkt er det i Kongens Stævnestue;" og i det selvsamme sprang Kongens Mænd imod ham; nogle hug, og andre stak ham med Spyd. Einar foer imod Kongen der hvor han sad, og hug til ham, men han blev ikke saaret, thi han havde to Brynjer paa; men i det Einar fik Saar paa Saar, sagde han: „Skarpt bide nu Kongens Hunde;" da Endride hørte dette, trak han sit Sværd, og løb ind i Stuen, og blev der fældet tilligemed sin Fader. Kongens Mænd løb da hen til Stuen, og samlede sig ved Døren; men Bønderne tabte Modet, thi de havde nu ingen Anfører, den ene eggede vel den anden, og de sagde, det var en Skam ikke at hævne sin Høvding, men der blev dog ikke noget af Anfaldet. Kongen gik ud til sine Folk, lod Banneret opsætte, og stillede dem i Fylking; men da der intet Anfald skede fra Bøndernes Side, saa gik Kongen tilligemed alle sine Folk ud paa sine Skibe, og de roede paa det hurtigste ned ad Aaen ud paa Fjorden. Einars Kone Bergljot spurgte Einars Fald; hun opholdt sig i det Herberge, som hun og Einar havde havt sammen ude i Byen; hun gik strax op i Kongsgaarden, der hvor Bondehæren var, og eggede dem meget til Strid. I samme Øjeblik roede Kongen ud efter Aaen; da sagde Bergljot: „Nu savne vi min Frænde

Hakon Ivarsøn; ikke vilde Einars Banemand roe ud ad Aaen, hvis Hakon stod her paa Bakken." Derpaa lod hun sørge for sin Mands og Søns Lig; og de bleve jordede i Olafskirke ved Siden af Kong Magnus Olafsøns Grav. Efter Einars Fald blev Kong Harald, som før er sagt, saa forhadt for denne Gjerning, at der var intet andet i Vejen for, at Leensmændene og Bønderne anfaldt ham og holdt Slag med ham, end det, at der ikke fandtes nogen, som kunde stille sig i Spidsen for Bondehæren.

64. Finn Arnesøn boede den Gang paa Yrje paa Gaarden Østeraat; han var da Kong Haralds Leensmand; Finn var gift med Thorbjørg, en Datter af Halfdan, Sigurd Syrs Søn; Halfdan var Broder til Kong Olaf den Hellige og Kong Harald; men Thora, Kong Haralds Kone, var en Broderdatter af Finn Arnesøn; Finn var en meget kjær Ven af Kong Harald, samt alle de Brødre Arnesønner, som da vare i Norge. Finn havde været nogle Sommere i Vesterviking, og de havde da alle været i Forening paa Krigstoge, Finn og Guttorm, en Søn af Ketil Kalf paa Ringenæs og Gunhild, Kong Sigurd Syrs Datter, og Hakon Ivarsøn. Kong Harald sejlede med sine Folk langs op ad Fjorden, og standsede ikke sin Færd, før han kom til Østeraat; der blev Kongen vel modtaget. Derpaa gave Kongen og Finn sig i Samtale med hinanden, og meddeelte hinanden deres Tanker om de nys forefaldne Tildragelser, Einars og Endrides Drab, samt den Misfornøjelse og Uro, som Bønderne opvakte mod Kongen. Finn var en djærv og rask Mand i sine Ord, han sagde til Kongen heel dristig: „Du er værst faren paa begge Maader," sagde han, „først gjør du alt det Onde, du kan, og siden er du saa ræd, at du ikke veed, hvor du skal være." Kongen sagde da leende: „Svoger!" sagde

han, „jeg vil nu sende dig ind til Byen, at du kan forlige mig med Bønderne; men hvis det ikke lader sig gjøre, saa skal du rejse til Oplandene, og mage det saa hos Hakon Ivarsøn, at han ikke bliver min Modstander." Finn svarede: „Hvad vil du da betænke mig med, naar jeg paatager mig denne Rejse for dig, thi baade Thrønder og Oplændinger have fattet et saadant Fjendskab til dig for denne Gjerning, at det ikke er raadeligt for nogen af dine Mænd at rejse did, med mindre man skaaner ham for hans egen Skyld." Kongen sagde: „Rejs du, Svoger! i dette Ærende for mig, thi jeg veed, at hvis det kan lykkes nogen, vil det lykkes dig at røgte det, saaledes at vi blive forligte, og forlang siden af os hvad du vil." Finn sagde: „Staa ved dit Ord, Konge! hvad min Bøn angaaer, da vil jeg fremsætte den strax; jeg beder om Liv og Landefred for min Broder Kalf, saa at han maa faae alle sine Besiddelser igjen, samt samme Titel, Værdighed og Befaling, som han havde før han drog ud af Landet." Kongen samtykkede alt, hvad Finn begjerte; og de stadfæstede det ved Vidner og Haandfæstning. Da sagde Finn: „Hvad Tilbud skal jeg gjøre Hakon, for at han lover dig Fred; han har nu meest at sige baade hos Thrønderne og Oplændingerne." Kongen svarede: „For det første skal du høre, hvad han paa sin Side forlanger, se derpaa paa mit Bedste saa meget det staaer i din Magt, men tilsidst skal du ikke afslaae ham noget, Kongedømmet ene undtaget." Derpaa drog Kong Harald sønder til Møre, samlede Krigsfolk til sig, og fik en anseelig Styrke.

65. Finn Arnesøn rejste ind til Byen, og havde sine Huuskarle med sig, henved firsindstyve Mand; og da han kom ind til Nideros, holdt han Thing med Borgerne; Finn holdt paa Thinget en lang og kraftig Tale, bad Ber-

gerne heller at gjøre alt andet, end at fatte Had til deres Konge, og fare fjendtlig frem imod ham; han mindede dem om, hvor meget Ondt der var gaaet dem over, siden de havde gjort det ved den hellige Kong Olaf; „Kongen," sagde han, „vil give eder Bøder for disse Drab efter de bedste og forstandigste Mænds Bestemmelse." Finn endte sin Tale saaledes, at de alle lovede, at lade denne Sag beroe, indtil de Sendebud kom tilbage, som Bergljot havde sendt hen til Oplandene til sin Frænde Hakon Ivarsøn. Derpaa drog Finn ud til Orkedalen med de Mænd, som havde fulgt ham til Byen; derfra drog han op til Dovrefjeld, og saa til Oplandene; først begav han sig hen til sin Svigersøn Orm Jarl, der var gift med hans Datter Sigrid, og sagde ham sit Ærinde. Derpaa aftalte de en Sammenkomst med Hakon Ivarsøn, og da denne fandt Sted, udrettede Finn sit Ærende hos Hakon, saaledes som Kong Harald havde befalet ham; det mærkedes da snart af Hakons Yttringer, at han fandt sig højligen forpligtet til at hævne sin Frænde Endride, samt at der var kommet Bud til ham fra Throndhjem om at samle en tilstrækkelig Hær til at gjøre Opstand imod Kongen. Derpaa forestillede Finn, hvor langt bedre det var for ham, at modtage af Kongen saa stor Værdighed, som han selv vilde forlange, heller end at forsøge paa at rejse en Opstand og Ufred mod den Konge, som han før var tjenestepligtig; „du vil blive overvunden," sagde Finn, „og da er det aabenbart, at du har forbrudt baade Liv og Gods; men om du og vinder Sejer over Kong Harald, saa vil du kaldes en Forræder mod din Herre, og være foragtet og forstødt af alle brave Mænd." Orm Jarl understøttede disse Finns Forestillinger; men da Hakon havde overlagt denne Sag hos sig selv, saa kom han frem med den Beslutning, han

havde fattet; „jeg vil," sagde han, „forliges med Kong Harald, hvis han vil give mig Ragnhild, hans Frænde Kong Magnuses Datter, til Ægte med en saadan Medgift, som sømmelig er og vel anstaaer sig i alle Maader." Finn sagde: „Dette vil jeg love paa Kongens Vegne;" de gave derpaa hinanden Haand paa dette Forlig. Finn vendte tilbage til Throndhjem, og da standsede og ophørte al den Ufred og Uro, saa at Kong Harald beholdt endnu sit Rige i uforstyrret Fred i selve Landet; thi da blev den hele Forbindelse og paatænkte Sammensværgelse opløst og tilintetgjort, som Einars og hans Søns Frænder og Venner havde indgaaet, for at gjøre Opstand mod Kong Harald; thi de satte den meste Lid til Hakon Ivarsøns Hjælp og Klogskab. Det var mange Mænds Mening, at Hakon overgik sin Fader i mange Henseender, og dog havde Ivar Hvide været en dygtig Mand, men vanskelig at komme tilrette med og noget vægelsindet; han havde været Kong Olaf den Helliges Leensmand, og var af ham vel anseet.

66. Ivar var tilstede ved et Gjæstebud hos Kong Olaf, da Sigvat Skald fremsagde for Kongen det Kvæde, han havde digtet om ham; og da Kvædet var ude, blev det roest meget; Ivar sagde da til Sigvat: „Det er godt at digte om flere gjæve Mænd, end ene og allene om Kongen, thi det kan hænde sig, at Kongen bliver træt af at give eder Foræringer, naar I saaledes bliver ved at digte om ham." Sigvat tilstod ogsaa, at en saadan Mand, som Ivar, fortjente et Digt for flere Aarsagers Skyld. Og kort efter at Ivar var dragen bort, bad Sigvat Kongen om Tilladelse til at tage hen til denne. Kongen svarede: „Mig synes, du kunde vel være fornøjet med den Hæder, jeg viser dig, og det er ingen større Ære for dig,

at tage mod Gaver af Leensmænd; nu skal det imidlertid beroe paa dig selv, om du vil rejse eller ej, men der ere dem, som sige, at Ivar ikke altid er ved eet og samme Sind." Sigvat rejste til Oplandene, kom til Ivar, og hilste ham; Ivar svarede seent, og ikke særdeles høfligt. Sigvat sagde: „Jeg har digtet et Kvæde om dig, og er nu kommen herhid for at fremsige det for dig." Ivar svarede: „Det gaaer saaledes ofte med eder Skalde, at naar Kongerne blive kjede af eders evige Skvalder, saa piler I af, og seer om I kunne trække nogen Penge fra Bønderne." Da kvad Sigvat:

Du, Ivar! ej langt borte
Sad, da vor bolde Herre
Et Hæderskvad jeg bragde,
Om fligt du Ord lod falde;
Da han ret naadig vilde
Min Digtning høre, sømmer
Dig ej min Sang at vrage —
Alt bad jeg Folk at lytte.

Ivar sagde: „Du har Ret, Skald! og jeg skal tilvisse høre paa dig;" Sigvat fremførte Kvædet, og Ivar betalte ham rigeligen; derpaa vendte Sigvat tilbage til Kongen. Ivar vedligeholdt sin Anseelse og Leensmands Værdighed lige til sin Dødsdag, og blev gammel, men nu var han dog død paa den Tid, som vor Fortælling handler om; Hakon havde taget hele Arven efter sin Fader; han var da en stor Idrætsmand og udmærket i alle Legemsfærdigheder, og den mest vennesælle unge Mand i Norge.

67. Men da nu den Tid kom, da Hakon skulde see, hvorledes det gik med det Fordrag, han og Finn havde aftalt, saa rejste Hakon hen til Kong Harald; og da de kom i Samtale med hinanden, sagde Kongen, at han paa

sin Side vilde holde alt hvad de vare komne overeens om; „du skal," sagde Kongen, „tale om den Sag med Ragnhild, om hun vil samtykke eller ej, thi det er hverken dig eller nogen anden raadeligt, at faae Ragnhild, uden hun selv giver sit Samtykke dertil." Derpaa gik Hakon til Ragnhild, og gav hende dette sit Frieri tilkjende. Hun svarede saaledes: „Ofte har jeg maattet føle, at min Fader, Kong Magnus, er død, og saa ogsaa denne Gang, hvis jeg nu skal giftes med en Bonde, skjønt du iøvrigt er en smuk Mand og færdig i Idrætter; hvis Kong Magnus levede, da vilde han ikke gifte mig med nogen ringere Mand, end en Konge, og det er derfor ikke at tænke paa, at jeg skulde tage en simpel Almuesmand." Hakon gik da til Kong Harald, og berettede ham sin Samtale med Ragnhild; han anførte derpaa Stykke for Stykke, hvorledes Fordraget var sluttet imellem ham og Finn; Finn var da ogsaa tilstede, og endnu adskillige andre Mænd, som havde været nærværende ved deres Samtale; Hakon beraabte sig nu paa alle disses Vidnesbyrd, at derom vare Finn og han blevne forligte, at Kong Harald skulde give ham Ragnhild til Ægte, og give hende en saadan Medgift, som hun selv var fornøjet med; „nu vil hun ikke ægte nogen Mand uden Ærestitel, I faaer da give mig en saadan; jeg er kommen af en saadan Slægt, at jeg vel kunde bære Jarls Navn, og besidder nogle andre Egenskaber, efter hvad nogle mene, som vel kunne gjøre mig dertil værdig." Kongen svarede: „Da min Broder, Kong Olaf, og hans Søn, Kong Magnus, raadte for Landet, lode de kun een ad Gangen være Jarl i Landet; saa har ogsaa jeg gjort, siden jeg blev Konge, og jeg vil ikke tage den Værdighed fra Orm Jarl, som han nu besidder, og som jeg selv har givet ham." Da saae Hakon nok, at

hans Sag ikke vilde have Fremgang, og blev særdeles misfornøjet; Finn var ogsaa ganske vred; de sagde, at Kongen holdt ikke sit Ord; de skiltes nu saaledes ad. Hakon drog strax bort fra Landet; han havde et vel bemandet Langskib, og seilede dermed til Danmark, hvor han strax begav sig til sin Svoger Kong Svend; Kong Svend tog med Glæde mod Hakon, og gav ham store Forleninger der; Hakon blev Landværnsmand mod Vikingerne, som hærgede meget paa Danevælde, Vender og Kurer og andre Folkeslag fra Østerleden; han laae paa Søen med Krigsskibe baade Vinter og Sommer.

68. Der var en Mand, ved Navn Asmund, en Søsterson af Kong Svend, og hans Fosterson; han var en meget dygtig Mand, og Kongen kunde godt lide ham. Men paa sin Alderdom blev Asmund meget trættekjær, og begik flere Drab. Dette mishagede Kongen, som derfor lod ham komme bort fra sig, og gav ham et godt Leen, hvoraf han vel kunde underholde sig og sit Følge. Men saasnart Asmund fik Kongens Gods under sin Bestyrelse, samlede han flere Folk omkring sig, saa at de Penge, Kongen gav ham, ikke vare tilstrækkelige til deres Underholdning, og han tog da halv saameget til af andet Gods, som tilhørte Kongen. Men da Kong Svend fik dette at vide, stævnede han ham til sig, og da han kom, sagde Kongen, at Asmund skulde være ved hans Hof, men uden at holde noget Mandskab; og det maatte da saa være, som Kongen vilde. Men Asmund havde kun været kort Tid hos Kongen, før det ikke behagede ham der, han løb bort om Natten, det hele Følge, han før havde haft, tyede til ham, og han gjorde da endnu mere Ondt, end før. Da Kongen drog igjennem Landet, og kom i Nærheden af det Sted, hvor Asmund var, da sendte han sine Mænd

hen, at de skulde gribe denne med Magt; derpaa lod Kongen ham sætte i Jern og saaledes bevogte en Stund, og tænkte, at det nok skulde spæge ham. Men saasnart han kom ud af Jernet, løb han strax bort, fik sig Folk og Krigsskibe, og gav sig da til at hærge omkring i Landet, brændte Bygderne rundt omkring, ihjelslog og plyndrede, og øvede det største Hærværk; men de, som vare udsatte for denne Ufred, og kom derfra med Livet, tyede til Kongen, og klagede over den lidte Skade. Kongen sagde: „Hvorfor taler I til mig om sligt? Drager hen til Hakon Ivarsøn, og klager for ham! han er min Landværnsmand, og sat til at frede og hjælpe eder Bønder, og at forhindre Vikingers Ran og Voldsgjerninger. Man har ellers sagt mig, at Hakon var en djærv og tapper Mand, hvor det gjaldt, men nu synes mig, som han trækker sig tilbage, hvor ham tykkes det gaaer paa Livet løs." Disse Kongens Ord bleve forebragte Hakon, men meget forstærkede og med mange Tillæg. Hakon drog da med sine Folk hen at opsøge Asmund; de mødtes paa Søen, Hakon lagde strax til Strid, der begyndte en meget hæftig Fægtning, og Hakon gik drabelig frem; han entrede med sine Folk op paa Asmunds Skib og hug med begge Hænder, de ryddede Skibet bagerst i Lyftingen, og tilsidst kom Hakon og Asmund selv til at skifte Hug sammen; i denne Kamp faldt Asmund, og Hakon afhug hans Hoved. Derpaa drog Hakon hastelig til Kong Svend, og kom just til ham, da Kongen sad ved Spisebordet; Hakon gik for Kongen, lagde Asmunds Hoved paa Bordet for ham, og spurgte, om han kjendte det. Kongen svarede ikke et Ord, men blev ganske blodrød i Ansigtet. Hakon sagde: „Det troer jeg nu at kunne mærke, at I veed mig mindre Tak for den Gjerning, end jeg tænkte; dog troer jeg, at As-

mund ikke vilde have sparet, at stræbe eder efter Livet, hvis han var undkommen, og derfor dræbte jeg ham." Derpaa gik Hakon udenom igjennem Hallen og ud. Kongen sendte en Mand efter ham, og bad ham forlade sin Tjeneste; „jeg vil ikke," sagde Kongen, „gjøre ham noget Ondt, men jeg kan ikke svare for alle vore Frænder." Hakon rejste derpaa bort fra Danmark og op til Norge, og saa til sine Ejendomme i Oplandene, hvor da mange Mænd, hans Frænder og Venner, bleve glade ved hans Ankomst. Da var hans Frænde, Orm Jarl, død; gjæve og velsindede Mænd gave sig da til at mægle imellem ham og Kong Harald, og de forligedes endelig saaledes, at Hakon ægtede Kongedatteren Ragnhild, men Harald gav Hakon Jarlsværdighed og saa megen Magt, som hans Frænde, Orm Jarl, havde haft; Hakon Jarl svor Kong Harald Troskabsed, som han var ham, som sin rette Herre og Konge, skyldig, og man havde i Almindelighed godt Haab om, at dette Venskab vilde bestaae, efter den Maade, hvorpaa de vare forligte.

69. Kalf Arnesøn havde været i Vestervikіng, siden den Tid han flyede fra Landet for Kong Magnus, som før er fortalt; men om Vinteren var han sædvanlig paa Orkenøerne hos sin Svoger Thorfinn Jarl. Kalfs Broder, Finn Arnesøn, sendte Bud til ham, og lod ham underrette om det Fordrag, som var sluttet imellem ham og Kong Harald, at Kalf skulde have Tilladelse at vende tilbage til Norge, og atter erholde sine Besiddelser og de samme Forleninger, han havde faaet af Kong Magnus; men saasnart Kalf erholdt dette Budskab, gjorde han sig strax rede til at forlade Vesterlandene, og rejste over til Norge, og begav sig først til sin Broder Finn; denne skaffede ham da Kongens Lejde, hvorpaa Kongen og Kalf

selv kom sammen, og sluttede Forlig efter den Aftale, som allerede havde fundet Sted imellem Kong Harald og Finn. Kalf indgik da de samme Forpligtelser mod Kongen, som han før havde forbundet sig til imod Kong Magnus, at han nemlig skulde være forpligtet til at udføre hvad Kong Harald befalede, og hvad ham tyktes kunde være Riget tjenligt; Kalf overtog derpaa alle sine Besiddelser og Forleninger, som han før havde haft.

70. Den næste Sommer efter Forliget med Kalf havde Kong Harald Leding ude, sejlede med denne Hær til Danmark, og hærgede der om Sommeren; men da han kom ned til Fyen, var der samlet en stor Hær imod dem; Kongen lod da sine Krigsfolk gaae op af Skibene, og gjøre sig rede til Landgang. Han satte sine Folk i Orden, gav Kalf Arnesøn Befalingen over en Trop, og befalede dem at gaae i Land først, og anviste dem, hvilken Vej de skulde tage, samt lovede, selv senere hen at ville gaae i Land, og komme dem til Hjælp, hvis de skulde behøve det. Kalf gik i Land med sin Trop, og der kom snart en Hær imod dem; Kalf gjorde sig strax rede til Strid, og der begyndte en hæftig Træfning, som dog ikke blev langvarig, da Kalf maatte vige for Overmagten, og gav sig paa Flugten med sine Tropper, men de Danske forfulgte dem, og nedlagde mange af Nordmændene; der faldt Kalf Arnesøn. Kong Harald gik paa Land fra Skibene med sine Mænd, saasnart han var færdig; de vare ikke komne ret langt, førend de saae Valen, og fandt snart Kalfs Lig, hvilket blev baaret ombord, men Kongen gik op i Landet, og hærgede, og nedlagde mange Fjender. Saa siger Arnor:

Paa Fyen den blanke Klinge
Rødfarved Kongen; Flammen

Fortærte Byer, siden
Fyenboers Hær blev ringe.

Finn Arnesøn lod sig forlyde med, at Kongens Fjendskab havde været Aarsag i hans Broder Kalfs Død, og beskyldte Kongen for at have forraadt hans Liv, og at det var Bedrageri mod Finn selv, at han havde faaet ham til at lokke Kalf hjem fra Vesterlandene i Kong Haralds Vold; men der vare adskillige, som meente, at det røbede kun liden Forstand hos Finn, thi dem tyktes, at Kongen kunde fatte Nag til en for mindre Forseelsers Skyld, end dem, Kalf havde begaaet. Kong Harald lod enhver sige derom, hvad de vilde, og han hverken bekræftede eller nægtede det; kun det kunde man mærke paa ham, at han var vel fornøjet med, at det var saaledes tilgaaet. Harald kvad denne Vise:

Tit jeg til Drab ophidses,
Nu tretten, som jeg mindes,
Mænd have mine Anslag
Med Klogskab Døden voldet.
De, som ved Spot sig more
Og Guld for Bleghed dadle,
Selv Løgen neppe ville
Tillægge mange Dyder.

Finn Arnesøn tog sig denne Sag saa nær, at han rejste bort fra Landet, og kom ned til Danmark; her begav han sig til Kong Svend, og nød der en god Modtagelse; de talte længe i Eenrum sammen, og omsider kom det for Dagen, at Finn var gaaet Kong Svend tilhaande, og var bleven hans Mand, men Kong Svend gav ham Jarls Værdighed, og Halland til Forlening, hvor han længe var Jarl og Landværnsmand mod Nordmændene.

71. Kong Harald lod bygge Kjøbstaden øster i Oslo,

og sad der ofte, thi Beliggenheden var bekvem for Tilførsel, og Stedet rundt om omgivet af den bedste Deel af Landet; hans Sæde der laae ogsaa bekvemt til at bevogte Landet imod de Danske, samt derfra at gjøre Indfald i Danmark, som han ofte gjorde, uagtet han ikke havde nogen stor Hær ude. En Sommer drog Kong Harald ud med nogle lette Skibe, og havde ingen stor Hær med, han sejlede sønder til Vigen, da han fik Bør, og derfra over under Jylland, hvor han gav sig til at hærge. Landets Indbyggere samlede sig for at forsvare deres Land; Kong Harald styrede da med sin Flaade ind i Limfjorden. Denne Fjord er saaledes beskaffen, at Indløbet er kun som en snæver Flodmunding, men naar man kommer længer ind i Fjorden, udbreder den sig som et stort Hav. Harald hærgede Landet der paa begge Sider, men de Danske havde allevegne en samlet Hær imod ham. Kong Harald lagde da sine Skibe hen under en Ø, et lidet og ubebygget Land; de havde Mangel paa Drik ombord, gik derfor op paa Øen, og søgte efter Vand, men kunde intet finde, hvilket de berettede Kongen; da lod han søge efter, om man kunde finde en Lyngorm; Ormen fandtes, og de bragde den til Kongen. Kongen sagde: „Ormen kunde ikke leve, hvis den ikke havde noget at drikke, maaskee den veed, hvor her er Vand, skjønt vi ikke kunne finde det." Kongen lod da Ormen bringe hen til Ilden, lod den her ophede og gjøres mødig, for at den kunde blive ret tørstig; derpaa blev der bunden en Traad om dens Hale, og den blev løsladt, men Traaden viklede sig efterhaanden op af Nøglet; man fulgte saaledes efter Ormen, indtil den smuttede ned i Jorden; Kongen befalede, at de skulde grave paa dette Sted; det skede, og de fandt der overflødig Vand. Kong

Harald blev da af sine Spejdere underrettet om, at Kong Svend var ankommen med en stor Skibsflaade ved Mundingen af Fjorden; men det gik kun seent for ham med at løbe ind, da kun eet Skib kunde sejle ind ad Gangen. Kong Harald styrede da længer ind i Fjorden, der hvor den er bredest, det kaldes Lusbred[1], men imellem den derværende inderste Vig og Vesterhavet er kun en smal Landstrimmel; derhen roede Kong Harald med sine Skibe om Aftenen, og om Natten, da det var blevet mørkt, losſede de Skibene, og slæbte dem over Landstrimlen; med alt dette vare de blevne færdige før Dag, og havde faaet Skibene ladede igjen; de styrede da nord forbi Jyllands-Side. Da sagde de dette:

Harald af Danskes
Hænder undslap.

Kong Harald lovede, at han næste Gang skulde komme til Danmark saaledes, at han havde flere Folk og større Skibe. Han vendte nu tilbage til sit Rige Norge, sejlede langsop med Landet, og standsede først i Throndhjem, hvor han sad i Nideros om Vinteren.

72. Audun hed en Islænder, som havde sin Slægt i Vestfjordene, en fattig Mand, men velopdragen; han rejste en Sommer udenlands fra Vestfjordene af med en norsk Mand, som hed Thorer; før Audun rejste bort, gav han det meste Gods, han ejede til sin Moder, men det var ikke mere end hvad hun kunde have sin Underholdning af i to Aar; derpaa gave de sig paa Søen, fik god Bør, og ankom til Norge. Audun var hos Thorer om Vinteren; Sommeren efter rejste han med Thorer ud til Grønland, og de vare der den næste Vinter; der kjøbte Audun en vel afrettet Bjørn, som han gav alt det for, han ejede

[1]) Livsbredning.

og havde; dette Dyr var et i sit Slags kostbart Stykke. Næste Sommer vendte de tilbage til Norge, og havde en lykkelig Rejse. Skibsejeren Thorer drog da til sin Gaard, men Audun fik sig en anden Lejlighed øster til Vigen, og havde sit Dyr med sig; men da han kom til Oslo, gik han i Land med sit Dyr, og søgte at finde et Herberge, medens han opholdt sig der, da han siden agtede sig ned til Danmark for at forære Kong Svend Dyret; men den Gang var det paa det højeste med Uroligheden og Krigen imellem Kong Harald og Svend. Kong Harald var der i Byen, og det blev snart fortalt ham, at der var ankommen en Islænder fra Grønland med en ganske tam Bjørn; Kongen sendte strax Bud efter Audun; denne kom for Kongen, og hilste ham; Kongen tog vel imod hans Hilsen, og sagde: „Er det dig, som ejer den Bjørn, som er en saadan Kostbarhed?" Han sagde Ja. Kongen sagde: „Vil du sælge mig Dyret for det samme, du selv har givet for det?" „Det vil jeg ikke, Herre!" sagde Audun. „Vil du," sagde Kongen, „at jeg skal give dig dets dobbelte Værd derfor, og dette er i sig selv billigere, hvis du har kjøbt det for hele din Ejendom? „Det vil jeg ikke, Herre!" sagde han. „Vil du da forære mig det?" sagde Kongen. „Det vil jeg heller ikke," svarede Islænderen. Kongen vedblev: „Hvad vil du da gjøre med det?" Audun svarede: „Det som jeg før har betænkt, jeg vil rejse ned til Danmark, og forære Kong Svend det." Kong Harald sagde: „Hvilket er nu Tilfældet, er du saa ukyndig en Mand, at du ikke har hørt tale om den Ufred, som er her imellem Rigerne, eller tiltroer du dig selv saa stor Lykke, at du mener at kunne bringe Kong Svend denne Kostbarhed, da dog andre, som have nødvendige Ærender, ikke kunne komme vel fra en saadan

Reise?" Audun svarede: „Det maa nu beroe paa eder, Herre! men hvad mig angaaer, da samtykker jeg ikke i andet, end det jeg nu har sagt og forhen besluttet." Da sagde Kongen: „Hvorfor skulde du ikke have Lov til at reise hvorhen du lyster, men dog paa det Vilkaar, at du kommer til mig, naar du reiser tilbage, og siger mig, hvorledes Kong Svend betaler dig for Dyret; kanskee du er en Lykkens Mand." „Det vil jeg love eder," sagde Audun. Han drog da bort, og fik sig Skibsleilighed til Danmark; men da han kom der, vare alle hans rede Penge saaledes gaaet med, saa han maatte bede om Føde baade til sig selv og til Dyret. Han kom da til een af Kong Svends Fogeder, som hed Aage; Audun bad ham give sig Levnetsmidler, saa at han kunde føde sig selv og Dyret, som han havde i Sinde at forære Kong Svend. Aage sagde: „Jeg vil sælge dig Levnetsmidler, hvis du vil." „Jeg har nu ikke noget at betale dem med," sagde Audun, „men jeg vilde dog gierne see om jeg kunde bringe Kongen Dyret, thi det er Skade, om saa kostbart et Stykke skulde ødelægges for mig." Aage sagde: „Du behøver endnu mange Levnetsmidler, førend du kommer til Kongen; jeg vil gjøre dig det Forslag, at jeg vil føde eder begge saa længe, men saa vil jeg ogsaa have Halvpart i Dyret; du maa tage i Betænkning, at du mister det ganske, hvis det sulter ihjel for dig." Audun fandt rigtig nok, dette var en haard Betingelse, men saae ikke nogen anden Udvej for sig i sine nærværende Omstændigheder; de bleve da enige om, at han solgte Aage Halvdelen af Dyret paa det Vilkaar, at de da begge strax skulde reise hen til Kongen, og lade denne vurdere de Levnetsmidler, som Aage gav ham, og Dyret, og Aage skulde da betale Audun saa meget, som Værdien kunde være, hvis Kongen fandt, at Dyrets halve

Priis var mere end Levnetsmidlerne. De rejste begge sammen, indtil de kom til Kong Svend; han modtog Fogeden Aage vel, men spurgte den anden, som rejste med ham, hvad han var for en Mand, da han ikke kjendte ham. Audun svarede: „Jeg er en Islænder, sidst kommen fra Norge, men før den Tid ude fra Grønland; det var mit Ærende herhid, at forære eder denne Bjørn, som jeg kjøbte der paa Grønland for hele min Ejendom; men nu er det kommet saaledes tilagters med mig, at jeg ikke ejer mere, end det halve Dyr," han fortalte derpaa Kongen omstændelig, alt hvad der var forefaldet imellem ham og Aage. Kongen sagde: „Er det sandt, Aage! hvad han fortæller?" „Ja det er," sagde Aage. Kongen vedblev: „Og syntes du da, at det skikkede sig, at du, som jeg havde sat over min Ejendom og givet et stort Leen, skulde standse og forhindre en fremmed og mig ubekjendt Mand, som havde besluttet at bringe mig en sjelden Kostbarhed, og derpaa anvendt hele sin Ejendom, da dog vore største Fiender fandt for godt, at lade ham fare i Fred? Betænk dog, hvor ubilligt det var af dig, at handle saa, og der maa i Sandhed være en mærkelig Forskjel paa dig og Kong Harald, som gav ham Lov til at rejse. Nu vilde det ikke være mere end billigt, at du mistede ikke allene alle dine Besiddelser, men Livet med; men skjønt jeg for denne Gang ikke lader dig dræbe, saa skal du ikke desmindre paa Øjeblikket uden noget af dit Gods forlade mit Rige, og aldrig mere komme for mine Øjne; men jeg betragter det, Islænder! som om du har givet mig hele Dyret," sagde Kongen, „og det saa meget mere, som de Levnetsmidler, Aage solgte dig, skulde han have givet dig, og bliv nu her hos mig." Audun takkede Kongen for sine Ord og sit Tilbud, og blev der i nogen Tid, men

Aage drog bedrøvet bort, og mistede et stort Gode, fordi han attraaede det, der ikke tilhørte ham.

73. Audun havde kun været i kort Tid hos Kong Svend, førend han yttrede sin Lyst til at reise bort. Kongen svarede ham noget misfornøjet: „Hvad har du da i Sinde, naar du ikke vil blive hos os?“ „Jeg vil gjøre en Pilegrimsgang til Rom,“ sagde han. Kongen svarede: „Naar det ikke var et saa godt Forsæt, du havde, saa vilde det have mishaget mig meget, at du ønskede at komme bort herfra, men nu skal jeg paa ingen Maade hindre dig heri;“ derpaa gav Kongen ham meget Sølv, og sørgede for at indrette hans Reise, skaffede ham i Selskab med andre Pilegrimme, og bad ham besøge sig, naar han kom tilbage. Audun gjorde nu en Rommerreise, men paa Tilbagevejen faldt han i en svær Sygdom, og maatte længe holde Sengen; alle de Penge, som Kong Svend havde givet ham, gik da med, og hans Reisekamerader forlode ham. Han kom igjen op fra Sygelejet, og var bleven meget mager og kraftesløs, og havde ingen Penge til at skaffe sig Føde for; han maatte da gribe til Betlerstaven, og tigge sig frem, og kom saaledes til Danmark ved Paasketider, til det Sted, hvor Kong Svend da var. Audun var da skaldet og pialtet, og en Usling i alle Henseender, og torde ikke lade sig see, hvor der vare mange Mennesker samlede; han stod i en Krog i Kirken Løverdagen for Paaske, og tænkte bedst at kunne træffe Kongen, naar han gik til Aftensang; men da han saae Kongen og hans Hird saa prægtig klædt, saa skammede han sig ved at komme dem for Øjne. Men da Kongen var gaaet til Bords, gik Audun hen og fik Mad udenfor Hallen, som Pilegrimmene havde for Skik, saalænge de endnu ikke havde kastet Pose og Stav; han tænkte nu at kunne træffe Kon-

gen, naar han gik til Nattesang[1], men saa sky som han havde været om Dagen, saa torde han nu langt mindre lade Kongen see sig, da de vare drukne; han løb da tværs over Vejen for at skjule sig; Kongen syntes, at han saae et Glimt af en Mand. Da Kongen nu gik fra Kirke, og hele Hirden var kommen ind i Herberget, da vendte Kongen tilbage, og sagde lydelig, da han var kommen udenfor: „Er her nogen her i Nærheden, som jeg formoder, der vil tale med mig, og undseer sig, saa komme han nu frem, og lade sig see!" Da gik Audun frem, og faldt Kongen til Fode; Kongen havde ondt ved at kjende ham, rakte ham Haanden, og bød Audun velkommen: „du har gaaet meget igjennem," sagde han, „siden vi saaes i sidst, saa at jeg neppe kunde kjende dig igjen;" Kongen førte ham strax ind i Herberget, men Hirdmændene loe af ham, da de saae ham. Kongen sagde til dem: „I behøve ikke at lee af ham, hvor usselt hans Udseende end forekommer eder; han har sørget bedre for sin Salighed end I, og derfor vil han i Guds Øjne findes fager og tækkelig." Kongen lod strax lave Bad for ham, og opvartede ham selv, gav ham derpaa gode Klæder, og sørgede for ham paa det bedste; han kom snart igjen til Kræfter, da han var en ung Mand; han forblev der nogen Tid. Audun vidste vel at tee sig i stort Selskab, han var en omgjængelig Mand, som vogtede vel sine Ord og talte kun lidet; alle kunde godt lide ham; Kong Svend viste ham ogsaa særdeles Yndest.

74. Det var en Gang henad Vaaren at de talte med hinanden, og Kongen sagde: „Det er sandt, Audun! jeg har endnu ikke talt med dig om, hvad dig synes du kunde være tjent med, at jeg skulde give dig for Dyret;

[1]) Vesper.

det skal staae dig frit for, at blive længe hos mig, og jeg vil gjøre dig til min Skutelsvend[1], og derhos hædre dig paa andre Maader." Audun svarede: „Gud lønne eder, Herre, for eders kostelige Tilbud og al den Hæder, I viser mig, men min Hu staaer til, at rejse ud til Island." Kongen sagde: „Det synes mig et underligt Indfald." Audun svarede: „Jeg kan ikke tænke paa, Herre! at jeg skulde sidde her hos eder i Hæder og Overflødighed, men min Moder imidlertid maa gaae om at tigge ude paa Island; thi nu er den Tid udløben, som jeg gav hende Forstyd til, førend jeg rejste udenlands." Kongen sagde: „Du taler dette som en brav og god Mand, og Lykken vil være med dig; dette var det eneste Tilfælde, at jeg ikke skulde blive misfornøjet, naar du forlangte at forlade mig; bliv nu hos mig, indtil Skibene løbe ud;" han gjorde saa. En Dag, da det var kommet langt ud paa Vaaren, gik Kong Svend ned til Bryggerne, hvor man da gjorde Skibene sejlfærdige til forskjellige Lande, til Østerleden eller Saxland, Sverrig og Norge; da kom han med Audun hen til et fagert Skib, som der vare Folk paa, der gjorde det i Stand, det var en skikkelig stor Knør. Kongen sagde: „Hvorledes synes dig om dette Skib?" Ham syntes godt om det. Kongen sagde: „Jeg vil nu give dig Gjengjæld for Bjørnen og forære dig dette Skib med en saadan Ladning, som jeg veed vil være velkommen paa Island." Audun takkede Kongen for denne Gave saa godt han kunde; men da Tiden kom, og Skibet var ganske færdigt, gik de atter ned til Stranden, Kong Svend og Audun; da sagde Kongen: „Eftersom du vil forlade mig, Islænder! saa vil jeg nu ikke holde dig tilbage, men jeg har ladet mig sige, at det er vanskeligt at komme til

[1]) Mundskjænk eller et Slags opvartende Kammerjunker.

Havn i eders Land, der ere store nøgne Klipper og farligt for Skibe; hvis nu Lykken er dig imod, saa maaskee du lider Skibbrud og sætter Ladningen til, og lidet er det da kjendt, at du har besøgt Kong Svend, og givet ham en Kostbarhed." Kongen rakte ham derpaa en Skindpose, fuld af Sølv, og sagde: „Du vil dog ikke være ganske fattig, om du end sætter Skibet til, hvis du frelser dette. Det kan ogsaa hænde sig," vedblev Kongen, „at du ogsaa sætter dette Gods til, hvad Godt har du da af, at du gav Kong Svend din Kostbarhed?" Kongen drog derpaa en Ring af sin Haand, og gav Audun den, det var et meget kostbart Stykke; Kongen sagde: „Om det end gaaer dig saa ilde, at du sætter Skibet til, og mister alt dit andet Gods, saa er du dog ikke fattig, hvis du kommer paa Land med Ringen, thi det er sædvanlig Skik, at man bærer alt sit Guld paa sig, naar man er udsat for Skibbrud, og man vil endda kunne see, at du har besøgt Svend Ulfsøn, hvis du beholder Ringen, om du end mister det andet Gods; men en Ting vil være mig kjær, at du ikke vil skille dig ved denne Ring, thi jeg seer gjerne, at du altid bruger den, med mindre du tykkes, at være nogen anseelig Mand saa meget skyldig, at du finder dig forpligtet til at give ham denne Kostbarhed, da giv ham Ringen, thi hæderlige Mænd bør den at eje, og far nu vel!" sagde Kongen.

75. Derpaa sejlede Audun bort, og kom til Norge, og saasnart han der fik at vide, hvor Kong Harald var, begav han sig efter Løfte til denne; han kom for Kong Harald, og hilste ham; Kongen tog vel imod hans Hilsen; „sæt dig her og drik med os!" sagde Kongen. Audun gjorde saa. Da spurgte Kong Harald: „Hvilken Belønning gav Kong Svend dig for Dyret?" „Den, Herre!"

sagde Audun, „at han tog imod min Foræring." „Den samme vilde jeg have givet dig," sagde Kongen; „hvad gav han dig mere?" Audun svarede: „Han gav mig Sølv til en Rommerrejse." Kongen svarede: „Mangen Mand giver Kong Svend Sølv til Rommerrejse eller anden Fornødenhed, skjønt de ingen Kostbarheder bringe ham; hvad da mere?" „Han tilbød mig," sagde Audun, „at gjøre mig til sin Skutelsvend, og at vise mig megen anden Hæder der hos sig." „Dette var et passende Tilbud, sagde Kongen, „men han maatte dog give dig en anden Belønning." Audun sagde: „Han gav mig en stor Knør med en fortrinlig Ladning." „Det var en højmodig Gave," sagde Kongen, men paa samme Maade vilde jeg ogsaa have lønnet dig, eller gav han dig endnu mere?" Audun svarede: „Han gav mig endnu en Læderpose fuld af Sølv, og sagde, jeg vilde ikke være pengeløs, hvis jeg bevarede den, om jeg end skulde lide Skibbrud ved Island." Kongen svarede: „Det var en berømmelig Betænksomhed, og det vilde jeg ikke have gjort, jeg vilde ikke ansee mig for at skylde dig noget, naar jeg gav dig Skibet med Ladningen; eller gav han dig maaskee endnu mere?" „Ja, Herre!" sagde Audun, „han gav mig denne Ring, som jeg har her paa Haanden, og sagde, det var muligt, at jeg tilsatte baade Skib og Gods, men da vilde jeg dog ikke være pengeløs, hvis jeg ejede Ringen; han bad mig ikke at afhænde Ringen til nogen, med mindre jeg troede, at være en eller anden højanseelig Mand saa meget skyldig, at jeg vilde give ham den; men nu har jeg fundet denne Mand, thi det stod i eders Magt, Herre! at berøve mig mit Dyr og selve Livet, men I lod mig fare i Fred didhen, hvor ingen anden kunde komme." Kongen tog venlig imod hans Gave, og gav Audun andre gode Foræring-

ger isteden, førend de skiltes. Audun rejste endnu den samme Sommer ud til Island, og holdtes for at være en Lykkens Mand. Fra denne Audun nedstammede Thorsteen Gydasøn.

76. Den Vinter Kong Harald sad i Nideros, som før er fortalt, lod han bygge et stort Skib; det var en Letsejler, og var dannet efter Modellen af Ormen den lange, og i alle Henseender bygget med den største Flid; paa Forstavnen var et Dragehoved, men bagpaa en Drageskjert, og begge de opstaaende Sider af Stavnen vare heelt belagte med Guld; Skibet havde fem og tredive Roerbænke, og var i Forhold til dette Maal meget stort og prægtigt; thi Kongen lod alt Skibstilbehør forarbejde paa det omhyggeligste, baade Sejl og Takkel, Ankere og Ankertove. Kong Harald sendte om Vinteren Bud til Kong Svend, at han om Vaaren skulde møde ham ved Elven, og de vilde da stride til det yderste, saa at een af dem siden skulde have begge Riger, Danmark og Norge. Samme Vinter opbød Kong Harald almindelig Leding af Norge, og ved Begyndelsen af Vaaren samlede Hæren sig; Kong Harald lod da det store Skib sætte ud i Aaen Nid, og lod derpaa Dragehovederne opsætte; da kvad Thjodolf:

Et Skib, du skjønne Pige!
Jeg saae til Elven løbe,
See hvor ved Landet ligger
Den lange, skjønne Drage!
Alt Manken over Lasten
Heel glimrende sig viser,
Det brændte Guld fra Stabel
Dets Gallion har baaret.

Da Skibet derpaa var ganske færdigt, sejlede Kongen paa det ud af Aaen; saa siger Thjodolf:

Skibsføreren sin Tjelding
Om Løverdag nedtager,
Da vakkre Kvinder skue
Fra Staden Dragens Sider;
Fra Nid den nye Snekke
Vor raske Drot mod Vesten
Da styred, medens Gutter
I Havet Aarer sænkte.

Man roede da meget kunstig paa Dragen; saa siger Thjodolf:

Ret Aarer Kongens Sømænd
Af Havet løfte kunne
Med Smidighed, og Kvinden
Det undrende mon skue.
Kun hæftigst Kamp den stærke
Skibsrustning vil nedbryde;
Saa Skib, som Mandskab, Møen
Heel kjærligen berømmer.

Og fremdeles kvad han:

Vist mange Trængsler prøves,
Før den Sørustning slides,
Mens Hav og Havn modtage
Halvfjerdsindstyve Aarer;
Naar Dragens Krop af Nordmænd
Paa hellig Flod bevæges,
Dens Sider synes ligne
En staalklædt Ørnevinge.

Kong Harald styrede med Flaaden sønderpaa langsmed Landet, og opbød almindelig Leding af Folk og Skibe; men da de sejlede østerpaa til Vigen, fik de stærk Modvind, saa at Flaaden maatte lægge i Havn rundt omkring, deels ved Udøer, deels inde i Fjordene; derom taler Thjodolf:

Vel høvlede Skibsstavne
Af Skovene nu dækkes;
Sømænds Anfører lukker
Med Orlogssnekker Kysten;
Nu almeen Leding dvæler
I Skjærgaards mange Vige;
Og Læ maa Flaaden søge
I Ly af Næs og Banker.

I den stærke Storm, som holdt ved i nogen Tid, behøvede det store Skib sine gode Ankere og Ankertove; saa siger Thjodolf:

Med Lesøes høje Brænding
Maa Kongens Drage stride,
Da nytte vel i Nøden
De Toug, som Skibet fæste;
Det krumme Jern anfægtes
Af Søgang der og Storme,
De med Havbundens Klipper
Paa sværest Anker gnave.

Da de atter fik god Bør, sejlede Kongen med Flaaden øster til Elven; saa siger Thjodolf:

Sin Flaade Harald fører
Med raskest Fart til Elven;
I Grændsens Nærhed Natten
Tilbringer Norges Hersker;
Han Thing ved Tumlø holder,
Did Svend var stævnet bleven
Til Søslag, hvis ej Danske
For Nordmænd flygte vilde.

De Danske spurgte, at den norske Flaade var kommen til Elven, og strax flyede alle de, som vare nærmest Landsgrændsen.

77. Da imidlertid Kong Harald spurgte, at Danekongen vel havde udrustet sin Hær, men laae nede ved Fyen og omkring ved Smaalandene, og vilde ikke holde Møde eller stride med Nordmændene efter Aftalen, saa besluttede Kong Harald, ligesom han alt før havde gjort, at lade Bondehæren vende tilbage, men han bemandede paa det bedste halvandet hundrede Skibe, og sejlede med dem sønder ned forbi Halland, og hærgede rundt omkring; han lagde ind i Lofofjord, og hærgede der oppe paa Landet; hos Kong Harald var den Gang Hakon Jarl Ivarsøn, Ulf Staller og mange andre berømte Høvdinger fra Norge. Kort efter kom Danekongen Svend der imod dem; han havde tre hundrede Skibe. Kong Harald lod da sin Hær blæse sammen, og sagde: „Nu er Kong Svend kommen med en stor Hær, som I kunne see, jeg vil nu raadføre mig med Høvdingerne, samt med hele Almuen, om vi skulle stride med dem, skjønt de have en halv Gang saa mange Folk." Da raadte mange til at flye; Kong Svend havde en saa stor Hær, sagde de, at det var ikke raadeligt at stride; men adskillige tav. Da svarede Hakon Jarl: „Saa synes mig, Herre! at skjønt de Danske have en stor Magt, saa have de dog mindre Skibe, end vi, og jeg haaber ogsaa, at deres Krigsfolk end, som før, ville befindes mindre tappre, end Nordmændene; med de Danske er det saa beskaffent, at de ere ikke udygtige i det første Anfald, men de blive snart forsagte, naar man ret angriber dem for Alvor; I har ofte stredet mod en stor Overmagt, og dog vundet Sejer, og saa vil det end gaae denne Gang." Kongen sagde, og var da meget munter: „Jeg havde en Drøm i Nat, det forekom mig, at Kong Svend og jeg traf paa hinanden, og vi holdt paa eet Reeb og trakkes med hinanden, og mig tyktes, at han

trak Rebet fra mig; i det samme vaagnede jeg." Denne Drøm opvakte ikke Modet hos Krigsfolket, thi de fleste udlagde den saa, at Svend vilde erholde det, som de stredes om. Da sagde Hakon Jarl: „Maaskee, Herre, at disse udlægge Drømmen rigtig, men mig forekommer det rimeligere, at Kong Svend vil blive hængende i Rebet." „Det tænker jeg ogsaa," sagde Kongen, „at det vil snarest blive Tilfældet, og det er en bedre Udtydning paa Drømmen; og nu skal jeg heller ikke længer udsætte min endelige Afgjørelse: før skal den ene af os styrte over den anden, førend vi skulle flye for de Danske, uden at have vovet os i Kamp." Disse Kong Haralds Ord omtaler Steen Herdisesøn; han var da paa Skibet hos Ulf Staller; han siger saa:

Højmodig Fyrste sagde
Sit Hjertes rette Mening:
At ingen Fred af Fjenden
Man længer haabe kunde;
Han hver af os opfordred,
At før vi styrte skulde
Ved fælles Fald, end vige;
Da grebes alle Vaaben.

Steen angiver ogsaa, hvor megen Magt hver af Kongerne havde, i denne Vise:

I Fare Hersers Hersker
Vist egne Snekker satte,
Da med halvandet Hundred,
Han ventede de Danske,
Thi Lejres Drot fra Sønden
I Vrede flux paa Havet
Mod ham, til svarest Fægtning,
Trehundred Skibe førte.

Derpaa trak Kong Harald sit Sværd, og gik frem i Stavnen paa sit Skib; han hug tre Gange med Sværdet i Luften foran sig. Hakon Jarl spurgte, hvorfor han gjorde det. Kongen svarede: „Dette kalder man i fremmede Lande Sejerstegn, at Kongen paa denne Maade giver Varsel om sin Vrede." Derpaa lod Kong Harald sine Skibe ordne sig til Angreb, og lagde sin Drage frem i Midten af Flaaden; saa siger Thjodolf:

Sin Drage lod den tappre
Hærfører mægtig flagre;
Fremad, i Flaadens Midte,
Foran den drog til Striden.

Dette Skib var meget stærkt og vel bemandet; Kongen opmuntrede sine Mænd, bad dem dække sig med Skjoldene, og staae fast, naar Slaget begyndte; derom taler Thjodolf:

Til kraftigst Værn sit Mandskab
Opmuntred kjekkest Fyrste,
Til Skibs en Fylking viste
Sig spids, i kunstig Orden.
Daadrigest Helt ved Nisaa
Havdragen rundt med Skjolde
Omgav, saa at det ene
Tæt mod det andet stødte.

Ulf Staller lagde sit Skib paa den ene Side af Kongeskibet; han befalede sine Mænd, at lægge Skibet langt frem; saaledes som Steen siger:

Ulf, Kongens Staller, egged
Os drabelig til Kampen,
Hvor høje Landser dirred,
Og Aarer knuges maatte;
Sit eget Skib bad Fyrstens
Fortrolige i Slaget

At hale frem, og Budet
Søgutter rask opfyldte.

Hakon Jarl laae yderst paa den ene Fløj, og ham fulgte mange flere vel udrustede Skibe; men yderst paa den anden Fløj laae Thrøndernes Høvdinger, der ligeledes havde en stor og anseelig Krigsmagt. Kong Svend lagde ogsaa sin Flaade i Orden; sit eget Skib lagde han ligeoverfor Kong Haralds, men nærmest ved Kong Svends Skib lagde Jarlen Finn Arnesøn sit frem, og næst ham ordnede de Danske de tappreste Folk i deres Hær; derpaa fæstede begge Partier deres Skibe sammen i Midten af Flaaden, men fordi Hæren var saa stor, saa var der en stor Mængde Skibe, som blev liggende løse, og enhver lagde da sit Skib frem, som han havde Mod og Mandighed til, men det var saare forskjelligt.

78. Da Kong Harald havde bragt sine Skibe i Orden, lod han Krigslurene lyde, og lod sine Folk roe imod Fjenden; saa siger Stuf Skald:

For Elvens Munding Harald
Svend farlig Modstand viste,
Thi Freden sig udbede
Ej tapper Konning vilde;
Heel stærkt ved Hallands Kyster
Sværdsmykte Mænd fremro'de,
I Kamp udsprøjted Vinden
Det varme Blod paa Havet.

Derpaa begyndte Slaget, og blev meget hæftigt, da Kongerne hver paa sin Side opmuntrede deres Folk; saa siger Stuf:

Kort Afstand Hære skilte,
Og Drotten sine Kjæmper

Saa Hug som Skud bød øve
Mod Fiendens tætte Række;
Da Stene fløj med Pile,
Og hvasse Klinger svanges,
At Blod i Strømme bruste,
Sig blandende med Havet.

Det var Lavrentii Messedag silde om Aftenen, da Slaget gik for sig, og man stred hele Natten; Kong Harald skjød den hele Nat med Bue; derom taler Thjodolf:

Snild Oplands Konning brugte
Sin Bue hele Natten,
Og lod mod hvide Skjolde
De skarpe Pile drive;
Igjennem Bønders Brynjer
Sig blodig Odden trængte,
Den Skat, som Finner yde,
Dem rigelig betaltes[1].

Hakon Jarl, og de Folk, som fulgte ham, havde ikke fæstet deres Skibe ved Flaaden, men roede imod de danske Skibe, som sejlede løse om, og satte efter dem, som vilde unddrage sig; han ryddede hvert Skib, som han saaledes lagde til; de Danske vare da komne paa Flugt. Da kom der en Skude roende hen til Jarlens Skib, der blev kaldt paa ham og sagt, at den ene Fløj af Kong Haralds Fylking veg tilbage, og der var faldet mange af deres Folk. Jarlen roede da derhen, og gjorde der et saa hæftigt Angreb, at de Danske maatte vige. Saaledes vedblev Jarlen den hele Nat igjennem at lægge frem til Strid der, hvor det gjordes mest behov, og han roede da udenom den

[1]) Nemlig Pileskud, efter den Maade paa hvilken Finlapperne tit plejede at betale den tvungne, og af dem for uretmæssig anseete Skat.

egentlige Kampplads, men hvorsomhelst han kom hen, der kunde ingen bestaae imod ham. Slaget stod nærved Landet, men Skjalg Erlingsøns Skib blev drevet til Land og kom paa Grund; det blev da overfaldet af Kong Svends Landhær, som ikke var kommen ombord paa Skibene, og hele Mandskabet paa dette Skib blev dræbt. Nu var Striden paa det skarpeste, og der anrettedes et stort Nederlag paa de Danske, tvertimod hvad de for en Stund siden havde tænkt, da de troede formedelst deres større Magt at kunne gjøre med Nordmændene hvad de vilde; men Nordmændene stode fast, og strede drabeligen, som Steen siger:

Det Under kaldes maatte,
Hvis det ej vel erkjendtes,
At de, som Landet værged,
Ej nær saa tappert fægted,
Da Nordmænd Harald fulgte
Ved Nisaas Munding fordum
I svarest Slag, hvor Ravnen
Sig fik et Morgengilde.

Henimod Enden af Natten begyndte Hovedstyrken af den danske Flaade at flye; thi da havde Kong Harald entret op paa Kong Svends Skib; Kong Harald gik da mandig frem, og hug med begge Hænder. Saa siger Arnor Jarleskald:

Blandt Krigerne det Rygte
Har gaaet, at Kongen haver
Ved Nisaa Fjender slaget,
De faldt til begge Sider;
Fra Norden Dragen havde
Paa hans Befaling skredet,

Til Halland Kongen styred
For Heltedaad at øve.

Da blev dette Skib saa aldeles ryddet, at hver Mand blev dræbt, som havde været derpaa, undtagen de, som sprang overbord og frelste sig enten ved Svømning eller paa Smaaskibe; saa siger Arnor:

Den højberømte Konning,
Som aldrig flygte vilde,
Med gylden Hjelm fremhasted,
Og rydded fjendtlig Snekke;
Skjoldborgen brødes, Brodde,
Af ham udsendte, trængte
Igjennem blanke Brynjer,
Ligkvadet Bølger sunge.

Arnor siger ogsaa, at Kong Svend ikke flyede, førend hans Skib var aldeles ryddet:

Bold Svend ej uden Aarsag
Forlod sit Skib i Striden,
Vist den Gang høje Hjelme
Den haarde Malm har kløvet,
Thi førend Kongen flyede,
Den Jydernes Beskytter
Saae heel forladt at svømme
Sin Flaade, Hirdmænd døde.

Men da Kong Svends Banner var faldet, og hans Skib tomt, da flyede alle de hans Mænd, som ikke faldt; nogle styrtede sig i Havet fra de Skibe, som vare sammenfæstede, men andre kom op paa de fritsejlende Skibe, og alle de, som kunde komme til dermed, roede bort. Men paa det Sted, hvor Kongerne selv havde stredet, og de fleste Skibe vare fæstede sammen, der bleve over halvfjerdsindstyve af

Kong Svends Skibe liggende forladte tilbage; som Thjodolf siger:

Sogns gjæve Drot man sagde
Som i en Haandevending
Halvfjerdsindstyve Skibe
Fra Svend at have vundet.

Kong Harald roede efter de Danske, men dette var dog ikke let at komme til, thi Skibsflaaden laae saa tæt i Vejen, at man neppe kunde komme frem. Man fortæller, at Kong Svend skal have haft sex Jarler i Slaget med sig; een af dem var Finn Arnesøn, han var da gammel, og havde saa slet Syn, at han neppe var stridsdygtig. Finn Jarl satte sig ned i Lyftingen paa sit Skib, da de fleste Danske havde begivet sig paa Flugt; han blev da taget til Fange af Kong Haralds Mænd; derom taler Thjodolf:

Sex Danske Jarler tappert
Opmuntred Folk til Kampen,
Dog Svend dem ej behøved
For Sejeren at lønne;
I Striden kjek, behjertet,
Som ikke flygte vilde,
Finn Arnesøn blev fangen
I fjendtlig Rækkes Midte.

79. Hakon Jarl blev liggende rolig med sine Skibe, imedens Kong Harald og de øvrige Folk satte efter de Flygtende, thi Jarlens Skib kunde ikke komme frem for de andre, som laae sammenfæstede. Da roede der en Mand hen til Jarlens Skib paa en Baad, og lagde til ved Lyftingen; det var en høj Mand med en sid og stor Hat paa Hovedet; han raabte op paa Skibet: „Hvor er Jarlen?" sagde han. Jarlen stod i Forrummet, og stillede en Mands

Blod; han betragtede Manden med Hatten, og spurgte om hans Navn; „det er Vandraad, her er," sagde han, „tal med mig, Jarl!" Jarlen bøjede sig ud over Skibsborde til ham, og da sagde Manden i Baaden: „Jeg vil bede dig om mit Liv, Jarl, hvis du vil skjænke mig det." Hakon Jarl rejste sig op, og kaldte paa to Mænd, som han elskede meget, og bad dem bringe Manden til Landet; „Vandraad har beviist mig meget Godt," sagde han, „følger ham til min Ven Karl, og siger denne som Jærtegn paa, at det er mig, som sender ham did, at han skal lade Vandraad faae den Hest, som jeg gav Karl i Forgaars, og sin Sadel, og give ham sin Søn til Vejviser." Dette skede strax i Dagbrækningen; de stege da ned i Baaden, og grebe Aarerne, men Vandraad sad ved Roret. Da sejlede Skibene just allerstærkest frem og tilbage, nogle af Flygtningerne roede til Land, men andre ud paa aaben Sø, baade med smaae og store Skibe. Vandraad styrede derhen, hvor ham syntes der var mest Plads imellem Skibene; men hvorsomhelst norske Skibe kom i Nærheden af dem, der gave Jarlens Mænd sig tilkjende, og alle lode dem da fare hvor hen de vilde. Vandraad styrede frem langsmed Strandbredden, og lagde ikke til Land, førend de kom forbi det Sted, hvor der var mest Færsel med Skibene. Derpaa gik de op til Karls Gaard; det begyndte da at blive lyst, de gik ind i Stuen, hvor Karl just var og netop var bleven paaklædt; Jarlens Mænd berettede ham deres Ærende; Karl sagde, at de skulde først spise, han lod Bordet sætte frem, og gav dem Haandtvæt. Da kom Konen i Huset ind i Stuen, og sagde strax: „Det er forunderligt, at vi ikke har kunnet faae Søvn eller Ro et Øjeblik i Nat for Raab og Bulder." Karl sagde: „Veed du ikke, at Kongerne have holdt

et Slag i Nat?" „Hvem fik da Overhaand?" sagde hun. „Nordmændene have sejret," sagde Karl. Hun svarede: „Saa har vor Konge atter maattet flye." „Der er ingen, der veed," sagde Karl, „om han er falden eller flygtet." Hun sagde: „Nogle Stakler ere vi, for Konge vi have, som baade er halt og fejg." Den nysankomne Gjæst sagde: „Lad os hellere troe det, som sømmeligere er, Kjærling! at Kongen ej er fejg, men han er ikke ret sejersæl." Vaandraad vaskede sine Hænder, og da han tog Haandklædet, tørrede han sig midt paa samme; Konen greb Haandklædet, og rev det fra ham, og sagde: „En daarlig Optugtelse har du faaet, er det ikke tølperagtigt, at gjøre hele Haanddugen vaad paa een Gang." Vandraad svarede: „Endnu haaber jeg, om Gud vil, at leve den Dag, at vi kan tørre os paa Midten af Haanddugen." De satte sig til Bords, spiste og drak en Stund, og gik derpaa; Karls Hest var da færdig, og hans Søn beredt til at ledsage Vandraad, han havde en anden Hest; de rede ad Skoven til, men Hakon Jarls Mænd droge ned til Baaden, og roede ud til Jarlens Skib.

80. Kong Harald og hans Mænd forfulgte kun et kort Stykke de Flygtende, og roede derpaa tilbage til Fjendens forladte Skibe; Valen blev da efterseet, paa Kongeskibet var en stor Mængde Faldne, men Kong Svends Lig fandtes ikke, og man holdt sig dog for overtydet om, at han var falden. Kong Harald lod da sine faldne Mænds Lig begrave, og deres Saar forbinde, som behøvede det. Han sendte Bud til Bønderne, at de skulde føre Ligene af Kong Svends Mænd paa Land, og lade dem jorde; derpaa lod han Byttet dele, og de tøvede der nogen Tid; da spurgte de den Tidende, at Kong Svend var kommen til Sjælland; der havde hele den Hær, som var flyet af Sla-

get, samlet sig til ham, og endnu mange andre Krigsfolk, saa han havde da endnu en overordentlig stor Hær.

81. Finn Arnesøn Jarl blev taget til Fange i Slaget, som før er fortalt; han blev ført frem for Kong Harald, som da var kommen tilbage fra at forfølge de Flygtende. Kongen var da meget munter, og sagde: „Her træffes vi nu, Finn, men sidst saaes vi i Norge; nu, har ikke hin danske Hird staaet dig trofast bi? og vil ikke Nordmændene have ondt ved at slæbe dig blinde Mand med sig!" Jarlen svarede: „Meget Ondt have Nordmændene nu at gjøre, og det endnu det værste, som du befaler dem." Kongen sagde: „Vil du nu tage mod Naade, skjønt du ikke fortjener den?" Da svarede Jarlen: „Ikke af dig, din Hund!" Kongen sagde: „Vil du tage dit Liv af Magnus, din Frænde?" Kong Haralds Søn Magnus førte da Befalingen over et Skib. Jarlen sagde: „Hvad skal den Hvalp raade for Liv og Fred!" Da lo Kongen, og havde sin Fornøjelse af at tirre ham, og sagde: „Vil du da tage Fred af din Frænke Thora?" Jarlen sagde: „Er hun her?" „Ja hun er," sagde Kongen. Men da kunde man see, hvor vred Finn Jarl var, at han ikke kunde lægge Baand paa sin Tunge; han sagde: „Saa er det ikke saa forunderligt, at du bider saa godt fra dig, siden Mæren fulgte med dig." Finn Jarl erholdt ikke desmindre Fred, skjønt han brugte saa haarde Ukvemsord; han drog med Kong Harald, og var temmelig tungsindig og haard i sine Yttringer. Nogdt efter sagde Kongen til Finn: „Jeg seer nu, at du ikke kan finde dig i at være hos mig eller dine Frænder, jeg vil nu give dig Lov til at drage til din Konge Svend. Finn Jarl svarede: „Det Tilbud vil jeg modtage, og det desto taknemmeligere, jo før jeg kan komme herfra."

Kongen lod Jarlen bringe i Land, og Indbyggerne i Halland modtoge ham vel.

82. Da Kong Harald laae ved Halland efter Slaget ved Nisaa, sagde han til sine Mænd: „Vi have erholdt en stor Sejer over de Danske i dette Slag, lader os nu paa bedste Maade vogte os for, at de Danske ikke overliste os for Fremtiden, og lader os nu drage hjem i vort Rige med Hæder og meget Bytte!" Men Natten efter da Kong Harald og de fleste Folk laae og sov, styrede to Skibe fra Flaaden og lagde hemmeligen til Land; paa det ene førte Kongesønnen Magnus Befalingen, paa det andet en Mand, ved Navn Thorolf, som havde sin Slægt paa Øen Moster i Søndhørdeland, og ejede en Gaard der, hvorfor han kaldtes Mostreskjæg. Thorolf var en stor og stærk Mand, og særdeles forvoven; de løb op i Land fra Skibene, og vilde indlægge sig Berømmelse. De vare ikke gaaede ret langt, førend de bleve overfaldne af den danske Hær, og der begyndte strax en meget skarp Træfning imellem dem, som dog ikke varede længe, thi de maatte bukke under for Overmagten, og hele deres Trop faldt; Thorolf undkom med Kongesønnen Magnus, paa den Maade at Thorolf bar ham i sit Kiltebaand til Skoven. Kong Harald savnede dem om Morgenen, biede nogen Tid efter dem der paa Stedet, og da de ikke kom tilbage, tænkte han, de alle maatte være døde; Kongen lavede sig da til at begive sig bort med sin Flaade; Kong Harald og hans Mænd bortførte som Bytte alle de danske Skibe, som vare ryddede, og som de kunde føre med sig, saavel som alt det Gods, der var derpaa. I Lyftingen paa Kong Svends Skib fandt de et Skrin med den hellige Vicentii Diaconi Helligdom i, og toge det med sig. Kong Harald sejlede nu bort fra Halland med sine Skibe, indtil han kom til

Vigen; der lod han Telte reiſe paa Landet, og de Saarede helbrede.

83. En Dag, da Kong Harald gik paa Landet, og ſaae til ſine Mænds Saar, kom Thorolf Moſtreſkjæg gaaende med Kongeſønnen Magnus paa ſin Ryg, og Kongen blev meget glad, da han ſaae ſin Søn uſkadt. Thorolf var meget træt af Gangen, da han havde gaaet den hele Vej fra Halland landvejs til Vigen, og baaret Kongeſønnen, og begge vare de meget matte af Hunger. Kong Harald mærkede det, og ſagde: „Hvorledes? Har de Danſke givet tabt for eder, eller tænkte I, at de havde ikke Mod til at angribe Eder med Vaaben? Ikke var det varligt eller forſigtigt handlet, at forlade os og med faa Mænd at gaae paa Land lige i Hænderne paa en Hær, da jeg dog i Forvejen havde advaret eder, at vi ſkulde vogte os for at give os blot for de Danſke. Nu har eders Uagtſomhed og Overmod meget ſvækket vor Sejer; I kunde vel have ladet det beroe ved den Sejer, ſom vi havde vundet alle i Forening; dette har nu meget formindſket vor Sejer, ſaa dygtige ſom vi nys havde viiſt os; men derved er nu intet at gjøre. Du, Thorolf! modtage min Roes og Tak for din udviiſte Manddom og Troſkab, at du vovede dit Liv ſaa meget, for at hjælpe min Søn. Saa vil jeg ogſaa førſt og fornemmelig takke min Svoger Hakon Jarl, og dernæſt alle mine Krigsfolk for al den Biſtand og Tapperhed, de have viiſt mig i dette Slag." Kongen endte ſin Tale ſaaledes, at alle fandt Behag i hans Ord, hvis det kun gik ſaaledes, ſom hans Tale lød; han ſørgede derpaa for, at hans Søn Magnus og Thorolf bleve plejede paa det bedſte. Derpaa drog Kong Harald ind til Oslo, og tog der ſit Sæde, men gav hele ſin Hær Hjemlov.

84. Kong Svend sad i Danmark den Vinter over, og forestod sit Rige ligesom tilforn; om Vinteren sendte han en Mand op til Halland efter Karl og hans Kone; men da Sendebudene kom med dem til Kongen, lod han Karl kalde til sig, og spurgte denne, om han kjendte ham, eller om han meente at have seet ham før. Karl sagde: „Jeg kjender eder nu, og jeg kjendte eder den Gang, og det er Gud, man maa takke for, at det ringe Fordenskab, som jeg viste eder, kom eder til Gavn." Kongen sagde: „Hver den Stund, jeg lever herefter, skylder jeg dig Gjengjæld derfor; for det første vil jeg nu give dig hvilken Gaard i Sjælland du selv vælger, og derhos vil jeg gjøre dig til en mægtig Mand, hvis du kan skikke dig deri." Karl takkede Kongen meget for dette hans Løfte, og sagde, at der var dog endnu en Bøn, som han vilde bede Kongen om. Kongen spurgte, hvad det var. Karl sagde: „Jeg vil bede eder tillade, at min Kone tager med mig." „Det vil jeg ikke tilstæde dig," sagde Kongen, „thi jeg vil skaffe dig en langt bedre og forstandigere Kone; men din Kone kan beholde den Bondehytte, I havde før, deraf kan hun nok have sit Livs Ophold; jeg handler endda for din Skyld bedre imod hende, end hendes Uforstand fortjente." Kong Svend gav Karl en stór Gaard, og skaffede ham et fornemt Giftermaal, saa han blev en anseelig Mand. Denne Kongens Handling blev meget roest, og det rygtedes vide om, saa det spurgtes ogsaa op til Norge.

85. Kong Harald sad om Vinteren efter Nisaa-Slaget i Oslo. Om Høsten, da Krigsfolket kom søndenfra Danmark, blev der meget talt om det Slag, som havde staaet ved Nisaa, da hver Mand tyktes han kunde fortælle meget og mangehaande derom. En Dag da der sad en heel Deel i en Undersal, talte de om Nisaa-Slaget,

og iblandt andet om, hvilke Mænd der i dette havde indlagt sig den største Berømmelse; de bleve alle enige om, at der var ingen, der havde viist sig saa brav som Hakon Ivarsøn, han var den behændigste og fremmeste i Strid, og havde den største Lykke; hvad han gjorde havde haft den bedste Virkning, og han vandt Sejren. Harald var ude i Gaarden, og talte med nogle Mænd, han gik derpaa hen til Salsdøren, og sagde: „Her kunde hver ønske at hedde Hakon;" derpaa gik han atter sin Vej. Hakon Jarl rejste om Høsten til Oplandene.

86. Det hændte sig næste Foraar henimod Sommeren, da man en Gang sad og drak, at der fremdeles taltes om Slaget ved Nisaa; man roste da meget Hakon Jarl, men nogle tilskreve ligesaa meget andre Mænd, at det havde faaet et saa lykkeligt Udfald. Da yttrede een af dem: „Det er muligt, at flere Mænd have stredet dræbeligere ved Nisaa, end Hakon Jarl, men ingen af dem alle havde større Lykke." De andre sagde, at det vel var hans største Lykke, at han havde jaget saa mange af de Danske paa Flugt; hvortil den samme Mand svarede: „Større Lykke var det, at han gav Kong Svend Livet." Een af dem svarede: „Du veed nok ikke selv hvad du siger." „Det veed jeg ret vel," sagde hin, „thi det er fortalt mig af ham, som bragde ham i Land." Men det gik her, som man plejer at sige, at mange ere Kongens Øren, og dette blev strax derpaa bragt for Kongen. Kongen lod da ufortøvet tage en heel Deel Heste, og red endnu om Aftenen bort fra Oslo med to hundrede Mand; de rede hele den Nat og Dagen efter; da mødte de nogle Ridende, som rejste til Byen med Meel og Malt. Der var en Mand, ved Navn Gammel, i Kongens Følge; han red hen til een af Bønderne, som var hans Bekjendt, og de talte i

Eenrum sammen: „Jeg vil betale dig godt for," sagde gammel, „at du det hurtigste, du kan, rider ad den korteste Lønsti, du kjender, hen til Hakon Jarl, og siger ham, at Kongen vil dræbe ham, thi han veed nu, at Hakon har hjulpet Kong Svend i Land ved Nisaa." De bleve enige om Handelen; Bonden red det bedste, han kunde, og kom til Jarlen førend Sengetid; han sad da endnu og drak. Men da Bonden havde sagt sit Ærende, stod Jarlen strax op tilligemed alle sine Mænd; Jarlen lod alt sit Gods føre bort til Skoven, og alle Mænd forlode Gaarden; Kongen kom Dagen efter, og rejste atter bort med sit Følge, da han havde opholdt sig der Natten over.

87. Hakon Jarl red sin Vej, og drog over til Sverrig til den svenske Kong Stenkel, hos hvem han opholdt sig om Sommeren; men imod Enden af Sommeren, saasnart han spurgte, at Kong Harald havde begivet sig til den nordlige Deel af Landet, vendte han tilbage til Oplandene; der forblev han, indtil Kongen atter drog nordfra, da rejste Hakon over til Værmeland, og opholdt sig der en stor Deel af Vinteren, thi Kong Stenkel gav ham der nogle Forleninger. Imod Slutningen af Vinteren rejste han til Rommerige, og havde mange Krigsfolk med sig, som han havde faaet af Gøterne og Værmelænderne; han hævede da sin Landskyld og Skatter af Oplændingerne, og vendte derpaa atter tilbage til Gøtland. Kong Harald drog om Høsten øster i Vigen, og sad der om Vinteren i Oslo; han skikkede sine Mænd til Oplandene for at opkræve Skat og Landskyld, som han meente der tilkom ham; Oplændingerne svarede, at de havde betalt Skat og Landskyld til Hakon Jarl, og det, sagde de, vilde de vedblive med, saalænge han levede, og han ikke havde forbrudt sit

Liv eller sin Forlening; Kongen fik derfor ingen Landskyld der den Vinter.

88. Samme Vinter fore Budskab og Affendinge imellem Norge og Danmark, og var det Gjenstand for Underhandlingerne, at de paa begge Sider, Nordmænd og Danske, vilde slutte Fred med hinanden, og bade hver sin Konge at give deres Samtykke dertil; disse Underhandlinger gave meget Haab om Forligelse, og det kom endelig saavidt, at der berammedes et Fredsmøde at holdes i Elven. Om Foraaret droge Kongerne hver en stor Hær sammen, og udrustede mange Skibe til denne Færd, saaledes som Skalden siger i en Flok om Kongernes Rejse; han begynder saaledes:

> I Nord fra Oresundet
> Omhegner Drotten Kysten
> Med Orlogsskibe, hurtig
> De Havnene forlode.
> I Vest fra Halland hvinte
> Højt Stormen, tumled Flaaden;
> Guldsmykte Gallioner
> Oprørte Vover skare.

Og fremdeles kvad han:

> Fra Land, ordholdne Harald!
> Du mange Skibe førte,
> Og Svend, fra Ters Sunde,
> Til Kongestævnet drager;
> Den Hær er ikke ringe,
> Som alle Danskes Herster
> Udruster, saa fra Sønden
> Hver Vig af Skibe lukkes.

Kongerne Harald og Svend holdt det Stævnemøde, som

var aftalt imellem dem om Vinteren, og kom begge til Landsgrændsen, saaledes som her siges:

Hvad alle Danske ønsked
Udretted du i Striden,
Heel meget maa afgjøres
Paa det aftalte Møde;
For Harald der at finde
Kong Svend, mod Nord, til Grændsen
Uddrager, skjønt paa Havet
De barske Storme tude.

Men da Kongerne mødtes, begyndte de at tale om Freden; men strax begyndte de Danske at ymte om og klage over, hvilken Skade, de havde liidt af Nordmændenes Hærgen og Plyndring, og det stod saaledes længe hen, at der vare ingen synderlig Udsigter til Fred; saaledes som her siges:

Vist gjæve Bønder kjærte
Ved Sammenkomster meget,
Som før dem Sorger voldte,
Højt begge Parter talte;
Oprippende det Hele
I Trætte snart de komme,
Af Hidsighed betagne
Forliges knap de ville.

Og fremdeles kvad Skalden:

Farlig er Fyrsters Vrede,
Naar de forliges skulle,
De Mænd, som mægle kunne,
Hver Sag i Skaaler veje.

Imidlertid lagde de forstandigste og bedste Mænd sig derimellem, saa at Freden endelig kom i Stand imellem Kongerne paa den Maade, at Kong Svend skulde have Danmark, og Kong Harald Norge med samme Grændseskjel,

som fra gammel Tid af havde været imellem Norge og Danmark; ingen af dem skulde bøde den anden noget for liidt Skade, al Fejde skulde ophøre, hvor nogen saadan var begyndt og hver beholde den Fordeel han havde vundet; denne Fred skulde staae ved Magt, saalænge de begge vare Konger. Forliget blev edelig stadfæstet, og Kongerne gave hinanden Gisler, saaledes som her siges:

Hørt jeg det har, hvad kaldes
En god Forretning maatte,
Harald og Svend hinanden
For Troskab Gisler satte;
Med Vidner da blev sluttet
Forliget, gid de holde
Det med al Fred og Fasthed,
Som aldrig rokkes kunne!

Derpaa sejlede Kong Harald med sin Flaade tilbage til Norge, og Svend til Danmark.

89. Kong Harald var i Vigen om Sommeren; han sendte sine Mænd til Oplandene efter Skyld og Skatter, som tilkom ham der; men Bønderne vilde intet udrede, og sagde, de vilde lade det bie dermed, indtil Hakon Jarl kom til dem, som Svar og Kjendelse tilkom angaaende de Skatter, Kongen gjorde Fordring paa; Kongens Mænd vendte saaledes tilbage med uforrettet Sag. Hakon Jarl var da oppe i Gøtland, og havde mange Folk hos sig; men da det led ud paa Sommeren, sejlede Kong Harald ned til Kongehelle, tog der alle de Smaa-Skibe, han kunde faae, og styrede op ad Elven; han lod Skibe trække paa Land forbi Fossene, og bragde dem saaledes op i Vænersøen; derpaa roede han øster over Søen, hvor han spurgte Hakon Jarl var. Men da Jarlen fik Nys om Kongens Reise, drog han ned fra Gøtland, og vilde for-

hindre Kongen fra at hærge paa dem. Hakon Jarl havde en anseelig Hær, som Göterne havde givet ham. Kong Harald lod sine Skibe lægge op i Mundingen af en Elv, gjorde sig færdig til Landgang, og lod nogle af Folkene blive tilbage, for at passe paa Skibene. Kongen selv og en Deel af hans Folk rede, men langt flere gik; de maatte igjennem en Skov, for dem laae adskillige Smaakjær og en stenig Höj; men da de kom op paa Höjen, saae de Jarlens Hær; der var da endnu en Mose imellem dem, og de fylkede begge deres Hær. Da sagde Kong Harald: „Lad os nu sætte os ned her paa Bakken, og först see, om de vil angribe os; Hakon er ikke iilfærdig af sig," sagde han. Det var Frostvejr, og forhen var der falden nogen Snee; Kong Harald sad med sine Folk under deres Skjolde; men Göterne vare kun tyndt klædte, og frös snart. Jarlen bad dem stunde sig, indtil Kongen rykkede frem, og de kom til at staae lige höjt. Hakon Jarl havde det Banner, som Fru Ragnhild havde givet ham, og som hendes Fader, Kong Magnus Olafsön, havde ejet; dette Banner vilde Kong Harald gjerne have haft, men fik det ikke. Göternes Lagmand hed Thorvid, han var der hos Hakon Jarl; Lagmanden sad paa sin Hest, hvis Tömme var gjort fast til en lille Pæl, der stod i Mosen. Thorvid Lagmand talte og sagde: „Det veed Gud, at vi have mange og ypperlige Folk og saare tappre Mænd til at vove et Slag; vi ville nu lade Kong Stenkel spörge, at vi kraftigen have staaet denne Jarl bi; jeg er overbeviist om, at hvis Nordmændene anfalde os, skulle vi tage drabelig imod dem; og hvis det unge Mandskab viger, saa lad os ikke löbe længer, end her til Bækken; men viger det unge Mandskab endnu mere, som jeg dog veed, de ikke vil gjöre,

saa lad os i det mindste ikke løbe længer, end til Højen." I samme Øjeblik sprang Nordmændenes Hær op, raabte Krigsraab, og sloge paa deres Skjolde; da begyndte ogsaa Göternes Hær at raabe, men Lavmandens Hest blev sky ved Raabet, og sprang til Siden, saa at Pælen rykkedes op af Mosen, og fløj Lagmanden forbi Hovedet. „Gid du faae en Ulykke, som gjorde det Skud!" sagde han, og sprængte strax bort. Kong Harald havde forhen sagt til sine Folk: „Skjønt vi raabe og gjøre nogen Vaabentummel omkring os, saa lad os dog ikke gaae ned fra Bakken, førend de komme hid til os." De gjorde saa, men strax da Hærraabet begyndte, lod Jarlen sit Banner bære frem; men da de kom under Bakken, styrtede Kongen ned paa dem med sine Folk, og der faldt da strax en stor Deel af Jarlens Hær, men nogle flyede; da blev Jarlens Fænnikedrager dræbt, og Kongens Mænd bemægtigede sig Banneret. Nordmændene forfulgte ikke de Flygtende ret langt, thi det var allerede Aften. De bemægtigede sig alt hvad de kunde faae af Klæder og Vaaben; Kongen lod begge Bannere bære foran sig, da de gik ned til Skibene. Da sagde Kongen, at han denne Gang især ansaae det for den største Sejer, at han havde faaet Banneret. De talte med hverandre om, at Jarlen vel maatte være falden; men da de droge igjennem Skoven, kunde der ikke ride mere end een Mand ad Gangen, og da man allermindst tænkte derpaa, kom der en Mand ridende i fuld Firspring tværs over Vejen, og gjennemborede i samme Øjeblik den, som bar Banneret, Jarlen havde ejet, greb Bannerstangen, og sprængte med Banneret til den anden Side ind i Skoven. Men da dette blev sagt Kongen, udbrød han: „Giv mig min Brynje, Jarlen lever endnu;" Kongen red om Natten til sine Skibe. Mange sagde da,

at Jarlen havde hævnet sig uagtet sin Flugt; da kvad Thjodolf:

De Stenfels Folk, som vilde
Den tappre Jarl undsætte,
Blev, det vor Drot udretted,
I Træfning Døden givet;
Da Hakon saadan Styrke
Ei hjelpe saae, han maatte
Med Flugten flux sig redde,
Dog nogle sligt besmykke.

90. Kong Harald tilbragde den øvrige Deel af Natten paa Flaaden; men om Morgenen da det blev lyst, havde der lagt sig saa tyk Jis om Skibene, at man kunde gaae rundt omkring dem; Kongen bad da, man skulde sige til hans Mænd, at de skulde hugge Isen op, fra Skibene ud i Søen; man gik da hen, og gav sig i Færd med at ise. Kongesønnen Magnus førte Befalingen paa det Skib, som laae yderst i Baagen og nærmest ved den aabne Sø. Men da de havde hugget Isen et langt Stykke ud, da løb der en Mand henad Isen til det Sted, hvor de skulde til at hugge, og arbejdede saa stærkt, som om han var rasende og galen, ved Jishugningen; da sagde en Mand: „Nu gaaer det til, som ellers, at ingen Mand gjør saa god Tjeneste, hvor han kommer, som Hall Kodransbane, see kun, hvor han hugger Isen." Men der var en Mand paa Kongesønnen Magnuses-Skib, ved Navn Thormod, en Søn af Endride; da denne Thormod hørte Kodransbane nævne, løb han hen til Hall, og hug ham Banesaar. Kodran var en Søn af Gudmund Eiolfsøn, men Gudmunds Søster Valgerd var Moder til Jorun, Thormods Moder; Thormod var kun et Aar gammel, da Kodran

blev dræbt, og han havde aldrig seet Hall Otrygsøn førend nu, saaledes at han kunde kjende ham. Man var nu færdig med at ise ud til det aabne Vand, Magnus lagde strax med sit Skib ud af Vaagen, lod sætte Sejl til, og sejlede vester over Søen, men Kongeskibet laae længst inde i Vaagen, og lagde derfor sidst ud. Hall havde været i Kongens Følge, og var meget elsket af ham, saa Kongen var saare vred; han kom silde til Havn om Aftenen, Magnus havde da ladet Drabsmanden undslippe til Skoven, og tilbød Bøder for ham, men Kongen vilde ikke høre noget derom, og havde nær lagt Haand paa sin egen Søn, indtil endelig deres Venner kom og forligede dem. Thormod Endridesøn rejste siden til Danmark, og derfra ud til Miklegaard, og vilde gaae der i Sold, men Kongen i Miklegaard fandt han var for liden af Væxt, og vilde ikke antage ham; men en Dag, da Kongen stod oppe i en Loftsvale, saae han, der blev ledt en stor Tyr til Torvs, som Nordmændene kjøbte; Thormod gik hen, og hug med eet Hug Hovedet af Tyren; da sagde Kongen: „Andre kan denne Mand, der hugger saa godt, fælde, end blot Nød;" han antog da Thormod i sin Tjeneste, og han var der i Sold lang Tid efter. Hakon Jarl Ivarsøn holdtes for at være en gavmild Mand; hans Datter hed Sunniva, men hans Søn Hakon, som var gift med Kong Svend Ulfsøns Datter, og deres Søn var Danekongen Erik Lam. Og her slutte vi nu for denne Gang vor Fortælling om Handlerne imellem Kong Harald og Hakon Jarl.

91. Endnu den samme Vinter, da Kong Harald og Hakon Jarl, som vi nys have fortalt, holdt Slag med hinanden, og Kong Harald havde sine Skibe i Væneren, rejste han op paa Rommerige, og havde mange Folk med

sig; han gav Bønderne Sag for, at de havde forholdt ham Skatter og Skyld, og styrket hans Fjender til Ufred imod ham, og der vare desuden endnu flere Ting dem imellem. Oplændingerne beraabte sig paa, at Kong Olaf den Hellige havde givet dem Rettebøder, i flere Henseender fordeelagtigere, end andre Bønders i Norge, baade angaaende Skyld og Udredning i Vare, og mange andre Benaadninger, som Kong Olaf havde tilstaaet dem efter Slaget ved Nesje, fordi Oplændingerne havde understøttet ham med Tropper den Gang han vandt Norge fra Svend Jarl Hakonsøn, og forjog denne fra Landet; nu, meente de, tilkom det ikke Kong Harald, at formindske deres Ret, som de havde besiddet i de Høvdingers Levetid, som vare før ham, i Særdeleshed der, hvor hans Odelsjord og rette arvelige Ejendom var; men Kong Harald vilde have, at alle jævnbaarne Mænd i Norge skulde have lige Rettigheder. Saa siger Thjodolf i den Drape, han digtede om Kong Harald:

De trættekjære Bønder
Ej taalte det, at Kongen
Landsloven følge skulde,
Og Udaad foretoge.
Det Anslag voldte Trolde,
Oprørerne det nødte
Til hastig Flugt; i Skoven
Ophold de søge maatte.

Følgende er Omkvæddet i denne Drape:

For ham sig hele Folket
Maa bøje; faa Udveje
Nu sees, naar Ja ej siges
Til det, som han paabyder.

Da Kongen kom op paa Rommerige, lod han Bønderne

gribe, nogle lemlæste, andre dræbe, nogle berøvede han al deres Ejendom; de flyede, som kunde; rundt omkring lod han brænde i Herrederne, og lagde dem ganske øde; som Thjodolf siger:

Til oprørsk Rommerige
Holmboers Tvinger ilte,
Der tapprest Haralds Fylking
Indboer tæmme maatte.
Til Straf den røde Lue
I høje Sale raste;
Paa Kongens Bud den tærte
Forvorpne Bønders Eje.

Derpaa drog han op paa Hedemarken, og skjændte og brændte der ikke mindre, end hist; derfra drog han ud paa Hadeland og Ringerige, hvor han ligeledes brændte alt, og foer frem med Hærskjold; saa siger Thjodolf:

I Tage sig indtrængte
Paa Hedemarken Gløden,
Med haarde Slag dets Bønders
Gjenstridighed blev revset;
Og Ringerigets Flokke
Sig Liv udbade; Flammen,
Før den udsluktes, nødte
Dem til at lystre Fyrsten.

Derefter gave Bønderne deres Sag i Kongens Vold. Efter Kong Magnuses Død vare levne tolv Aar[1], og endnu to Aar inden Kongerne Harald og Svend sluttede Fred; saa siger Thjodolf:

Tit Hørders Konge maatte
Med Fare Havet pløje,

[1]) Efter disse Ord synes at være udeladt: inden Nisaa-Slaget blev holdt.

Og tye til Ankerpladse —
Det tredie Aar kom Freden.

Efter Fredsslutningen varede Kongens Trætte med Oplændingerne halvandet Aar; saa siger Thjodolf:

Om Kongens Daad nu vorder
Heel vanskeligt at synge,
Da Oplandsboers Plove
Ved Mark og Jord han skilte;
Halvandet Aar erhvervet
Ved krigerske Bedrifter
Han har et Navn, som neppe
Vil nogensinde glemmes.

Og efterat al Uenigheden imellem dem var bilagt, saa rejste Kongen paa Gjæsteri omkring i Oplandene; han tog paa Gjæsteri hos en Mand, ved Navn Arne, en mægtig Mand; da vare alle Herrederne tagne til Naade; Arne sagde, at det var alle en stor Glæde, at Kongen sad i Fred og Ro, elsket og afholdt af sine Venner.

92. Ulf hed en Mand, kaldet den Rige, han ejede fjorten eller femten Gaarde i Oplandene; hans Kone bad ham, at han skulde byde Kongen til Gjæstebud, ligesom mange andre mægtige Mænd gjorde; „det vil Kongen synes vel om," sagde hun, „og vise dig Hæder derfor." Ulf svarede: „Denne Konge handler ikke mod alle efter Ret og Skjel, og jeg bryder mig kun lidet om at byde ham hjem til mig; jeg frygter han vil fatte Avind til mig for min Rigdom, og faae større Begjerlighed efter mit Gods, end billigt er; det aner mig, at han snarere vil lægge større Byrder paa mig, end paa andre, end vise mig sømmelig Gjengjæld, naar jeg yttrer nogen Velvillie for ham." Men hvad nu Ulf end sagde og tænkte derom, saa fojede han sig dog af Kjærlighed efter sin Kone, og indbød Kongen til sig, naar

han drog fra Gjæstebudet hos Arne; Kongen yttrede, at han vilde komme til Ulfs, og denne foer hjem, og gjorde Anstalt til et prægtigt Gjæstebud. Kongen kom, som han havde lovet; og alle Tilberedelserne der vare prægtige, Bordtøjet, Drikkehornene, Væggetapeterne, alt var gammeldags, men kostbart og af herligt Udseende; og en Dag under Gjæstebudet, da man var kommen til Sæde, var Kongen munter, og alle hans Mænd ligesaa; da sagde Kongen: „Det sikker sig vel, at muntre Gjæstebudet med een eller anden Skjemt." Alle svarede, at det vár vel talt, og det var et Indfald, hvorved han agtede at forhøje deres Glæde, og det, sagde de, vilde give Gjæstebudet megen Anseelse, hvis saadan en Mand vilde moroe dem. Kongen sagde: „Det er da Begyndelsen til min liden Fortælling, at Kong Harald Haarfagers Søn hed Sigurd Rise; Sigurd havde en Søn, som hed Halfdan; Kong Sigurds Jarl hed ogsaa Halfdan; Kongens Træl hed Almsteen; alle vare de næsten af selvsamme Alder, Kong Sigurd nemlig, og Jarlen og Almsteen, der var Fostbroderlag imellem Kongen og Jarlen, og alle tre havde leget sammen i deres unge Dage, da de endnu vare Børn. Men da nu en Tid var gaaet, faldt Kong Sigurd i en Sygdom, og det bares ham for, at det vilde blive hans Død, han kaldte da Hakon Jarl til sig, og satte ham til at bestyre Riget tilligemed hans Søn; thi han havde mest Tillid til ham, sagde han, at han vilde sørge omhyggelig for hans Søn og holde Riget ham tilhaande formedelst deres Fostbroderskab og langvarige Venskab; kort efter døde Kongen.

93. Jarlen blev en stor Støtte for Kongesønnen Halfdan og hans Rige, indsamlede Landskylden til ham, og styrede overalt til hans Hæder og Bedste. Jarlen havde en Søn, og han var paa Alder med Kongesønnen,

og der herskede meget Venskab imellem dem. Almsteen, som da var Kongesønnen Halfdans Træl, var høj af Væxt, smuk af Udseende, stærk af Kræfter, i mange Ting en Idrætsmand og dygtigere fremfor andre Trælle; ingen var der, som kjendte hans Slægt. Trællen Almsteen bød sig til, at indkræve og samle Kongesønnens Landskyld og Skatter for en tre Aars Tid, og saasom han var bekjendt for sin Dulighed, og havde været saa godt som Fostbroder til Kong Sigurd og Halfdan Jarl, og Kongen ikke havde behandlet ham paa samme Maade, som de andre Livegne, saa blev det tilstaaet ham; men han teede sig saaledes med det Arbejde, at faa af Pengene kom Kong Halfdan tilgode. Almsteen tog sig da for at sejle til adskillige Lande med Kong Halfdans Penge, han trak gode Renter deraf, og beholdt dem; han lokkede ogsaa mange Folk til sig ved Foræringer, baade i Kong Halfdans Rige og andensteds. Paa den Tid døde Halfdan Jarl; men da Almsteen kom til Landet, og spurgte Jarlens Død, da drog han strax med en stor Mængde Folk hen til Kong Halfdans Gaard, og stak Ild paa Husene; Jarlens Søn var derinde hos Halfdan. Men da Mændene, som vare derinde, blev Ufreden og Ildpaasætningen vaer, saa gik Kongesønnen og Jarlssønnen ned i en underjordisk Gang, som havde sin anden Udgang i Skoven, og kom saaledes bort. Almsteen afbrændte Gaarden, og troede med det samme at have indebrændt baade Kongesønnen og Jarlssønnen. Ynglingerne opholdt sig i nogen Tid ude i Skovene, og kom omsider over til Sverrig til en Jarl, ved Navn Hakon, som de bade om at tage imod sig. Jarlen svarede ikke strax, og saae en Stund paa dem, endelig gav han dem Ophold hos sig, men viste dem ikke synderlig Opmærksomhed; der vare de tre Aar. Almsteen bemæg-

tigede sig Halfdans Rige, herskede, som Konge, derover, og fandt ingen Modstand, men alle vare misfornøjede med hans Regjering; han var fræk og usædelig, saa at han tog mægtige Mænds Koner og Døttre, og havde dem hos sig, saalænge ham lystede, og avlede Børn med dem.

94. Men da Ynglingerne havde været i tre Aar i Sverrig hos Hakon Jarl, saa gik de en Dag for Jarlen, og takkede ham for det Ophold, han havde forundt dem. Jarlen sagde: „Det Ophold, Halfdan! som jeg har ydet eder, er kun liden Tak værd. Jeg vidste strax, hvem I vare, da I kom herhid, thi din Fader, Kong Sigurd, var min meget gode Ven; men jeg viste eder saa liden Opmærksomhed, for at der ikke skulde komme noget ud om, at I levede. Siden I nu vil bort herfra, saa vil jeg give eder tre hundrede Mand til Ledsagelse, og de vil kunne komme eder til Gavn, hvor saa det end er, hvis I overraske den onde Niding Almsteen, som rimeligt er; thi han er nu ganske tryg, da han mener, at I ere blevne indebrændte, og det skulde ret glæde mig, om I atter kunde komme til eders Rige og Værdighed." Derpaa rejste de med de Folk, de havde faaet, og der gik intet Rygte om deres Ankomst, saa de kom ubemærkede til Almsteens Gaard, og stak Ild paa den, og da Husene begyndte at brænde, gik de Folk ud, som fik Lov dertil; Almsteen bad da ogsaa om Naade. Halfdan sagde: „Det var en retfærdig og billig Dom, at du burde lide det, som du paa Nidingviis havde tiltænkt mig; men saasom vi ikke ere Ligemænd, saa skal du komme til at beholde Livet, paa Vilkaar, at du vender tilbage til din oprindelige Stand, hedder Træl og bliver Træl, saalænge du lever, og efter dig al den Slægt, som nedstammer fra dig." Dette Kaar valgte Almsteen, hellere end at døe paa Stedet; Halfdan

gav ham da tilligemed Trællenavnet en hvid simpel Kjole. Derpaa blev stævnet til Thing, og Halfdan antog Kongenavn og det hele Rige, hans Fader havde haft, og alle vare glade ved den Forandring.

95. Trællen Almsteen havde adskillige Børn; nu holder jeg for, at dette er din Æt, Ulf! nemlig at Almsteen var din Farfader, og jeg er en Sønnesøn af Kong Halfdan; og du og dine Frænder have saaledes bemægtiget sig hvad der var Kongernes rette Ejendom, som man nu kan see her paa Drikkehorn og al anden Boned. Tag nu her," sagde Kong Harald, „mod den hvide Kjole, som min Farfader Halfdan gav din Farfader Almsteen, og tag med det samme dit Slægtsnavn og vær fra nu af Træl for bestandig; thi saa faldt Dommen paa det Thing, jeg nys talte om, da Halfdan erholdt Kongenavn, at din Bedstefader tog Kjolen, og hans Børns Mødre kom der til Thinget, og alle hans Børn toge mod en saadan Klædning, og saa skulde al deres Afkom gjøre." Kong Halfdan lod da en hvid Kjole bære frem, og lægge for Ulfs Øjne, og kvad dertil følgende:

Kjender du denne Kjortel?
Ko bør du Drotten yde;
En fuldvoxen Oxe
Du Kongen skal betale;
Et Svin, en Gaas vel mæsket
Du bør til Fyrsten yde,
Børn og hvad du erhverver,
Det alt skal Kongens være.

Og Kongen føjede endnu disse Linier til Verset:

Mænds List er mangefoldig;
Mos[1] bør du Kongen yde.

[1]) Enten det saakaldte islandske Mos, anvendt til Føde og Lægemidler, eller af andre Arter, der brugtes til Farvning.

„Tag nu, Ulf!" sagde Kongen, „med denne Kjole, som dine Frænder have ejet, og dermed samme Navn og Stand, som de havde." Ulf fandt denne Kongens Spøg højst uvenlig, men havde dog ikke ret Mod til at tale derimod og at afslaae Kjolen; men hans Kone og Venner bade ham dog aldrig at samtykke i en saadan Beskjæmmelse, Kongen maatte saa gjøre med ham hvad han vilde. Hans Kone gik da for Kongen med hele sit Frændskab, og bad om Fred for Ulf, og at han ikke maatte blive saa haanlig beskjæmmet, som dette tegnede til. Det blev omsider Enden derpaa, at Kongen gav efter for deres Bøn, og nødte ikke Ulf til at gaae i Trællestand, men lod ham beholde een af de femten Gaarde, han ejede; men alle hans andre Gaarde derimod inddrog Kongen som sin Ejendom, saavel som alle hans andre sjeldne og kostbare Sager, Guld og Sølv, Drikkekar og hele hans Ejendom; saaledes endte Ulfs Sammenkomst med Kongen paa den Maade, han havde anet forud, førend han bød Kongen til Gjæstebud. Derpaa drog Kong Harald til Throndhjem, og tog sit Sæde i Nideros.

96. Nu fortælles der ogsaa, at der en Sommer kom en Mand til Norge ude fra Island, ved Navn Brand, en Søn af Vermund i Vatnsfjord; man kaldte ham Brand den Gavmilde, et Tilnavn, han med Rette fortjente. Brand lagde med sit Skib ind til Nideros; Thjodolf Skald var Brands Ven, og havde fortalt Kong Harald en Deel om hans Gavmildhed og Rundhed. Da nu Brand var kommen til Byen, sagde Thjodolf det til Kongen, og de talte endnu adskilligt om den Yndest, han stod i paa Island, og om hans Gavmildhed. Da sagde Kongen: „Da skal vi nu snart prøve, om han virkelig er saa gavmild, som du siger; gak hen til ham, og bed ham give mig sin

Kappe." Thjodolf gik, og kom ind i et Huus, hvor Brand var, han stod midt i Stuen, og maalte Lærred; han var iført en Skarlagens Kjortel, og ovenover den en Skarlagens Kappe, og havde Baandene i Kappen oppe over Hovedet, imedens han maalte Lærredet; en guldbeslagen Øxe havde han i Haandkrigen. Thjodolf sagde: „Kongen beder om din Kappe." Brand blev ved med sin Forretning, og svarede ikke et Ord, men lod Kappen falde bag af sine Skuldre; Thjodolf tog den op, og bragde Kongen den. Kongen spurgte, hvorledes det var løbet af imellem dem; Thjodolf svarede, at Brand ikke havde ladet sig forlyde med noget Ord, og fortalte Kongen hvad han tog sig for, og hvorledes han var klædt. Kongen sagde: „Tilvisse er det en stolt Mand, og høje Tanker maa han have, siden han ikke en Gang fandt det et Ord værd; gak atter til ham, og bed ham fra mig om hin hans guldbeslagne Øxe." Thjodolf sagde: „Jeg er ikke meget for, Herre! at gaae tiere til ham, og veed ikke, hvorledes han vil optage det, hvis jeg kræver hans Vaaben ud af Hænderne paa ham." Kongen sagde: „Du har selv bragt denne Sag paa Bane, og har fortalt meget om hans Gavmildhed, baade nu og forhen; du skal derfor gaae, og jeg vil ikke holde ham for gavmild, hvis han afslaaer mig Øxen." Thjodolf gik, og sagde til Brand, at Kongen vilde bede ham om hans Øxe; han rakte strax denne fra sig, og sagde intet. Thjodolf bragde Kongen Øxen, og fortalte, hvorledes det var gaaet. Kongen sagde: „Det maa man tilstaae, at denne Mand er gavmildere, end de fleste andre, og nu faaer jeg mig en heel Deel Gods; gaa endnu en Gang til ham, og siig, jeg vil have den Kjortel, han har paa." Thjodolf sagde: „Det synes mig ikke om, Herre! at gaae i det Ærende; han kunde jo troe, jeg vilde drive

Gjæk med ham." „Du skal gaae," sagde Kongen. Thjodolf gik, og sagde til Brand, at Kongen vilde have hans Kjortel. Brand standsede i sin Forretning, trak i en Hast Kjolen af, og sagde intet; han sprættede det ene Ærme af, og beholdt det, men kastede Kjolen til Thjodolf, som bragde Kongen den. Kongen betragtede den, og sagde: „Det er baade en forstandig og stolt Mand; jeg kan let begribe, hvorfor han har sprættet Ærmet af, allene fordi det skal lade ligesom jeg kun havde een Haand, til altid at tage, og aldrig at give; hent ham nu til mig;" saa skede. Brand kom, og Kongen modtog ham vel; og Brand fik af Kongen mange Æresbeviisninger og store Gaver.

97. Haldor hed en mægtig Mand i Norge; han var Kong Haralds Ven; hans Datter hed Ingeborg, en forstandig og smuk Kvinde. Kong Harald tog ofte til Gjæstebud hos Haldor, naar han opholdt sig i Trondhjem, og fandt megen Fornøjelse i at tale længe med Ingeborg, thi hun havde lært meget og kunde fortælle om mange mærkelige Ting. En Gang om Høsten faldt Ingeborg i en stor Svaghed; hun blev meget føer om Livet, og plagedes af stærk Hede og Tørst. Hun vilde ikke gjerne tale med Folk om sin Svaghed, og der var da mange Meninger derom, nogle meente, at Kongen var Skyld i hendes Meen, andre derimod sagde igjen, at hendes Meen var stærkere, end at nogen Mand kunde have voldet det; der blev da ogsaa talt til Kongen om, at han skulde give et godt Læge raad. Kongen kom hen, og saae paa hendes Svaghed, og sagde til Haldor: „Det staaer saaledes til med min Rejse, at jeg kan ikke tøve her længe, jeg maa drage hen til Dronningen, som er syg, og det seer farligt ud med hende; men din Datters Svaghed er meget stor, og jeg finder det rimeligst, at hun maa have lagt sig paa Jorden

for at drikke af et Kildevæld, og hun maa da have sunket en liden Orm, som siden er voxet i hendes Liv. Jeg kan nu ingen Forandring gjøre med mit Ophold her, men jeg vil give et Raad for dette Onde, som jeg tænker snarest skal hjælpe, skjønt det er forbundet med megen Fare. I skal holde Drik for hende, saaledes at hun dog ikke kan komme til at drikke, skjønt hun forlanger det, hun vil ilde finde sig deri, men det maa I ikke bryde eder om; saa skal I føre hende hen til et Sted, hvor der falder Vand ned fra Bjerget, og stemme saa lidet af Vandløbet af, at der ikke falder mere ned paa det Sted, hvor I ere, end at det drypper stærkt og idelig, men dog skal I være saa nær ved Bækken, at I tydelig kan høre Vandfaldet; dernæst skal I holde et Stykke Vadmel i Vejret, der hvor I er under Bjerget; derpaa skal hun ligge saa stille, som muligt, og indretter det saa, at Dyret, som huser i hende, kan komme til at tørste saa meget muligt; lader hende ligge derunder saaledes, at det drypper hende lidt efter lidt i Munden, men at hun dog ikke faaer noget at drikke. Staa du, Haldor! der i Nærheden med et skarpt Vaaben, og hvis saa skeer, som jeg tænker, at det Dyr, som er i hendes Liv, søger efter Vandet, saa pas vel paa, om det søger ud af Munden, men lad dig dog ikke see; vogt dig fornemmelig for, at du ikke anfalder det, førend Brystet og Hjertet ere komne udenfor, thi den øverste Deel af Ormen indeholder Giften, men det skader intet, om hun end maa fordøje Nederdelen. Bryder eder ikke om, at hun klager sig ynkeligen, thi det kan ikke anderledes være, hvis det skal gaae godt; men Lykken maa raade og den hellige Kong Olafs Barmhjertighed, anraaber ham og Gud om Hjælp, og bærer eder aldeles ad, saaledes som jeg nu har lært eder." Kongen drog derpaa bort; men Haldor gjorde ef-

ter Kongens Forskrift; der blev lavet et Leje til hende under Bjerget, og Vandet dryppede hende ned i Munden saa smaaligt, at hun tørstede endnu mere. Hun klagede sig meget, og sagde, hun havde dog aldrig tænkt, at hendes Fader vilde saaledes plage hende: „men maaskee," sagde hun, „er det Kong Haralds Grusomhed, som her viser sig;" men de Mænd, som vare i Nærheden, lode som de ikke hørte, hvorledes hun gav sig. Hendes Fader stod ved Siden med en blottet Kniv, men dog i Skjul; derpaa saae han, hvorledes der kom en hæslig Snude frem af hendes Mund, og trak sig strax igjen tilbage; og lidt efter kom Ormen frem anden Gang, og saae sig omkring og vilde gjerne have noget af Vandet, og man kunde da see noget mere af den, end forrige Gang, men dog ikke saa meget, at det var Tid at anfalde den; den trak sig atter tilbage; tredie Gang kom den ud saaledes, at Haldor tydelig kunde see Brystet paa den, han paakaldte da inderligen af sit ganske Hjerte Kong Olaf og Gud, sprang til, og hug Ormen over udenfor hendes Mund, saa at den Deel med Hovedet faldt ud, men den anden sank tilbage og ned i Livet paa hende. Hun blev derved saa afmægtig, at hun var ligesom død; de droge da hjem med hende saa lempeligen, som muligt, og hun kom da efterhaanden til Kræfter; men i lang Tid tog hun dog kun liden Føde til sig, og der paakom hende en saadan inderlig Frygt og Rædsel, at de foraarsagede en farlig Sygdom. Der blev da sendt Bud efter Kongen, og da han kom til hende, vilde hun ikke tale med ham; men da han spurgte hende hvorledes det gik hende, og paa mangehaande Maader søgte at faae hende til at tale med sig, saa svarede hun omsider, og sagde, at han havde viist sig meget grusom imod hende ved sine Anordninger. Kongen svarede: „Dette

Forsøg skal du ikke klage over; du havde længe maattet føde denne onde Gjæst, hvis ikke dette var skeet, men nu maaskee du kommer dig, hvis det er Guds Villie." Derpaa sagde Kongen: „Nu skal der oprigtigen gjøres Løfte for hende til Maria Gudsmoder, at Ingeborg, hvis hun kommer sig, skal paa hendes Himmelfartsdag synge: Beati immaculati og syv Psalmer. Efter dette Løfte bedrede det sig med hende Dag for Dag, saa at hun i kort Tid var ganske helbredet; og hun holdtes da som før for et af de bedste Partier i Norge.

98. Kort efter bejlede der til Ingeborg en ung, smuk Leensmand, som i alle Henseender tegnede til at blive en god Mand; hendes Fader Haldor blev da meget vankelmodig til Sinds; han søgte da Raad hos Kong Harald, hvad han meente derom, men Kongen sendte ham Bud tilbage, at han ikke vilde have, hun skulde giftes. Haldor fandt det ogsaa billigt, at han havde meget i den Sag at sige. Leensmanden, som friede til hende, begav sig da til Kongen, og søgte at vinde ham for sig, thi hendes Fader Haldor, sagde han, havde overladt ham Afgjørelsen. Kongen gjentog, at hun skulde ikke giftes: „Jeg vil være din Ven," sagde Kongen, „naar du slaaer dig dette Giftermaal af Tankerne." Da sagde Leensmanden: „Der ere mange, som mene, Herre! at I selv har Tanker til hende, og derfor hindrer I andre fra dette Parti." Kongen svarede: „Tiden vil vise, hvad jeg har i Sinde med hende; men det siger jeg, som jeg tænker det, at det ikke vil være godt for nogen Mand at ægte hende." Saaledes blev denne hele Giftermaalshandel ganske ophævet. Kort efter havde Kongen en Samtale med Haldor og Ingeborg, og efter denne viste det sig, at Kongen lod Ingeborg, med

hendes eget Samtykke, gaae i Kloster, hvor hun tilbragde Resten af sine Dage under Gudsfrygt og from Vandel i hellig Tjeneste.

99. Det hændte sig en Sommer, at der kom en ung, rask, dog fattig Islænder til Kong Harald, og bad ham sørge for sig; Kongen spurgte, om han havde lært noget; han sagde, han kunde nogle Sagaer. Kongen sagde: „Jeg vil tage imod dig, saaledes at du skal være ved min Hird i Vintertiden, og more mine Mænd med dine Fortællinger, naar nogen forlanger det, hvem der end saa beder dig derom;" saa gjorde han, og erhvervede sig snart Yndest hos Hirdfolkene, der gave ham Klæder, men Kongen selv gav ham gode Haandvaaben. Dette varede saa ved indtil Julen, da blev Islænderen mismodig; Kongen mærkede det, og spurgte, hvad Grunden var til hans Bedrøvelse; han sagde, det var hans ustadige Sind, der maatte volde det. „Det forholder sig ikke saa," sagde Kongen, „og jeg vil see at gjætte det: jeg tænker, at nu er dit Forraad paa Fortællinger gaaet op, thi du har bestandig moret enhver, som har bedet dig derom i Vinter, og det tit og ofte baade Nætter og Dage; nu løber det dig om i Hovedet, at du ingen Sagaer har at fortælle i Julen, og du vil dog ikke gjerne fortælle det samme igjen." „Du har gjættet ret," sagde han, „der er kun een Saga tilbage, og den tør jeg ikke fortælle her, thi det er Sagaen om eders Udenlandsreise." Kongen sagde: „Det er just den Saga, jeg har mest Lyst til at høre; nu skal du ikke fortælle fra nu af til Julen, da Folk have saa meget at bestille, men første Juledag skal du begynde paa denne Saga, og fortælle den med Mellemrum imellem, der holdes da store Drikkelave, og man sidder da kun i kort Tid for at høre paa Moro; jeg skal nok indrette det saaledes

for dig, at Sagaen og Julen skulle vare lige længe, og du skal ikke, imedens du fortæller din Saga, kunne mærke paa mig, om jeg tykkes vel eller ilde derom." Dette gik saa for sig, Islænderen begyndte paa Sagaen Juledag, og havde ikke fortalt længe, før Kongen bad ham holde op; man talte da meget frem og tilbage om denne Moro, nogle meente, at det var en stor Dristighed af Islænderen at fortælle denne Saga, og hvad vel Kongen syntes derom; nogle fandt, han fortalte vel, men andre tyktes ikke saa godt derom. Kongen sørgede for, at man hørte til med Opmærksomhed; og ved hans Foranstaltning slog det ogsaa saaledes til, at Julen gik, og Sagaen var ude. Og den trettende Dag i Julen sagde Kongen: „Er du ikke nysgjerrig, Islænder! efter at vide, hvad mig synes om Sagaen?" „Jeg er bange for at høre det, Herre!" sagde han. Kongen svarede: „Mig tykkes, den blev ret brav fortalt, og Indholdet blev ingensteds forvansket, hvem har da lært dig den?" Han svarede: „Det var min Skik ude paa Island, at jeg hver Sommer rejste til Things, og der lærte jeg hver Sommer noget af Sagaen, som Haldor Snorresøn fortalte." „Saa er det intet Under," sagde Kongen, „at du kan den saa godt, naar du har lært den af ham, og denne Saga skal nu blive dig til Gavn; du skal være velkommen hos mig hver Stund du vil blive hos mig." Han var hos Kongen om Vinteren, men om Foraaret gav Kongen ham gode Handelsvarer, og han blev siden en holden Mand.

100. Thorvard hed en Mand fra Vestfjordene, med Tilnavnet Krakenef, en velhavende og brav Mand; han sejlede til adskillige Lande, og var vel anseet hvor han kom. En Sommer kom Thorvard ude fra Island til

T 2

Throndhjem, og lagde med sit Skib ind til Nideros; den Gang var Kong Harald i Byen, samt Eisten Orre, hans Svoger, Thorberg Arnesøns Søn, en særdeles dygtig Mand, og som den Gang stod i mest Anseelse hos Kongen. Thorvard lossede sit Skib, og lejede sig et Huus; derpaa gik han hen til Kong Harald, og traf ham ude ved den Stue, han havde drukket i; Kongen var ikke ret munter. Thorvard hilste Kongen, og sagde derpaa: „Jeg har et Sejl her ude paa Skibet, som jeg vilde bede eder ikke at forsmaae." Kongen svarede: „Een Gang har jeg taget Sejl af eder Islændere, og det var nær bleven til min Ulykke, det gik itu under Sejladsen; jeg vil ikke have dit Sejl." Eisten Orre sagde: „Gaa hen, Herre! og tag det i Øjesyn, kanskee I vil synes godt om det, det er at formode, at I faaer et uvurdeerligt Stykke, derfor har han vel tiltænkt eder det." Kongen svarede: „Jeg skal nok sørge for mine Sager, pas du dine!" hvorpaa han gik ind i Stuen, og værdigede ham ikke et Ord. Da sagde Thorvard: „Følg med mig, Eisten! og tag til Takke med Sejlet." Eisten betragtede det, og sagde, at han aldrig havde seet bedre Sejl, takkede ham for sin Gave, og bad ham komme om Vinteren at see hans Gaard paa Gidske. Der forefaldt nu intet mærkeligt om Vinteren, men om Foraaret gjorde Thorvard sit Skib færdigt, og styrede sydpaa langs med Landet, da han havde faaet alting i Stand. Han laae for at vente paa Bør ved den Ø, som hedder Solskel, og en Dag saae de, at der roede en fager fuldbemandet Skude imod dem, og ved Roret sad der en Mand i en rød Skarlagenskjortel; han spurgte, om Thorvard Krakenef var der ombord; Thorvard stod op, og bød Eisten velkommen. Eisten sagde: „Du var seen til at besøge mig, stig nu her i Skuden med saa mange Mænd,

du vil, thi nu seer det ikke ud til, du faaer Bør." Thorvard gjorde saa, tog med Einar tilligemed nogle Mænd, og de kom til Den Sidste; der var gjort Anstalter til et prægtigt Gjæstebud; der vare store og gode Huse, de drak længe om Aftenen, og gik derpaa til Sengs. Thorvard vaagnede da det var blevet Morgen, og saae, at Eisten var oppe. Eisten sagde: „Det seer endnu ikke ud til I faaer Bør, tag til Takke hos mig i Dag, lad mig betragte Vejret for eder, I skal ikke derfor komme til at forsømme Medbøren;" de drak om Dagen, og vare muntre. Da sagde Eisten: „Fordi, Thorvard! du drog med mig fra dit sejlfærdige Skib, og besøgte min Bopæl, som jeg bad dig om, saa tag mod denne Kjortel af mig!" Kjortelen var skaaren af nyt Skarlagen og heel bebræmmet. Thorvard takkede ham for sin Gave. Eisten sagde: „Dette er at betragte som Vennegave og ikke som Gjengjæld for Sejlet." De tilbragde nu Dagen i Fryd og Gammen; og næste Morgen sagde Eisten: „I skal slaae eder til Ro i Dag, thi endnu er der ingen Bør." Thorvard bad ham nu raade; de sade da igjen sammen, og det gik endnu prægtigere til ved Gjæstebudet, end den forrige Dag. Da lod Eisten en særdeles smuk forarbejdet Kappe bære frem, den var syet af de bedste Graaskind; Eisten Orre sagde da: „Denne Kappe skal du have for Sejlet, thi man vil finde den saa udmærket iblandt de fleste andre Kapper, som Sejlet, du gav mig, er iblandt andre Sejl." Thorvard takkede ham vel for Gaven; nu led den Dag og Natten; men om Morgenen tidlig blev Thorvard vækket, thi Eisten var kommen ind, og sagde: „Nu skal jeg ikke holde paa eder, thi nu blæser der en god Medbør; de fik sig da et Maaltid, og drak, førend de rejste. Da sagde Eisten: „Det lykkedes ikke for dig, at faae Kongen til at tage mod dit

Sejl, men jeg er vis paa, at hvis han havde modtaget det, vilde han have gjengjældt dig det omtrent paa samme Maade, som jeg. Nu har du ikke noget for det, at en simpel Mand gav dig Gjengjæld derfor, men ikke nogen Konge, som du havde tænkt, men det kan jeg ikke finde mig i, skjønt jeg er ringere i Værdighed, men for denne Forskjel i Hæder skal du tage mod denne Ring;" han drog da Ringen af sin Haand, og gav ham. Thorvard takkede Eisten vel for alle disse Gaver; derpaa lod Eisten dem føre til deres Skib; Thorvard gik under Sejl, og havde god Bør til Island. Men om Sommeren, da Kong Harald og Eisten mødtes, sejlede de sammen sydpaa langsmed Landet; og da de en Aften lagde ind i en Havn, sagde Kongen: „Hvorfra, Eisten! har du faaet dig saa godt et Sejl?" Eisten svarede: „Det er netop det Sejl, Herre! som I ikke vilde tage imod af Thorvard." Kongen sagde: „Jeg har aldrig seet smukkere Sejl, og der har jeg afslaaet et kostbart Stykke." Eisten sagde: „Vil I see jer om, Herre, imellem Sejlene?" Kongen svarede med et Smiil: „Hvorfor ikke?" sagde han; og rejste sig op ved Masten. Eisten sagde: „Stil dig ikke saa underlig an, men tag hvilket Sejl du vil, og det er godt, at du nu veed, hvilket du afslog." Kongen takkede ham, og fik det Sejl, som Thorvard havde ejet, og det holdtes for en stor Kostbarhed, men det passede dog ikke ret i Størrelse til Kongens store Skib, naar det gik ud paa at sejle omkaps.

101. En Sommer kom der ude fra Island en Mand, som kaldtes Snegle-Halle, der havde sin Slægt paa Nordlandet; Halle var Skald, og tog ikke i Betænkning at sige sin Mening, med hvem han end havde at gjøre. De kom til Land ude ved Agdenæs. Sigurd hed den Mand, som ejede Skibet; men da de sejlede ind efter

Fjorden, og det ikke blæste synderlig, roede der adskillige Langskibe ud imod dem med et Drageskib i Spidsen. Da de mødtes, rejste en stor, anseelig og prægtig klædt Mand sig paa Drageskibet, og sagde: „Hvem fører Kjøbmandsskibet? hvor har I været i Vinter? hvorfra afsejlede I? hvor landede I, eller hvor laae I i Nat?" Halle svarede: „Skibsføreren hedder Sigurd; vi vare i Vinter paa Island, vi afsejlede fra Gaase, kom i Land ved Hitterøen, og laae i Nat ved Agdenæs." Den anden Mand sagde: „Styrede da Agde ikke sin Lyst paa eder?" Halle svarede: „Nej, endda ikke." Manden vedblev: „Havde han da maaskee andet for Øje?" „Ja, Herre!" sagde Halle, „han biede efter en bedre Mand, thi han ventede dig derhen i Aften." Den Mand, som vexlede disse Ord med Halle, var ingen anden, end Kong Harald. De lagde med deres Skib ind til Byen, og strax da Kongen var kommen hjem, gik Halle til ham, hilste ham, og sagde derpaa: „Jeg ønskede at tage Tjeneste hos eder, Herre!" Kongen svarede: „Vanskeligt er det for Udlændinge, og det maa derfor blive din egen Sag, men Føden vil jeg ikke nægte dig." Halle begav sig da til Hirden; der var hos Kongen Thjodolf Skald, og han holdtes for at være noget avindsyg mod visse Mænd. En Dag gik Thjodolf ned ad Gaden med Kongen; de kom forbi et Loftsværelse, hvor de hørte nogle Mænd først mundhugges, og siden slaaes; det var en Garver og en Grovsmed, som vare komne i Trætte med hinanden. „Lad os gaae bort herfra;" sagde Kongen; „syng du os, Thjodolf! en Sang om deres Trætte." „Det sømmer sig ikke for mig, Herre!" sagde denne. Kongen sagde: „Gjør som jeg forlanger; det er ikke saa ganske simpel en Ting, som du tænker; du skal forestille dem, som ganske andre Personer, end de virkelig ere; lad nu

den ene være Jætten Geirrød, og den anden Thor. Thjodolf kvad:

Fra store Smedebælges
Stridsfulde Bolig slynged
Thor Bukkekjøds Lynstraaler
Heel vældigen mod Jætten;
Dog Geirrød, han som Huder
Er vant at strække, lystig
Mod Kilen tog, den fatted,
Og flux tilbage kasted[1].

Kongen sagde: „Den Vise er godt og vel digtet; nu skal du digte en anden Vise; lad nu den ene af dem være Sigurd Fofnersbane, og den anden Fofner, og fremstil dog hver efter sin Karakter; han kvad:

Med Hammer Sigurd egged
Fæl, tranbesudlet Slange,
Men Dragen, Huders Trækker,
Omkrøb paa Gulvets Hede[2].
Før den blev overvunden
Langnæset Helt, som Tangen
Vel svinge kan, man skued
Af Ovnens Sod tildækket.

Kongen sagde: „Du er en god Skald, Thjodolf!" Kongen gav ham da en Guldring, og om Aftenen efter blev der meget talt om Viserne; Hirdmændene sagde da, at Halle vilde ikke være i Stand til at digte slige. Halle svarede: „Jeg er ikke saa god en Skald, som Thjodolf, og mindst kan det lykkes mig, naar jeg ikke er nærværende ved Anledningen til Digtet." Der var en Mand hos Kong Harald,

1) Skalden sigter til det bekjendte Edd-Sagn om Kampen mellem Guden Thor og Jætten Geirrød, hvilket Saxo og paa sin Maade har behandlet. 2) Ligesom Fofner paa Gnita-Hede.

af Æt en Friser; han var sendt Kongen som en Sjeldenhed, thi han var lav og tyk, og i hele sin Skikkelse som en Dverg; og en Aften lod Kongen ham tage sine Vaaben, Brynjen Emma, samt Hjelm og Sværd; saaledes væbnet gik han ind i Stuen, hvor Hirdsfolkene sad til Bords, man lo af ham og tyktes det var en underlig Skabning. Da sagde Kongen: „Den, som nu digter en Vise om ham, saadan som han der staaer, skal faae denne Kniv og tilhørende Bælte af mig;" det vare Kostbarheder; da kvad en Mand en Vise paa Bænken; det var Halle:

Jeg saae de Frisers Frænde
I Brynjen ført at være,
For Hoffet han indganger
Med Hjelm og klædt i Plade;
Til Udfald vant er Tuta,
Og skyer ej Kjøkkenflammen;
Sværd han ved Siden bærer,
Som ellers Rugbrød skjærer.

„Det er godt kvædet," sagde Kongen, og sendte ham Gaven; Thjodolf syntes ikke godt derom.

102. Noget efter gik Kongen paa Gaden og hans Hird med ham; Halle var ogsaa med, og da man mindst tænkte derpaa, løb Halle frem forbi dem. Kongen sagde:

„Hvorhen løber du, Halle?"

Han svarede:

„Hen for mig Skjør[1] at kjøbe."

Kongen sagde:

„Grød vil du lave lade;"

Halle svarede:

„Af Smør den feed skal være."

[1]) Oplagt Melk, lavet paa en særegen Maade, som endnu følges i Island.

Han løb derpaa ind i en Gaard, hvor en Kvinde lavede Grød; han greb Kjedelen, løb ud med den, satte sig ned ved Herberget, og spiste Grøden. Men da Kongen savnede Halle i sit Følge sagde han: „Nu seer det galt ud; Halle er virkelig løben bort; lad os nu gaae hen og lede ham op." De gik og fandt ham, der hvor han sad, og tog for sig af Grøden. Kongen tiltalte ham vredt: „Hvad skulde du reise langt ude fra Island for, hen til mægtige Herrer, og skabe dig saaledes som et Vidunder?" „Vær ikke vred Herre!" sagde Halle, „jeg er ingen Kostforagter, naar noget løber mig i Hænderne, og jeg har ogsaa lagt Mærke til om Aftenen, at I heller ikke slaaer Haanden af det, naar der vanker noget Godt!" Kongen gik bort, men Halle stod op, og kastede Kjedelen, saa det klang i Griben; Halle kvad:

Det klang i Kjedelhanken,
For mæt af Grød blev Halle,
Hornskeer troer jeg hannem
Vist meer end Pragt bør sømme.

Kongen var vred paa Halle, men Thjodolf tyktes hans Paafund var latterligt. Den samme Dags Aften lod Kongen et Fad Grød sætte for Halle, og befalede ham at spise den op. Halle sagde: „Grød skal jeg spise, thi mig synes den er kraftig og god." Halle spiste, og holdt op, da ham syntes han havde faaet nok. Kongen befalede ham at blive ved. „Nej, Herre!" sagde han, „det gjør jeg ikke; I kan lade mig dræbe, om I vil, men Grød skal ikke blive min Bane." Da tog Kongen af sit Bord en stegt Gris, rakte Tuta den, og sagde: „Bring Halle denne Ret, og siig ham, at han skal have en Vise færdig, førend den bliver sat for ham, og siig det, naar du kommer midt ud paa Gulvet, men har han ikke sit Digt færdigt, forend han

tager imod den, saa skal det gjælde hans Liv." Tuta svarede: „Herre! den Forretning er jeg ikke for." Kongen sagde: „Du vil nok synes om Visen, og du vil ogsaa godt kunne høre den." Han tog da mod Grisen, gik midt ud paa Gulvet, og sagde: „Digt en Vise, Skald, efter Kongens Befaling, og skynd dig som om det gjaldt dit Liv;" og da Tuta kom hen til Halle, rakte denne sine Hænder ud efter Grisen, og kvad:

En Gris, dog skilt ved Livet,
Af Kongen jeg modtaget
Har, og den mig paa Bordet
Til Spisning her indbyder;
Dens brune Sider sluer
Jeg (hurtig Kvadet laves);
Skjønt Kokken Trynen brændte;
Tak Drot! for slig Beværtning.

Kongen sagde: „Visen er meget brav, og nu skal den forrige Sag være dig tilgivet, Halle!"

103. Halle levede nu velholden ved Hoffet, og da Juleaften kom, gik han hen for Kongen, og hilste ham; Kongen optog hans Tiltale vel. Halle sagde: „Herre! jeg har digtet et Kvæde om eder, som jeg vilde ønske, I vilde høre." Kongen sagde: „Har du digtet noget Kvæde før?" „Nej, Herre!" sagde han. Kongen vedblev: „Saa kunde der vel være de, som meente, at det er et Bovestykke, du begynder paa første Gang, efterat saa ypperlige Skalde have digtet om mig; hvad finder du vel raadeligt, Thjodolf?" Denne svarede: „Det er langt fra, at jeg kan give eder Raad, Herre! men derimod kunde jeg vel finde paa et godt Raad for Halle." „Hvad er det da?" sagde Kongen. „At han ikke lover eder noget for," sagde Thjodolf. „Hvad har han da løjet?" sagde Kongen. Thjodolf svarede:

„Han sagde, at han aldrig før har digtet noget Kvad, men det troer jeg han har." „Hvad er det for et Kvad?" sagde Kongen. „Det kaldes Visen om de fullede Køer," vedblev Thjodolf, „som han kvad om de Køer, han vogtede ude paa Island." „Er det sandt, Halle?" sagde Kongen. Han sagde Ja. Kongen vedblev: „Hvorfor sagde du da, at du ikke havde digtet noget Kvad, førend det om mig?" „Fordi, Herre!" sagde han, „jeg troede, at naar nogen hørte det, vilde de vel neppe finde, det fortjente Navn af et Digt." „Lad os dog først høre det!" sagde Kongen. Halle svarede: „Men saa maae andre ogsaa lade deres Gaver høre." „Hvilke da?" sagde Kongen. „Saa maa Thjodolf ogsaa," sagde Halle, „kvæde sine Fejeskarnsviser, som han digtede ude paa Island." Kongen svarede: „Hvorledes hænger det sammen med det Kvad?" Halle sagde: „Imens Thjodolf var hjemme, havde han den Bestilling, at han bar Asken ud tilligemed andre Drenge, thi man syntes ikke han duede til andet, men alligevel maatte man altid passe paa med ham, at der ikke var Ild i, saa der kunde komme en Ulykke deraf." „Er det sandt, Thjodolf?" sagde Kongen. „Ja, Herre!" svarede han. Kongen sagde: „Hvorfor gav man dig en saa foragtelig Forretning?" „Det kom sig af, Herre!" svarede han, „at vi vare mange Søskende, og jeg hjalp dem da med Arbejdet, for at vi desto snarere kunde komme til at lege." „Jeg vil høre begge disse Kvad," sagde Kongen. De fremsagde derpaa Kvadene, og da de vare færdige dermed, sagde Kongen: „Begge Digtninger ere ubetydelige, Æmnet har da ogsaa kun været ringe, men dit er dog det ubetydeligste, Thjodolf!" Thjodolf sagde: „Halle er hvas i sine Ord, men det var dog bedre, han havde hævnet sin Fader, end at anfalde mig med sine Spottegloser." Kongen sagde:

„Er det sandt, Halle! at du ikke har hævnet din Fader?" „Ja, Herre!" sagde han. „Hvorfor rejste du da til Norge under saadanne Omstændigheder?" Halle svarede: „Det kom sig af, Herre! at jeg var endnu et Barn, da min Fader blev dræbt; mine Frænder paatoge sig da Sogsmaalet, og sluttede Forlig paa mine Vegne, men hos os holdes det for en Skændsel, at fortjene Navn af en troløs Niding." Kongen sagde: „Den Sag har du paa det bedste oplyst; men hvorfor, Thjodolf! siger du ikke et Ord dertil?" „Herre!" sagde Halle, „Thjodolf kunde dog med Fynd tale med om sligt, thi jeg kjender ingen, der haandgribeligere har hævnet sin Fader, end han." Kongen sagde: „Hvad Beviis har du paa, at han skulde have gjort det mere end andre?" „Det er klart," sagde Halle, „for Thjodolf har spist sin Faders Bane." Kongen spurgte, hvorledes det kunde være muligt. Halle fortalte: „Det er gaaet saaledes til: Hans Fader Arnor boede paa Nordlandet i Island, han var en fattig Mand, og manglede ofte Livets første Fornødenheder, men havde mange Børn, og hans Familie maatte for det meste leve af den Almisse, Bønderne der i Herredet gave ham; en Høst da Mændene i Bygden holdt Samling om de Bidrag, der skulde ydes til de Fattige, blev Thjodolfs Fader, Arnor, anført som den, der allerførst trængte til Understøttelse, og da viste en Bonde sig saa høimodig, Herre! at han gav ham en aarsgammel Kalv; han gik da hen efter Kalven, thi han fandt det rigtigst, først at hente den betydeligste Understøttelse. Han lagde et langt og stærkt Tov paa Kalven, og ledte den hjem, men der var en Rendelykke paa Enden af Tovet, Lykken smogede han om sin egen Hals, og holdt med Hænderne paa Tovet; saaledes gik han til han kom hjem til sin Toft. Udentil var Gjærdet just ikke synderlig højt, men der var en

dyb Grøft indenfor, og da han nu var kommen op paa Gjærdet, og lod sig glide ned forinden, saa var det højere, end han havde tænkt, og han kunde ikke naae Jorden med Fødderne, men Kalven brød paa fra den anden Side af Gjærdet, og ved det han ikke havde været saa forsigtig at smøge sig Tovet af Halsen, saa hang de der, og mistede begge Livet. Men da Børnene saae det, løb de til, og slæbte Kalven hjem, og jeg tænker, Herre!" sagde Halle, „at Thjodolf fortærede Kalven for sin Part." Kongen sagde, at det var da heller ikke meer end billigt. Thjodolf sprang da op, og vilde hugge til Halle, men blev standset paa Vejen. Da sagde Kongen: „Jeg vil forlige eder saaledes, at ingen af eder skal faae Lov til at gjøre den anden noget Ondt; men du, Thjodolf! har først yppet denne Trætte, og det uden Grund." Derpaa blev alting roligt, og Halle fremsagde sit Kvad for Kongen; det var smukt og vel digtet; og Kong Harald var Halle bevaagen.

104. Paa denne Tid rejste Einar Fluga omkring i Finmarken, for at indkræve Skatten paa Kongens Vegne; der herskede da meget Venskab imellem dem, skjønt der af og til kom en Kurre paa Traaden; Einar var ventendes til Byen, og noget før han kom, talte en Hirdmand i Halles Paahør om, at Einar Fluga var en stor Høvding, men tillige saa voldsom og trættekjær, at han aldrig gav Bøder til den Mands Frænder, han havde dræbt. Da sagde Halle: „Da tænker jeg dog, han skulde komme til at give mig Bøder for min Frænde, naar jeg krævede ham derfor." Hirdmanden svarede: „Ja du har godt ved at snakke, han har aldrig givet nogen Mand Bøder." De trættedes saalænge om den Sag, at de endelig indgik et Væddemaal derom; Hirdmanden væddede en Guldring, men Halle sit Hoved. Kort efter kom Einar, Kongen tog meget fornøjet imod ham,

og anviste ham Plads ved Siden af sig; det var om Julen efter Nytaar; en Aften, da de sad og drak, efterat Bordene vare tagne bort, spurgte Kongen Einar, hvorledes det var gaaet med hans Finmarksfærd. Han svarede: „Sidste Gang, Herre! vi drog nordpaa, traf vi en Islandsfarer, og beskyldte Folkene der ombord, at de havde drevet ulovlig Handel med Finnerne; de vilde forsvare sig, men vi kunde dog nok mærke paa deres Ord, at de ikke vare saa ganske uskyldige; vi angrebe dem da, de værgede sig, men vi gave ikke efter, førend vi havde overvundet dem; men der var een af dem, som forsvarede sig med megen Kjækhed, og vi skulde vanskelig have overmandet dem, hvis der havde været mange saadanne." Halle havde staaet i Nærheden, og hørt paa Einars Tale; han gik da tilbage til sin Plads, og var meget nedslagen. Hirdmanden spurgte ham, hvad han sørgede over; han lod som han havde god Grund dertil: „jeg har nu bragt i Erfaring, at Einar og hans Folk have dræbt min Frænde, og kanskee jeg nu faaer Lejlighed til at kræve Bøder af ham". Hirdmanden sagde: „Men jeg vil ikke have, du skal tale derom, lad vort Væddemaal være ophævet!" Halle sagde, at han nok skulde kræve dem. Næste Morgen gik Halle hen til Einar, og sagde: „Du fortalte i Gaar Aftes en Nyhed, som vedkommer mig, nemlig min Frændes Død, og jeg vil nu spørge dig, om du vil give nogen Bøder derfor." Einar svarede: „Har du ikke hørt det, at jeg ingen Mandebod betaler, og du seer mig ikke ud til, at du skulde faae Bøder af mig snarere end andre; giver jeg først een Bøder, saa kræve de andre det, som en Rettighed, og det vil jeg ikke vænne Folk til." Halle sagde: „I behøver jo ikke at anvende mere derpaa, end hvad der ikke kan være eder til nogen Skade, men mig vil det dog være en Trøst, at have faaet

det." Einar bad ham gaae sin Vej, og ikke tale mere derom. Halle gjorde det, og gik hen til sin Plads. Hirdmanden spurgte, om Einar vilde give ham nogen Bod; Halle svarede Nej. „Det vidste jeg nok i Forvejen," sagde Hirdmanden, „lad os nu ophæve Væddemaalet, og kræv ham ikke oftere for det." Halle sagde, han vilde dog kræve ham endnu en Gang. Og næste Morgen gav Halle sig atter i Tale med Einar om denne Sag; „endnu en Gang vil jeg spørge eder," sagde han, „om I vil betale mig Bøder for mine Frænde?" Einar svarede: „Det er da ogsaa et evig Overhæng; pakker du dig nu ikke, saa er du dødsens." Han gik da hen og satte sig. Hirdmanden spurgte: „Nu, hvorledes gik det dig med din Fordring hos Einar!" Halle sagde: „Nu fik jeg Trusler isteden for Penge." „Netop det ventede jeg mig," sagde Hirdmanden, „jeg vil endnu eftergive dig Væddemaalet, og kræv ham nu ikke oftere! thi alt hvad Ondt er kan du vente dig af ham, hvis han bliver kjed af din Tryglen." „Jeg takker dig," sagde Halle, „men jeg vil dog forsøge det tredie Gang, og saa først har jeg gjort hvad jeg kunde." Halle stod da op, og gik hen for Kongen, og hilste ham med disse Ord: „Hil eder, Herre!" „Velkommen, Halle!" sagde Kongen, „hvad vil du nu?" „Herre!" svarede Halle, „jeg vil fortælle eder min Drøm, I er en god Drømmetyder; jeg drømte, jeg var en ganske anden Mand end jeg virkelig er, det forekom mig, at jeg var Thorleif Skald, men Einar Fluga var Hakon Jarl, og det forekom mig, jeg digtede en Nidvise om ham, og kunde endnu huske noget deraf, da jeg vaagnede;" han traadte i det samme lidt til Siden fra Højsædet, og snakkede noget for sig selv; de hørte alle, at han mumlede noget imellem Tænderne, men ingen kunde forstaae, hvad han sagde." Da sagde Kongen: „Tjen mig

nu i, Einar! at give ham nogen Bod for min Bøns Skyld; han er en dygtig Skald, og saa hvas i sine Ord, at han ingenting ændser, og et eneste Spottedigt, naar det kommer ud iblandt Folk, som det let vil, naar det først er gjort, vil være saadan en Mand, som du er, til langt større Skade, end den Smule Penge kan være; hans Hensigt kan man let begribe, det er ingen virkelig Drøm, som han sagde, men kun et Paaskud, han vil have til at digte en Nidvise om dig, hvis du ikke giver ham noget, og man har før seet Exempler paa, at slig en Nidvise har voldt mægtigere Mænd Fortræd, end du er, og den vil mindes saalænge de nordiske Lande beboes; gjør nu som jeg beder dig, og giv ham nogen Bod for hans Frænde!" Einar svarede: „I skal da raade, Herre!" sagde han, „lad ham da gaae hen til min Forvalter og faae tre Mark Sølv, han vil betale ham dem." Halle sagde: „Jeg takker, nu er jeg fornøjet." Han gik hen til Forvalteren, og sagde ham sit Ærende; denne flyede ham en Pung og sagde, der var fire Mark i. „Tre skal jeg kun have," sagde Halle," hvorpaa han vejede sig tre Mark af, saa han fik ikke en Smule mere, end han skulde have; derpaa gik han tilbage til Einar, og sagde, at han nu havde faaet Pengene. Einar spurgte, om han tog alt det, der var i Pungen. „Nej," sagde Halle, „det lod jeg nok blive, vil du paaføre mig en Dødssag, da skal du i det mindste ikke kunne sige, jeg har stjaalet dine Penge, thi jeg mærkede nok dit Kneb, og nu Farvel!" men Einar havde virkelig tænkt at kunne fange ham, saaledes som han sagde. Halle gik da hen til sin Plads. Da sagde Hirdmanden: „Nu har du vundet det vi væddede om." „Du skal selv beholde Ringen," sagde Halle, „og det med Glæde, du

har handlet imod mig i denne Sag, som en brav Mand, men jeg havde ingen anden Grund til min Tvist med dig, end at jeg vilde forsøge paa, om jeg kunde faae Pengene fra Einar eller ej, og jeg har aldrig været i Slægt med denne Mand eller nogen anden, som Einar har dræbt, det jeg veed af." Einar rejste da bort, uden at have faaet nogen Hævn over Halle. Men imod Foraaret bad Halle Kongen om Tilladelse at maatte rejse til Danmark om Sommeren. Kongen svarede: „Det vil jeg tillade dig, hvis du kommer snart igjen, men tag dig vel i Agt paa Vejen, thi jeg veed at Einar Fluga, hvis du træffer ham, har et ondt Øje til dig, thi jeg har aldrig hørt, at Einar nogensinde før har betalt Bøder for Drab, saa han vist ikke vil glemme dig dette, især hvis han kommer efter, at du slet ikke er i Slægt med den Mand, han maatte give Bøder for."

105. Halle rejste til Danmark om Sommeren, og opholdt sig der hos en mægtig Mand; en Gang tog han til Things med Høvdingen; der var samlet en heel Mængde Mennesker; men da nu hver især forebragde deres Anliggender, saa blev der en stor Tummel og højrøstet Støj; da sagde Høvdingen: „Det maatte være en snild Mand, der skulde faae denne hele Mængde til at tie." Halle svarede: „Jeg skal faae dem allesammen her paa Thinget til at tie;" Høvdingen svarede, at det lod han nok blive; det kom de nu i Trætte om, og væddede omsider; Høvdingen slog til Væds om en Guldring, men Halle om sit Hoved. Næste Dag, da de atter kom paa Thinget, var der ligesaa stor Tummel og Raaben, som forrige Dag; og paa een Gang sprang Halle op og sagde overlydt: „Hører mig, alle Mænd! jeg har en højst magtpaaliggende Sag; jeg har en lang Ramse at klage angaaende Odin:

jeg har mistet min Slibesteen og Slibetrug, Naal og Naalehuus, og alle slige Pakkenilliker, som det er bedre at have, end at miste." Da bleve alle Folk stille og tavse, saa man hørte ikke en Lyd af nogen; thi nogle troede, at Manden var bleven gal, andre tænkte, at han virkelig vilde tale om den Sag, han begyndte paa[1], og alle vare de nysgjerrige efter at høre hvad det var, thi dem syntes han begyndte saa besynderlig; men Halle tyktes, han havde naaet sin Hensigt, og saasnart der var bleven almindelig Taushed, satte han sig atter ned. Siden gik man hjem fra Thinget, og Halle fik hvad der var væddet om, og kom hemmelig[2] bort med Ringen; han gik da ombord paa et Skib, som sejlede til England, og agtede sig derfra tilbage til Norge. Men da de Skibsbefalingsmænd, der vilde til Norge, vare jejlfærdige, begav Halle sig til Kong Edvard, og yttrede, at han havde digtet et Kvad om ham; men der var en Mand tilstede hos Kongen, ved Navn Rød, han var Skald. Da han nu havde fremsagt Kvadet, spurgte Kongen Rød, hvorledes det var digtet; han roste det; da tilbød Kongen Halle at blive hos sig, for at lære hans Mænd Digtet. Halle svarede: „Det kan ikke lade sig gjøre, Herre! jeg har gjort alting i Stand til min Rejse til Norge, og kan nu ikke opsætte min Afrejse." Kongen sagde: „Saa maa din Løn for Kvadet ogsaa staae i Forhold til den Nytte, vi fik af det;

---

1) Nemlig om Odin, hvilket maatte vække deres Opmærksomhed.

2) For at oplyse Ordet hemmelig her, bemærkes, at en anden Recension af denne Fortælling siger: Hvad der ikke før havde været Støj paa Thinget, saa blev der nu; Høvdingen, som meente, Halle havde bedraget ham Ringen fra, vilde dræbe ham, saa han maatte stjæle sig bort.

sæt dig nu ned, saa vil jeg lade Sølv hælde ned over Hovedet paa dig, og hvad der hænger fast i Haaret paa dig, det er dit." Halle sagde: „Vi et Øieblik, jeg maa bort i et nødvendigt Ærende;" han gik, og fik sig noget Beg, og strøg sig omkring i Hovedet med det, saa at Haaret strittede ud til alle Sider; derpaa gik han strax ind for Kongen, og satte sig ned, og gjentog, at det havde stor Hast med hans Reise. Kongen lod da, efter sit Løfte, engelsk Sølv af en stor Pung hælde ned over Hovedet paa ham, og en stor Deel af Pengene blev da hængende deri; men Rød var i Grunden ingen Skald, og Halles Digt havde hverken Hoved eller Hale, da han havde gjort det paa staaende Fod. Halle gik da ombord; men adskillige Tydskere[1] havde imidlertid tinget sig i Fragt der med tunge Varer, saa han kunde nu ikke komme med; dog lod det paa Skibsførerne, som om de gjerne vilde tage ham med, hvis han kunde finde paa noget, saa at nogle af Tydskerne forlode Skibet, thi Skibsførerne kunde godt lide Halle. En Nat skabte Halle sig ilde i Søvne, og blev vaagnet af de andre; Skibsfolkene spurgte ham, hvad han havde drømt; han svarede: „Ja det vil jeg kun nødig fortælle, det lader til at dette Skib vil gjøre en ulykkelig Reise; mig tyktes der kom en forfærdelig Mand til mig, han var ganske vaad, og havde et stort Knippe Tang i Haanden; han kvad for mig:

Tangstængelen i Stormen
Jeg bærer, fra jeg døde,
Det sees hos Ran[2] jeg sidder,
Blandt Hum're stædes andre;
Og jeg var Gjæst blandt Fiske,

[1]) Lige efter Ordet Sydlændere. [2]) Havets Gudinde, som meentes at huse og beværte de Druknede.

Nær Kysten er min Bolig;
Bleg sidder jeg ved Stranden,
Mens Tang om Nakken slynges, —
Mens Tang om Nakken slynges.

Tydskerne syntes, at man af den Vise nok kunde slutte, at det vilde gaae ilde med Rejsen, og de vilde komme i stor Fare, om de endog slap derfra med Livet; mange af dem fandt det derfor klogest at bære deres Gods i Land og og selv at forlade Skibet; men Halle gik da ombord; de stak i Søen, fik god Bør, og der stødte dem ikke noget til; de landede i Norge, hvor Halle begav sig til Kong Harald, og blev hos ham i nogen Tid.

106. En Sommer sejlede Odd, en Søn af Ufeig Skidasøn, fra Island; de havde kun liden Bør, bleve drevne nordop til Finmarken, og forbleve der om Vinteren; Kong Harald regjerede da over Norge. De seilede om Foraaret fra Finmarken, og Odd sagde da til sine Skibsfolk: „Denne Rejse er noget vovelig, thi ingen har Lov til at handle med Finnerne her nordpaa, uden med Kongens eller Sysselmandens Tilladelse; og Einar Fluga, som nu har Sysselet og Bestyrelsen over Finmarken, er ikke at spøge med, lad mig derfor vide, hvorvidt I har givet eder af med Handel med Finnerne;" de nægtede at have kjøbslaaet med dem. Da de kom ned til Thjotta, roede der et Langskib under Øen, og stævnede hen til dem; det var Einar Fluga med et stort Følge. Da sagde Odd: „Gjører eder nu færdige, og vogter Eder vel for, at ingen finske Varer findes hos eder; og hvis man ikke saa ganske kan lide paa, som jeg frygter for, at I ikke har kjøbt noget af Finnerne, saa lad alt det Gods komme paa eet Sted, hvis Skibet skulde blive ransaget." Nu gik det i Opfyldelse, hvad Odd formodede; enhver kom

frem med hvad han havde kjøbt, og de skjulte det derpaa saaledes som Odd fandt raadeligst, og bleve færdige dermed, førend Einar kom til dem; de lagde med Langskibet til Knorren, og gik op paa den. Odd hilste Einar, thi de havde før talt med hinanden. Einar sagde: „Du, Odd, er ikke bekjendt for andet, end Godt, men I have tilbragt Vinteren hos Finnerne, og det kunde vel være, at dine Folk ikke, ligesom du, have vogtet sig for at handle med dem; men vi have Befalingen over denne Landstrækning af Kongen, og ville ransage eders Skib." Odd sagde, det skulde staae dem frit for, at eftersee deres Ladning. Folkene lukkede da deres Kister op, Einar og hans Ledsagere gik omkring paa Skibet, men fandt ikke noget af Finneskatten. Det var smukt Vejr, og just ingen stærk Bør, men begyndte da at blæse temmelig op; da sagde Einar: „Disse Mænd have taget sig mere i Agt for at handle med Finnerne, end jeg tænkte; jeg troer ikke det er værd at rive hele Skibsbunken fra hinanden, men det er bedst, vi gaae over paa vort Skib, thi Stormen tager til." Da sagde en Mand, som sad paa Skibsbunken: „Du skal dog først see den Pakke, som jeg har her, hvad den indeholder." Han gav sig derpaa til at løse Pakken, og Einar biede imidlertid, der var en lang Øl omkring den, saa det gik langsomt med at løse den op; Einar bad ham skynde sig, hvilket han lovede; han tog ud af den en anden Pakke, der var endnu forsvarligere bunden, saa det varede længe, inden han fik den løst. Da sagde Einar: „Det gaaer langsom for dig;" men han biede dog endnu, om der maaskee kunde findes noget i hans Pakke, som han kunde give dem Sag for. Derpaa kom da den tredie Pakke for Lyset, og da han fik den lukket op, var der ikke andet deri, end nogle Pjalter og andet Skramleri. Da sag-

de Einar: „Din Kjeltring, som her har staaet og narret os, saa man nu næsten ikke mere kan see Øen." Einar og hans Mænd gik derpaa over paa deres Skib, og lagde fra, thi Stormen tog til hvert Øjeblik; de skiltes da saaledes, at Einar havde en svær Dyst at roe imod Vinden, førend de naaede Thjotta. Da sagde Odd: „Nu ere vi sluppne lykkelig og vel fra Einar Fluga, nu har det ingen Nød, hvis vi kan undgaae at træffe paa Kong Harald. Einar sendte strax Bud til Kong Harald, og gav ham Underretning om Odds Rejse. Da Odd med sine Folk kom ned til Mjola, lagde de til Havn der, thi de havde ingen Bør til at sejle længer mod Syd; men der under Øen laae Kong Harald med nogle Skibe. Da de nu fik Øje paa Kjøbmandsskibet, sagde Kongen til sine Mænd: „Nu træffer det sig maaskee godt, dette er uden Tvivl Odd Ufeigsøns Skib, jeg maa have fat paa ham, jeg veed aldrig at Einar Fluga er bleven saa grovelig tagen ved Næsen, som af denne Odd." Kongen roede strax med mange af sine Mænd hen til Kjøbmandsskibet, og gik op paa det. Odd bød Kongen velkommen, men han svarede temmelig vredt: „Du handler ikke ret imod mig, Odd! Jeg har altid viist dig Hæder, men du har rejst hen og handlet med Finnerne uden min Tilladelse." Odd svarede: „Gjerne, Herre! havde vi i Høsten gaaet i Land længer sydpaa, end i Finmarken, hvis vi havde haft Bør dertil; men det derimod stod i min Magt, ikke at handle med dem uden eders Tilladelse." Kongen sagde: „Det troer jeg, jeg kunde have Grund til, om jeg lod eder alle hænge, og om du end ikke selv har taget Deel deri, saa see dine Mænd mig dog ud til, at de ikke have brudt sig om at handle, uden at spørge mig ad, og vi ville derfor ransage eder."

„Det maa I, som I selv vil Herre!" sagde Odd. Det skede, og de fandt slet ikke noget.

107. Thorsteen hed en ung og smuk Mand, en Frænde af Thorer Hund; han var en Ven af Odd, og var da hos Kongen; han blev tilbage paa Skibet, da Kongen gik. Thorsteen tog Odd til en Side, og spurgte, om de havde nogen Skyld i denne Sag, og sagde, at Kongen var vred, og vilde anstille en skarp Undersøgelse. Odd sagde: „Det er det sande i Tingen, min Ven! at vi ikke ere saa ganske uskyldige; mine Folk have givet sig til paa egen Haand at handle med Finnerne, men nu har jeg dog fundet Udvej til at skjule Varerne." „Hvor er Godset nu?" sagde Thorsteen. Odd svarede, at det var altsammen i een Sæk. „Kongen vil komme igjen," sagde Thorsteen, „og lade ransage, men Sækken med de finste Varer skal du tage og lægge under Kongen, og derovenpaa indrette Højsædet for ham, jeg tænker da ikke, han falder paa, at han selv sidder paa Godset, men det er dog altid en vovelig Sag, hvorledes det vil løbe af." Thorsteen tog da bort, og Odd gjorde, som han havde lært ham. Kongen kom, og satte sig paa det Sæde, der var indrettet for ham, men hans Mænd søgte omkring i Kisterne, og overalt blev der opbrækket, hvor de tænkte at finde noget, men der fandtes intet af det de søgte. Kongen sagde: „Jeg kan ikke vide, hvorledes det gaaer til, thi jeg er overbeviist om, at her ere nogle finske Varer paa Skibet." Kongen gik da bort med sine Mænd, men Thorsteen stundede sig lidet, og sagde til Odd: „Nu duer det ikke mere, Kongen vil ikke lade Eftersøgningen fare, og naar han kommer næste Gang, vil han komme efter vort Kneb; lader os nu svøbe Godset ind i Seglet, og fæste det op under Raaen, nu vil alting blive revet fra hinan-

den og efterseet, baade Skibsbunken og alt andet.” Odd og hans Mænd gjorde, som Thorsteen havde sagt, men denne gik bort; og da han kom til Kongen, spurgte denne ham, hvorfor han var bleven tilbage. Thorsteen svarede: „Jeg var nødt dertil, Herre! der sprang et Baand i mine Beenklæder.” Kongen var temmelig vred; kort efter gik han op paa Odds Skib, og sagde: „Maaskee I har lavet mit Sæde til med de finske Varer, og der skal man nu først lede, og siden rundt om paa Skibet, og jo flere Hindringer I lægger os i Vejen, desto haardere skal eders Straf blive.” De søgte da oppe og nede, hvor de selv vilde, og fandt intet. Kongen gik i Land, men Thorsteen fik atter Lejlighed til at blive tilbage, og sagde til Odd: „Nu er her ikke andet for at gjøre, end at føre det finske Gods over paa den anden Side af Næsset, og skjule det der paa Land; thi Kongen vil komme her i Morgen, og han vil da ogsaa opdage dette Skjulested, men jeg vil nu gaae en anden Vej i Land, end Kongen, da vil han ikke saa let fatte Mistanke om, at jeg er bleven her tilbage. Men jeg giver eder det Raad, at I søger ud i aaben Sø, saasnart det seer nogenlunde ud til god Vind, og at I ikke fører det finske Gods ombord, førend i det Øjeblik I vil hisse Sejl; Kongen vil saaledes gaae eder paa Klingen, at I aldrig slippe vel bort uden den allerstørste Forsigtighed, thi han er ikke mindre haardnakket, end snild i hvad han en Gang har sat sig i Hovedet.” Odd sagde, han skulde vanskelig kunne gjengjælde Thorsteen den Hjælp, han ydede dem; Thorsteen drog bort, men Odd og hans Mænd bragde Godset i Land om Aftenen, og skjulte det. Men om Morgenen kom Kongen, og lod lede i Sejlet, saavelsom andensteds omkring paa Skibet, og grundede bestandig paa, hvor de kunde have skjult det; men da de atter ikke

fandt noget, sagde Odd: „Nu, Herre! maa I lade al eders Mistanke fare, thi der er ikke en Lap paa Skibet, uden den er efterseet." Kongen svarede: „Det er endnu ikke afgjort, og aldrig har nogen saaledes drevet Spot med mig, hvordan jeg end saa faaer det betalt." Kongen var saa vred, at ingen vovede at tale et Ord til ham. Nu led den Dag, og henimod Nat rejste sig en gunstig Vind; Odd og hans Mænd toge hen og førte de finske Varer ombord, gjorde sig det snareste muligt sejlfærdige, og havde vundet rum Sø, før det blev Morgen. Kongen vaagnede aarle, og sagde til sine Mænd: „Nu troer jeg, jeg gjennemskuer Odds hele Paafund, og der maa flere have havt Deel deri, end de allene, men nu haaber jeg dog vi skal finde paa deres Skib, hvad vi have søgt efter, men jeg kunde ikke give dem Dødssag derfor, saalænge det kun var en Formodning; lad os nu tage derhen og lede!" Men da de kom udenfor Teltene, og saae sig om, fik de Øje paa Odds Sejl langt ude ved Øerne. Da sagde Kongen: „For denne Gang faaer jeg ikke mere fat paa Odd, men du, Thorsteen, kan godt staae dine Venner bi, thi mere agter du nu Odd, end mig; maaskee slægter du kun din Æt paa i Svig og Falskhed." Thorsteen svarede: „Det vilde snarere være Troskab og Hengivenhed imod eder, end Svig, at afholde eder fra den Udaad, at dræbe Odd, som har været eders Ven, og mange andre brave Mænd for en Mistankes Skyld, der dog ikke vilde være gyldig Grund til Livsstraf, om den endog befandtes sand." Odd fik god Bør, kom til Island, og drog til sin Gaard. Der var en Mand, ved Navn Harek, en Frænde til Thorsteen; han var den Gang paa Rejser, og kom en Sommer med sit Skib i Mundingen af Midfjord; der var den Tid Uaar paa Island. Odd bød Harek Ophold hos sig

om Vinteren, og viste ham alt Godt, og næste Sommer sendte han nogle gode Stodheste over med ham som en Foræring til Thorsteen, thi han og alle hans Skibsfolk, sagde han, maatte takke Thorsteen for deres Liv. Harek kom til Norge, og besøgte sin Frænde Thorsteen, som da endnu var hos Kongen; han bragde ham Hestene, og sagde, de vare sendte ham fra Odd. Thorsteen sagde: „Det kommer mig meget ubelejligt, nu var Odds Sag og den Hjælp, jeg ydede ham, saa godt som glemt, men nu kan det ikke skjules mere, og det vil blive vanskeligt at rede sig vel fra." Thorsteen viste da Kongen Hestene, og sagde, at Odd havde sendt ham dem til Foræring. Kongen svarede: „Jeg har ingen Foræring fortjent af Odd; dig har han sendt Hestene, og ikke mig; du skal ogsaa beholde dem, men miste dit Liv;" og han befalede derpaa at dræbe ham. Men hans Mænd søgte at trække Henrettelsen i Langdrag, thi Thorsteen var en meget vennesæl Mand; ved de andres Bønner bragdes det endelig dertil, at han beholdt Livet og Tilladelse at blive i Landet, men han maatte forlade Hoffet, og kom aldrig mere i Kongens Gunst.

108. Det hændte sig en Sommer, da Kong Harald sejlede med sin Flaade udenfor Landet, at de saae en Mand i en Baad, der sad og fiskede; Kongen var munter stemt, og da hans Skib strøg forbi Baaden, sagde han til Fiskeren: „Kan du gjøre Vers?" „Nej, Herre!" sagde Manden. „Siger du Nej?" sagde Kongen, „jo vist kan du, gjør nu et Vers til mig." Manden sagde: „Men saa maa I svare mig igjen." „Det skal jeg," sagde Kongen, han lod da Skibene holde op med at roe, thi det var stille Vejr. Fiskeren kvad:

Jeg traf uvillig Kuller,
Jeg brødes tidt med Langen,

Og paa dens Hoved nylig
Et vældigt Drag anbragde;
Dog mindes jeg at Sværdet
Før bar jeg guldomvundet,
I Kjæmpens Blod det rødned —
Men det er længe siden.

Kongen sagde: „Har du været i Tjeneste hos Fyrster eller i Feldtslag?" Den anden svarede: Snarest har jeg været hos mægtige Mænd; men svar mig nu!" Kongen kvad:

Trofaste Hirdmænd fordum
Hug ned stridbare Daner,
Paa Flugt forfulgte andre,
Og dette nylig skede!
Før langt fra Fædrelandet
Jeg rødned Sværdets Klinge,
Den klang blandt Saracener —
Men det er længe siden.

„Nu skal du digte, Thjodolf!" sagde Kongen. Thjodolf kvad:

Vor Drot i Blodets Strømme
Vist tit har Spyd rødfarvet,
For Danske dette Møde
Var Ondt, og nys det skede;
Paa Saraceners Slette
Før Kongen plantet haver
Sit Banner hvor han vilde —
Men det er længe siden.

Kongen sagde: „Nej hør mig en Gang til den herlige Skald! Du sagde[1]: „gröm, Skömm," det er jo ikke fuldkomne Rim; hrömm, skömm, det vilde være rig-

[1]) I det følgende omtales Originalens Ord, hvis Rim og Rimbogstaver den danske Oversætter ikke kan følge.

tige Rim, men det andet har ingensteds hjemme; du har før gjort dine Sager bedre." Thjodolf blev vred, og sagde, at saa kunde den digte, der forstod det bedre, end han. Da sagde Kongen til Fiskeren: „Giv os nok en Vise!" Han svarede: „Ja gjerne, Herre! men nu er det vanskeligt at digte, da Thjodolf først har kvædet, og I oven i Kjøbet." Kongen trak en Guldring af sin Haand, rakte ham den, og sagde: „Der har du denne Ring, og kom nu med Visen!" Han tog Ringen, og kvad:

Du, kjekke Konning! høre
Mit høje Kvad dig takke
For gylden Ring og zirlig,
Du gav mig; nys det skede.
Før mættede du Ørne,
Lod Buestrengen gjalde,
Lod Blaamænd Livet miste,
Men det er længe siden.

Kongen sagde: „Svar du ham nu, Thjodolf!" men han undslog sig derfor. „Man maa tilstaae, Thjodolf!" sagde Kongen, „at du digter godt, men du gjør dig ogsaa kostbar nok med dit Skaldskab." Kongen kvad:

Af Stabelen jeg løbe
Lod Skibet, vakkre Pige!
Vel bygt det Havet hilste
Med Hast, det skede nylig;
Dog før, i Syd fra England,
Fra Nord mig Snekken bragde,
Stormtumlet Raaen dirred,
Men det er længe siden.

Derpaa kvad Manden i Baaden efter Kongens Befaling:

Af mange Drab navnkundig
Er Venders Tvinger bleven;

Hans Banner Thrønders Mængde
Har fulgt, det skede nylig;
Før dog i sydligt Serkland
Den tappre Konge fægted,
Han kjendte Kampens Orden —
Nu er det længe siden.

Kongen sagde: „Det er den bedste af dine Viser, med Hensyn til Versenes kunstmæssige Slutningsord; jeg mærker ogsaa, at du anseer mig for en kløgtig Hærfører; hvis du er fattig og vanskelig kan komme ud af det, saa kom til mig, og jeg skal give dig Gods." Han svarede: „Jeg lider ingen Nød, Herre! jeg gjorde kun dette for min Fornøjelse, for at være her hos eder. Jeg var med din Broder, Kong Olaf, i Slaget paa Stiklestad, og hedder Thorgils." Han kastede derpaa Fiskerhætten af sig, saae da ud som den dygtigste Kriger, rejste med Kongen, og var hos ham siden.

109. Det traf sig en Gang, at Kong Harald kom til det Sted, hvor Slaget havde staaet imellem Kong Olaf Tryggvesøns Søn Tryggve og Svend Alfivesøn; Kongen gik i Land for at see sig om, og traf paa en Mand, som havde været hos Tryggve, een af hans bedste Venner; Manden blev meget bedrøvet og kummerfuld, da han fik Øje paa Kongen. Kong Harald lagde Mærke til det, og spurgte, hvad der fejlede ham; „jeg veed aldrig af," sagde han, „at jeg har gjort dig det mindste Ondt." „Det er langt fra, Herre!" svarede Manden, „men jeg bliver altid ilde tilmode, naar jeg seer en fyrstelig Herre." „Hvor kan det være?" sagde Kongen. Den anden svarede: „Paa dette Sted vare vi sidste Gang med Kong Tryggve, da han stred med Svend;" hvorpaa han omstændelig fortalte Kong Harald, hvorledes det var gaaet til med Slaget; „men det er mig den største Bekymring," vedblev han, „at jeg

frygter for, Kong Tryggve er bleven myrdet af den Bonde, som boer her endnu, thi det var jeg fuldkommen vis paa, at han ikke faldt i Slaget." Kongen sagde: „Det er ikke saa forunderligt, om megen Udaad er bleven begaaet i den Tid, da slige Gjerninger bleve øvede; og jeg staaer i en saadan Slægtskabsforbindelse med Kong Tryggve, at det tilkommer mig at undersøge sligt og hævne Udaad;" Kongen lod derpaa Bonden gribe, og tvinge til Bekjendelse, og han tilstod omsider Mordet; Kongen lod ham hænge i en Galge, men den anden blev hos Kongen, og lod fra den Tid af sin Bekymring fare.

Da Gissur, Biskop Isleifs Søn, kom til Kong Harald, blev der talt om, at han var en udmærket Mand. Da sagde Kong Harald: „Deri have I Ret, thi af Gissur kan man gjøre tre Mænd: han kan være Vikingehøvding, og vilde være heldig i den Bestilling; han kan ogsaa være Konge for sin Tænkemaades Skyld, som er dertil vel skikket; og for det tredie kan han være Biskop, og af de tre Ting er han bedst skikket dertil, og det vil han blive, og ansees for en udmærket og berømt Mand."

110. En Mand hed Stuf, en Søn af Thord Kat, som Snorre Gode opfostrede. Thord Kat var en Søn af Thord, Glum Geiresøns Søn; Thord Kats Moder var Gudrun Osvifsdatter. Stuf Thordsøn var blind, en forstandig Mand og en god Skald. Stuf rejste fra Island, og kom til Norge under Kong Harald Sigurdsøns Regjering. Stuf tog ind til en retskaffen Bonde i Oplandene, og havde det godt hos ham. En Dag, da han med flere stod udenfor, saae de mange prægtig klædte Mænd ride mod Gaarden. Bonden sagde: „Jeg venter ikke Kong Harald hertil, men efter denne Skare at slutte, troer jeg, det maa være ham;" og da Troppen nærmede sig til Gaar-

den, saae de, at det virkelig var Kongen. Bonden hilste paa Kongen, og sagde derpaa: „I maa ikke, Herre! vente eder saa god Modtagelse, som ellers tilkommer eder, thi ingen her var beredt paa eders Ankomst." Kongen svarede: „Gjør dig ingen Betænkning derover; vi drage nu kun i vore Ærender igjennem Landet; mine Mænd skal selv sørge for deres Heste, og passe paa vort Reisetøi, men jeg vil gaae ind." Kongen var i meget glad Stemning, og Bonden fulgte ham ind i Stuen, for at anvise ham Sæde. Da sagde Kongen: „Gaa kun du, Bonde! hvorhen du vil, og lad vor Nærværelse ikke hindre dig." „Det vil jeg da med eders Tilladelse," sagde Bonden. Han gik bort, men Kongen betragtede Bænken, og saae en stor Mand sidde der yderst, og spurgte, hvem den Mand var. „Jeg hedder Stuf," sagde han. „Det er et sært Navn[1]," sagde Kongen, „hvis Søn er du da?" „Jeg er Kats Søn," sagde han. „Det ene svarer til det andet," sagde Kongen, „hvad for en Kat var da det?" „Gjæt en Gang, Konge!" sagde Stuf, og lo. „Hvad leer du af?" sagde Kongen. „Gjæt!" sagde Stuf. Kongen svarede: „Det er ikke saa let at gjætte dine Tanker, men jeg troer dog snarest, at du havde Lyst til at spørge, om min Fader var et Svin[2], og derfor gav du dig til at lee, fordi du ikke vovede at spørge derom." „Du har truffet det," sagde Stuf. Kongen sagde: „Sæt dig længer op paa Bænken, og lad os tale sammen." Han gjorde saa; Kongen fandt, at han var ingen Hjemmefødning, og havde sin Fornøjelse af at tale med ham; Bonden kom da ind i Stuen, og sagde, at Kongen havde nok haft det jammerligt derinde. „Ingen-

[1]) Ordet stúfr betyder en Stub, ogsaa en Stud. [2]) Han sigter til sin Fader Sigurd Syrs Tilnavn; sýr betyder, som forhen er bemærket, en So.

lunde," sagde Kongen, „thi denne din Vintergjæst sidder og morer mig, og han skal drikke mig til i Aften;" og saa skede. Kongen talte om mange Ting med Stuf, og denne gav ham kløgtige Svar paa alt; og da man gik til Sengs, bad Kongen Stuf at blive i det Herberge, hvor han skulde sove, for at more ham med nogle Fortællinger. Stuf gjorde dèt; og da Kongen var kommen i Seng, fortalte Stuf, og kvad en Flok, og da den var ude, bad Kongen ham kvæde endnu een. Kongen laae længe vaagen, og Stuf blev ved at more ham, og omsider sagde Kongen: „Hvormange Kvad har du nu kvædet?" Stuf svarede: „Det havde jeg tænkt, I talte efter." „Det har jeg ogsaa," sagde Kongen, „og det er nu tredive; men hvorfor kvæder du ikke andet, end Flokker, kan du ingen Draper?" Stuf svarede: „Jeg kan ligesaa mange Draper, som Flokker, men der er mange af dem, som jeg endnu ikke har kvædet." Kongen sagde: „Du maa være en meget kyndig Mand paa Kvad; men hvem vil du da more med dine Draper, naar du ikke kvæder uden Flokkerne for mig?" „Eder selv," sagde Stuf. „Hvornaar da?" sagde Kongen. „Naar vi træffes igjen," svarede han. „Hvorfor da heller, end nu?" sagde Kongen. Stuf svarede: „Fordi jeg ønsker, baade ved Moro og alt andet, hvad jeg kan, at I skal stedse synes desto bedre derom, jo længer I hører det og bliver bedre bekjendt med det." „Lad os nu først sove," sagde Kongen. Men om Morgenen, da de gjorde sig færdige til Bortrejsen, sagde Stuf til Kongen: „Vil du tilstaae mig min Bøn, Konge?" „Hvilken?" sagde Kongen. „Lov mig det først," sagde han. „Det plejer jeg just ikke," sagde Kongen, „men siden du har moret mig saa godt, vil jeg vove det paa det samme." Stuf sagde: „Det er

egentlig Hensigten af min Reise, at jeg skal kræve nogen Arv øster i Vigen, og jeg vilde bede eder give mig eders Brev og Indsegl, for at jeg kunde faae Godset." „Det skal jeg," sagde Kongen. Da sagde Stuf: „Vil du tilstaae mig min Bøn?" „Hvad er der nu mere?" sagde Kongen. „Lov mig det først!" sagde han. Kongen svarede: „Du er en underlig Mand, paa den Maade har endnu aldrig nogen baaret sig ad med mig; imidlertid skal jeg vove det med dig en Gang endnu." Stuf sagde: „Jeg vil bede om Tilladelse at maatte digte et Kvad om eder." Kongen sagde: „Har du nogen Skalde blandt dine Forfædre?" Stuf svarede: „Ja, Glum Geireson var min Faders Farfader." Kongen sagde: „Du er en god Skald, hvis du kan digte saa godt, som Glum." „Jeg digter ikke slettere, end han," sagde Stuf. „Det er rimeligt nok," sagde Kongen, „at du kan digte, da du er saa kyndig paa Kvæder, og jeg giver dig Lov til at digte om mig." Stuf sagde: „Vil du tilstaae mig min Bøn?" „Hvad vil du nu bede om?" sagde Kongen. „Lov mig det først!" sagde han. „Det bliver der nu ikke noget af," sagde Kongen, „nu har du længe nok baaret dig saadan ad; siig mig det nu!" Stuf sagde: „Jeg ønskede at blive din Hirdmand." Kongen sagde: „Da var det jo godt, jeg ikke lovede dig det, thi derom maa jeg først høre mine Hirdmænds Mening; kom til mig oppe i Nideros!" Stuf rejste øster i Vigen, og den Arv, han havde at kræve, blev ham efter Kongens Budskab og Jærtegn rigtig udredet. Derpaa begav han sig op til Kjøbstaden Nideros, for at opsøge Kongen, og denne tog vel imod ham, og Stuf blev med Hirdmændenes Samtykke taget i Kongens Tjeneste, og var nogen Tid hos ham; han har digtet den

Arvedrape om Kong Harald, som kaldes Stufsdrape eller Stufa.

111. Edvard Adelraadsøn var Konge i England efter sin Broder Hørdeknud; han kaldtes Edvard den Gode; Edvards Moder var Dronning Emma, en Datter af Rikard Rudajarl, Broder til Robert Jarl, der var Fader til Vilhelm Bastard, der da var Hertug i Ruda[1] i Nordmandi. Kong Edvard var gift med Gyda, en Datter af Jarlen Gudine[2] Ulfnadsøn; Broder til Gyda var Toste Jarl, han var den ældste af Gudines Sønner; den anden var Mørekare[3] Jarl; den tredie Valthjof Jarl; den fjerde Svend Jarl; den femte Harald, som var yngst. Han blev opdragen ved Kong Edvards Hof, og var hans Fostersøn; Kongen elskede ham meget og tog ham i Søns Sted, thi han havde ingen Børn. Det hændte sig en Sommer, at Harald Gudinesøn vilde seile til Bretland[4], og gik til Skibs, men da de kom ud paa Søen, fik de Modvind, som drev dem ud i Havet. De landede i Nordmandi, efter at have været i Livsfare, lagde op til Borgen Ruda, og kom til Vilhelm Jarl; han tog venlig mod Harald og hans Ledsagere, og Harald levede der velfornøjet en lang Tid ud paa Efteraaret, thi det stormende Vejr varede ved, saa man ikke kunde vove sig paa Søen; men da Vinteren nærmede sig, gjorde Jarlen og Harald den Aftale med hinanden, at han skulde blive der Vinteren over; Harald sad i Højsædet paa den ene Side af Jarlen, men paa den anden Side sad Jarlens Kone, som var særdeles smuk. De talte allehaande Skjemt med hverandre ved Drikkebordet. Jarlen gik gjerne tidlig til Sengs, men Harald

[1]) Nu kaldet Rouen. [2]) Ellers kaldet Godwin. [3]) I England kaldes han Morkar. [4]) Wales.

sad længe oppe om Aftenen, og snakkede med Jarlens Kone, og saaledes gik det en lang Tid af Vinteren. Man begyndte da at ymte om, at han havde et godt Øje til Fruen; og en Gang, de sade og talte sammen, sagde hun til Harald: „Nu har Jarlen yttret, hvad det var vi sad og talte om saa langt ud paa Aftenen, og han er nu vred," sagde hun. Harald svarede: „Vi skal ved den allerførste Lejlighed lade ham faae Indholdet af alle vore Samtaler at vide." Næste Dag begjerte Harald at tale med Jarlen, og de gik sammen til Talestuen, hvor ogsaa Jarlens Kone og deres Raadgivere vare tilstede. Da tog Harald saaledes til Orde: „Jeg har det at sige eder, Jarl! at der er endnu en anden Grund til min Ankomst, end hvad jeg hidtil har tilkjendegivet eder; jeg vil begjere din Datter til min Ægtehustru; jeg har ofte talt derom med hendes Moder, og hun har lovet mig, at fremme denne Sag hos eder." Men saasnart Harald havde givet dette tilkjende, optoge alle, som hørte det, denne hans Begjering vel, og talte til hans Bedste med Jarlen; det blev da ogsaa Enden, at Møen blev trolovet Harald, men da hun endnu var ung, bestemtes det, at Brylluppet skulde udsættes i nogle Aar. Om Foraaret gjorde Harald sit Skib færdigt, og rejste bort; han og Jarlen skiltes ad i megen Kjærlighed. I visse Bøger læser man ogsaa, at Harald Gudinesøn tilsvor Jarlen paa den hellige Otmars Skrin, at han aldrig skulde være ham imod, og ikke forhindre ham i Besiddelsen af England, hvis han kunde erholde den; thi der var kommet det Budskab til Jarlen fra hans Frænde Kong Edvard, at han ansaae Vilhelm Jarl for nærmest berettiget til Kongedømmet i England efter ham. Harald seilede da til England til Kong Edvard,

og kom aldrig igjen for at fuldbyrde Giftermaalet med Hertugens Datter.

112. Edvard den Gode var Konge i England i tre og tyve Aar; da blev han syg paa første Juledag, og lod sine mange Høvdinge kalde til sig, og erklærede, at Hertug Vilhelm Bastard skulde være Konge efter ham i England; men da Sygdommen blev voldsom, havde Harald Gudinesøn al Opvartningen nærmest Kongen, som han forhen havde haft, og Kongen havde givet ham Overbestyrelsen over hele Skatkammeret; hans Broder, Toste Jarl, derimod havde Kong Edvard givet Overbefalingen over Englands hele Hær. Man fortæller, at da Kong Edvard laae i sit sidste Aandedræt, var Harald og nogle faa andre Herrer tilstede, da bøjede Harald sig hen over Kongen, og sagde: „Det være I alle Vidner til, at Kong Edvard gav mig Kongedømmet og hele Engellands Rige;" og strax derpaa løftede man Kongen død af Sengen. Kong Edvard døde i London, og blev begravet i Paulskirke; han gjorde strax Mirakler efter sin Død; hans Lig blev liggende i Jorden, indtil den hellige Erkebiskop Thomas lod det optage og lægge i et prægtigt Skrin. Paa den samme Dag, som Kong Edvard den Hellige blev begraven, holdt de Landshøvdinger, som vare i London, Stævne, paa hvilket der handledes om Kongevalget; Harald fremførte da de Vidner, han før havde taget paa, at Kong Edvard paa sin Dødsdag gav ham Kongedømmet og sit Rige; og eftersom Harald havde stor Slægt der i England, var vennesæl og en særdeles dannet Mand, og Regjeringsherrerne desforuden fandt det tungt, at skulle give sig under fremmede Høvdinger, saa blev det Enden paa Mødet, at Harald blev tagen til Konge, og salvet paa Nyaarsdag i Paulskirke; Høvdingerne gik ham da tilhaande, og alt

Folket, som var der tilstede. Haralds Broder, Toste Jarl, var ikke nærværende, men da han fik alle disse Tidender at vide, blev han misfornøjet med, at Harald var bleven ham foretrukken, thi han troede at have ligesaa stor Ret til Regjeringen, da han var ældre, i manges Tanker forstandigere, end Harald, og ligesaa dulig en Høvding. Toste Jarl rejste da til sin Broder Harald, og forlangte lige Deel i Regjeringen med ham. Harald svarede, at han vilde ikke afstaae sit Rige; „thi jeg er stolsat," sagde han, „paa det Sted, hvor Kongevalget efter Loven skal skee, og derpaa salvet til Konge." Den vigtigste Deel af Landets Store vare paa hans Side, og desuden havde han, som nys blev sagt, hele Skatkammeret under sig. Men da Kong Harald mærkede, at Toste Jarl vilde berøve ham Kongedømmet, saa fattede han Mistillid til ham, thi Toste var en snild Mand og en stor Hærfører, han stod sig ogsaa vel hos Høvdingerne der i Landet; Harald fratog derfor sin Broder Toste Befalingen over Hæren, og al den Magt, Kong Edvard havde givet ham fremfor andre Jarler. Toste Jarl vilde paa ingen Maade finde sig i, at være sin yngste kjødelige Broders Tjener, da han dog i Følge sin Fødsel var alle sine Brødres Overmand; han drog derfor bort med sine Folk, først sønder over Havet til Flandern, hvor han opholdt sig i nogen Tid, derfra til Frisland, og saa til Danmark til sin Frænde, Kong Svend; Kong Svends Fader, Ulf Jarl, og Toste Jarls Moder, Gyda, vare Søskende. Jarlen bad Kong Svend om Undsætning og Hjælp til, at tilbagevinde sin Værdighed og Magt i Engelland; Kong Svend tilbød ham at blive hos ham, og lovede at give ham saa store Forleninger, at han kunde leve som hæderlig Høvding. Jarlen svarede: „Min Hu staaer til at drage til mine Odelsbesiddelser i England,

men hvis jeg ikke faaer nogen Understøttelse af eder, Konge! dertil, saa vil jeg heller love eder al den Magt, som jeg i England kan bringe tilveje, dersom I vil fare did med en dansk Hær, ligesom eders Morbroder, Kong Knud, gjorde." Kongen sagde: „Jeg er en saa meget ringere Mand, end min Frænde, Kong Knud, at jeg neppe kan forsvare Danevælde imod Nordmændene, men Gamle Knud fik det danske Rige som Arv, England med Fejde og Feldtslag, og det saae endda i nogen Tid ud til, at han maatte sætte Livet til derover, Norge fik han uden Sværdslag; nu maa jeg indskrænke mig, og mere tage mine ringe Kræfter i Betragtning, end Kong Knuds Fremgang." Da sagde Toste Jarl: „Mindre Hjælp kan jeg nu vente for mit Ærende hid, end jeg tænkte, du vilde yde din Frænde, som var i Nød; jeg faaer da søge Venskab der, hvor det langt mindre var at haabe, men maaskee jeg kan finde en Høvding, som ej er saa betænkelig ved at vove en Stordaad, som I er, Konge!" Frænderne skiltes ad just ikke som gode Venner.

113. Toste Jarl tog nu en anden Vej, og kom op til Norge; han drog strax til Kong Harald, thi han var i Vigen. Da de kom sammen, gav Jarlen Kongen sit Ærende tilkjende, og fortalte ham, hvorledes han havde rejst om, siden han forlod England; derpaa bad han Kong Harald give sig Undsætning til at vinde sine Besiddelser i England tilbage. Kongen svarede saa: „Nordmændene ville ikke synes meget om at føre Krig i England, og at staae under en engelsk Høvding; saa gaaer Ordet," sagde han, „at disse Engellændere ere ikke altid at troe." Jarlen sagde: „Skulde der vel være noget sandt i det, jeg har hørt sige i England, at din Frænde Kong Magnus sendte Mænd over til Kong Edvard, og derpaa gik Budskabet ud, at Kong

Magnus havde Ret saavel til England, som til Danmark, som Arv efter Hørdeknud, i Følge det imellem dem besvorne Forlig." Kongen sagde: „Hvorfor fik Kong Magnus ikke Riget England, naar det dog tilkom ham?" Jarlen svarede: „Hvorfor har I ikke Danmark, som Magnus havde før eder?" „Ikke skulle de Danske gjøre sig til af Striden med Nordmændene," sagde Kongen, „mangen Plet have vi brændt for dem, dine kjære Frænder." Da sagde Jarlen: „Naar I ikke vil svare mig paa mit Spørgsmaal, saa faaer jeg selv give eder Oplysning derom: derfor erholdt Kong Magnus Danmark, fordi alle Landets Høvdinger stode ham bi, men du fik det ikke, fordi alle vare dig imod; derfor krigede Kong Magnus ikke om Englands Rige, fordi alle Undersaatterne vilde have Edvard til Konge; dersom du vil vinde England, da skal jeg udvirke, at den største Deel af Høvdingerne skal yde dig Bistand, thi jeg staaer ikke tilbage for min Broder Harald i noget, uden i Kongenavnet allene. Men det er alle vitterligt, at der aldrig i Norden har været født en Kriger, som du, og det tykkes mig forunderligt, at du stred i femten Aar for at vinde Danmark, men vil nu ikke tage England, som staaer dig frit fore." Kong Harald overvejede nøje Jarlens Ord, og indsaae, at han havde Ret i meget, og derhos havde han megen Lyst til at gjøre et Tog til England. Kongen og Jarlen talte da ofte sammen, og fattede den Beslutning, næste Sommer at seile over til England, og undertvinge det med Magt; Kong Harald sendte Bud over hele Norge, og opbød Leding, halv Alminding paa Folk og Skibe; dette rygtedes vidt omkring. Der vare nu mange Formodninger om, hvorledes dette Tog vilde løbe af; mange ihukom Kong Haralds Manddomsgjerninger, og meente, at ingen Ting vilde være ham umuligt; andre indvendte,

at England var vanskeligt at vinde, at det var et mægtigt og velbefolket Rige, og der var ogsaa den saakaldte Thingemænds Hær, som bestod af de mest udvalgte Folk fra forskjellige Lande, og især af Dansktalende; denne Hær var saa tapper, at een af dem udrettede ligesaa meget i et Slag, som to af de bedste Nordmænd i Kong Haralds Hær. Men da Ulf Staller hørte disse Folkets Yttringer, svarede han og kvad:

Jeg Bytte villig vinder,
Dog Stallerne behøve
Ej Kongens Skibes Stavne
Nu længer at besætte,
Naar tvende vi, o Kvinde!
For een nu vige skulle
Af Thingemænd; til andet
I Ungdom mig jeg vante.

Det samme Foraar, førend Kong Harald drog bort, døde Ulf Staller. Kong Harald stod selv over hans Grav, og sagde, da han forlod den: „Der ligger den paalideligste og sin Herre mest hengivne Mand." Da blev Styrkar allene Staller; før havde begge været det. Toste Jarl sejlede om Foraaret til Flandern, for at møde de Folk, som havde fulgt med ham om Vinteren, og flere andre, som samledes til ham, baade der i Flandern og fra England.

114. Kong Harald gjorde sig om Foraaret færdig til at sejle fra Nideros, men hans Flaade samlede sig ved Solunder; da Kongen nu var færdig til at lægge ud fra Byen, gik han hen til den hellige Kong Olafs Skrin, lukkede det op, klippede hans Haar og Negle, lukte det derpaa atter i Laas, og kastede Nøglen ud i Aaen Nid; andre sige, at han kastede den overbord ude ved Agdenæs; nu varede det en lang Tid førend Kong Olafs Skrin atter

blev lukket op, nemlig først i Kong Magnus Hakonsøns og Erkebiskop Jons Dage. Da Kong Harald rejste bort, vare forløbne efter Kong Olafs Fald fem og tredive Aar, saalænge havde Kong Olaf ogsaa levet her i Verden. Kong Harald sejlede med de Skibe, som vare i Følge med ham, sydpaa, for at træffe den øvrige Flaade; der samledes en stor og smuk Hær, saa at det er Mænds Sagn, at der aldrig til noget Tog har været mere udvalgte Folk udrustede fra Norge. Kong Harald havde to hundrede Skibe, foruden Proviantskibe og Smaaskuder. Da de laae ved Solunder, havde en Mand paa Kongeskibet, ved Navn Gyrd, en Drøm: det forekom ham, at han stod der paa Kongeskibet, og saae op paa Øen, hvor der stod en stor Troldkvinde med et segeldannet Sværd i den ene Haand og et Trug i den anden; det forekom ham ogsaa, at han saae hen over alle Skibene, og der sad en Fugl paa hver Skibsstavn, lutter Ravne. Troldkvinden kvad:

Vist er det, at man Kongen
Til vestligt Søtog egger,
For hist mod kjække Kjæmper
At krige, det mig baader;
Der Valens Fugl har Vished
Om Mædskelse af Faldne;
Brad nok de Skibe byde,
Jeg dem vil stadig følge.

Der var en anden Mand, ved Navn Thord, paa det Skib, som laae nær ved Kongeskibet; han drømte om Natten, at han saae Kong Haralds Flaade lægge til et Land, som han meente var England; han saae paa Landet en stor Fylking, og det forekom ham, som den gjorde sig slagfærdig og havde opstukne Bannere, men foran for denne Hær af Landets Indvaanere red en stor Troldkvinde, hun sad

paa en Ulv, og Ulven havde en død Mands Krop i Munden, og Blodet flød den om Kjæften; men da Ulven havde fortæret den første, kastede Troldkvinden en anden hen i Munden paa ham, og saaledes den ene efter den anden, og Ulven slugte dem alle. Troldkvinden kvad:

Det røde Skjold alt skinner
Og Slagets Hagl sig nærmer,
Forud Jættinden skuer
Ulykken Kongen ramme;
Mænds Kroppe i Uhyrets
Den lodne Kjæft hun slynger,
Og Ulvens Gab forinden
I Hast med Blodet farver.

Kong Harald drømte om Natten, at han var oppe i Nideros, det forekom ham, at hans Broder, Kong Olaf, kom til ham, og kvad denne Vise for ham:

Tit vandt hin digre Konning
I Slag, med Hæder, Sejer;
For højt jeg Hjemmet elskte,
Og helligt Fald da prøved;
Dit Endeligt jeg aner,
Alt eder Døden truer,
Troldkvindens Ganger[1] mætte
I skal; det Gud ej volder.

Mange andre Drømme bleve fortalte, samt andre Slags Forvarsler, og de fleste sørgelige. Kong Harald havde ogsaa udnævnt Thorer fra Steg til at deeltage i Toget, men han indfandt sig ikke, da han havde haft en ond Drøm om Kongen og hans Reise. Førend Kong Harald reiste fra Throndhjem, havde han ladet sin Søn Magnus tage til Konge, og lod ham blive tilbage for at forestaae

[1]) Den graadige Ulv.

Landet og Regjeringen i hans Fraværelse. Thora Thorbergsdatter blev ogsaa tilbage, men Dronning Elisabeth rejste med ham, samt deres Døttre, Maria og Ingegerd. Kong Haralds Søn Olaf rejste ligeledes med ham paa dette Tog.

115. Men da Kong Harald var færdig og det blev Bør, stak han i rum Sø med hele Flaaden; han ankom til Hjaltland, men en Deel af Flaaden kom til Orkenøerne; Kong Harald laae en kort Tid ved Hjaltland, førend han sejlede ned til Orkenøerne; herfra tog han meget Folk med sig, samt Thorfinn Jarls Sønner, Jarlerne Povel og Erlend, men han lod Dronning Elisabeth og deres Døttre, Maria og Ingegerd, blive der tilbage. Derfra sejlede Kong Harald sydpaa langsmed Kysten af Skotland og saa ind under England; han kom til den Landstrækning, som kaldes Klifland[1], hvor han gik i Land og hærgede, og bemægtigede sig en Deel af Landet, uden at finde nogen Modstand. Derpaa sejlede han til Skardeborg[2], og stred med Borgerne; Kongen gik op paa et højt Bjerg, som var nær ved Borgen, der paa Bjerget lod han et stort Baal opreise, og stak Ild deri, og da det stod i lys Lue, toge de store Forke, løftede dermed Baalet i Vejret, og styrtede det ned over Byen; da kom der snart Ild i det ene Huus efter det andet, og hele Byen kom i hans Vold; Nordmændene dræbte der mange, og bemægtigede sig alt det Gods de kunde faae; der var da ingen anden Udvej for Engellænderne, naar de vilde beholde Livet, end at bede om Naade, og gaae Kong Harald tilhaande; han underlagde sig da Landet, hvor han kom. Nu sejlede Kongen med hele sin Flaade sydpaa langsmed Landet, og gik i Land

[1]) Nu kaldet Cleveland. [2]) Nu bekjendt under Navn af Scarborough.

ved Hellornæs[1]; der samlede sig en Hær imod ham, som Kongen stred med, og overvandt. Derpaa styrede han til Humber, og opad Floden til Usa[2], hvor han lagde til Land; da vare Gudines Sønner oppe i York, Mørekare Jarl og Valthjof Jarl af Hundatun[3], med en overordentlig stor Hær, som de havde draget sammen den hele Sommer. Da Jarlernes Hær søgte ned til Flodbredden, gik Kong Harald paa Land, og gav sig til at fylke sin Hær; den ene Fløj strakte sig til Flodbredden, den anden op i Landet til en Sump, et dybt og bredt Morads, som var fuldt af Vand. Jarlerne rykkede med sine Fylkinger sagte frem langsmed Floden, med al deres Magt; og her var ogsaa Kong Haralds Banner, der var Slagordenen tykkest, men oppe imod Graven til var den tyndest og bestod af de mindst paalidelige Folk; imod dem rykkede Mørekare Jarl ned med sit Banner. Da veg den Fløj af Nordmændenes Fylking, som vendte op mod Graven; Engellænderne rykkede frem efter dem, og meente, at Nordmændene vilde flye; men da Kong Harald saae, at hans Mænd oppe ved Graven gave efter, saa lod han Krigslurene lyde, opmuntrede sine Folk, lod Banneret Landøde bære frem, og gjorde saa hæftigt et Anfald, at alt maatte vige for ham. Der anrettedes da et stort Nederlag paa Jarlernes Hær; saa siger Steen Herdisesøn:

Ung Hersker! Usas Bønder
Du lod i Valen falde,
Dig fulgte Hæren, hvor du
Dit Liv i Vove satte;
For Engelsmænd din Hidkomst
Maa, uden Tvivl, bebude:

---

[1]) Forbjerget Holderness. [2]) eller, som det nu skrives, Ouse.
[3]) Angelsaxisk Huntantun, nu Huntingdon.

At de, som efter leved,
Og skulle Flugten tage.

Valthjof Jarl havde ladet sit Banner drage ned langsmed Floden imod Kong Haralds Fylking; men da Kongen forstærkede Anfaldet, flyede Valthjof Jarl og hans Folk op i Landet langsmed Floden, og de eneste, der undkom, vare de, som fulgte med ham; men der vare saa mange faldne, at Blodet flød i Strømme paa Valpladsen; som Steen siger:

Paa hvide Mark nedstyrted
Fra Bunder Blodets Strømme,
Der vaded Vikingskaren,
Men Ulven traf sit Bytte.

Da Valthjof Jarl var flyet, omgik Kong Harald med sin Fylkning Mørekare Jarl og den Hær, som var rykket frem med ham langsmed Graven, og faldt ham i Ryggen; da faldt Engellænderne i hundredeviis; saa siger Arnor:

Ved Usa svære Klinger,
I Engelsk Blod har rødnet
Vor Fyrste; knap herefter
Et større Slag vil holdes.

En stor Mængde løb ud i Graven, og der laae Valen saa tykt, at Nordmændene kunde tørskoede gaae paa døde Kroppe over Moradset; der tilsatte Mørekare Jarl Livet; som Steen siger:

I Elven omkom mange
Og sunke flux til Bunden,
Med unge Møre-Kare
De druknede tilhobe;
Vor Hersker jog paa Flugten
Den stolte Hær, som Redning

Ad alle Kanter søgte;
Fuldstændig blev vor Sejer.

Den Drape, hvoraf nysanførte er taget, digtede Steen om Kong Olaf Kyrre, og omtaler deri, at Olaf var i Slaget med sin Fader, Kong Harald; Nederlaget omtales ogsaa i Haraldsstikka:

I Moradset
Laae de Faldne
Valthjofs Svende
Vaabenhugne,
Saa stridbare
Nordmænd deres
Lig for Bro
Bruge kunde.

Hele denne Deel af Hæren led et saa fuldkomment Nederlag, at der ikke undkom en eneste Mand af de Indfødte, thi de kunde ingensteds flye hen uden ud i Moradset, da Kongen anfaldt dem i Ryggen, men andre af hans Folk stode dernede, og nogle bleve da fældede ved Vaaben, andre stenede ihjel, andre med Spyd styrtede ud i Sumpen; saa siger Arnor:

Hvor Kongens Faner fore
Frem, varmt nedstyrted Blodet
I Strømme, dog af Stene
Blev andre svarlig trufne;
End andres Hovedskaller
Af Spyde gjennemstunges,
Saa de, som værged Landet,
I tusindviis fandt Døden.

Dette Slag stod Onsdagen næst for Matthæusmesse. Kong Harald havde nu vundet en stor Sejer, og ikke mistet

mange Folk; men Valthjof Jarl, og de, som vare undkomne med ham, flyede op til Borgen York; saa siger Arnor:

Sognboers Ven fik Sejer,
Den Træfning Lykke bragde
Ham, som skjoldprydet aldrig
For nogen end saaes vige;
Til Borgen denne Morgen,
Sig skyndte Landets Jarle,
Fred deres Folk ej gaves;
Den Morgen skal erindres.

116. Toste Jarl var kommen fra Flandern, for at møde Kong Harald, strax da denne kom til England; han var med i alle de Slag, som nys ere fortalte; det gik ogsaa som han havde sagt Kongen, at der stimlede en stor Mængde Folk til dem der i England, Toste Jarls Venner eller Frænder, hvilket meget forøgede Kongens Magt. Efter det nys fortalte Slag underkastede alle Indbyggerne i de nærmest liggende Herreder sig Kong Harald, men nogle flyede. Da drog Kong Harald frem med sin Hær, for at indtage Borgen York, og lagde hele Hæren ved Stavnfordbrygge; men saasom Kongen havde vundet en saa betydelig Sejer imod store Høvdinger og en anseelig Overmagt, saa var hele Folket blevet bange og opgav Haabet om, at kunne gjøre ham Modstand; Borgerne besluttede derfor, at sende Bud til Kong Harald, og at overgive sig og Borgen i hans Vold; alt dette blev saaledes bestemt og aftalt, at Kongen om Søndagen skulde holde Thing og Samtale med Borgerne. Om Søndagen drog Kong Harald med sin Hær op til Borgen, og satte Thing udenfor denne; paa dette Thing lovede alle Indbyggerne Kong Harald Lydighed og Huldskab, og gave ham Gisler, de fornemste Mænds Sønner, hvilke Toste Jarl bestemte;

thi denne kjendte alles Vilkaar i Borgen. Kongen og hans Mænd vendte om Aftenen tilbage til Skibene med denne letvundne Sejer, og vare meget muntre. Det var bestemt, at der skulde holdes Thing i Borgen om Mandagen, og Kong Harald skulde da beskikke Embedsmænd i Byen, give Love og uddele Forleninger. Den samme Aften efter Solnedgang kom Kong Harald Godvinsøn søndenfra med en overordentlig stor Hær til Borgen, og blev ført derind med alle Borgernes gode Villie og Samtykke; alle Porte og Veje bleve da bevogtede, for at Nordmændene ikke skulde faae nogen Efterretning derom; denne Hær var i Staden om Natten.

117. Om Mandagen, da Kong Harald Sigurdsøn og hans Folk havde spiist deres Dagverd[1], lod han blæse til Landgang, og Hæren gjøre sig færdig; han deelte da sine Folk, og bestemte, hvilke der skulde blive tilbage eller drage med; han lod to Mænd gaae i Land fra hver Flok, hvor der da blev een tilbage. Toste Jarl gjorde ogsaa sig og sin Trop færdig til at følge Kong Harald, men tilbage bleve, for at passe paa Skibene, Kongesønnen Olaf og Eisten Orre, Thorberg Arnesøns Søn, som da var den berømteste og af Kongen mest afholdte Leensmand i Norge; Kong Harald havde den Gang lovet ham sin Datter Maria; Jarlerne fra Orkenøerne, Povel og Erlend, bleve ogsaa tilbage. Det var dejligt Vejr og Solen skinte varmt; man lod derfor sine Brynjer blive liggende, og gik i Land med Skjolde, Hjælme og Spyd, og vare omgjordede med Sværd, mange havde ogsaa Pile og Bue, og de vare ret fornøjede. Men da de kom i Nærheden af Borgen, saae de en stor Støvsky, og i denne en stor Hær komme ridende

[1]) Davre i vort Almuesprog; nu i Bogsproget (efter det Tydske) Frokost.

med fagre Skjolde og lyse Brynjer; da gjorde Kongen Holdt, og lod Toste Jarl kalde til sig, og spurgte ham, hvad det kunde være for en Hær, som drog imod dem. Jarlen sagde: „Jeg troer snarest, det er Fjender, men det er dog muligt, det er nogle af vore Frænder, som hos os søge Beskyttelse og Venskab, imod at yde os Bistand og Troskab." Kongen sagde, at de for det første skulde blive holdende stille, for at see, hvad det var for en Hær; hans Folk gjorde saa, og Hæren blev bestandig større, jo nærmere den kom, saa de kunde see den tydeligere, og deres Vaaben glimrede, som om de kunde see paa en Isflade. Da sagde Toste Jarl: „Herre! lad os nu vel betænke hvad vi gjøre; der er ingen Tvivl om, at det er Fjender, og Kongen selv staaer vel i Spidsen for Hæren." Kongen sagde: „Hvad Raad giver du?" Toste Jarl svarede: „For det første kunne vi det snareste muligt vende tilbage til Skibene efter de andre Folk og vore Vaaben, og da gjøre dem Modstand efter Evne; men i andet Fald kunne vi ogsaa tage vor Tilflugt til Skibene, og da ville Rytterne ikke kunne gjøre os noget." Kongen svarede: „Anderledes er min Beslutning, tre af de raskeste Mænd skal sætte sig paa de hurtigste Heste, ride hvad Tøjet kan holde, og sige vore Folk hvad der er paa Færde, vi vil da snart kunne faae Undsætning fra dem; thi Engellænderne skulle bestaae en haard Dyst, førend vi ligge under for dem." Jarlen sagde: „I skal raade, Herre! heri, som i andet; jeg har da just heller ikke større Lyst til at flye, end nogen anden, men maa dog sige, hvad jeg finder raadeligst." Da lod Kong Harald sit Banner Landøde opsætte; Frederik hed den Mand, som bar Banneret. Derpaa fylkede Kong Harald sin Hær, lod Fylkingen være lang, men ikke tyk, bøjede saa begge Fløjene tilbage, saa

de stødte sammen; derved dannedes en vid og tyk Kreds, og allevegne lige stor, der var Skjold ved Skjold hele den yderste Række omkring, og ligesaa i den næste. Der blev fylket saaledes, fordi Kongen vidste, at Rytteriet plejede, at rykke frem flokkeviis[1], og strax derpaa igjen at vende om; Kongens eget Følge var indenfor Kredsen, og bestod af de meest udvalgte Folk; inde i Kredsen stode ogsaa Bueskytterne, og paa et andet Sted Toste Jarl med sin Trop, han havde sit eget Banner. Da udstædte Kongen sine Ordrer, at Jarlen skulde rykke frem der, hvor det gjordes mest fornødent; „men de, som staae yderst i Fylkingen," sagde han, „skulle sætte Enden af Spydstagerne i Jorden, og vende Oddene mod Rytternes Bryst, hvis de ride imod eder; men de, som staae i den næste Række, sætte deres Spyd for Bringen af deres Heste, holder saaledes overalt Spydene frem, saa de intet Anfald kunne gjøre; staaer fast, og vogter eder vel for, at forandre denne Stilling!"

118. Kong Harald Gudinesøn var kommen med en overordentlig stor Hær, baade Ryttere og Fodfolk; der siges, at Kong Harald ikke en Gang havde halv saamange Folk; saa siger Arnor:

Den Konge, som i Livet
Ej nogen Fare sky'de,
Bød Landgang foretages
Med knap de halve Tropper;
Fra Sønden da, paa England,
Stærk Hær uddrog mod Kongen,
For hæftigt Slag at holde,
I Hast de stødte sammen.

Kong Harald Sigurdsøn red da rundt om i sin Fylking, og eftersaae, hvorledes der var fylket; han sad paa en sort

[1]) eskadronsviis.

blisset Hest; Hesten styrtede med ham, og Kongen faldt forover, men stod strax op, og sagde: „Fald tyder Farende Held." Da sagde Kong Harald Gudineson til de Nordmænd, som vare hos ham: „Kjender I den store Mand, som faldt der af Hesten, han i den blaae Kjortel og med den fagre Hjelm?" „Det er Nordmændenes Konge," sagde de. Kongen sagde: „Det er en stor og udmærket Mand, men nu er det dog rimeligviis ude med hans Lykke." Derpaa rede tyve engelske Ryttere frem, alle iførte Brynjer, hvilket ogsaa var Tilfældet med deres Heste, og da de kom til Nordmændenes Fylking, raabte een af Rytterne: „Er Toste Jarl i Hæren?" Han svarede: „Det skal der ej lægges Dølgsmaal paa, her kunne I finde ham." Rytteren vedblev: „Din Broder Harald sender dig Hilsen og det Budskab, at du skal erholde Fred og Northumberland til Eje, og heller end at du skulde forskyde hans Tilbud, vil han give dig Trediedelen af hele sit Rige." Jarlen sagde: „Det er et anderledes Tilbud, end Fejden og Forhaanelsen forleden Vinter; var dette den Gang bleven mig tilbudt, saa vilde mangen een være i Live, som nu er død, og bedre vilde det da staae til med Kongen af Englands Rige. Nu tager jeg herimod, men hvad vil da min Broder Harald byde Norges Konge for sin Umage?" Rytteren sagde: „Han har ogsaa talt noget om, hvor meget af England han vil unde Kong Harald Sigurdsøn, nemlig syv Fod Jord, og det saa meget længere, som han er højere, end de fleste andre." Jarlen sagde: „Farer nu tilbage, og forkynder Kong Harald, min Broder, at han gjør sig rede til Slag; thi det skal aldrig Nordmændene kunne sige med Sandhed, at Toste Jarl forlod deres Konge Harald, da han forenede sig med ham imod hans Fjender og hærgede i England; hellere ville vi da alle dele samme Skjæbne,

enten døe med Ære eller vinde England med Sejer." Rytterne vendte da tilbage til deres Hær. Kong Harald sagde derpaa til Jarlen: „Hvem var denne veltalende Mand?" Jarlen svarede: „Det var min Broder, Harald Gudinesøn selv." Kongen sagde: „Skade, at vi ikke vidste det før; thi de vare komne vor Hær saa nær, at denne Harald ikke skulde komme til at forkynde nogen vore Mænds Død." Jarlen sagde: „I har Ret, Herre! Uforsigtig handlet var det af slig en Høvding, og jeg indsaae vel, at det kunde have skeet, som I siger. Men som ulige Høvdinger vilde vi da have viist os, han kom for at byde mig Fred og en stor Provinds, men jeg var bleven hans Banemand, hvis jeg havde røbet ham; jeg handlede da saa, fordi jeg heller vil lide Døden af min Broder, end være hans Banemand, naar Valget staaer til mig." Da sagde Kongen til sine Mænd: „Liden af Væxt var denne Mand, men en rask Mand, og han stod fast i Stigbøjlerne." Kong Harald gik da ind i Skjoldborg-Kredsen, og kvad denne Vise:

I Fylkingen
Frem vi gange,
Uden Brynje
Mod blaae Klinger;
Hjelme skinne,
Jeg haver ej mine,
Vor Krigsprydd
Er paa Flaaden.

Hans Brynje kaldtes Emma, og var saa sid, at den naaede ham midt paa Benene, og saa stærk, at Vaaben aldrig havde kunnet bide paa den. Kongen sagde: „Denne Vise var slet digtet[1], jeg faaer kvæde en anden, som er bedre; han kvad:

[1]) Den var i den simpleste Versart, Fornyrdalag; den følgende er kunstrigere.

For Vaabenbraget ikke
I Skjoldets Bugt vi krybe;
Det har ordholden Hilde[1]
I Kampens Stund os budt;
Hun fordum bad: jeg skulde
Med opreist Hoved gange
I Malmes Gny, hvor Sværde
Og haarde Pander mødes.

Da kvad Thjodolf Skald:

Ej skal jeg, skjønt vor Konge
Her paa Valpladsen falder,
Hans unge Sønner svigte;
Gud selv vil Skjæbnen styre;
Ej herligere Gutter
Den favre Sol beskinner,
De Harald hævne skulle,
Og Kongesædet arve.

Det er Folks Mening, at det havde været bedst og gavnligst, at følge det Raad Toste gav strax i Begyndelsen, da de saae Hæren, nemlig at vende tilbage til Skibene; men da ingen kan undgaae sin Skjæbne, saa blev Kongens Djærvhed dem nu til Skade, da han ikke vilde taale, at denne Forsigtighed skulde udlægges ham som Frygt eller Flugt for sine Fjender; saaledes som Arnor siger:

Kun Drottens alt for kjekke
Mod sees det voldet have,
At han ej her vandt Slaget,
Og vented Alderdommen;
Men aldrig han, som glæded
Rovfuglen tit med Bytte,

[1]) Een af de ypperste Valkyrier eller Krigsgudinder.

I Vaabenstormen sparte
Sig selv med varlig Omhu.

119. Nu begyndte da Slaget, idet Engellænderne gjorde Anfald paa Nordmændene, og disse modtoge dem paa det haardeste; Spydene vare stillede saaledes, at Rytterne ikke kunde naae Nordmændene med deres Vaaben, men de rede rundt om deres Fylking, og strax naar de kom dem nogenlunde nær, skjøde de norske Bueskytter ideligt paa dem. Men da Engellænderne mærkede, at de intet kunde udrette, rede de fra dem; da Nordmændene saae det, troede de, at Rytterne flyede, søgte efter dem, og vilde forfølge de Flygtende; men saasnart de saaledes havde brudt Skjoldborgen, rede Engellænderne ind paa dem fra alle Sider, og anfaldt dem med Pile og Spyd. Da Kong Harald nu saae, at hans Mænd fældedes for Fode, saa gik han selv frem i Sværdfægtningen, hvor denne var allerhæftigst, og nu begyndte en meget skarp Strid, hvori mange faldt paa begge Sider; Kong Harald stred med største Tapperhed; saa siger Arnor Jarleskald:

Kun ringe Værn for Brystet
I Striden Fyrsten havde,
Dog ej hans tappre Hjerte
Ved Farens Nærhed bæved;
Det saae man der, han vidste
At svinge skarpest Klinge,
Skjønt da sin Rustning savne
I svarest Kamp han maatte.

Da blev Kong Harald saa hidsig og ligesom rasende, saa han løb frem foran sin Fylking, og hug til begge Sider, baade Hjelm og Brynje sprang under hans Hug; saaledes gik han igjennem sine Fjenders Skare, saa at alle, som vare ham nær, fløj til Side for ham, som Avner for

Vinden, og da var det ikke langtfra, at Engellænderne havde givet sig paa Flugt; saa siger Stuf Skald:

Saa Fiendens Rækker Kongen
Igjennemfoer som Stormen,
Glad, som i Fred, han fægted,
Men intet Liv han sparte;
Den Fyrste aldrig frygted
For Luen eller Staalet;
I Norges Rige neppe
Har saadan Kjæmpe levet.

Da blev Kong Harald Sigurdsøn saaret med en Piil i Struben, saa at der strax stod ham en Blodstraale ud af Munden, og det blev hans Banesaar; han faldt der tilligemed den hele Trop, som havde fulgt ham, paa dem nær, som trak sig tilbage og frelste deres Bannere. Der blev da endnu en haard Kamp, thi Nordmændene vare meget forbittrede, og opmuntrede hverandre. Men da Toste Jarl mærkede, at Kongen var falden, vendte han sig derhen, hvor han saae Banneret Landøde i Luften, gik ind under Kongebanneret, og opmuntrede stærkt Krigerne; kort efter lod man paa begge Sider Vaabnene hvile, og der gjordes et langt Ophold i Striden; da kvad Thjodolf:

De onde Raad undgjælde
Nu Hæren maa; den sagtnes;
Heel unødvendig Harald
Det Tog paabød fra Østen;
Saa Kongen endte Livet,
Som hidindtil berømtes,
At nu vi alle stædes
Her i en rædsom Fare.

Derpaa gjorde de sig paa begge Sider anden Gang rede til Kamp, men førend Fylkingerne rykkede mod hinanden,

tilbød Kong Harald Gudinesøn Toste Jarl Fred, og ligeledes alle de Nordmænd, som endnu levede, men Nordmændene raabte alle med een Mund, og sagde, at før skulde de alle falde tilhobe, førend de skulde bede Engellænder om Fred; derom taler Arnor:

Hin Drot, som Fiender skrækked,
Uhædret Død ej fristed,
Vel ham ej vore Landser
Mod Fald beskjerme kunde;
Men blandt hans Mænd dog ingen
Sit Liv af Fienden tigged,
Om ham de alle falde
Før med hinanden vilde.

Nordmændene istemte da Krigsraab, og Slaget begyndte igjen; Toste Jarl var da Høvding for Hæren, han stred mandig og veg ej fra Bannerne, og før dets Ophør faldt han der med megen Berømmelse og Hæder. I det samme kom Eisten Orre fra Skibene med sine Folk, de vare alle i fuld Rustning; Eisten Orre fik strax Kong Haralds Banner Landøde, og da holdtes den tredie Strid, og det saare hæftig; da faldt mange af de Engelske og de vare endog nærved at flye; denne Strid fik Navn af Orres Anfald. Eisten og hans Trop havde skyndt sig saa stærkt fra Skibene, at de neppe kunde gaae af Træthed, da de kom til Slaget, men siden bleve de saa ivrige, at de ikke dækkede sig med Skjoldene, men strede saalænge de kunde staae; tilsidst afkastede de deres Ringbrynjer, og det var da let for Engellænderne at bibringe dem Hug, men nogle styrtede om af Modighed og døde uden Saar; der faldt næsten alle de fornemste Nordmænd; dette skede den sidste Deel af Dagen. Det gik her, som altid, hvor mange tage Deel i noget, at alle ikke vare lige modige i Kampen,

mange søgte at undkomme, nogle paa een, andre paa en anden Maade, alt som de havde Lykke til, nogle var der beskjæret et længere Liv og de undslap; det blev da mørkt om Aftenen, da Slaget var aldeles til Ende. Kong Haralds Staller Styrkar, en berømmelig Mand, fik fat paa en Hest om Aftenen, og red bort; der blæste en stærk og kold Vind; han havde ikke flere Klæder paa, end den blotte Skjorte, Hjelm paa Hovedet, og draget Sværd i Haanden; han frøs snart, da Hidsigheden fra Slaget af satte sig. Da mødte han en Kudsk i en foret Kjole. Styrkar sagde: „Vil du sælge mig den Kjole? Bonde!" Denne svarede: „Dig ikke; du er nok en Nordmand, det kan jeg høre paa dit Maal." Styrkar sagde; „Hvis jeg er en Nordmand, hvad vil du saa gjøre?" „Jeg vil dræbe dig," sagde Bonden, „kun Skade, jeg har ikke noget godt Vaaben ved Haanden." Styrkar sagde: „Hvis du ikke kan dræbe mig, Bonde! saa vil jeg forsøge at dræbe dig." Han svang i det samme sit Sværd, og hug ham paa Halsen, saa at Hovedet røg af; hvorpaa han tog Skindkjolen, trak den paa, sprang paa sin Hest, og red ned til Stranden. Arnor Jarleskald kvad om det Slag, som vi nu have fortalt, at Kong Harald og hans Folk strede til det yderste, nemlig i den Arvedrape, som han digtede om Kong Harald:

Den Vølsungslægtens Frænde,
Som tit fra Nidens Munding
I Nord uddrog med Flaaden,
Blev højtberømt paa Jorden.

Arnor siger, det er uvist, om nogen anden Konge under Solen har stredet med saadant Mod og Tapperhed, som Kong Harald. Han kvad nemlig:

Den Skald i Mørke famler
Og ingen seer, der prøver

En saadan Helt at vise
Som min, i denne Verden;
Af Konger, under Himlen,
Ej een saa kjekt et Hjerte
Besad, og vist hans Minde
Meer herligt er, end deres.

Og fremdeles kvad han:

Meer vældig Harald være
Sig vidste, end hver anden
Blandt Konger, og til Døden
Han nød en saadan Ære;
Saa hæderrig ej nogen
Til Jord i Kampen falder;
Og aldrig Norges Rige
Besad en større Konning.

Det var en Mandag, Kong Harald faldt, to Dage før Mikkelsmesse.

120. Vilhelm Rudajarl, kaldet Bastard, erfarede sin Frænde, Kong Edvards Død, samt at Harald Gudinesøn var bleven valgt og salvet til Konge i England; men Vilhelm troede, formedelst Slægtskabet imellem ham og Kong Edvard, at være nærmere berettiget til Englands Rige, end Harald; hvortil kom, at han endnu ikke havde glemt den ham af Harald tilføiede Beskjæmmelse, da han havde brudt Forlovelsen med hans Datter; alt dette tilsammen bevægede Vilhelm til at samle en Hær i Nordmandiet, han havde en stor Krigsmagt, og Skibe nok. Den Dag da Vilhelm agtede at ride ud af Borgen for at gaae ombord, og han var kommen til Hest, gik hans Kone hen til ham, og bad ham ikke at stride med Harald Gudinesøn; han svarede hende vredt, og sagde, det tjente ikke hende at komme frem med slig en Bøn. Han vilde

da give sin Hest af Sporerne, men Sporen traf Fruen for Brystet, og gik saa dybt ind, at hun styrtede om og døde paa Stedet; han red uden videre ned til sit Skib. Hans Mænd talte om det rædsomme i denne Tildragelse. Vilhelm svarede: „Visselig er den skrækkelig, men maaskee hun dog ikke har været fri for Svig imod os." Vilhelm sejlede, tilligemed sin Broder Otto, med Hæren til England; da han var ankommen der, hærgede han, og underlagde sig Landet, hvor han kom. Vilhelm var større og stærkere, end nogen anden, en ypperlig Rytter, en stor Kriger og Idrætsmand, en klog Mand, men holdtes ikke for oprigtig eller trofast.

121. Kong Harald Gudinesøn gav Kong Haralds Søn Olaf Lov til at forlade Landet, med alle de Folk, han havde hos sig, og som ikke vare faldne i Slaget. Derpaa drog Kong Harald til den sydlige Deel af England, thi han havde da faaet Efterretning om, at Vilhelm var landet, hærgede, og indtog Landet; hos Harald vare hans Brødre Jarlerne Svend, Gyrd og Valthjof. Kong Harald og Vilhelm mødtes sønderpaa i England ved Helsingeport[1], og begge havde en meget stor Hær. Da sagde Gyrd Jarl til sin Broder, Kong Harald: „Det aner mig, at det gaaer ilde, hvis du strider mod Vilhelm, thi du har svoret, ikke at forholde ham England." Kongen svarede: „Maaskee det passer sig bedre for dig, Broder, at slaaes med Vilhelm, end for mig; men jeg er ikke vant til at krybe i Skjul, naar andre stride, og aldrig skal Vilhelm erfare, at jeg ikke tør gaae ham under Øjne." Derpaa lod Kong Harald sit Banner opsætte, og gjorde sig færdig til at holde Slag med Vilhelm; der holdtes en

[1]) Originalens Helsingjaport er udentvivl en urigtig Læsemaade for Hestingjaport, d. e. Hastings.

meget skarp Strid, og det syntes længe tvivlsomt, til hvilken Side Sejeren vilde hælde: men imod Slutningen af Slaget skede det største Nederlag paa Engellænderues Side. Vilhelm havde før Slagets Begyndelse ladet Otmars Helligdom, den samme, paa hvilken Harald havde svoret, binde til sit Banner; men da Slaget begyndte at vende sig imod Kong Harald, spurgte han: „Hvad er det, der er bundet ved Vilhelms Banner?" Da man havde berettet ham, hvad det var, sagde han: „Maaskee vi da ikke have nogen Sejer at vente i denne Træfning;" og det blev ogsaa Enden, at Kong Harald og hans Broder Gyrd Jarl faldt, tilligemed en stor Deel af deres Hær, men alle, som beholdt Livet, flyede. Dette Slag holdtes nitten Dage efter Kong Harald Sigurdsøns Fald. Valthjof Jarl undkom ved Flugten af Slaget, og mødte silde om Aftenen en Trop af Vilhelms Mænd, der, da de fik Øje paa Jarlens Folk, flyede ind i en Egeskov[1], det var et hundrede Mand; Jarlen lod sætte Ild paa Skoven, og dem alle opbrænde; saa siger Thorkel Skallesøn i Valthjofsflok:

Vel hundred Kongens Hirdmænd
Den frygtelige Kriger
Paa hedest Baal opbrændte,
Det var en lummer Aften,
Og faldt de franske Kjæmper
Som Ulves Rov paa Marken
For ham i hidsigst Træfning;
Det Rygte vidt udbredes.

122. Vilhelm lod sig tage til Konge over England; han sendte Bud til Valthjof Jarl, at de skulde holde et Møde, og gav ham Lejde til denne Sammenkomst. Jarlen begav sig paa Vej med faa Mænd, men da han red

[1]) Snorre har, maaskee rimeligere, en øde Skov.

over Heden nordenfor Kastalebrygge, mødte ham to af Kong Vilhelms Fogeder med en stor Trop, de grebe ham strax, og satte ham i Fjædder, og han blev siden halshuggen; Engellænderne holde ham for hellig; saa siger Thorkel:

Den Vilhelm, som fra Sønden,
Med Flaade Havet pløjed
Og førte Krig, min Herre,
Den kjekke Helt, forraadte;
Ej nogen Konning større
Døer, end min brave Herster;
I Englands Rige sildig
Manddrab ophøre skulle.

Vilhelm var derpaa Konge i England i et og tyve Aar, og hans Affom bestandig efter ham. Han døde Straadød i Nordmandiet; efter ham var hans Søn, Vilhelm den Røde, Konge i fjorten Aar; da gik Regjeringen og Kongedømmet over til hans Broder Henrik, Kong Vilhelm den Førstes Søn.

123. Kong Harald Sigurdsøns Søn Olaf drog med sin Hær bort fra England; han sejlede ud fra Ravnsør, og kom om Efteraaret til Orkenøerne; derom taler Steen Herdisesøn:

Da Høsten alt sig nærmed,
Lod Kongen snare Skibe
Ved Ravnesøren ruste
Til Farten over Havet;
De lange Snekker ilte
Af Brændinger omgivne;
Omtumlede af Bølger
De bare gjævest Fyrste.

Der var imidlertid den Begivenhed indtruffen, at Kong Haralds Datter Maria var braddød paa samme Dag og

Time, som hendes Fader var falden, og er det Folks Sagn, at deres Liv havde haft megen Lighed; hun var en meget forstandig og vennesæl Kvinde. Olaf opholdt sig om Vinteren paa Orkenøerne, men Sommeren efter sejlede han med sine Folk til Norge; saa siger Steen:

Fra Østen Britters Fjende
Sin Orlogsflaade ledte,
Og gjennembrød med Roret
Forfærdelige Strømme;
Saa kom tilsidst fra Vesten
Til Norge herligst Olaf;
Ham glad modtog, som Konning,
Det hele Folk i Landet.

Den samme Sommer blev Olaf tagen til Konge i Norge tilligemed sin Broder Magnus. Dronning Elisabeth tog tilbage fra Orkenøerne med sin Stedsøn Olaf, samt hendes Datter Ingegerd. Med Olaf fulgte ligeledes Skule, en Søn af Toste Jarl Gudinesøn, siden kaldet Kongs-Fostre, og hans Broder Ketil Krog, begge Mænd af Forstand og i stor Yndest hos Kong Olaf. Ketil Krog drog til Helgeland, hvor Kong Olaf skaffede ham et godt Giftermaal, og gav ham sammesteds Leensmands Værdighed; fra ham nedstamme mange fornemme Mænd.

124. Kort efter at Olaf var tagen til Konge i Norge, drog Skule efter Kongens Befaling over til England, og bad om at maatte erholde Kong Haralds Lig, hvilket strax blev ham tilstaaet; han kom tilbage til Norge, og Kong Haralds Lig blev bragt til Nideros og jordet i Mariekirke, hvilken han selv havde ladet bygge. Derom ere alle enige, at Kong Harald har overgaaet alle Norges Konger i Viisdom og Raadsnildhed, hvad enten han i et Øjeblik skulde fatte en Beslutning eller havde længere Tid

til Overlæg, for sig selv eller for andre; han var den vaabendjærveste og sejersælste Mand, som du nu har hørt adskillige Viser paa; saa siger Thjodolf:

Behjertet Anfald ofte
Gav Sjællands Hærger Lykke;
Mod for den halve Sejer
Kan raade, Harald lærte.

Kong Harald var en smuk og anseelig Mand, han havde blegt Haar og Skjæg og langt Mundskjæg[1]; hans ene Øjenbryn sad noget højere end det andet; hans Hænder og Fødder vare store, dog begge velskabte; hans Højdes Maal er fem Alen[2]; han var haard mod sine Fjender, og revsede strængt alle Forseelser; saa siger Thjodolf:

Al Vold blandt Undersaatter
Forstandig Hersker revser,
Ej overmodig Adfærd
Jeg troer for dem vil lykkes;
Hvo som Misgjerning øver,
Maa Straffens Tyngsel bære,
Dog Harald saa den lemper,
Sin Ret at hver kan nyde.

Kong Harald havde den største Attraa efter at herske og al anden timelig Velfærd; mod sine Venner, dem som han godt kunde lide, var han meget gavmild; saa siger Thjodolf:

For Sømandssangen skjænkte
En Mark af Guld mig Drotten,
Han med sin Hyldest lønner
Hver Daad, som sligt fortjener.

Kong Harald var halvtresindstyve Aar gammel, da han

[1]) Knebelsbart. [2]) efter gammel norsk og islandsk Maal, hvis Alen var meget kortere, end den nu brugelige danske.

faldt. Vi have ingen mærkelige Sagn om hans Opvært, førend hans femtende Aar, da var han med sin Broder, Kong Olaf, i Slaget ved Stiklestad; derefter levede han i fem og tredive Aar, og var i al denne Tid aldrig fri for Uro og Krig. Kong Harald flyede aldrig i et Slag, men naar han havde med Overmagten at gjøre, benyttede han sig ofte, naar det var muligt, af en eller anden List. Alle de, som have fulgt ham i Slag eller paa Hærtoge, bevidnede eenstemmig, at naar han var stædt i nogen betydelig Fare, og der var ikke lang Tid til at betænke sig, fattede han i et Øjeblik den Beslutning, som alle siden kunde indsee, maatte give det bedste Haab om et godt Udfald. Haldor, en Søn af Brynjolf Ulfalde den Gamle, var en stor Høvding og en forstandig Mand; da han hørte, at man ansaae de tvende Brødre, Kong Olaf den Helliges og Kong Harald Sigurdsøns Sindelag for meget forskjellige, sagde han: „Jeg har staaet i megen Yndest hos begge disse Brødre, begges Sindelag var mig velbekjendt, og jeg har aldrig fundet to Mænd, hvis Tænkemaade mere stemmede overeens: begge vare de forstandige, og saare vaabendjærve, bydende, strænge mod Udaad og Overholdere af god Orden, begjerlige efter Gods og Magt, og egenraadige. Kong Olaf tvang sine Undersaatter til Kristendommen og gode Sæder, og revsede med Grumhed dem, som heri vare ham overhørige; hans billige og retfærdige Strenghed kunde Landets Høvdinger ikke fordrage, gjorde Opstand imod ham, og fældte ham i sit eget Rige, han blev derfor hellig; men Harald hærgede for at vinde Magt og Berømmelse, og underlagde sig saa mange Folk, han kunde, han faldt da ogsaa i en anden Konges Rige; begge vare de i daglig Omgang sædelige og anstændige, begge vare de vidt

bereiste, utrættelige og udmærkede i alle Foretagender og Raadslagninger, og bleve deraf navnkundige og berømte."

125. Skule Kongs-Fostre var en forstandig, hurtig og kjæk Mand, og meget smuk; han blev Formand for Kong Olafs Hird, talte Kongens Ærender paa Thinge, og deeltog med Kongen i alle offentlige Anliggender. Kong Olaf tilbød ham hvilket Fylke i Norge, ham syntes bedst om, med alle de Indtægter og Rettigheder, som tilkom Kongen. Skule takkede Kongen meget for dette Tilbud; „men jeg vil heller," sagde han, „bede eder om en anden Raadesbevilsning, thi naar Kongeskifte skeer, kan maaskee denne Gave blive taget tilbage; jeg vil bede eder om nogle Besiddelser, som ligge i Nærheden af de Kjøbstæder, hvor I oftest pleje at opholde eder og tage paa Gjæsteri om Julen." Kongen tilstod ham dette, og tilskjødede ham Jordegods øster ved Landsgrændsen, ved Kongehelle, ved Oslo, Tønsberg, Bergen, og ved Nideros; det var næsten de bedste Besiddelser paa hvert Sted, og disse Ejendomme have siden tilhørt hans Slægt og Efterkommere. Kong Olaf gav Skule sin Frænke, Gudrun Nefsteensdatter, til Ægte; Gudruns Moder var Isrid, en Datter af Sigurd Syr og Asta, som var Moder til Kong Olaf den Hellige og Kong Harald. Skules og Gudruns Søn var Asolf paa Reine; han var gift med Thora, en Datter af Skopte Ogmundsøn, Thorbergs Sønnesøn; Asolfs Søn var Guttorm, Fader til Baard, der igjen var Fader til Kong Inge og Hertug Skule.

Om Magnus og Olaf Haraldsønner.

Kong Magnus Haraldsøn regjerede allene i Norge den første Vinter efter sin Fader, Kong Haralds Fald; men siden regjerede han i to Aar over Landet med sin Broder Olaf; de vare da to Konger, Magnus havde den nordvestlige Deel af Landet, Olaf den sydostlige. Kong Magnus havde en Søn, ved Navn Hakon, som Steg-Thorer opfostrede; Hakon var et meget haabefuldt Barn. Efter Kong Harald Sigurdsøns Fald paastod Danekongen Svend, at den imellem de Norske og Danske sluttede Fred var hævet, thi han foregav, at det indgangne Forlig kun gjaldt for deres Livstid, nemlig Kong Haralds og Kong Svends; man opbød da Leding i begge Riger; Haralds Sønner havde almindelig Udrustning af Norge paa Folk og Skibe; som Steen siger:

Op Jyders Konge fordrer
Kampdjærve Ledingsgutter
Til Skibe flux at ruste
Fra alle Landets Havne;
Ej Norges Konges Rige
De let erobre skulle,
Dets Hærs Anfører føler
Sig tapprere at være.

Kong Svend kom fra Danmark med sin Flaade; Steen

yttrer, at Kong Svend mødte en Deel af Kong Olafs Ledingshær, og stred med dem; han siger nemlig:

Med Brynjer og med Hjelme
De danske Svende sprunge
Heelt overbord i Vandet,
Saa hæftig blev dem Striden
Og saarede de sunke
I sydligt Hav till Bunden;
Paa Kysten Bølgen siden
Tit Pandeskaller kaster.

Brødrene Olaf og Magnus udrustede deres Hær og Landværn nord i Landet; saa siger Steen:

Hvor hellig Konge hviler
i Trondhjem, Svend formene
Vist sines Odelsjorder
Han vil og Magt besidder;
Kong Olaf højlig under
Sin egen Slægt, og derfor
Ulfs Arving ej det gavner
At fordre hele Norge.

Men da de hørte, at Kong Svend kom med sin Hær fra Danmark, sejlede de dem imøde sydpaa langsmed Landet; de havde en meget stor Hær; saa siger Steen:

Kamplysten Drot fra Sønden
Med Hærskjold bød uddrage
Sin Flaade, for at føre
Ved fjerne Strande Krigen,
I Nord fra Stat de Nordmænd
Ud lange Skibe rusted;
Knap drog med større Leding
To Drotter mod hinanden.

Da droge Sendebud imellem Kongerne med Fredsforslag;

Kong Olaf og Nordmændene sagde, at de vilde holde det Forlig, som forhen var sluttet imellem Kong Harald og Svend, eller i andet Fald slaaes; de lode nogle Ord falde om, at de Danske skulde finde, at Nordmændene, hvis de bleve nødte dertil, skulde give dem nok at bestille, skjønt Kong Harald nu var død og borte. Men i Anledning af, at slig Trusel fulgte med Kong Olafs Fredstilbud, blev følgende kvædet:

Med Trusler og tillige
Med fredelige Taler,
Saa værged Olaf Riget,
At Drottens Krav forstummed.

Der holdtes da et Møde, paa hvilket der sluttedes Forlig imellem Kongerne og Fred imellem Rigerne. Kong Magnus fik den Sygdom, som man kalder Ringorm, og blev saa haardt angreben, at han maatte søge Sygelejet, og laae i nogen Tid; han døde i Nideros, og blev der begraven. Han havde været meget elsket af hele Folket.

2. Olaf var ene Konge over Norge efter sin Broder Magnuses Død. Saa siger Steen Herdisesøn:

Vel Norges Fyrstestamme
Befæstedes, thi siden
Vor Drot paa Kongestolen
Steg op, han ene raader;
Hans Priis jeg stedse mindes,
Thi han, i Sindet ædel,
Med Sværd og Skjold forsvarer
Det hele Riges Grændser.

Kong Olaf var høj og stærkbygget og velskabt; det var almindeligt Sagn, at man aldrig havde seet en smukkere og anseeligere Mand. Han havde guult Haar som Silke, og som faldt meget smukt, lys Hud, skjønne Øjne, vel-

dannede Lemmer; han var sædvanlig lidet snaksom og ej veltalende paa Thinge, men munter ved Gjæstebud og skjemtsom, dog i al Stilhed, og venlig i sin Tale. Han var under hele sin Regjering en Elsker af Fred, derfor kaldtes han Olaf Kyrre; saa siger Steen:

For Alvor Thrønders Herster,
Skjønt stridbar nok i Kampen,
Vil Rigets Lande frede,
Og Folket det behager;
At Olaf, Solens Yndling
Og Britters Skræk, saa tvinger
Til Fred de trættekjære,
Vel tækkes Landets Sønner.

Det var gammel Skik i Norge, at Kongens Høisæde var midt paa Langbænken i Gjæstebudsstuen; der sad Dronningen paa venstre Side af Kongen; det kaldtes Kongens Æressæde; de Sæder holdtes for de hæderligste, som vare nærmest paa begge Sider udfra Kongens Høisæde, men de nærmest ved Dørene for de uhæderligste; Døre vare der paa begge Ender af Stuen; Kongesædet skulde være paa den Bænk, som vendte mod Solen. Et andet Æressæde var paa den modsatte Bænk ligeoverfor Kongen, der skulde Kongens fornemste Raadgiver sidde, og kredentse ham Bægeret, hvilket holdtes for den største Ære; som Arnor Jarneskald siger:

Hver Vinter, da vi sade
Som Heltens Gjæster, stedse
Drak Fyrsten, lige for os,
Til gjæve Sømænds-Hæder.

Her roser Arnor sig af, at han sad i Høisædet ligeoverfor Thorfinn Jarl, og kredentsede ham Bægeret, da han var hos ham paa Orkenøerne. Kong Olaf lod sætte en Høi-

bænk tværs over Gjæstebudsstuerne, og lod Kongens Høisæde anbringe midt paa denne Tværbænk; han lod ogsaa først indrette Ovne i Stuerne og Steengulv, baade Vinter og Sommer.

3. I Kong Olafs Dage bleve Kjøbstæder fra ny af anlagte i Norge. Han lod en Kjøbstad anlægge i Bergen, hvor mange mægtige Mænd nedsatte sig, og megen Sejlads fandt Sted af Kjøbmænd fra andre Lande; han lod ogsaa sammesteds Kristskirke opbygge af[1] den store Steenkirkes Grundvold, men lidet af den blev bygget færdigt, derimod lod han den gamle Kristskirke af Træ fuldføre. Kong Olaf lod det store Gildehuus indrette i Nideros, og mange andre i de andre Kjøbstæder; men før havde man holdt Hvirvings- eller Omgangslav; da brugtes den store Hvirvingsklokke i Nideros, kaldet Byens-Bod[2]; Hvirvingsbrødrene sammesteds lode opføre Margreteskirke, en Steenkirke. I Kong Olafs Dage begyndte man med Skytninger og Optogs-Drikkelave[3] i Kjøbstæderne; da optog man mange fremmede Moder, man havde Stadshoser, som snøredes om Benene, nogle spændte sig Guldringe om Læggene; da havde man Kjoler, som kunde trækkes sammen med Lidser paa Siden, hvis Ærmer vare fem Alen lange, og saa snævre, at man maatte drage dem paa med Baand og rynke dem heelt op til Axlen; højhælede[4] Sko, heelt broderede med Silke, undertiden med Guld, og mange andre sære Moder. Kong Olaf holdt strængt paa sin

---

1) Eller: paa. Heimskringla har en anden Læsemaade. 2) Byens Siir eller Hjælperinde. 3) eller der indrettedes offentlige Vertshuse; Navnene havde de af, at de foranstaltedes ved almindeligt Sammenskud, og Deeltagerne fulgtes ad derhen, tagende hverandre i Hænderne. 4) eller: højt opgaaende; maaskee ogsaa et Slags Halvstøvler.

Magt, men var gavmild med Penge mod sine Mænd; som Steen siger:

Gavmild og rask i Slaget
Hærfører skjænker Ringe,
Han Kjæmperne paa Bænke
Ved Gaver frydes lader;
Mod Nordmænd Norges Konning
Rundhaandet tit sig viser;
Ædel er Englands Hærger,
Olaf, og ligner Solen.

Der var da saa god Tid i Norge og en saadan Overflødighed paa Livets Goder, at Almuen under ingen Konges Regjering havde levet saa lyksalig, som i hans Dage, siden Harald Haarfagers Tid. Hele Folket elskede Kong Olaf af Hjertet, thi han lettede mange af deres Byrder, som Kong Harald havde paalagt dem med Haardhed, og siden krævet med Gjerrighed. Kong Olaf derimod viste sine Mænd den fuldkomneste Hengivenhed og bar et fredeligt Sindelag til alle sine Undersaatter, som sees af hans egne Ord, dem han sagde en Dag i det store Gildehuus, da han sad glad og veltilmode med sine Venner. Nogle Mænd sagde da til ham: „En sand Glæde er det for os og mange andre, at du er saa mild og venlig mod alle Folk." „Skulde jeg ikke være glad," sagde han, „da jeg sidder her med eder i det Samlav, som er indviet til min Frænde, den hellige Kong Olaf, og seer mine Undersaatter baade glade og frie; under min Faders Regjering holdtes dette Folk under megen Tvang og Frygt, de fleste maatte skille sig ved deres Guld og Kostbarheder, men nu seer jeg skinne paa enhver af eder hvad han selv ejer; eders Frihed og Lykke ere mig en Fryd og Glæde."

4. Kong Olaf indførte den Hofskik, at han lod sine Skutelsvende staae forved Bordet, og skjænke i Skaaler for ham og alle højbaarne Mænd, der sade ved hans Bord; han havde ogsaa Kjertesvende, som stode med Kjerter for hans Bord, saa mange, som der sade højbaarne Mænd. Der stod ogsaa en Staller-Stol udenfor Kredentsbordet, hvor Kongens Stallere og andre Stormænd sade, saaledes at de vendte Ansigtet mod Højsædet. Hans Fader, Kong Harald, og de andre Konger før ham plejede at drikke af Dyrehorn, og at række Øllet over Ilden, og tildrikke den Mindes-Skaal, som sad ligeoverfor, men Kong Olaf lod hver tildrikke hvem han vilde; saa siger Stuf Skald:

Krigsheltten, hvem det gavnligst
Er at besøge, har jeg
Seet af oprigtigt Hjerte
Mig venlig at modtage,
Da han ved Haug, som ellers
Rovfugle mætter, villig
Fremtraadte for af gyldent
Horn selv mig til at drikke.

Kong Olaf havde hundrede[1] Hirdmænd, (men efter gammel Lov skulde Kongen kun have tresindstyve Hirdmænd), samt tresindstyve Gjæster, (af hvilke de forrige Konger kun havde tredive), og tresindstyve Huuskarle, som skulde føre alle Fornødenheder til Kongens Gaard, eller forrette andet Arbejde, hvad Kongen paalagde dem. Men da Bønderne spurgte, hvorfor han holdt flere Folk, end Loven foreskrev og de forrige Konger havde haft, naar han drog paa Gjæsteri, som Bønderne anrettede for ham, svarede han: „Jeg

[1]) Herved menes rimeligviis efter gammel islandsk og norsk Regning et stort Hundrede eller 120.

kan ikke bedre styre Riget, end saa, at man bærer mindre Frygt for mig, end for min Fader, endskjønt jeg har halv saamange Folk til, som han havde; men Hensigten dermed er ingenlunde at ville plage eder eller forværre eders Kaar."

5. Kong Svend Ulfsøn døde Straadød ti Aar efter Haraldernes Fald; derpaa var hans Søn, Harald Hein, Konge i Danmark i fire Aar; efter ham Knud den Hellige, Kong Svends anden Søn, i syv Aar; derpaa Olaf, Kong Svends tredie Søn, i otte Aar. Kong Olaf Haraldsøn blev gift med Kong Svend Ulfsøns Datter Ingerid, men Danekongen Olaf Svendsøn med Ingegerd, en Datter af Kong Harald og Søster til Norges Konge Olaf. Kong Olaf Haraldsøn, som nogle kaldte Olaf Kyrre[1], men mange Olaf Bonde, avlede en Søn med Thora Jonsdatter, som fik Navnet Magnus, en meget smuk og haabefuld Dreng, som voxte op ved Kong Olafs Hof. Kong Olaf lod Steenkirken i Nideros opføre, og satte paa det Sted, hvor Kong Olaf den Helliges Legeme først havde været jordet, og Alteret blev bygget over det Sted, hvor Kongens Grav havde været; denne Kirke blev indviet til Ære og Priis for den hellige Treenighed; da blev ogsaa Kong Olafs Skrin flyttet derhen, og opsat over Alteret, og der skede da mange Jærtegn ved Kong Olafs Helligdom.

6. Olaf Kyrre holdt Venskab med sin Svoger, Danekongen Knud; de aftalte et Møde med hinanden, og kom sammen i Elven, hvor Kongerne plejede at samles. Kong Knud talte da om, at han ønskede, de skulde udruste en Hær mod England, hvor de havde saa meget at hævne, først og fornemmelig Kong Olaf, og da ogsaa de danske Konger. „Vælg nu," sagde Kong Knud, „om jeg skal give

[1]) d. e. den stille, rolige eller fredelige.

dig tresindstyve Skibe, og du være da Høvding over Toget, eller om jeg skal føre Befalingen over Hæren, og du give mig tresindstyve Skibe til Hjælp." Da sagde Kong Olaf: „Det Forslag, I har gjort, Kong Knud, synes mig godt om; men der er stor Forskjel imellem os to; I Frænder have haft Lykke til i England at vinde megen Ære og Herredømme, som Tilfældet var med Kong Knud den Mægtige, nu er dette rimeligviis gaaet i Arv i eders Slægt; men da min Fader Kong Harald drog did, var her i Landet den ypperste og mest udvalgte Krigshær, saa at Magen dertil ikke siden har været i Norge, først og fornemmelig med Hensyn til Anføreren, en saadan Mand som Kong Harald var baade i Forstand og Tapperhed, dette Tog var i alle Henseender vel udrustet, men Udfaldet blev, som I veed, at min Fader der tilsatte Livet. Nu kan jeg vel indsee, hvor lidet skikket jeg er til at være Anfører paa dette Tog, og jeg vil derfor overdrage eder, at tage derhen med min Undsætning." Kong Olaf gav Kong Knud tresindstyve store Skibe med fuld Udrustning og dygtigt Mandskab, og satte sine Høvdinger og Leensmænd til Befalingsmænd over dem; man holdt denne Hær for at være prægtigen udrustet hjemmefra. Der fortælles ogsaa i Knuds-Saga, at Nordmændene vare de eneste, som ikke forstyrrede Ledingsfærden, da Hæren var samlet, men at de Danske ikke opbiede Kongens Komme; dette paaskjønnede Kong Knud ogsaa, da han gav dem Hjemlov, og sendte Norges Konge herlige Gaver for sin Undsætning, men straffede de Danske med sin højeste Unaade og svære Paalæg.

7. En Sommer, da Kong Olafs Mænd havde været ude for at opkræve hans Landskyld, spurgte Kongen dem, hvor de vare blevne bedst modtagne. „Det var i et Fylke," sagde de, „hvor der boer en gammel Gaardmand,

som er forudvidende om mange Ting, vi have forelagt ham mange tvivlsomme Spørgsmaale, som han alle har løst, og vi staae i den Tanke, at han forstaaer Fuglenes Sprog." Kongen sagde: „Hvi fare I med saadan Tant? Det er ikke andet, end Overtro." Det hændte sig en Gang, at Kong Olaf sejlede ved Landet, og kom igjennem nogle Sunde; han spurgte da: „Hvad er det for en Bygd, som ligger her oppe i Landet?" Hans Mænd svarede: „Det er det Fylke, Herre! som vi fortalte eder om, at vi der bleve bedst modtagne." Kongen sagde: „Hvad er det for et Huus, som staaer her i Nærheden af Kysten?" De svarede: „Dette Huus ejer den vise Mand, vi fortalte dig om." De saae, der stod en Hest ved Huset; „drager nu hen, og dræber Hesten!" sagde Kongen. De sagde, at de ikke vilde tilføje ham nogen Skade. „Jeg vil have det," sagde Kongen, „hugger Hovedet af Hesten, og seer vel til, at der ikke kommer noget Blod paa Jorden, bærer saa Hovedet ud i Baaden, og skjuler det under Plankerne, saa at ingen kan see det, men bringer Kroppen her ud paa vort Skib. De gjorde som Kongen befalede. Da sagde Kongen: „Gaaer nu hen og henter Bonden, men siger ham ikke noget om, hvad I har gjort med Hesten, saa vist I har eders Liv kjært." De droge hen og sagde Bonden Kongens Ærende, og da han kom, sagde Kongen: „Hvem tilhører den Jord, du boer paa?" „Eder, Herre!" sagde han, „jeg betaler eder Leje deraf." Kongen sagde: „Viis os Vejen frem forbi Næsset, du maa være vel bekjendt her." Bonden gik i Baaden til Kongens Mænd, og de roede foran Skibet, og da han havde roet en Stund, fløj der en Krage hen over Skibet, og skreg; Bonden saae efter den. Kongen sagde: „Finder du, Bonde! det er værd at lægge Mærke til, hvor Kragen flyver hen?" „Ja, til-

forladelig," sagde Bonden, og i det samme fløj en anden Krage over Skibet, og goel. Bonden glemte næsten ganske at roe, og Aarerne hang løse i Hænderne paa ham. Kongen sagde: „Du bliver meget opmærksom paa den Krage og dens Skrig." Bonden svarede: „Endnu bryder jeg mig ikke meget derom, men jeg troer næsten nu jeg veed hvad den siger." Da kom den tredie Krage flyvende, og fløj næsten lige ned paa Skibet, og skreg endnu værre, end de andre; Bonden kastede Aarerne, og stod op imod den. Kongen sagde: „Hvad siger Kragen, som du finder saa mærkeligt?" Han svarede: „Hvor skulde jeg vide det?" „Siig os det nu!" sagde Kongen. Bonden svarede:

Det siger Aars gammel
Og uvidende;
To Aars gammel siger
Men jeg troer det ikke;
Tre Aars gammel siger
Troligt mig ej synes,
Siger: paa en Hoppes
Hoved at jeg roer,
Men at du, Konge!
Mig har bestjaalet.

„Hvad nu," sagde Kongen, „vil du tyfte mig? Ikke er det smukt talt om os!" „I har Ret, Herre!" sagde Bonden, „det er ikke smukt gjort, men I maa have spillet mig et Puds." „Saa forholder det sig, Bonde!" sagde Kongen, „vi gjorde det for Spøg, og for at prøve, om du var saa klog, som os er fortalt; jeg skal nu betale dig din Hest." Kongen gav ham derpaa en Deel gode Foræringer, og eftergav ham Landskylden af den Jord, han boede paa. Kong Olaf viste ved denne, som ved mange andre Lejligheder, at han var gavmildere, end de fleste andre Konger;

Embedsmændene og Høvdingerne gav han herlige Skibe og andre Kostbarheder, som Steen siger:

Den ypperligste Ædling
Uddeler rige Gaver,
Herlige Handelsskibe
Og pandserklædte Snekker;
Af Olafs Rigdom Folket
Har godt; hvo vel blandt Fyrster
Saa gavmild findes? alle
Han langt dem overtræffer.

Sin Hird holdt Kong Olaf prægtig baade med Vaaben og Klæder fremfor andre Konger; derom taler Steen Herdisesøn:

Højbaaren Konge giver
Sin Hird, som var det intet,
Hjelme og Brynjer, herlig
Slig Klædning dem mon smykke.
Den svære Dragt, som Hamder[1],
Før bar og Navn har givet,
Vor Drot sin Livvagt skjænker,
Og lønner saa dens Møje.

Alle dem, som han vilde vise sin Gunst, eller som havde udmærket sig ved noget, gav han Guld og Sølv eller sjeldne Kostbarheder; saa siger Steen:

Saa gavmild er vor Olaf
Paa slaget Guld mod Venner,
At ingen anden Konning
I sligt med ham kan lignes;
Og derfor alle Fyrster,
Som under klare Himmel

[1]) En Helt, besjungen i den ældre Edda.

Nu herske, vist for hannem
I ædel Rundhed vige.

8. Kong Olaf opholdt sig ofte paa de store Gaarde, han ejede omkring i Landet; men da han en Gang var øster i Ranrige paa sin store Gaard Haukstad, fik han den Sygdom, som blev hans Død; da havde han været Konge i Norge i sex og tyve Aar; men han blev tagen til Konge et Aar efter sin Fader Kong Haralds Fald. Kong Olafs Lig blev ført til Nideros, og begravet i Kristkirke, som han selv havde ladet bygge. Han var, som før er sagt, en saare vennesæl Konge, og Norge havde tiltaget meget i Velstand og Pragt under hans Regjering.

Rettelser. S. 19, L. 13. Thrøndens l. Thrønders. S. 22, L. 7. Kone l. Kong. S. 23, L. 5. Kongeu l. Kongen. S. 26, L. 4. l. ved sig selv. S. 30, L. 6. behøver l. behøves. S. 32, L. 7. saa l. saae. S. 51, L. 5-skiller l. stiller. S. 96, L. 21. Graffang l. Gravfang. S. 121, L. 11. l. Levnetsmidler. S. 140, L. 2. holdte l. holdt. S. 195, L. 2. nedenfra, komme l. kommer. S. 213, L. 4. nedenfra, l. skede. S. 269, L. 2. gammel l. Gammel. S. 274, L. 6 Lagmanden l. Lavmanden. S. 296, L. 1. i Anm. l. Edda-Sagn. S. 301, L. 7. nedenfra, Kalveu l. Kalven. S. 334, L. 15. Fylkning l. Fylking.

